

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Excerpta varia - Cod. Aug. perg. 196

[S.l.], [9. Jahrh.]

Excerpta varia (von späterer Hand hinzugefügt als Titel: liber qui intitulator speculum ecclesiae): Zusammenstellung religiöser Texte in 34 Capitula

[urn:nbn:de:bsz:31-64875](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-64875)

NS DETINEVEL

maiores karitatem nemo
habet quecumque ut animam
suam ponat quis pro amicis
suis, petrus apud dixit, ante omnia
ma autem mutuum in uobis me
ipsi caritatem continuam ha
bentis qui a caritate operit multitudinem pe
ccatorum. paulus apud dixit caritas peccient
est benigna est reliqua. iohannis apud dixit
dicitur caritas est qui manserit in caritate in do ma
na est de sine u. galatios dixit. odium susci
tatur. cum uerba delicta operit caritas.
deus et ipse dixit si per uiam caritatis uere uolu
mus euntes ad eter^{na} patriam. feliciter possumus
peruenire. sine caritate enim omnia quecum
que fecerimus in nihil nobis prodest fecerit ad
zpo si uis dicit^{si} sine uia nullus peruenit quod
tendit. ita sine caritate que dicta est in ano
ambulare possunt homines sed errare.
et petrus dixit unaquodque summam esse
probecio caritatis qui ipse diligitur qui ad

uer satur & ille qui bonum inpenditur amma
di enim sunt proximi inpendenda caritas om
nibus & propinquis & extraneis; Sicut enim mul
tiram arboris & euna radice procedunt sic ce
tere uirtutes & euna caritate generantur; Ipse
dixit, fraternam largam caritatem longam in ter por
tat caritas ceu tem uera e. & eum cum dilige
rem dnm & inimicum propter dnm.

HIERONYMUS dixit terrarum longitudo non
separat quos caritas iungit **ISIDORUS** dixit
quam uis non nulli si de ad que operibus scis uide
antur esse peccatores tamen quia priuantur
a caritate fraternae dilectionis nullum habent

inertimentum uirtutis. **CYPRIANUS** dixit
ad diuisionis malum continere linguam sua
debe qui non uic & diligit unicum caritatis

BASILIAUS dixit qui caritate plenus e. tranquil
lo animo & serenissimo uultu procedit, uir au
tem odio plenus ambulat ira condus. **C. S. R. R.**

DIXIT ueram ergo caritatem & ueram obedi
entiam retinentes nihil de nostris meritis
presumamus sed de diuina misericordia confid
amus. **DE S. P. U.**

DNS DIETINE VAN
caelo, nolite desperare. sed habete fide
di in uobis, pau lus apst. dixit.

nos autem spm & fidespem iusticiae specta
mus, spe enim salui facti sumus, JACOB. apst.
dixit, qui enim hesitat similis e fluctui maris q
a uento mouetur & circumfetur SALOMO
DIXIT, spectatio iustorum iusticia, sper autē
impiorum peribit, OPIA MUS DIXIT, neque
enim salus esse cuiquam potest nisi prius sibi
propiciū faciat dñm, ISIDORUS DIXIT, qui
mala agere non distant. uana spe indulgen
ciam. de di plecte requirunt, desperatio au
te peccatum, desperatio peiorē omne pe ca
tum, nulla tam grauis e culpa que non a be
at uemam, DE FIDE III.

DNS DICIT PE VAPCE LIO,
omni a pos sibilis sunt credenti habere
fidem di, qui non hesta uerunt in corde suo.
sed crediderit, quia quodcumque petierit. fid
er, qui credit in filio m di habebit tam eterna,
qui autem mere dulus e filio. non habebit.

uitam. sed iradi manet super te u. **JACOB DIXIT**,
 quid proderit fr̄s mei si fidem. quis dicat se habere
 opera autem non abeat. num quid poterit fides
 saluare eum. fides sine operibus. o ciosa e. sicut e.
 nim. corpus sine spū mortuum e. ita & fides sine
 operibus. mortua e. **PAULUS APS̄T. DIXIT**
 uirtus enim dei est. in salute omne credenti.
SALOMON DIXIT, fidem possede cum peccata
 te in proximo illius. ut & in bonis illius. **LETTERUS**
DEUS TIPUS DIXIT, si enim in u. s. e. qui & fide uult
 in quib̄ autem quia b & fidem. homini fideli. totus
 mundus diuicijs. infideli. autem. nec modi cum
 fidelibus. innox in die miratur. infidelibus. aut
 & iam lux ipsa lux tenet. et usque ad eum.
 pre uale. fides. ut homines. super mare pedibus fec
 et ambulare. magna e fides. sed nihil. prodest
 si non habuerit caritatem. **IN EPO. PIONUS DIXIT**
 quid prodest si impietate. qm̄ uoce. uoca. s.
 quem operibus. nezas. in bonis. operibus. fide
 lum. non tantum. considerat. oblationis. mag
 nitudinem. quantum. fidei. caritatem. **PEREGRINUS**
DIXIT, ille & enim. uere credit. qui &
 er. est operando. quod er. nam qui ab omni. po.

terra dō cognoscimur. quid pro deo si eadem
redent tōri nostro per fidem iun. gimus si abe
o moribus dis iun. gā mur, HISIDORUS DIXIT,
beatus ē autē. qui & recte crede dō benemū &
& benemūendo fidem & tam. cōsto dicit,
de dilectio medi. et proximi, LIO

DŌNS DI ET INE VNGE
quid diligit ^{me.} mandatum meū seruabit, si dili
gitis me. mandata mea seruate, si dilixeritis.
me & uerba mea in uobis manserit. quod cum
que peueritis. si & uobis, in hoc cognoscent
omnes quod mei estis. discipuli. si uos in uice
dilexeritis, petrus ap. s. d. dixit; In fra
ternitatis amore. simplices; & corde. in uic
cem diligit. paulus ap. s. d. dixit; dilecti
o & proximi. malum non operatur; pleni
tudo ergo legis ē dilectio; ambulate in dilec
tione si cut xps dilexit nos; & tradidit semetip
sum pro nobis, diligetibus dñm omnia quo ope
rantur. in bono quod oculus non uidit. nec au
res non audiuit. nec in cor hominis ascendit
qui preparauit dñs diligetibus se, iohannis

4
apostolus dixit, quid diligit fratrem suum. In lumi-
ne manet & scandalum meum non est, quia autem
dicit fratrem suum in tenebris est & in tenebris am-
bulat, & nescit quo eam quoniam tenebrae obcecauerunt
oculos eius, nos ergo diligamus dominum quoniam ipse prior
dilexit nos; si quis dixerit quoniam diligit dominum & fratrem
suum non diligit mendax est & in eo ueritas non
est, & hoc mandatum habemus a deo: ut qui dili-
git dominum diligit & proximum suum; qui autem non
diligit fratrem suum quem uidit dominum quem non
uidit quomodo potest diligere? **Salu-**
mon dixit; omni tempore diligit quia
in casu est & frater in angustis conprobatur;
Iesus filius si drah dixit, quid diligit
dominum & orat pro peccatis & conturbabit se ab il-
lis & in oratione dierum succubietur; diligit eum
qui fecit te & in misericordiam non derelinquat; diligit
dominum & in uocacione in salutem tuam, omni animal diligit
simile sibi, sic & omnis homo proximum sibi, om-
nis caro ad similem sibi coniungitur, & omnis
homo similem sibi sociabitur; diligit proximum tu-
um & coniunges eum cum illo, sicut qui dormit
de quem de manu sua sic qui relinquit proximum

suum oculo di diligenti se, **AGUS TIPIUS DIXIT**,
uitam dilectio est; si uita dilectio mors odiū ē,
hominem enim uincis inimici dilectio ne, enu-
triatur. in te dilectio quifoladucte ad uitam, pō
aut ecerualis; sed spiritalis debet esse dilectio in
tuos nihil speciosus ē ad uirtute dilectio-
nis nihil desiderabilius ē diabulo. & tunc eione
CARITATIS HIEROPIONUS DIXIT; se amor. In pecci-
encia non habet, fecit rumor. etto oppmritur;
omnem hominem fratrem tuum. iudica esse,
memento quod unus ar-ti se condidit nos, amor
ordinem nescit, fecit esse, ne gloriā e-
mendare potest quam amor nasci; **AD BROSI-
US DIXIT**, proximos autem nostros tunc di-
leximus; sicut nos; si non propter accepta bene-
ficia uel sperata; sed propter hoc tantō modo
quod sint nature nostre; par-ticipes. adque-rit
filiam cui fra-tem. adque-ritur amor; **CRE-
COPIUS DIXIT**; probacio erzo dilectionis; &
ibi cio est operis; qui diligit dñm & eius. man
data cōtō. In illius corde dñs & uenit & mansio-
nes eius fecit; **BASILIVS DIXIT**, unaqueque a-
nima quantum lata fue-rit in amore proxi

mi. tantum alta erit in eo nacionem. di. qui dili-
git fratrem. in tranquillitate e cor eius. fratrem
uero odient. tempestate. circum datus est.
Et tota igitur mente tu a dilige dm. ut in omnib;
actibus tuis. placet illi. sed cor depur. o & operi-
bus iustis. magis ergo omnibus diligamus dm.
qui & nos & peccata nostra propriis manib;
sine xpc. & cuncta nobis bona que a cetera nos ge-
runtur. eo tunc eius beneficiis. adscribamur.
Hic idem dicit. Et toto corde non diligit xpm.
qui hominem dilectione dimortem. conperatur.
dicente salomone. ualida e ut mors dilectione sicut
mors uolentur sepeccat animam a corpore.
Et dilectione di uolentur sepeccat hominem.
amundana. & carnalis. amore. Diligebido pro-
ximum. purgas. oculum. ad uidendum dm qui di
precep contemnit. dm non diligit neque ne ni
rezon diligitur si odio legit eius habemus
nec poterit dm diligere qui noscitur in pro-
ximi dilectione errari. d & in xpc di.

IN DIE IN EUANGELIO.

Nolite timere eos qui occidunt cor-
pus. animam autem occidere non pos-
sunt.

¶ sunt

sed potius eum timere qui potest animam & cor-
pus perdere. Ingehen nam. **petrus** apst. dixit
In timore incola tuus uestri tempore conuersami-
ni dñm timete rezon honorificate considerantes
castam conuersacionē uestram. **paulus** apst.
dix. non enim accepistis spm seruitutis iterum
in timore. sed accepistis spm adoptionis filiorum
in quoclamamus abba pater. gracias agitis semper
pro omnibus. ut in nomine dñi nostri ihu xpi dispa-
tri subiecti. inuicem. in timore di xpi. **salacio**
dixit. Inicium sapiencie timor dñi. timor dñi
recedat malo. timor dñi adponet deas. & cen-
mpiorum breuiabuntur. **iesus filius sidrac**
dix. timor dñi gloria & gloria cio & leticia e coro-
ne. & cultacio nis. **hie populus dñi** pullares. nos-
sic ab omni peccato seruat immunes. sicut timor
sub plieu. & cetera. **am brosius** dixit. qui tu-
me dñm. declinat erroris. & cedunt tunc semita-
uias suas. dirigit. **epicorius** dix. praua mens
si non prius. per timorem. & uertatur. ab adue-
tis. uis non de mūm datur. **hystorius** dixit.
timor cautum. fecit hominem. ad que sollicitum.
ubi timor non est. ibi celerum. abunda est dñi.

metu ere. Intran quillitatem. non uolumus uici-
num eius iudicium. uel pccationibus. ad triu time-
amus. vi. de delectationibus.

QUI DICTA IHEUANGELIO

qui legit intellegat. omnis autem. cui multu
datum e multum queritur. ab eo paulus apst
dix. ad ten delectationem. doctrine. nolite gle-
gere. gratiam. que ante. Hieronimus dixit.
prudens lector. cauesem per superstitiosam. intel-
lectuam. ut non ad tuum. sensum. ad dnm. pertis-
scripturas. sed scripturas. iungas. sensum tuum. ut
intellegas. que sequatur. qui ad si duae insitit lee-
cioni. in presenti quidem laborat sed postea gra-
tulatur. cum ceperit de amaris seminibus. littera-
rum. dulcis fructus capere. JACOBUS DIXIT
scienti. igitur banum. est. & no facienti. pecca-
tum. illi. SALAON DIXIT. post industria. sequi-
tur. sapientia. ACUS TIPIUS DIXIT. putretua
amicam. lectionibus. diuinis. peccauit enim tibi
mensam. spiritalem. HISIDORUS DIXIT. qui uult
cum do semper esse. frequenter debet orare. fre-
quenter & legere. DE COMPIPCIO ME. un.

QUI DICTA IHEUANGELIO

amen amen dico uobis quoniam uos plorabitis & placebunt uis se-
culum autem gaudebit uos tristitia erit uis sed tristi-
cia uestra in leticiam ueniet et paulus apostolus dixit
gaudere cum gaudentibus flere cum flentibus qui
flent tanquam non flentis sententia & qui gaudent tanquam
non gaudentis. JACOBUS DIXIT miseri est uos & lu-
gredite & plorate. risus uester in luctum conuertetur
& gaudium in inmerorem. GALATIENSIS DIXIT risus dolo-
re miscbitur. & extrema gaudii luctus occidit. peccata
autem sicuti dicitur quoniam non habet compunctionem nec
habet mundam orationem; thesaurum est bona
compunctio. inenarrabile gaudium. in animo ho-
minis. EPICURUS DIXIT Beatus namque est & terbe-
atus. quis quis habet compunctionem. cordis secun-
dum dominum de uoluntate

DISCIT IHEUAP Caelio.

Disci te ame quia in tristissimum & in malis cor-
de & in ueni eas. requiem in malis uestris.
PETRUS APOSTOLUS DIXIT omnia sunt in uicem. humiliza-
tem. in sinuate. qui ad superbis resistit humilis
autem dat gratiam. JACOBUS APOSTOLUS DIXIT humili-
amini in conspectu domini. & excelsa breuius. paulus
apostolus dicit si quis in animis. id ipsum sentien-

tes nihil per contencio nem. neque per inanem.
gloriam sed per humilitatem. superioris. sibi mu-
cem. arbitran tes. Iesus filius si dicitur
xii. quantum magnus est simili xte. nom-
nibus & coram do inuenies. gratiam. ad usum
pus dixit de summis fecit est. erubescit homo su-
perbus esse. semper consciencia. seruandi humi-
lis esse debet & tristis capere prius dixit
Cor quippe carnalis diuinus utque gloriam querit.
humilitatem. respicit humilitas. quantum in-
clinatur. ad immitentum. proficit in excelsu
de pelu quei te seculi. aetho

DNS DITT IN EVF
om̄s qui relinque rit domos uel fratris
aut sororis aut p̄ctram. aut matrem
aut uxorem. aut filias aut agros propter
no men ^{meū} tuū. centuplū acipiet & uitam eter-
nam possidebit paulus ap̄st̄l̄ dixit po-
lite confirmare huius seculo. sed reformamini
in nouitate sensus uestri. ut probetis que sit
uoluntas di. bona & bone ple cens & perfecta
hieronymus dixit multas diuitias relinquen

in iudicia non relinquit. malum est. quoniam in
eo studio seruiamus quoque sita uerimus. a
gratus filius appellatur. xpm sequi cupiens si a
beis in potestate rem tuam uindes i uero non ha
bebis. magno honore liberatus es. **AD PROSIUS**
DIX. qui uult dm possidere. re nuncianda
ut sit illi dr beata possessio. **GRECORIUS DIX**
nihil nobis prodest abrenunciatio corporis si
ne abrenunciatio nementis. renouatio nemen
tis. **BASILIUS DIX** nulli studas placere in uita
tua. nisi solido. sicut enim qui militat regi terre
no omnibus iussis eius obediunt. sic & qui
militat regi celesti. debent cōsto dire precepti
celestia. **DE PER SEUEREPCA.**

PS **DICIT IN EUANGELIO.**
qui aut perseverauerit usque in finem hic
saluus erit. **PAULUS APSTL DIXIT** tunc uero libe
rati a peccato serui facti. do habetis fructum ues
trum. in se iudicatio nem finem uero. uitam eternam.
SALOMON DIXIT. melior est. finis oracionis. quam
principium. **HIERONIMUS DIXIT** non queruntur
in xpianis. in iudicia. sed finis. qui a paulus. male cepit sed
benefini uit. **INSIDORUS DIXIT** tunc enim placet

+ u. q. q. cuius opera.

do nostra conuersacio . quando banum . quom̄ . uo
amus . perseveranti . finem̄ . complemus . Unumque
que . enim . d̄s . de suo . finem̄ . de uita . preterita
iudicat . **CIRIACUS DIT** . & si ne . enim . suo unus
quisque . ut iustificatur . aut condemnatur
DE TEMPTACIONE .

DŌNS DI ET IN HOI
noli te . gaudere quia sp̄s . in uobis . subici
untur . gaudere te . autem . quod nomina
uestra . scripta sunt in celis . nolite timere . eos qui
occidunt . corpus . animā . autē . non possunt occide
re . **petrus ap̄t̄ dixit** . sabrius tōte & iugla
te . quia aduersarius . uester . diabolus . quasi leo .
rugiens . circuit querens . quem deuoret . curre
sistite . for̄ . in fide . **IABUS DIXIT** . resistite
diabolo . & fugite a uobis . **PAULUS DIXIT** . armami
liciae . nostre . non carnali . a sed potencia . d̄o . o
PIETRUS DIXIT . qui bene & sic . de temptatione &
quem temptacio . probabilem . redit . t̄ . te uenit
ad sanitatē . iudicii . si ergo . uideris aliquando p
secutorem . tuum . nimum . seu uentem . setto quia
& abas . censorem . suo demone . perurgetur .

Hieronymus dixit . p̄ hileum . forcus qui uincit
diabolum . nihil imbecilius qui acarne superatur os
tis calidus . tarda cedimor tem . subplicia . conque
rens . animas . cupit iugulare . non corporea . Insi
dopus dixit . quamuis temptationem . iustorum .
semper infere . cupiēt se ad . potestatem . non
accepit . nullatenus adipiscere . potest quod pecc
Cyprianus dixit . quanto quem maior . fuerit per
secutionis . iniuria . tāto iustior fiet . & grauior
propter secucione iudicte . Eusebius dixit
maiorē . qui nos defendit . quam qui persequit
Dñs dicit . eo quos . amo . Deturbacio pe
ar gūā castigo . paulus dixit per multas tribu
laciones oportet & nos . m̄ rē m̄ regnum
diacus cypus dixit = quidā in hoc mundo flec
sellare . non merebitur . In infernā . torque
bitur . Hieronymus dixit . qui semel recepit mala
Inuita sua . non eosdem . cruciatū patētur
In mōrte quos est passus . Inuita multo quem melius .
est . stoma cum dolore quam mentē Cypria
pus dixit . m̄ dignus ē in morte . accipere so
laciū . qui se non cogitauit esse mortuum
Ippitas patruus dixit melius est enim

hic per solvere. penas. quam post ^{secundum} uirte
huius ^{ciari} eruarē. in eternum. De paci epici a Lio

Q̄NS DIETINE VNG

beati pacifici. qm̄ filii di uocantur.

JACOBI DIXIT In peccienicia uestra. possē debi-
tis animas uestras. **PETRU APS** h. & ē enim
gracia. si propter conscientiam di sustinuit.
quis tristitiam. paciens in iuste paulus dicit
tribulacio peccieniciam operatur. peccienici-
a. autem. pro becione. probacio autē spem.
spes eorum. non confundit. qui acceritas di dif-
fusa ē in cordibus nostris. per sp̄m s̄m. quida-
tus ē nobis **JACOBUS DIXIT** peccienicia autē o-
pus perfectum. habet uisus perfectus & in te-
gri in nullo deficiens. **SALADOP DIXIT**
qui pecciens ē. multa gubernatur. ur pruden-
cia. qui eorum. in pecciens ē. spectat stulticia
suam. patientiam ^{cept} linisur principis. & lingua
mollis confringit duriciam. **AGUSTINUS DIXIT**
Qui et si fuerit patientior ad iuriam. po-
tentior constituuntur in regnam. **BASI-**
LIIOS DIXIT pacificus homo. consortium.

angelorum merebitur. Inuidus autem peccati
cepti demoniorum efficitur. **CIPRIANUS** dicit
peccificas enim homines & concordat dicit in domo
sua habitare precepit. **DE ORATIONIS**

NS DIET IN EVANGELIO

omnia quecumque petieritis in oratione creden-
tes accipietis. **Petrus** ap. dicit dicit incipientes in
uicem honore tamquam eorum dicitur gratia autem
ut non in peccati dicitur. orationis uestre. **pau-**
lus ap. dicit dicit oratione instantes. oran-
tis omnitem pore in spiritu uigilatis. in om-
ni instantia. **Jacobus** ap. dicit dicit orate
pro inuicem ut saluemini; multum enim ualeat
deprecationis iustorum assidua. **Galatius** dicit
longe est dominus ab impiis. & orationis iustorum.
Secundum dicit melior est in orationis quam princi-
pium; ante orationem preparaui manuum.
& noluisse quasi homo qui temptat dominum; qui conser-
uat legem. multiplicat orationem; deprecatione
lesi & cetera dicit de oratione lesi. humilitatem super nub
penetravit. filium tuam firmitatem non dispicias
te ipsum sed ora dominum. & curabit te in populo;

sicut enim multi sine armis ad bellum ire
 non conuenit ita omni in xpi ano procedere
 quolibet sine oratio ne non expedit **HIGIDO**
RUS DIXIT oratio cordis est non tantum la
 borum neque animi uerba de precantibus dicitur
 intendit sed orantis cor aspiciet nihil proficit ora
 cio illius cuius ad huc dolor in mente tenetur
 uel odium manet in peccatore. **LESARINUS DIXIT**
 si de oratione & oratione debetis incumbere ut
 interdum & iam manibus aliquid possitis exer
 cere. **1 PETRUS DIXIT** duobus modis oratio impe
 ditur ne impetrare quis que ualeat postulat
 hoc est si aut mala ad huc quis que committit aut se de
 linquenti sibi debita non detrahat. **1 PETRUS PA**
TRUS DIXIT sicut uentus ad animalia forcior et
 bas uel pigmenta expellunt ita & cogitationes
 sordidas oratio cum ieiunio repellit. **1 PETRUS DIXIT**
 qualis orantis uolimus inuenire talis nos ante
 tempus orationis preparare debemus. **1 PETRUS**
DIXIT xpo enim conuincit tonens & precipue
 in tempore orationis intenta nihil malum
 nihil super fluum recipit.
DECOFFES SI OREM.

NS DIETINE VAN KELO

omnis ergo qui confitebitur me co-
ram hominibus confitebitur. & ego eum
coram patre meo. quiescit in celis & reliqua **Paulus**
apostolus dixit ore autem. confessio fit in salutem.
Jacobus dixit confitemini alteri alteri peccata
vestra & ora te pro invicem ut salutem inveniatis. **Salomon**
dixit qui abscondit scelera sua non dirigetur.
qui autem confessus fuerit & reliquerit ea
misericordiam consequetur. **Johannes**
apostolus dixit si dixerimus quia peccatum non
habemus ipse nos seducimus & veritas in nobis
non est. **hesus palus dixit** **si** **paucus** non confun-
deris. confitere peccata tua & ne subicias te omni-
ni pro peccato. **deus timotheus dixit** confessio ho-
minum ^{malorum} in malis est operum bonorum. **hisidorus**
dixit qui peccata sua hominibus occul-
tant & per se & ipsas. confessi non fuerint.
dominum quem testem habebunt. ipsum habebunt &
ultorem. **Basilus dixit** melius est enim. prima-
lis factis pura. confessio quam in bonis operibus
supploratio. **De peccatis**

41
IN **DIETINE** **IN** **CELO**

penitentiā agite adpropinquabit
enim regnum celorum. **petrus** **apostolus** dixit
penitentiā agite & baptizetur unusquisque
trium. & ecce cipientis danum. **scilicet** **paulus**
apostolus dixit his quidem qui secundum peniten-
tiā boni operis gloriam & honorem & incorrup-
tionē querenti. **bus** **eternam**. **galatius** dixit
bonum est corrip tam manifestare peni-
tentiā sic enim effugiat uoluntaria pecca-
tū. **opricus** dixit penitentiā quam uisite
scilicet sua non dispiciatur a patre uisite tam iudicem
dñi **acus** **apostolus** dixit. ille qui sua scelera cogi-
tat & statim conuersus fuerit ueniam sibi cre-
dat. **hi** **ponius** dixit. utinam tamen con-
uertatur peccator ad penitentiā. quam
certo dñs preperatus ē & ^{iam} prepresentam muta-
re sententiā. **gregorius** dixit neque ac-
nim delicta satis facimus si a iniquitate nō
cesamus. **hisido** **rus** dixit penitentiā nō
uerba agenda sed facta. certo corripit.
culpa que certo agnoscitur. tardius sanct.

uulnus quod iam putriscentibus membris penitē
ciaq̄ adhibeatur. cito reuiuiscit uulnus. iteratū
tardius sanctur. secundū morbum. impendendā
ē medicina. iuxta uulnus. adhibendā ē. remediā
CECILIUS DIX. erubescimus. modo per uotem
pore penitenciam. agere. non time mus. sine ullo
termino. & eterna supplicia. sustinere
DE INDULGENTIA. LTO.

DNS DILEXIT IN EVANGELIO

D si ergo offeret manus tuam
ad altare & ibi recordatus fueris. quia frater
tuus habet aliquid aduersum te. relinque ibi mu
nus tuum ante altare. & uade prius reconciliare.
fratri tuo. & tunc uenies. offeret manus tuam. si
nim. dimiseritis hominibus peccata eorum. dimit
te. & uobis. pater uester qui in celis ē. si autem non de
miseritis. nec pater uester. dimitte uobis pecca
ta uestra. **PAULUS APOSTOLUS DIX.** cum paciencia
subportantis. inuicem. & donauit uobis in se.
ipsis. si quis aduersus aliquem habet querellam.
sicut dicit in xp̄o donauit uobis. ita & uos. facite nul
lum. malum pro malo. reddentis. **PECCATUS APOSTOLUS DIX**

12
non redentis malum: pro malo uel male dictū
pro ma ledictam; sed ^{her.} contrario benedicentes quia
in hoc uocatio est ut benedictione hereditis **Sa**
la mon dix nedicat red dam malum pro mala m;
& p̄c̄ta dñi & liberabit te & relinque pro ximo
tao nocente te. & tunc depre cantu tibi p̄c̄ta sol
uentur. **Acusatus dix** unusquis que talem in
dulgen. cia accepturus ē adō. qualem & ipse de de
rit. proximo suo **hieromonus dix** quomodo dñs
in xpo nobis. nostra p̄c̄ta donauit. sic & iam
nos. qui in nobis p̄c̄c̄nt. demittamus. **Careo**
pus dix ille rectus in. delicti. ueni am. postulat.
qui hoc quod prius. in ipso delinquitur. relaxat;
demittamus. enim. quod debetur. nobis ut demit
tatur. quod debetur. a nobis. tunc quis que quod.
recte petit adēp̄t̄itur. cum eius animus. in p̄c̄
cione n̄. nec inimici odio. fuscatur; fundamus. p̄
aduersario. precem. sed utinam. cor tene ad a
morem. **hisidorus dix** non enim posse
p̄c̄ta. demitti ei. qui in se pec cantu. debita non
demittit; qui frat̄ ē sibi tardius. reconciliat dñs sibi
tardius. placat; frustra enim sibi pro p̄ciare dñm
querit; quē t̄o p̄c̄c̄ari. in pro ximo. negligit.

Cito ^{ad} ignoscendum. cui quā dūm uenam postu-
lat CESARIUS DIX. qui enim peccanti. clementer
indulserit. nullum peccatorū afflictū millius anima.
re manebit ANASTASIUS DIX. si ergo non demit-
tat in ira. quicquid peccatorū. ē non ora-
tionem. super te fecerit. sed maledictionē.
super te in die. si enim dicis. sic mihi demitte si-
cut demisi. IN CONCLATIONIBUS DIX. tantum enim
remittatur nobis. quantum remisimus. eis. q.
quacumque. malignitate. nobis nocuerit. CIPRI-
ANUS DIX. quisque enim. ille qui meum. peccatū
demittit. ignoscendo. peccatū. sine dubio elemo-
sinam. fecit DE ABSISTENCIA. . TI.

DIES ET BEA QVI
E ^{surunt & sicut iusticia qm}
^{ipse saturabuntur. paulus apt.}
DIX. isti qui man ducant. non man-

ducantem. non spernat & qui non manu-
ca. t. manducantem. non iudicat. qui enim ma-
ducet. dnm. manducet. gratias enim. agendo.
AGUSTINUS DIX. mens ciborum. man-
tam. lassata. per dicitur acionis. uigorū. nihil.

prodest tota die longum ducere ieiunium / si postea
 ciborum facietate uel nimietate anima obruatur;
 quem non potest ieiunari docere potest elemosina
 redimere; bonum est ieiunare sed melius est elemosi-
 nam dare, elemosinam sufficit sine ieiunio
 ieiunium
 non sufficit sine elemosina, qualis sine oleo lucer-
 na sicut lucerna que sine oleo accendit fumare
 potest lucem habere non potest, et sic ieiunium
 sine elemosina carnem quidem cruciat sed ani-
 mam non illuminat. Hieronymus dixit plenus
 uenter facile de ieiunio disputat, tamen ieiunium
 impone quantum ferre potest, nihil contra absti-
 nentiam qui uinum non pro ebrietate sed tantum
 pro corporis salute percipiunt, ne hoc eis conficit
 uoluptas sed permittit infirmitas, abstinentia
 sola non sufficit nisi opera bona ei iungantur. Iu-
 docus dixit quia cibus abstinent & aliquid prave-
 agunt demonis imitantur, Celsus dixit quid
 prodest si carnem nostram affligimus ieiunio & Lu-
 gilius & mentem nostram non emendamus
 aut quibus teriora sunt non curemus, tantum mihi
 cibum unusquisque que concedat quantum susten-
 tatio corporis non quantum desiderium carnis.

& posuit de sapientia.

CONSDIETINE VVLELIO

ffote ergo prudentes sicut serpentes & simplices sicut columbe paulus apst. dixit. non plus sapere quam oportet sapere sed sapere usque ad sobrietatem; beatus homo qui inuenit sapientiam. & qui affluit prudentia; principium sapientie timor dñi. & scientia. scōr prudentia leebi a iustitia erudiunt plurimif qui autem indocti sunt in corde. est taxem. morietur salomon dixit. quicum sapientibus graditur sapiens erit amicus stultorum efficietur similis & sapientia humilitatem. & exaltauit caput ipsius. & in metho magnatorum conserere. illi fecit beatus uir. qui in sapientia sua morietur. & qui in iusticia sua meditatur. hieronimus dixit. multum meliorem uerberus tace. quoniam de se fecit pro ferre sapiens mundus deo sapientiam dispiciunt sacras scripturarum. quia eas non ex maiestate sensuum. sed ex uerborum iudicio uilitate. GREGORIUS dixit. sapientia est timor dñi abneget se ipsum amali; prima sapientia est uitare malu. & sapientia confertur sup decem principia uitatis

secundum da fecere bonum. CIBRIANUS DIX. quo-
modo enim. sapiens. uel pecciens. esse potest. quum
sapienciam. nec peccien-^{ille} ciam di. habet. sapiens est
qui est ^humilis. & misericors. DE AELIMOSI-
SINA. L. 10.

OMNIS DIET IN EVANGE

date aelimosinam. & ecce omnia mandata sunt uo-
bis. si uultis. que postea dicit. & date aelimosinam. feci-
te uobis. saccular. qui non ueter-^{is} sunt. cuncta. & aurum.
non deficientem. ^{in celis} quo futur. non adpropinquat neque time-
a corruptis. IN LIBRO TIBI DIX. melius est facere
elimosinam. quam thesaurus. aurum reponere. IESUS
FILIUS SIDRAE DIX. concludat aelimosinam. in corde
pauperis. & hoc te decorabit. ab omni malo. ignem ar-
dentem. & tinzuit aqua. & elimosinam resistit pe-
ccati. AGUS ET PUS DIX. in largitate animi.
pauperum. non spoliasset. donare quod uoluerunt. quate-
niam illud minus est. quod alter cum gaudio accipit.
alter cum lacrimis. amittit. super quod ille. gratulan-
tur. si res suspirat. quamuis. largiaris. tuum melio-
rum. elimosinam. feceris. si reddis alienum. BA-
SILIUS DIX. non sis uanus. cum feceris. elimosi-
nam indigentibus. neque tibi. meliorem cui fene-

ras et times **GRECO** **RUDIX** sunt enim qui magna
dizunt & multas & his que possident egeris distri-
buere per tractant ut culpas suas antedicti oculos
misericordie evisceribus redimant **HISI-
DORUS** **DIX** nulla scelera elemosinis posse redi-
mere si peccatis quisque permanserit, duo sunt
elemosinae unde corporalis est & dare quidquid
potueris altera spiritalis dicitur tere a quales suffu-
eris, de rapinis alienis elemosinam fecere non est
officium misericordie. **DE** multum mentum sceleris
maiorem est benivolentia quam quoddam tur, qui cum
tristitia manum porrexit fructum remunera-
tionis amittit, non enim est bene qui ad si due-
sunt mali non auferas alteri unde alio tribuas ni-
hil proficit sialium. **INDERE** **EFICIS** unde alium. **INA-**
NEM fecit **CIBRIANUS** **DIX** qui autem timorem
diseruat in misericordibus pauperum dicit cogi-
tat & honorat **DE** **CONSILIO** **BOHO**.

IN **RE** **BVS** **A** **P**O **S**T

LO **RU** **ON** **DIX** si e & d m mibus consilium dissolue-
tur si uero & d o e non poterit dissoluere **GA-**
LACI **ON** **DIXIT** consilium costodiat & te & pru-

dencia seruabit te / cōstodit cōsiliū adque legem
 erat ut aani me tuae & gratia peccatorum tuus / ut
 astutus relictus oculis eius / quia autē audit cōsilia
 sapiens ē / qui autē inuunt pacis cōsilia sequitur
 eos / gaudium / qui autem agunt cunctos cōsiliū /
 ubi uero plures sunt cōsiliariū confirmatur
 cogitationes cōsiliū oboratur / & gubernaculis
 tractanda sunt bella / & erit salus ubi multa
 sunt cōsilia sicut aqua profunda sic cōsiliū in
 corde uiri sed homo & cecur et illud hinc suspi
LAUS SI RACH DIX multi peccati fecisti tibi cō
 siliariū sicut tibi unus de mille / cōmfectus ne cō
 siliū habeas non enim pot erunt diligerem si
 quip si placuerit / coram & tra neo ne facias cō
 siliū
 ponomne hominē / cor tuum manifestas / ne
 forte auferat tibi gratiam / & con ut ei & ut tibi
 lingua sapientis / quasi diluuium / in habundant
 & cōsiliū illius sicut fons uitae per manet / lora
 mentum ligneum / conlectatum / fundamentum
 edificiū / non dissoluitur / sic & cor confirmatum
 cogitacione cōsiliū / faciente nequis si
 mum cōsiliū super ipsum deuoluitur / & nō
 agnas citur / in deum & illi / sine cōsiliū
 † regunt sapientia / astutē omnia autē cū cōsiliū dissipantur cogita
 tione ubi nonē cōsiliū /

nihil feceris & post factum non peneris. Azelan
 tibus de absente consilium. cum uir ore legiostrac
 ta deserta. & cum ius to de iusticia. cor bonum con
 silii stant ante omnia aut consilium. stabile sit.
 GREGORIUS DIX. consilia. torem. animum inha
 bitat quid dolens de presertibus ad eternam. festi
 nat. HIRSIDERUS DIX. ante factum cogitatio
 ante opus. premeditare diu. quod ius agere diu
 & quere diu probare. & sic feceris cum diu. cogitaue
 ris. tunc feceris quod probaueris. BASILAIUS DIXIT.
 non in opere. quod cogitas facere. primum cogita
 diu. & si secundum diu est. quod cogitas. dili
 genter & comminare. & si rectum coram deo pface
 illud ab anima tua. xxii de iusticia

DE DIETINE VANGELO

querite ergo primum regnum dei &
 iusticia eius. & haec omnia adicientur uo
 bis. non erunt quia. nisi sit. medicum. sed quoniam
 lea tou. non ut in uocare iustos. sed peccatores
 in penitencia. paulus apst. dix. sicut per
 um us dilectum. omnis hominis in condem
 nationem uite. Iteon dix. sicut regnauit pcc.
 + si uere ^{hoc} puer tu fuerit repta. aputa illud

eorum. In morte ita & gratia regnat per iusticiam
 mutam & eternam. **JACOBUS** dixit. fructus autem iusti-
 ciae in peccese minatur. facientibus peccem. **SALA-
 MON** dixit. non affligit dominus faciem animam iusti.
 & insidias impiorum subvertit. memoria iusticiam
 laudibus. & nomen impiorum putrescit; opus iusti-
 ad uitam. & fructus impii ad peccatum; arbitrium este-
 tum. lingua cor impiorum. pronihilo; quod tamen im-
 pius ueni & super eum; desiderium suum iustis dabi-
 tur. **LECIBI** iusti. considerant peccata & hos impiorum
 peruersa. Iustus de angustia liberatus est. & tradi-
 tur. impius proedhesus filius **SIRACH** dixit.
 In iusticia a zoni zara animata usque ad mortem.
 certat pro iusticia. & de se pugnat pro te inimicos
 tas. **HISIDORUS** dixit. multi apud homines pu-
 tantur electi. & apud deum reprobi. sunt & apud deum
 electi; nullus enim se putat esse licet tum ne forte
 iam apud deum sit reprobus. **IN LIBRO CLEMENSIS**
DIXIT. per facio legis paxem. & peccatis enim bel-
 la nascuntur. & certam. na ubi autem non
 fit peccatum. pax est anime. ubi uero paxem
 in diis. putacio. nibus. ueritas. in operibus iusti-
 ciae inuentur. **DE MONSERRICORDA**.

Q̄NSDIETINEVANLELO

bea misericordis qm̄ ipsi misericordiam conse
cōntur GALATIOP̄DIX. misericordia & ueritas
non deserant / benefecit anime suae uir mise
ricors. qui autē crudelis ē. & propinquos abiicit
clemenciam preperat uitam misericordia
& ueritas preperat bona GREGORIUS
DIX. neque impetrabit a diuina pietate aliquid
in precibus. qui ad precem pauperis non fuerit
humanius. HYSIDOPUS DIX. misericordia
a conpcc̄to dūent. misericordie uocabulum sor
titae. CIBRIAPUS DIX. neque a enim. mise
re dī misericordiam potuerit. qui ad precem
pauperis ipse misericorditer non fuerit hu
manus. DE DECIMACIONIBUS. lio

Q̄NDIETINEVANLE

omnem decimationem uestram distri
buite. ipse per prophetam loquitur. Infer
te. omnem decimam in ordine ut sicut
bus in domo mea & probate me in his. dicit dñs
paulus. dixit. de fili isleui sacerdotū

accipientes mandatum habent decimam suam me
 re apopulo secundum lezem id est a
 fratribus suis hilarem dactorem. diligite de
SALAMONDIX aludiuidunt propria & decio
 ris sunt aliarapiunt non sua & semper in eis
 tate sunt hie sus pilatus si pach dixit
 mom ne data hilarem face uultu tuu. in scul
 tacionem seifica decimas tuas da altis si mo
 secundu datum eius. & in bono oculo ad
 inuentionem fecit manu um tuarum qm
 dñs retribuens e & septies tantum red dat
 tibi. **ACUSAPUS DIX** decime enim tribu
 tesunt ezencium ammarum quod si decima
 dederis non solum habundantiã fructuum recipi
 es sed etiam sanctam corporum consequeris non
 erit dñs dñi premium postulat sed honore dñi
 nos ter quid dignatus e totum decere decimamano
 bis dignatus e. re capere non sibi sed nobis sine
 dubio pficaturum. unde propheta dixit
 primicias aru & uae & ter edlaris tui non tar
 dabis offer te mihi si tardius da ris peccatue
 quantum peius e non dedisse dema licia dene
 zocio & de artificio redde decimas dando ter

LEIO
 dum con
 a. & uer
 re uir
 uos ab
 cordia
 corpus
 tate al
 non
 ricor
 ulum for
 m. mife
 ppeccem
 fuerit hu
 lo
 ANTE
 rum dñi
 utur infer
 ned ut sic
 phis dicit
 leu sacer

rena & coelestia possis munere promerere.
quare paupertatem dupliciter bene-
dictione defauet decime & elemosine & debito
requerunt & qui eadem renouert resalie
nas inuasit & quanti pecuperit in locis ubi
se habitat illo decimas nondante fecerit mor-
tui fuerint tantorum homicidiorum reus
ante tribunal & in iudicis apperebit; quere
si tibi a premio comparare, aut peccatorum
desiderat indulgentiam promerere redditis de-
cimis & elemosinam partibus. scilicet elemo-
sinam dare DE VIROCIPIETATE. LII

QUONIAM DIET IN EVANGELIO
filii regni huius nubunt & traduntur ad nup-
tias illi uero qui digni habentur seculo illo & re-
surrectionem & mortis neque ducunt uxores
neque enim ultra mori poterunt & qualiter
nim angelis sunt & filii sunt dei cum sint filii
resurrectionis paulus apertè dixit. virgo que
innupta est cogit que sunt dei quomodo placeat
deo. **1° p^o d^o d^o** qui matrimonium iungit uirginem
suam benefecit & qui non iungit melius fecit

AGUSTINUS DIX. nihil prode. uirginitas cor po
 ris. ubi operatur corruptionem; sicut enim oci
 sus in mi cus non tibi fecit iniuriam. si mor tifi
 cata caronatur baxanimantuan; talis enim de
 ce dno habere minus tros qui nullo carnis conta
 gio^{ne} corrupantur. sed potius continentia castita
 tis splendeat. Hieronimus dix. multum distat
 inter puritatem uirginalis anime nulla contagio
 ne pollute. & sordis eius quemul torum libidine
 subiacuit; Centenarius numerus e. primus qui pro
 uirginitatis coronam; uirgibus deputatur se
 xagenarius. secundo grado pro continentia labo
 rum; uiduorum e. tricenarius. tercio loco nupti
 arum federa ipsa dictatorum conuentionem
 testatur. ac si uide amir optimo grado. per ter
 cium perueniunt de secundo penerari; in fe
 minis. fema pudiciae & quae si flor pulcherim;
 cito ad leuem marchet; aurem leui qui flatu
 corrumpitur. maxi me ubi
 cas con tensit ad uirtum
 & martialis sede auctori
 tas stude non solum ocu
 lus tuus castos ser uare sed ad in

quam. nihil pro. deest carnem habere uirginem si-
men te quis nupserit. Insidopus dix. quidem inu-
uente luxuriose. uiuentes. & sene tute. conti-
nentes fieri. delictantur & tunc. elegunt castratē.
seruire. Quando eos libido seruos. habere contēsit.
talis non habent premium. quē non habuerunt lebo-
ris certamina. eos & pectat gloria. In quibus. fuerit
laboriosa certamina. Qui corpus suum. continen-
cia dedicant. & cum feminis. habitare non presumant
Geminae bonae. uirginitas. quia & in hoc mundo solici-
tudinem. seculi amittit. & futuro. eternum casti-
tatis premium recepit. Quia casti per seuerant &
uirginit. angelis di. efficiuntur equalis. Castitas
enim. fructus. suauitatis. e. castitas. securitas me-
tis. sanitas corporis. uirginitas. aut si leebitur. nulla
tenus reparatur. nam quam. uis. penitendo. uenit
fructum recipiat. In corruptionem. tamen nullatenus
recipit. pristinam. Castitas ho-
minem ad celum. coniungit.
uirgini tas. In corpore
nihil pro derit si castitas.
aut humilitas In corde si cesse
rit. de pal. so. tes at in pio.

19
QUONSDIET NON DIET
scelusum testimonium paulus apst.
dix. deponetis mendacium loqui in uerita
tem u nusquisque cum proximo suo gala
thodix. liberat animas testifidelis profret
mendacium. uer si pellis. testif
fidelis non mendatur. pro fret men
dacium. testif dolosum. ihesus filius si
rach. dix. noluelle mentare. om nemendaa
um. ad si duas tas illius. no bona. **I**N **L**I
BRO **S**APIENTIE **D**I^x. per pan sum. obscuru
muacuum. non ibet. os aut quid mentatur
occidit animam. hiero ni omus dix. men
dacis fecerunt. quod nec uera dicentibus
credantur. hisidorus dix. multus uiden
tur. uera esse. quifcel sasunt. & i deo non credo
sed x suo mendacio loquuntur plerumque.
auer q ta te. incipit. quis cel sce conf ingit.
Letent sepe uenena. circum lita melle uer
borum. & tan diu decepter ueritatem si
mulat quousque scelendo decipiat. sum ope
re. cauendum momni mendacio. om.

ne quoque genus. mendacisū opere fuge om
ne quod a ueritate. discordet inquit tace. esto in
uerbo uerax. nemi nē. menciens. fed. lees. non
aliud. loqueris. & celi fecias. ad si duras iurandi
peturū consuetudinem. fecerit. sine consideracio
nem uero non promittit. ^{ut qd non potest fecerit} No
polliceris multum. reuseris si nō
reddis. quod uolueris. uertas. angelus. non a
mat nē querit. usuras. quod incaute uouisti non
fecias. impietate promissio qui & celerā adimple
tur XXVII De uerbo ocioso SA. O

INSIDIET IN EVANGELI
Dico enim uobis. qui a omne uerbum ociosi
quod locuti fuerint. hominis reddende eora
cionem. in diem iudicii. unusquisque enim. & uer
bis suis iustificabitur. ut & uerbis suis conde
nabitur. paulus dix. ne mo uos. seducat ma
nibus uerbis. inertas aut & cetera. in laffee. bulas
deurta. salamon dix. propter peccata loc
biorum. ruine proximat malum. geronimus
heponimus dix. mens xpo dedita. sic ca
ue minora. quomodo & maiora. scilicet enim.

s̄pro uerbo ocioso reddendam rationem. **GRECO**
PIUS dīx̄. ociosum. quippe uerbu bñe. quod aut
 humilitatem. rectitudinis. aut rationem. ius
 te necessitas carit̄. **INSIDORUS** dīx̄. decide
 aures tuas. ne au dias. malum. fugem caute a
 uerba. uanus. sermo cito. palliat. mentem.
 facile. agitur. quod libenter audiat. ni
 hil secretum quod impedere possit procedat.
 nihil quod non se pedat. solus uociferū
 pat̄ quio ociosa uerba non repr̄m̄t̄. ad nos xi
 acito transit. **XXIII DE SUPERBIA. CELIO**

Dñs dicit in e van

Dominus ^{em} qui se exaltat humiliabitur & q̄
 se humiliat exaltabitur. **SALAMON** dīx̄. ubi fue
 rit superbia. ibi erit & contumelia; ubi humi
 litas. ibi & sapientia. **Quinte** age rit. p̄ccem
 Inquinabitur. ab eis. & qui comuncauerit supbo
 induit superbiā. **acus** & **pius** dīx̄. uitanda
 nobis ē. superbia que & enzelas nouit decipere.
 Superbia uoluntas. facit di. precepta contem
 nere. humilitas ebs̄ to dire. Superbicupunt.
 Inse predicare quod non fecerunt. humilit̄ refu

gunt quod quod boni operantur agnoscu **RECTO**.
pius dix. nequaquam ualeat in culmen humili-
tas conscendere. qui nimis positus non desit & super-
bire. **Ingidorus** dix. tantum quis que sic ueritate
uicior. quantum se a se. longius a superbia fuerit
arbitratus, molipet ^{sup} biam. nezare prozemem. &
sizenus e ille & uelatus. sed ipse conditar. plas
mauit utru. que **XXVIII DE CUBIDITATE**. O

QUONIAM DIFCILE E CONFIDENTES IN PECUNIA

quam difficile e confidentes in pecunia
num di. p. troire. deficile quippe est. qui pecunia
habent. in regnum di. p. troire. **paulus apst.** dix
radix omnium malorum e cupiditas. quam qui-
dem. ap. tentos. errauerunt. a fide & in ser uer-
sedoloribus. multas. **Salomon** dix. semit. com-
nis auari. am. mas. possedentium. rapiunt. **Am-
Brosius** dix. porro cupiditas. adque superbia.
intantum unum sunt. malum. ut nec. superbus
sine cupiditate. nec sine. superbia possit cupidus.
inuenire. **hisidorus** dixit. omne peccata.
peior e auaricia. **Thomas** par. dix. nihil
prodest pecunia non habere. sed uoluntas. non fu

erit. possedendi. nihil prodest. nuditas enim in eum
piditas xxx de avaricia.

INSDIETINEVANGLEIO

Dcauete ab omni avaricia quia non habun
dantia cuiusquam. utta eius. que pos sedit. paulus
apsat. dix. omnis fornicatio aut avaricia nomen
necur. Inuobis. salomon dix. con turbat domu
suam. que se tatur avariciam. quia aut odit munera.
ui ut. auaro aut. nihil sedestus. iuhilest. iniqui
us. quam. amare pecuniam. hic enim. animansua
uenalem. habet multum. per dedit aurem. ad que ar. gen
tum. non sic pr. gr. eta. manus tua. ad p. iendum. sed
clandum. collecta. ac us. ti. pus dix. sicut enim.
auaricia. infernum. ponere. Ita. iuzum. xpi. in
celum. leuare. consueuit. hiero. nionus dix.
auaricia. modum. ignorat. & cum. omnia deuorat.
nescit. penitus. saturare. esurit. semp. & in opse.

DE INUIDIA. **INSDIETINEVANGLE**

Nolite iudicare. inuicem. cauete. autem.
a firmamento phariseorum. pe
trus apsat. dixit.

deponen tes igitur omnem mali. eidem. & omne
dolum. & simulacio. nris. & detracio. nris. &
inuidias. paulus apst. dix. caritas non emu
latur. salomon dix. nec commedat cum omne
mundo. nec deside. ueris. cibus eius acusat ius
dix. ubi inuidia. amor fraternus esse non po
test. hisidorus dix. unde bonus profectus in
de malus contabescit, Inuidus enim bruus. diabo
li. aduersum. inuidia. caritas preparatur. Jac
dix. de bono alterius. non doleas. de alterius
profectibus non tabis eos. Iosebus dix. Inuidi
a enim. manifestat. nos caritatem. penitus no.
habere. difficile est. inprop peris. inuidiam. care
re. **XXII DE FORNICACIONE.** ○

QUONIAM DETINE VANE
Sicut dum biues tripreincti. & lucerne
ardentis. in manibus uestris. petrus apst.
dix. Iniqui luxuriantis. oculus habentis plenos
adulterio. & incessabilis. delicto. paulus apst.
dix. fugite fornicacionem. omne peccatum.
quodcumque fecerit. homo. extra
corpus est. qui autem fornicatur

Intracor pus sum peccat. Hesus filius si
 rachdmon der mulier potes taxem. ani metu
 ae. nemzrediatu. anmetuae. Inuoracae. tua
 & confun daris. Sicut solomens. malat simis
 di. sic mulieris. bonis pecis mornamentis domi
 eius. Hiero pious dix. uelliqui tunc habu
 erit. ter minum. luxurie. quando uice Hysido
 rus dix. fornicacio carnis. adulterium e for
 nicacio anime seruicatus. illorum e. haec eni
 duo uicia. diabolus. possit. humanum. uel
 dum mentam. insu per bia erigit ueldum p
 luxoria. carnem. corrupit. omnibus pecca
 tis. fornicacio maior em. quia for nicacio unuer
 sa. antecedit. malameli us. e enim mori qua
 fornicare. Cesapius dix. magis. adproxi
 ma. igne ar den te. quam mulieri iuueni
 & uis iuuenis xxxiii. de ira condia. li o

QUIS DET INEVANG

Omni qui irascitur fratri suo sine causa
 reus erit iudicio. paulus apst. dix. sol non oc
 cide super iracodia. uestram. irascimini ^{cau}
 lrepe care. Jacobus apst. dix. iraceni.

uir iusticiae andimon operatur. SALOMON DIXIT.
factus statim. indicat. mansuam. inter superbas
semper iurgiasunt. qui aut agunt. cuncta cu
consilio reguntur. sapientia. responsio mollissima.
zicira. sermo durus. suscitatur furem. imp
iracon dus. prouocat. rixas. qui a paciens miti
gat tu suscitatur. peuelloxiss ad iras eendum. qui
aira. nisi iustitia requiescit. Sempiterna que
rit. malus. angelus aut. crudelis. mittitur contra
eum. Iesus filius si pacis. dix. comracon
do non fecit. rixas. cor hominum. Inmutat fec
ciem illius. siue in bonum siue in malum. Qui lingu
ansuam. non trahit. in tempore ire. nec pas
sio. nisi. si ad potuerit. aliquando retinere.
sicut a frigus uentus. impellego. ita furor in cor
de uiri. **DE SECURITATE.** O

DNS DET IN E VANTEL
uigilate ergo quia nescitis. quahora.
dñs ues ter uenturus sit. petrus apst.
dixit tunc itaque prudentis. & uigilate in hora
cionibus. paulus apst. dix. cum enim. dixe
runt. hominis. pax & securitas. tunc repente inus.

eis super ueni & interitus. **SALAMONDIX** sunt
 iusti ad sapientes & opera eorum. immanudi. **HI**
SIDORUS DIX neque iustus de sua iusticia confi
 dat. neque peccator de diuina misericordia desperat.
JACOBO DIX In certum est unius cuius quifuit tempus
 & ideo fertur anan dum est ne forte dubita tem mors
 repenti na^{su} peruenit. **CES SAPIUS DIXIT**
 omnia enim crimina uel peccata cito ad nos
 reuertentur. si non cito de bonis operibus & pug
 nantur. **XXX DE RI SUO PLETU**

DŃS D ET BEA Q
 luce ut nunc qm ipsi consolatibun
 tur paulus apst. dixit gaudete pfecte
 tate. iacobus. miseretote & lugite & plora
 te. risus uester in luto conuertetur & gaudiu
 in merore. **SALAMONDIX** Lux restorum
 laetificat animam. cor gaudens & iulare & fecundum
 animus gaudens & ceterum floridum. facit sp
 ritus & siccat ossa. **HIERONYMUS DIXIT** sapi
 ens graute morem. In licetate temperat
GREGORIUS DIX presentia gaudia. secunt
 perpetua lamenta. Nemo enim potest &

hic gaudere cum seculo. & illa regna regum
dno; **HISIDORUS DIX** habitotempora men-
talipros perisimertan. nec gaudium nec me-
memore camnoth. **BASILIVS DIX** nolidit
solit. is labiis risum profare. Amicia nam
que e custr epitu. ridere sed subri dendo
toram. laia. mentis indicare. **Dns dicit.**
n&co. gte. tis in corde uestro. quid induamini.
An maplus e. quam esca & cor pus. quem
uestimentu. **Non** quid prore. in os. quo inqu-
nat. hominem. sed quod procedat. de ore quo.
inquinat. hominem. **SALOMON DIX.** Non
adfligit. chis. faciem anime iusti. meliore
bucella. sicca cum gaudio. quando mus plena
uictimis. cum iustio. **ACVS TIVS DIX** om-
nis malus. aut ideo ut uerrezacus. aut de
dunt ut peillu. bonum & er ceatur. **XXXVI.**
DE AMICIA. **EVVS. MICI.**

QNS D ET A MEI
estis si feceritis que ego precipio.
uobis paulus apst. dix. pmsant. p-
cepta est caritas. decor depuro & consci.

enciabona & fide non ficta gal. acioy dix.
 nemoliarij amicosuo. malum^{cu} illicite habet fidu.
 ciam. **Q**uidam picit amicum suum indigeni corde
 ae. Amicidurcum. multi causam tuam trac.
 tacum amicosuo. & secretum. & extraneis nere
 ue. **S**i aut quimrat lanceas & scegretas in mor
 tem. sicut qui fraudolenter. nocte amicosuo.
 Eant amicus socius mense & non per manet indi
 e necessitate. **A**micus fidelis p. t. c. c. o. for.
 tis; qui aut inuenit illum. inuenit thesaurum;
 amicos fidele nullae comparacio, ne derelinques.
 amicum antiquum; no uis enim non erit fidelis illi;
Vinum. nouum. amicus no uis ueter. & cu
 sua uirtute bibi illud. cum amicosuo. con fir
 mauer. bum. & fideliter. agecum illo. & in omni
 tempore. inuenies. quod ob inuener. sarum e.
 In oculis suis, **L**aerime tur. inimicus & inue
 nerit. tempus non facia berit sanz uine tuo.
Herophonius dix. quos caritas iungit. terra
 rum longitudo non separat. **H**isidorus dix
 par sunt. amici qui us que ad finem p
 seuerant in caritate. **I**N XPO NO MINE
INCIPIT SERMO SEI. ET FRENDI

ACOPI DE REBUS SECLI.

RS. **R**em spūcum creditis. qui loquitur.
In nobis iam antediximus. quia mun-
di finis in proximo ē; consummacio
sup̄ ē; numquid in hominibus proximo fi-
dit marquis. canuidantur. In pueris; in anter-
titis criminosa; In sacerdotibus feda. dicit; in le-
uitis per iuria; in ministris malifici; in senibus
adulteris; in iuuenibus luxoriosis; in mulieribus;
fedi sus aspectus; in uirginibus; adulter effe-
tus; his omnibus. bella persarum. ac diuersarū
gentium. in ueneret regnū. aduersus regnū.
In surgeret. & cum cepit regnum ro-
manorum. gladium. consummari. Ad eum ad-
uentus mali; in expleatione. enim. romanis reg-
ni necesse. seculum. consummari. In illis die-
bus. ueniunt. ad regnum romanū. duos regi-
as; & uno quidem. animo profiunt. sed qm̄. u-
nus. precedit alium. fiat inter eis. scēdū;
soluetur. In taque. aduersariis. & certant
odium. inter regna persarum & romanorum.
In illis diebus. multi con surgunt. Intra reg-

num roma norum sed & populos iudeorum.
 aduersarii eius erunt, erunt enim commo-
 cionis zencium andicionis malez & erunt per-
 ualencie & famis & terre motus plocas & cap-
 tui ducentur in omnis gentis, & erunt
 praetelia & opionis pro eliorum & multae
 comedie zlocdus, a solis ortus que ad occasu,
 & erunt tempora periculo sanimis qui
 non sinant mentem de melioribus cogitare,
 timore & per turbacione, & mulata presu-
 re & dis solacionis regio nem; debemus. Itaq;
 fratres mei intellegere quid imineat uel
 incumbat, iam fecerunt pestalencia & commo-
 cionis zencium, & signa que ad no p dicta sunt
 iam consummata sunt, & non e alio-
 quod super e. **N**isi aduentus mali in expleci-
 one regni romani, quid ergo occupemus.
 Inter renis nego cius & mens nostra ad fixa
 tenetur in concupiscentiis mundi uel solici-
 tudinis secularium, quid ergo non piecimus.
 a nobis omnem actuum terrenarum & nos
 in & ipsos prepeccamus, in hoc cursum; **D**ni
 xpt ut nos eruat a confessione obruacmū.

culi
 quiloquitur
 quia
 sum macu
 oximo si
 in antea
 de fa die; ple
 fici in
 in mulat
 ad uer
 diuer
 ur regnū
 regnum r
 ari ad
 n. rom
 ari
 no
 nart
 um
 res
 & ser
 m
 unt

dum, credi tē mihi. fr̄s̄ lōn̄ qui accuētus dñi
propeaē, credite mihi quā mundi finis impro
xi moē, Credite mihi qui anouis si ma oraē,
Aut nisi uideritis oculis uestris. non cre ditur, ui
dece, ne uobis compleatur. propheta illa. sen
tencia, Itadi cenos, ue his. quicam cupisunt ui
dederi em dñi, omnis enim. sei & electi ante
tribulacio nē. Colliguntur & cedno. ad sumen
tur. ne quando. uideant confu sione, Illamiquae
uniuersum. proter p̄ccata. nostra obru & mun
dum, Itaque lēmi mihi undecima horaē & finis
huius mundi adire tendum p̄uenit, & conze
li. ad einc̄ & preparata. fecerit in manibus tenent.
dñi. & p̄ccatoris. imperium, & nos ca mis deli
tate. mundo adocasum per ueniente, Mane
putamus. & sistere ziguntur. bella di uersarū.
ḡbiciūm pro elia, que & in cursio nis barbaror
m̄ minent & regionis nostras dissola uerunt.
& nos no cauditu. necas p̄ccatu p̄ amiscimus.
Vt penitenciam ut aique agamus & iam nobis me
cum Indigamus penitenciam, Pronos tris fec
cinoribus cum erzo. aduenerit mundi finis con
surgunt bella diuersa. cōmociōnis undi que.
† incucunt, & neci conuertuolumus cum,

26^r
terre mota oribilib; per turbacionis; gener-
um temperatiss; perulenciae; famis; & im-
peritincra pericula magna permanere &
arida; persecucionis; assidue; occisionis; ad-
que; iugulacionis; ubique; timor indomib;
pauor inurbibus; tremor; in itinere & suspec-
cionis; in mare; sollicitudo in placcis deser-
to; obtu pif; cent; hominis; incuirtatib;
liquefiunt; animas; non dolebit; amicis;
super amicum; ne frat; pro fratre; ne paren-
ter; pro filis; nec ser uis; fidelis; pro dno; Sed
una; necessitas; operi; & uniuersas; ne quis
quam potest; reperire; in tempore; illo; qui
totus; a periculo; sit; sed omnes; timore;
constric; trahunt; ab in conueniamala;
Cumque; igitur; canescit; terra; agentibus;
bellicis; abscondit; se hominis; per montib;
prupibus; & facis; per speluncis; & cauet; in ter-
re; per sepul; cruis; & monumenta; mortuorum; &
illie; a pauore; contabiscuntis; sepiram; qui
anon; e; quoquam; figure; sed erit; unci-
que; concussio; & psure; in tolle; rabilis; & qui
in morte; sunt; fugiunt; ad occa sum; aut^{qui}

sunt in occidente fugiunt ad orientem & non
 elocuntur. tuncioris quam quia operatur mun-
 dus nequissimus. & libus corum aspexit feruū
 magis quam utra nūesse uidetur. & tunc enim ille
 horribilis nimis profanis sine. & quo inquinat q;
 nē uiuus pascunt nē mor tuus uiuus conterent
 Mor tuus comedant. carnis mor tuas edent.
 sanguinem iumentorum bibunt. & terram pul-
 luerunt. uniuersa contaminant & qui resisteri po-
 sit non nullis diebus non sepellientur. homini nē p̄ce
 xpianus. nē hereticus. nē iudeos. nē pazanus q;
 a propuore & formidine. non est. qui humile
 os omnis nanque fugientis. semetipsum ignorat
 cumque completa fuerunt. dies temporum. & tunc
 illarum. postquam terram. corrumpent. req-
 ueret. & iam regnum. romanorum. & tolletur. ene-
 dio. xpianorum. imperium. & tradetur. do & pa-
 tri. & ueni & con summa. cio. cum ceperunt con-
 sumari. romanorum. regnum. & completum.
 fuerit. omnis principatus. & potestas tunc
 aperit ille. nequissimus. & edo hominibus nabilis
 draco illa que appellat mor ses. inde uteris nomi-
 o. dicens. dans catulus leonis a cubans & heli &

& basan accumbat enim ut rapiat & perdat &
 mactat catulus leonis uero non sicut leo de
 buuda, sed propter iram rugiens ut de uor & & ba
 san autem. Scilicet basan. quippe interpretatur
 confusio & confusione. Iniquitatis suae confor
 getur quae sicut p d i x collegit sibi filios con fusi
 onis & simul multiplicauit aggerere. & uocat quos
 non genuit. sicut dicit propheta Hieremias & i
 am in uisissimo. derelinquent illum nudum
 uel con f u s u m. cum ergo uenerit. ille nescen
 dus mendax & homicida. detribunas et cur dan
 & semi ne. uira. & & . immundum. uel turpis
 sima uirginem. Mala spu. uel nequissimo. mix
 tu concipitur. sed nescendus ille corruptur
 potius animarum. quam corporum. dumq;
 adoleret sub dolo. draco sub specie. iusti
 cie uidetur. uersari antequam sumat impe
 rium erit enim. omnibus subdolo placatus.
 munera non suscipiens psonam. non prepo
 nens amabilis omnibus. quietus uniuersis
 xenia non appetens. Affe bulis apparet.
 inter proximis. ita ut beati fient eum ho
 m i n i s dicentis iustus homo hic est nesci

erit lupum. latere sub specie m agni & rapa
cem et se intrinsecus sub pelle ouilem sed con
cepit adpropinqua re tempus ad homina conē
desolacio miser factus legitimus sumet in pen
um & sicut dicit in salmis. fecerunt in suscepti
onis. filius loth & occurrerent ei. primum moabite
& emite tamquam suoregi. Cum ergo regnum ac
cipere iubet. sibi pcedificare templum. dicit quod
est in hierusalem. qui in gressus meos debet ut dicit &
iubet. si adorari ab hominibus. gentibus cum que sit
carnalis & inmundus & nequissimus spū car ne
conmixtus. Tunc comple^{bi} tur. illud eloquium da
nihelis & dicit peccatum suorum. nescit neque deside
ria. mulierum. cognoscat omnem. enunculationem ad
se conuertat. iniquissimus serpens preponet nāq;
edictum. ut circumcidantur. homines. secundum
ritum legis antique. Tunc gratulabuntur iude
i. eo quod ei redderit usum prioris testamēti
Tunc confluent ad eum in ciuitatem hierusalem.
undique & cecidit turribus. urbs sex. mensis. x.
& duo sicut iohannis ser apoculus in apocalip
si. dicit quisiunt anni tres & dimidium dies mil
le ducentum sexaginta sex milibus tribus annis.

& ad medium. sus pendat celum ro rem suū
 pluuia enim super terram non erit & nubis discur
 rere per ere. cessabunt & stalle difficile uide
 buntur in celo premium. siccitatem que fit in
 tempore seuisissimi draconis uel filio per dicio
 nis siccabunt enim uniuersa flumina magna
 & fontis mundan os siue ualidissimi. torren
 tis aridabunt uenas suās. propter intolle
 rabilem et tu & erit tribulacione magna. Qua
 lis non fuit & quo hominis ceperunt esse sup̄
 ram. & erit foecis. & stis importabilis & tabis cen
 filu. in sinu matrem suū. & con iugis super ienu
 a uirorum suorum. non habentis escas ad co
 medendum. Erit enī illis diebus penuria pa
 nis. & coque. & nemo potest uenundare. uel heme
 re. defrumenta. caducitatis nisi qui serpen ti
 um signum. In fronte aut immanu posuerit,
Tunc iacobit aurum & argenteum. per plateas
 indumenta preciosa uel lapidis preciosi non
 & omne. genus margaritarum per uicus &
 plateas urbium. & non ē qui manum & extendat
 & tollat uel concupiscat sed pro nihilo contē
 platur uniuersa. p̄mia. penuriam & medium.

peenis. quia non tu & terra ab imbribus celi nec
ros p̄ & aurarum. commoretur. super terrā
illiaūt. qui per desertā uacantur fugientis sa
cie. serpentis curuant. genua sua ad d̄m q;
admodum. agni & ubera. matris. salutare d̄m
Sp̄tantis. errantis per solitudinis edunt
herbas tamen. cum ista necessitas ope
rit uniuersis. istus d̄m pius iusti ut d̄no su
o probentur impi uero ut eum suo auctore
diabulo. meter num. dantentur aspiciens
d̄m humanum. genus periculantem. & c̄ flatu
draconis. horribilis fluctuantis mittit. et
consolatoriam. predicacionem. per famulos
suos. prophetas enoch & heliam. queneedum
mortem. Custantis ad prononciandum. secon
dum aduentum. xpi & utar. quoniam. inimicum
seruati sunt. Cum que uis. t̄. aparuerunt illi.
confundunt. quod dem. aduersarium. serpen
tem cum eius. caliditate. & reuocant aduo
catur. fidelis ad d̄m. ab eius seduccionem. Cu
que per haec. fuerint. triennium & dime
dium. tempus. ante xpi. per quod. seduxerunt
dum. post inter. fœcio nem. duorum. prophe

tarum. In hora qua ignorat mundus & in die
 quoniam erit in meo uel perditionis filius adue
 niat filii hominis signum & prodicens a parebit
 dñs cum uirtute magna & in aies tate mul
 ta. signa preaeuntis eum. saluati eris. linni nē
 non. & omnis uirtutes eorum cum humuer
 so choro scōrum signo. scāe crucis. gestantibus
 ueneris. prodiente. ante illum. Truba ange
 lica quem tonabit & dicit surge dormi en
 tis surge. te occurrite xpm qui aduenit
 hora iudicis. tunc superueniat xps &
 confundatur inimicus & interficiat eum.
 dñs sp̄oris suo allegabitur enim inimicus
 & demergetur in habi sum. ignis & erit. uiuos
 cum patre suo. sathan. & omnis qui illius. uolun
 tatis perficiunt cum eo. in eternum. peri
 bunt iustiaut. cum dño hereditabunt uitam
 & erit in seculis seculorum.

**IN EPIT PRE FAE VN
 ELA PETRI MONACH**

MOREM
ritatis & amicum pacis
quenos dum circa ues trū
sepius inflamat desiderū
cor dis nam hanc nullus ambigat
es sedilec cio nem minime uere
quia illuc decalogum implet effectum dili
gis in quid proximum tuum. sicut te ipsum
agnus coquetam diuini carminis meditan
tis uersiculum optatus qui uocari ipsius
sca caritatis consortis. unde amore conpul
si dilectione ues tre. prater ritatis nonqua
si doccioris seduere inuirtutum tramite.
ualde minor ris & mlezedum amutū que
impericioris seduc pfectus sum amore impe
rat quodam a torem in itat ut maneat amans
uere obediendum. ceruicem sub ponte obtem
perans propter subidionem. Sacrificium
meliozem caritas. et zo ur z& nos trahumili
tas aliquos uobis apices descrip turis sei. ma
mare ab amnis ues tris desiderio ro zati quod
nos propter obedienciam caritatis Respon

fecit spirituales creaturas idē an gelos qui
in cons pte tu eius starent & conlaudarent eū
die ac nocte. Ex quibus unus qui primus fue
rat archangelus uidens sem tanta gloria esse
non dedit honorem dō; ille ^{radixit} fecit redicens, Ince
lum ascendam super si dera di & sedebo in mon
te in excelsis & ero similis altissimo; & pro hac
superbia cum aliis pluris angelis qui illi consen
sientes fuerant de illa celer tē habita cione de
iē tū sunt; & qui primus fuerat archangelus
factus ē tenebrosus & horribilis diabolus si
milis. & illi an geli qui illū ^{ebant} consenserunt cum
ipso de celo proiecti sunt in abyssū & fecerunt
demonis; reliqui autē an geli que sub diti dō fuerūt
in claritate glorie sue in cons pte tūdi perseue
rant; & sic in omnibus gradibus sunt firmati
ut nunquam possunt cadere nec mutare abo
ta uita; quem fruntur ^{cū} dñm ipsi dicuntur scī
angeli; Nam illi qui cum primis in suo. satan
proiecti sunt in abyssū. ipsi dicuntur demonis
post istā uinā. angelis placuit. dō delinō terre
hominem plasmare. & posuit eum in loco
celesti. unde angeli mali ceciderunt. Quod

si preceptum dñi seruas scilicet in loco glorioso. finem or-
 te mansisset unde angeli mali ceciderunt uideus
 er go diabolus & ministri eius quod homo
 conuersus & in loco unde ipsi ceciderunt
 inuidia dicitur suasisse hominē. ut manda-
 tati preteriret pro qua offensa iactatus est.
 homo de para diso in exilio istius mundi ubi mul-
 tas labores sustinuit & de ipso hominē adam &
 eua uxore sua omne genus hominē propagatum
 ē. quod oblit fuerunt dñm creatorem suum mul-
 tas scelera facientes. ita ut dñm ad iracundiam pro-
 uocarent propter quem misit dñs diluuium super
 terram & perdidit omnes. & cepto unam iustam
 remouit noe. cum filiis suis reseruauit pro repara-
 randum genus humanum cum que cepisset multi-
 tudo sic crescere. ita obliuiscens dñm creatorem
 suum mundi ceperunt cōturbare. colere alii ad-
 horabant solem alii lunam alii ignem alii aquam
 profundam uel fontem. & aquarum credentes.
 hęc omnia non a deo esse facta ad usus hominum sed
 & ipsas fuisse ortas. Tunc diabolus uel mini-
 stri eius demonis. qui de celo deiecti sunt uiden-
 tur erraticas hominē de misse creaturis suo per-

creaturar. errare. Ceperunt; miserunt semidi
uersas formas. ceperunt cum eis loqui ut in secul
sis miribus uel arboris sibi offerent
sacrificia & ~~ip~~ ipsis colerent prodo. & illo
rum facta do ~~cerent~~ Inponebant sibi nomi
na deper si mis. hominis qui multos criminibus
comiserunt. millorum uitam. ut alius clementio
uem sedicere alius martem senonnar & alius
mercoris se apella. reuoluit alius saturnino
men. sibi adscribi alius se esse confinxit qui fuit
mulier adultera & multum meretrix. Ista
nomina demonis [†] collerent & illorum facta in
mude erantur cui nomina inuoccebunt & pro hac
causa multi hominis decepti sunt & non intellegunt
aper te qui amentantur demonis.
per ista obseruacionibus que uanas mentis in augu
ria & somnia ad tendunt. ubi frequerius mul
tus in ludere. Nam sicut dicit sapientissimus. sala
mon. Diuinationis & auguria uana sunt & quan
tum meis ad tenderit homo tantum fallitur cor
eius. & tandem infelicis hominis per aurum uocis
demoniar. audunt donec per res friuolosas &
uana sortilegos querunt ut fidem xpi pdant.
[†] sibi inponebant quasi prodo pdit hominis.

& ipsi ^{m.} spiritu mortis sue percipiunt nolunt
 de hominem futura cognoscere sed ut sem
 per p̄ di timore uiuant & man data et ius eos
 to diant & ab ipso zuber nacio nē & ccuxiliū
 ut resu ae sper & sed uanos hominis demonis
 diuer ^{is} argumentis inludent donec illos
 ad iram di. prouocant & illorum animas se
 cum pertrahunt in infernum Ne homo reg
 num celorum intra De quo illa dea & ti sunt
 pro qua causa uideat miseris homines obliuis
 cere. creatari suo Demoni collebant pro di
 miser: cor diamotus misto filium suum idem sapien
 cia & uerbum suum. dnm n̄m ihm xpm ut illos
 ad cultum di. reduceret & de diabolica erro
 re liberaret Hatus de humana carne & mari
 a uirgine Non coniuncione uiri. sed de spu sco.
 concep ta. sed diuinitas di non aparuit quia
 tus erat inuisibilis di. & foris aparuit uisibilis
 homo & predicauit hominibus docuit illos relin
 quere idolis & malis operibus d̄spotes tate di
 abuli & ire & de cultum creatoris uo reuer
 ta & postquam docuit illos peccatis e pro huma
 num genus morte uoluntarie sustinuit non.

mutas. crucifixus a iudeis. sub iudice pilate
to pontio qui depon pro um ciae natus. ^{de p[ro]p[ri]o} de cru
ce. postus in sepulcro tercia die resurrexit
uiuus. amonit. & die xi cum xii. discipulis
conuersatus e. & ut ueram carnem resurre
xis. se mons traue ^{nda} macauit & bit cum illis
post resurrexionem. ^{pr}actur x dies p
cepit discipulis suis. ut ad nunciar. & omnes q
tes resurrexionem filii & batizarent e
os in nom ne patris. & filii & spu sei in remissio
nem. peccatorum. docerent que illis recedent
a malis operibus id est. a diabulo ad homicidio
a forto a per iurio. a falsitate a monio. a furnica
tione. ab hebreitate. uel adulterio. & quid
sibi uolunt fieri alius ne fecerint. ^q tunc uident
bus. omis. & ipsis discipulis ascendit in celum &
sedit ad dexteram patris. & in fine iscius mun
di uenturus est cum ipsa carne sua quam leua
uit in celis & omnis homo & boni & mali & pe
ccatoris. & ius tunc ante iudicium. xpi ueni. ant &
tunc qui fuerint in uita sua a boni a mali sepa
rentur & in trahunt in regnum di. cum ange
lis suis & erunt. anima illorum cum carnes sua

in re qui em & eternam, & illi qui in mali fuerunt
 runt & post baptismum mortalia crimina
 cum miserunt. & penitentia, pro fecerunt in
 infernum supplicia. & omnia tunc cum diabulo cuiusse
 cuti fuerunt. Iterum & que iterum ad moneo uos
 fratrum. ut rememorare. feci & si eo quod negle
 geret consistitis. & ecce. medicamen tumi habet
 tis. ut desiderabilem uocem audire meritis. & uenite
 benedicte & reliqua. Sicut quod ab
 sit male feci enim dum uiuatis & malis operibus p
 seueratis inferni supplicia tormenta sustinebi
 tis. & iuxta & eterna. & in omni & eterna iuxta arbit
 rium consistit quod sibi elegerit & unus quisque
 hoc abebit super num siue quod enim sicut.
 in corpore suo in isto seculo fecit hoc recipiat
 & ecce ab solui. nos ad monendo uos de illo
 debito siue talento quod accepit uirum ego
 gitare & procurare unusquisque quantum
 accepit. & ante uenturum iudicem rep
 sentet. Oram ipsius domini clemencia ut nos
 ab omni malo costodiat & in angelorum
 societate conlocare dignatus qui uiuit.
 & regnat deus p omnia secula seculi amen.
 + penitencia recurrere faciat ut remissione peccatorum

IN NOMINE DOMINI

IOHANNIS BAPTISTA

uentit predicare & baptizare in deser-
 to iudee sicut dixit matheus In illis di-
 ebus, uentit iohannis baptista ^{ista} predicans
 in deserto iudee dixit matheus, quid
 primitus Incepit predicare iohan-
 nis, penitentiam agite. adpropinqua-
 bit enim regnum celorum dixit marcus
 quod initium euangelii ihu xpi filii dei pre-
 dicatio iohannis, dixit lucas in quo tem-
 pore Incepit iohannis predicare bap-
 tismum, quis imperator fuit in mundo in
 illo tempore & qui regis in israhel & qui
 sacerdos in iherusalem in xv anno
 imperii tribeni cesaris filii octauiani
 sub quo natus est dominus cepit predicare
 iohannis baptista, quia tuos reges fu-
 erunt in israhel tres filii herodes sub
 quo natus est dominus herodes thecarcha phi-
 lipus lisania & pontius pilatus in dextera

parte iudea; sacerdoter in hierusalem anna & ca-
phar; dixi iohannis euang^l. in loco propriae pdica-
uit iohannis baptista inen non iuxta salim ultra
iordanem ubi fuer aque nitidae ad baptizandū,
matheus marcus & lucas dixerunt quod inde-
serto predicauit, tamen n̄ dixerunt in quo loco
propriae nisi iohannis eugt; iohannis hoc nomen
ebraicum ē & interpretatur in latino gratia dī,
quia ipse fuit plenus spūscō ab utero matris sue
usque ad finem uitae sue, plenus dix lucas de iohan-
ne baptista quā alii euangeliste. quia dicit lucas
de quo genere fuerunt parentes eius dixit patrem
eius de genere abie de sacerdotali stirpe & dixit
matrem eius de genere acron; non potuit alio
modo sacerdos in templo nisi de sacerdotali gene-
re; dicit secundum lucam in scriptura euangelii
quomodo fuit conceptio iohannis & natiuitas ē
& conceptio dñi & natiuitas illius; & dixit quo-
modo uenit ille angelus ad zachariam patrem
iohannis & ad mariam matrem dñi, sic lucas
dixerat secundum ordinem, factum ē autem
cum sacerdotio fungeret zacharias in ordine
uitae suae antedñm secundum consuetudinem

sacerdotu sorte sicut ut incensum poneret Ingres-
 sus est in templum domini & omnis multitudo erat popu-
 li orans foris orans incensum aparuit autem iuxta illu-
 angelus dominus stans ad dextris altaris incensum, & zacha-
 rias turbatus est uicens & timor inruit super eum,
 ait angelus, & timeas zacharia quia & audita
 est deprecation tua & uxor tua elisabeth pariat
 tibi filium & uocabis nomen eius iohanne & erit
 gaudium tibi & exultatio & multum nativitate
 eius gaudebunt, erit enim magnus coram domino
 uini & siccera non bibet & spiritu sancto replebitur
 adhuc & utero matris sue, & multos filiorum
 israel conuertet ad dominum dominus ipsorum, & ipse pre-
 dit ante illum in spiritu & uirtute beliae ut conuer-
 tat corda patrum in filios & incredibiles ad pru-
 dentiam iustorum parare domino plebem perfectam,
 & dixit zacharias ad angelum, ut inde hoc sciam,
 Ego enim sum senex & uxor mea proceperit in diebus
 suis, & respondit angelus dixit, Ego sum gabriel
 qui ad te ante dominum missus sum loqui ad te & hec
 tibi euangelizare & eris tacens & non poteris
 loqui usque in diem quod haec fiant pro eo quod
 non credidisti uerbis meis que implebuntur

intempore suo, & erat pleris expectans zachariam
mirabantur quod tarder& ipse in templo, egressus
aut& non poterat loqui ad illos & cognouerunt
quod uisionem uidisset in templo, & ipse erat inu-
entus & p mansit mutus & factum est ut impl& sunt
dies officii eius. abiit in domum suam post aut& hoc dies
concepit elisabeth uxor eius & occultabat semen-
sibi; quinque dicens, Quia sic fecit mihi dñs in diebus
quibus respexit auferre obprobrium in homines.
In mense aut& sexto misit& angelus gabriel ad do-
mum in ciuitatem galileae cui nomen erat nazareth ad
uirginem dispositam uiro cui nomen erat ioseph
de domo dauid & nomen uirginis maria & ingres-
sus angelus ad eam dixit, haue gratia plena dñs te-
cum benedicte tu in mulierib; quecuq; audisset
turbata est in sermone eius & cogitabat qualer-
et& ista saluatio, & ait angelus dñi, Ne time-
as maria inuenisti enim gratia apud dñm ecce
concepies in utero & paries filium & uocabis no-
men eius ih̄m, hic erit magnus & filius altis simuo-
cabitur, & dabit illi dñs dñs sedem dauid patris eius
& regnabit in domo iacob in aeternum & regnum
non erit finis: dixit aut& maria ad angelum

quomodo fiat istud quoniam uirum non cognosco, & respon-
 dens angelus dixit ei, Spiritus sanctus superuenit in te & uir-
 tus altissimi obumbrabit tibi, Ideo quod natus erit
 & nomen eius uocabitur filius dei, Ecce elisabeth cogna-
 tata & ipsa concepit filium In senectute sua &
 hic mensis sextus illi que uocatur sterelis quia non
 erat impossibile apud dominum omne uerbum, Dixit autem
 maria, Ecce ancilla domini fiat mihi secundum uerbum
 tuum, & discessit ab illa e angelis, & surgit autem maria
 In illis diebus abiit in montana cum festinatione in
 ciuitatem iuda & intrauit in domum zachariae & sa-
 lutauit elisabeth & scultauit infans In utero
 eius & repletae spiritu sancto elisabeth & clamauit uocem
 magna & dixit, benedicte tuum mulieribus & be-
 nedictus fructus uentris tui, & unde hoc emihu-
 ut ueniat mater domini mei ad me, Ecce enim ut fac-
 ta est uox saluationis tue In auribus meis scultauit
 in gaudio Infans in utero meo, & beatae qui credi-
 disti quoniam proficientur ea que dicta sunt tibi a domino, &
 ait maria, Magnificat anima mea domino, & scultauit
 spiritus meus In domino salutaris meo, Mansit autem maria cum
 illa quasi mensibus tribus & reuersa est In domum suam;
 elisabeth autem impluitur tempus pariendi & peperit
 & factum est ut audiret saluationem mariae elisabeth

filium, & audierunt uicini & cognati eius quia magni-
ficauit dñs misericordiam suam cum illa, & congratulabantur ei, & factum ē indie octauo uenerunt
circumcidere puerum suum & uocabant eum no-
mine patris eius Zachariam, & respondit mater eius
dixit, Nequaquam. Sed uocabitur iohannis, & dixer-
ad illam quia nemo ē in cognatione tua qui uocetur hoc
nomine, Imuebant autē patri eius quem uellet uocare
eum, & postulans pugillarem scripsit dicens iohannis
ē nomen eius, & mirati sunt uniuersi cognati eius
& aptum ē illico os eius & lingua eius & loquebatur be-
nedicens dñm, & factus ē timor sup om̄s uicinas eoru
& sup om̄a montana iudeae diuulgabantur omnia
uerba haec & posuerunt om̄s qui audiebant in corde suo
dicentes, quid putas puer iste erit & enim manus
dñi erat cum illo, & Zacharias pat̄ eius impletus ē
sp̄s sc̄o & prophetauit dicens, Benedictus dñs d̄s isrl̄,
puer autē crescebat & confortabatur in sp̄u & erat
in deserto usque ad diem ostensionis sue ad israhel
usque ad diem quo cepit predicare plebem
israhel in deserto iuxta iordanē, t̄t̄ noua fecit
iohannis baptista quando incepit predicare
& baptizare, Noū erat p̄dicare in deserto quia non

fecerat inueneri, quia illi predicabant in ciuitatibus &
 in plebe & in congregationibus, Alterum nouum pre-
 dicare remissionem peccatorum quia in ueneren-
 fut remissio peccatorum sed temperatio uindictae,
 tertium nouum predicauit regni celestis quia non
 fut in ueneri cogitare de regno celorum aut de uita
 futura, Promissit dñs in ueneri longitudinem dierum
 hic in presenti & bonam & propter bona opera dñs nō auxit,
 in nouo ipse promissit bona celestia propter bona opera
 & longitudinem dierum in uita futura sine fine, quid
 dixit iohannis baptista quando ceperat predica-
 re penitentiam agite, Vera penitentia tribus
 uerbis continetur sicut dix scriptura, Vera peni-
 tentia ē p̄terita deflere p̄sentia non admittere,
 adpropinquauit enim regnum celorum, quando dix
 adpropinquauit regnū celorum ostendit qd longe
 erat prius, Ille primus adam elongauerat regnū
 a generis suo adpropinquauit illis infernum, Con-
 clusit ianuam regni contra genus suum & appe-
 ruit nobis inferni, Secundus adam ^{dñs} ipse ad-
 propinquauit nobis regnū elongauerat infernū,
 Conclussit ianuam inferni & aperuit ianuam
 regni, Demisit nobis clauem regni celorum & in-

ferri, Si bona opera faciamus possumus aperire ia
nuam regni & concludere ianuam Inferni, & si ma
la opera faciamus possumus aperire ianuam Infer
ni & concludere ianuam regni, ^{in celo} Demisit ad unum que
que in arbitrio suo quidem prope aut longe quidem conclusu
aut aptum, **I**stum testimonium dixit iohannis bap
ta primus, Penitentiam agite adpropinquavit enim
regnum celorum, dñs n̄ post traditionem ioh̄ in car
cere quando inceperat predicare hoc testimonium
dixit penitentiam agite, Similit̄ p̄ & r̄o apostolorum
cēpt̄ apostolorum & ecclesie xp̄i incipiens p̄dicare
Paulum testimonium dixit **N**is penitentiam
agite adpropinquavit enim regnum celorum, **S**ime
lius scirent littere iohannis & dñs & p̄ & r̄us melius ad
salutem humani generis hoc p̄dicassent quod salu
brus & propicius ad salutem nr̄am hoc dixerunt
Quia penitentia iungit dō separāt ad om̄ib; ape
rit ianuam regni concludit ianuam Inferni, ele
uat hominem de terra ^{in celo} ad celum facit gaudium an
gelorum & facit tristitiam demoniorum, **I**nde
dixit dñs in euangelio quod maḡ n̄ gaudium in ce
lo de uno peccatore conuerrente a peccatis suis
quicumq; facit secundum uerba ista euangelica

dabit ei dñs tempus penitentiæ hic & dabit vitam &
nam in futuro in secula seculorum am,

VOX CLAMANS

Indeser to parate uiam dñi rectas fa
cite semitas eius, quid suscitauit istum
testimonium accipere iohannis de propheta isaie die secun
iohannem euangelistam de qua causa accepit pp̄ illor
mis suis qui uenerunt de hierusalem a principib; sacerdo
tum & senioribus qui interrogauerunt eum quis esset, Si fuit
helias aut propheta aut xpi, & ipse dixit quod non fuit helias
nec propheta nec xpi Sed uox clamantis Indeser to de ista
causa dixit hoc testimonium uox clamantis ioh, Ipse e uox
an te uerbum hoc e ante uerbum di patris sicut in euct
secundum iohannem, In principio erat uerbum & uer
bum erat apud dñm & dñs erat uerbum, & de quo dicit in
psalmo, Eructauit cor me uerbum, Et ipse e aurora
ante solem hoc e ante solem iusticie dñm nr̄m, de quo
dicit u e, oritur uobis timentibus nom dñi sol iusticie,
& solus impiu uis, & ipse homo mis sus cedo sic dicit in eu
angelio secundum iohannem, Fuit homo mis sus cedo
cui nomenerat iohannis hic uenit in testimonium ut tes

testimonium perhibere & delumme, Non erat ille lux sed ut ter-
tium testimonium perhibere & delumme, & ipse propheta altis-
simi sicut dicit suus pater, & tu puer propheta altissimi
uocaberis; Et ipse angelus dei sicut dicitur de illo, Ecce
mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparauit
uiam tuam ante te, & ipse fulgur ante & contrarium, & ip-
se pater ante regem hoc est ante dominum nostrum, quia ipse est rex
gentium & dominus dominantium, & ipse patriarcha patriar-
charum & prophetarum & ipse amicus sponsi & sponse,
ipse dicitur, qui habet sponsum sponsum esse, ego non sum spon-
sus sed sum amicus sponsi, & ipse terminus prophetarum
& legis, sicut dicit in euangelio secundum iohannem, omni-
um enim legis & prophetarum usque ad iohannem prophetauerunt,
& ipse est dominus sicut ipse dicit de illo, Ecce agnus dei qui tol-
lit peccata mundi, & ipse lucerna luminis & baptis-
ta in ierusalem, uox clamantis, Ille clamans christum qui clama-
uit in deserto iudeorum, quia iudei deserti fuerunt a re-
gibus, prophetis & sacerdotibus & ceteris omnibus quando
transgressi sunt legem dei. Nulla gens habuit melius
in mundo quando custodiebat legem dei & nulla gens
habuit peius quando transgressi sunt, Inde dispersi sunt
per totum mundum alii in captiuitatem alii in fame a-
lii in gladio alii in peste perierunt, Tribus modis clama-

fut longitudine ^{caus} surditudine iracundiae, & haec tres
 cause conueniunt In xpm & iudeos; Longe fuerunt ab illo
 si dicit In psalmo, Longe est a peccatoribus salus, & a libidinis,
 Longe est dñ ab impijs, & surdi fuerunt quando nolebant
 audire p̄dicationem sicut dicit In psalmo, Sicut aspider
 surde & opturantes aures suas, & iratus fuit illis dñ sicut
 ipse dixit. Iratus sum tui israhel, Vox clamantis quid dixit
 illa uox, parate uiam dñi, dicit gregorius, Uiam dñi ad cor
 dirigatur cum ueritatis sermo humiliter auditur, Uia
 dñi ad cor dirigatur cum ad p̄ceptum uite preparatur, Unde
 scriptum est quia mandatum seruauerit ego & pater ueni
 emus & mansionem apud eum faciemus, quisquis
 er go In supbia mente leuat, quisquis auariciae aestibus
 anhelat quisquis se luxurie Inquinacionibus polluit cor
 dis ostium contra ueritatem claudit. Necesse dñi ueni
 at claustra cernimus seruis uiciorum dampnat, dicit
 heron, Parate uiam dñi parate pura corda, Ut dñi p̄sentis
 ambul & in uis puris, Quicūque desiderat dirigere uia
 dñi ad cor suum, mundat se a malis cogitationibus, plan
 tat bonas cogitationes pro malis quae habuit In corde &
 mundat cor suum! & ueni dñs ad illud cor mundatum &
 in illo manebit sicut ipse dixit, In teos ambulabo & in eis
 manebo, Parate uiam dñi In maioribus mandatis

secundum famulatus eius, In minoribus & in angustioribus mandatis sic dicit propheta In semitis mandatorum tuorum cucurri, quasi dixit scilicet & non solum illa maiora custodivi sed & haec illa maiora seruavi, quia dicit scriptura, qui minima spernit in maiora defluit. Alio modo ponunt tractatores, quia maiora uel mandatis uel in testamento & in minoribus semitis in mandatis angustioribus non in testamento quod dicitur in euglio, quia maiora & laetiora mandata uel in testamento quam nouum, haec mandatum quando dicitur de in uel non occiderit quia uel occiderit reus erat iudicium, angustius fuit quando ipse dicit in nouo quia omnis qui transgreditur fratris sui reus erat iudicio, quia in uel non curabant de illa ora nisi de illo homicidio, latum mandatum quando dicitur, qui uiderit mulierem ad concupiscendam eam in corde suo, quia leuius obseruare de illo adulterio quam de illa uoluntate in corde quia frequentius uenit illa uoluntas in corde quam illud adulterium in opere, & latum quando dicitur oculus pro oculo, dente pro dente, manus pro manu, pes pro pede, uulnus pro uulnere, adusta pro adustione, angustum quando dicitur non resistere malum sed si quis te percussit in dexteram maxillam tuam probe illam alteram

latum quando dixit, diliges proximum tuum. & o dis
 inimicum tuum, Angustum quando dixit, dilige inimi
 cus uror benefacite his qui oderunt uos & orare pro
 frequentibus & calomniantibus uos ut sitis filii patris,
 plenius dixit lucas hoc testimonium quomodo dicit x̄ isaias
 sic ipse dixit. Vox clamantis in deserto parate uiam
 dñi recte facite semitas eius, Omnis uallis reple
 bitur & omnis mons & collis humiliabitur, & ter pra
 ua indirecta & aspera in uices planes & uidebit omnis
 caro salutare dñi. Ita propheta isais tota fuit implata
 post aduentum dñi, Omnis uallis replebitur ad sensum
 omnes humiles & mansueti replebuntur abundantia
 scripturarum, & omnis mons & collis humiliabitur,
 omni adroganter & superbi & uanam gloriam haben
 ter humiliabuntur. Sed o si noluerint humilia
 re semet ipsos propter dñm. quomodo dicit in euan
 gelio. qui se exaltat humiliabitur & qui se humiliat
 exaltabitur, erunt praue in di recte, dicit
 rectum ante aduentum dñi adorare idola
 & demonia & ignorare dñm omnipotentem
 factorem uisibilium & inuisibilium. Non est rec
 tum adorare creaturas celum & terram
 mare & solem & lunam & bestias omnes bestias

& pecora & nescire creatore celis & terrae & maris
& omnia que in eis sunt, **H**oc totum conuersum in
credulitate post aduentum dñi demiserunt errores
suos & adorauerunt dñm omnipotentem creatore
omnium, & cetera in uices plures, & spera erant
in die te ualeris legi quod sit in uina & celis &
in die te, hoc totum planificet dñs p̄ predicatio
nem suam in nouo testamento quando p̄dicauit
Indulgentiam quae ipse dixit, **N**ulles in die tam
facere, **N**ullum malum pro malo reddere, sed totos
inimicos Indulgere, quae ipse dixit, **D**emittite & de
mitte tur uobis, **D**ate & decetur uobis quae ipse dixit
& **N**os demittite aliorum peccata & ego demit
tam urem, **V**os date Indulgentiam & ego decibo
uobis Indulgentiam, & si uos mensurabitis alius
in die tam & ego mensurabo uobis in die tam,
& uidebit omnis caro scilicet credi, & totus homines
uidebunt suū in die iudicii, **A**lium fiduciae & la
ticiae quibus daturus ē, **V**enite benedicte patris
mei possedite regnum quod uobis paratum est
ab origine mundi, **A**lium tristitiae & tremore
& contumelice quibus ipse dicitur, **I**tem maledic
te in ignem aeternum qui paratus ē diabolo

& angelus eius, **H**ebrei faciunt aliam historiam in isto
 testimonio, **N**on dicunt illi de popo sed de populo dī claman-
 te In deserto, **V**ox populi clamat In deserto quid di-
 xit ille vox populi, **P**arate uiam dñi, **C**ui ad signa-
 ure populus istam sententiam, **P**arate uiam dñi rectas
 facite semitas eius, **D**ixit ad creaturas quae si dixerit seme-
 monter & colles lepidos & ligna tēte & coque, **P**ate-
 te uiam huius populi ut nullam offensionem habeat
 In uobis quae dñs fuit In suo populo quae ipsi edixit
 eū de **E**gypto quasi similitudine dixit isaias hoc testi-
 moniū, **S**imilitudinem regis uementi ad ueni-
 tatem regiae quae quid plus humile In uice regis ele-
 uatur quae quid plus ceterum humiliat quae quid In rec-
 tum dirigitur, quae quid ceterum In uice eius aut
 delignit aut delapidib; planū agitur & nos motus
 le sensu debemus pertere uiam dñi & rectos face-
 re semitas eius, quae quid plus humile In uice
 nrēe adherere terrenis uoluptatib; eleua-
 mus In ceterum bonorum operum, & quae
 quid plus altum de uice glorie aut supbie
 humiliemus In humilitatem & mansuetudinem,
 quae quid In rectum In nr̄is operib; diriga mur
 In ceterum bonorum operum; faciem ut

bonae operae promittit quaeget simus, quicquid hec
bemus de odio aut de amaritudine aut de iracunda
num faciamus de indulgentia. Sic ipse ueniat
ad cor deenre & in nobis manebit & nos cum illo
in uita futura in seculae seculoru amen

V IDENS AUTEM MULTOS

phariseorum & saduceorum uenientis
ad baptismum suum, dixit illis, progenies
imperarum, Iohannis baptistae plenus spu
sco uidebat omnes uenientes ad se de intus & de foris
Sic ex puro cordeannon. In dicit ad scribas & ad pha
riseos progenies imperarum quia conspexit illos ue
nire ad se non pro utilitate audiendi uel bap
tismi. Nisi ut potius sent reprehendere eum pluri
diam sicut fecerunt magistrum suum xpm, non
simpliciter dixit illis ioh progenies imperarum quae
dixit se. Sicut nec cunctis serpentes de serpen
ti; sic uos nati estis de parentibus uestris, patres ue
strum fecerunt prophetas & familiam dei persecuti
muerunt. Uos autem filium dei crucificabitis & scem
liam eius persequimini. Impletur mensura im

trum uestrorum, quod illi non fecerunt In xpo uos fa-
 ciatis. Itaque generatio uiperarum Non e de serpen-
 tibus peius uenenosi In se & in ceteros habent
 malem consuetudinem quando concipiunt
 moriuntur illi masculi quando necuntur
 moriuntur ille matres. Sic ad sensum iudei fece-
 runt. Mortificauerunt xpm patrem suum &
 mortificauerunt matrem legem qui genuerat
 illos & nutriuit In doctyne spiritali. quis demon-
 strauit uobis futurae a futurae ira non eclius qua
 ego. Et ego demonstrabo uobis quomodo poteritis
 fugire a futura ira In die iudicii Penitentiam
 & confessionem & dignae operae penitentiae fec-
 ite ergo fructus dignae penitentiae. Bonae
 operae proeclis operis ut quis fuit auerus & cupi-
 dus accipiat largitatem & caritatem, quis fuit
 fur & raptor alienorum rerum distribuit suae
 propriae In elemosinas In ecclesias dei & In sacer-
 dotes & peregrinos & pauperes & uiduos &
 orfanos. quis fuit superbus & auerus emendat
 se phumilitatem & mansuetudinem & leni-
 tatem. quis fuit deditus ad gulam emendat se
 pieuniu & continentiam, qui habuit odium

aut ⁱⁱⁱ iudicem in corde suo contra alteros accipiat
et dilectionem proximorum & bonam uolun-
tatem. In alteros quomodo in semetipsum, qui
habu- it uacuum loquium & superfluum uerbum
& eos ^{osce} emendat se per modum & crea-
tionem & taciturnitatem, Qui fuit uanus & uacuus
in seculo terribilis fiat in ecclesia christi,
qui fuit fornicator accipiat castitatem corporis
& anime, qui fuit mendax & periuriosus accipiat
ueritatem in ore & in corde. Sicut sunt fructus
digni penitentiae & nouellus dicitur in te
uos patrem habemus habraham, Potens dicitur de
lapidibus istis suscitare filios abraham, quere
dixit io hannis hoc testimonium, Nouellus dicitur
in te uos patrem habemus abraham, Responde
cogitationibus eorum quia ille cogitabant
in te esse quomodo nos clamat iste homo propter
uiperarum, Non sumus de serpentibus nati sed
de genere abraham & isaac & iacob, de nostro genere
fuerunt patriarche & prophete duces & iudices
reges & sacerdotes in iherosolima, Non fecit
deus adelicentem in mundo quomodo ad nram,
Deduxit parentes nostros de aegypto per mare

rubrum sic eis pedibus demersit Inimicos eorum
 propter eos pharaonem & potestatem eius. Ut nullus
 remansit s& de familia pharaonis qui renuntias
 s& In aegypto illeceam vindictam, Dedit illis manna
 de celo & aqua de petra & carnes ad manducandum,
 & dedit illis legem erudire plebem suam & locu-
 turus est facie ad faciem ad moysen, Haec omnia
 non alia gente fecit nisi ad gentem nr̄am,
 quomodo ausus iohannes & presumpsit clamare nos
 serpentes, Potens est suscitare filios abrahae de
 lapidibus istis, dicit hieronimus Simpliciter potuit
 de lapidibus creare populum qui fecit homi-
 nem de limo ter re, Sed plus confirmant tracta-
 tores de gentibus esse dicitur qui habuerunt fir-
 gidam & duram cordem & colebant lapides & lignea,
 quia lapides & lignea sunt qui colunt lepidem & lig-
 nea. Sicut de illis die in psalmo, Similis illis fiant
 qui faciunt ea & qui confidunt in eis, quia insensi-
 bilis & irrationabilis qui colunt insensibilia,
 ostendit In hoc testimonio more clare secundum
 consuetudinem quod non proficit nobis de bono
 genere esse aut in locis scorum manere si non si-
 mus similes parentibus bonis aut & impleat scorum.

faciamus In quorum locis manebimus, Jam securis
posita est ad ramos arborum, Non dixit posita est ad ramos
sed ad radices, quae si ramos tollere ut possent iterum
arbores crescere a radicibus, quae si securum uerbi
di posita est ad radices ad parentes uros & duos quae si ra
mos ut uos & parentes uri tota est radice inini de stir
pe abraham & gentes infidem & in opera eius uobis
plantabuntur, In dedit dñs In euangelio, Erunt pri
mi nouissimi & nouissimi primi, Quia parentes uri
primi fuerunt In ueteri lege obseruantes legendi
& exemplos patriarcharum & prophetarum sequenti
erant, Nouissimi fuerunt gentes qui nesciebant
dñm omnipotentem nec legem eius acciperent
sed adorabant idola & demonia, Illi primi effec
ti sunt In nouo quando crediderunt In dñm patrem
omnipotentem & filium & spm sc̄m crediderunt
trinitatem In unitate & unitatem In trinitate,
Judei fuerunt nouissimi In nouo nolentes xpm
filium dñi credere sed purum hominem dicebant
eum esse, Alio modo securis xps̄e qui potest eradica
re uos de stirpe abrahae, Securis secundum isto
riam manubrio tenetur ferro accuto secat &
taliat, Si xps̄ In humanitatem tenetur & diuinita

te quocumque ferro accuto secat & separat peccato
 res a se & a familia sua, Sic facturus est in die iudicii
 oues ad dexteris suas ponat, hoc est electos suos in prop-
 peritate sua sine fine colligat, hederas autem in sinistra
 qui pro populo peccatorum dicuntur quos ponat dominus
 in partem aduersarii in penae perpetua, Omnis
 arbor que non facit fructum bonum excidetur & in
 ignem mittitur, Secundum istoriam omnis arbor
 arida uel infructuosa excidetur & in ignem mittitur,
 Dum non facit fructum quid occupat terram
 in uanu, secundum sensum omnis homo qui non ad-
 fert fructum boni operis in ecclesiam excidetur
 & in ignem mittitur, Separabitur a communione
 fratrum, demissa decursu ut ipse manducet & pre-
 cantur & oratur & in ignem penitentiae,
 Si uoluerit emendare per ignem penitentiae
 uenit in communionem fratrum, Si uoluerit em-
 dare se & probare per ignem penitentiae in ig-
 nem aeternum mittitur, & excidetur a communi-
 one sanctorum electorum dei in die iudicii, quasi
 multitudo dixit hoc testimonium, Simili-
 tudine ortolani qui bene colit ortum suum,
 Ille ortolanus facit sepe de foris propter

bestices & malos homines ne noceant fructibus suis,
postea considerat arbores sicut ut sapiat quod
de & fructuose quod dulces & quod amare quod plus cres-
cunt quem minus, quid facit ille hortolanus de arboribus
& infructuosus: tollit illos de suo orto mitte dulcedi-
nem in amare, humiliat illos quod plus crescunt ele-
uat altera quem minus, quantum ^{opera} ^{ortolanus}
^{habet} operari in orto suo tres opera plantare eradica-
re irrigare, quibus modis eradicat tribus modis, Ne
subumbrant in sole arbores fructuosas &
ne bibent pluviam irrigare illas, ne noceant ra-
dicibus bonarum arborum in terra, Sic enim secundum istam
opus ortolani. Iste ortolanus ad sensum significat
principem ecclesie, & ille ortus significat eccle-
siam quid in ortum alie arbores viride & fructuo-
se alie viride infructuose alie plus crescunt alie mi-
nus alie amare alie dulces, Sic in ecclesia ad sensum
alii fructuosi qui conferunt fructum boni operis,
alii infructuosi qui nolunt fructum boni operis fa-
cere alie amare in superbia alie dulces in humilitate,
alii plus crescunt qui plus laborant, alii minus
qui non sat faciunt, quid de beato principe ecclesi-
e facere debet de defensione foris ponere prope

potestates. Propter Inuidiosos qui habent inuidiam
 contra ecclesiam dei, & ille princeps ecclesie debet
 considerare Intra in ecclesia suos fratres & suos
 monachos & totum ordinem ecclesiasticum ut
 Intellegat qui faciunt fructum boni operis
 & qui non faciunt, qui amant in superbia, & qui
 dulces in humilitate. Qui plus laborant & qui non
 satis debet considerare & intellegere & reddere
 unicuique secundum opera sua. Illa utraque fa-
 cit ut ortolanus eradicet ^{ca} Inrigare plantare opus.
 Ad principem ecclesie dei facere opus eradicet
 illos malos qui nolunt emendare se aut benefa-
 cere in ecclesia dei. & opus plantare bonas pro-
 illis malis quos culpa foras eiecit, & opus Inriga-
 re corda audientium ut non fiant Induritia
 sed florescant & fiant in ^{amore} in amaritate bonorum
 operum, quibus modis debet eradicare hoc est eice-
 re illos malos foras de ecclesia, tribus modis sicut
 ortolanus ne subumbrant Intra solem iusticie
 domini nam ad illos in ecclesia & non prohibeant
 pluuia scilicet doctrine, quid proficit predicare ad
 illos qui nolunt emendare & ne noceant ad illos
 bonos in ecclesia dei, quoniam qui boni sunt non semel

ipsos tantum boni sed alios qui uident exempla
scorum & secuntur, & illi qui mali sunt non se-
met ipsos tantum sed illos qui uident exempla illo-
rum & secuntur, quicumque perseverauerint in bo-
nitate sua in ecclesia presenti usque in fine erunt col-
lecti & accepti in ecclesia celesti in uita aeterna in secula
seculorum amen.

DE QUO DE BAPTIZ

uor in aqua ueni & fortior me post me
cuius non sum dignus etiam uita portare
ipse uor baptizauit in spiritu & igni,
quid suscitauit istum sermonem ad
iohanem suscitauerunt illi missi qui uenerunt in hierusalem,
illi introzauerunt iohannem qui esset & si fuit helias aut pro-
pheta aut christus, & ipse dixit quod non fuit helias nec
propheta nec christus, inde dixerunt ei si tu non es helias nec
propheta nec christus quid baptizas quid tu presumis minist-
terium accipere quod debuit helias aut propheta
aut christus facere, inde dixit iohannes ego baptizouos in aqua
non plus ministerium facio uobis quam ego, ego
homo uisibilis uisibilem ministerium facio uobis
Lauo corpora uestra de foris tantum, non laueo

peccata curā deuitus, quia non fuit remissio peccatorū
 In baptis mate iohannis usque ad baptismum xpi. Fe-
 cit ioh illos homines uenire ad se & confitēre pec-
 cata sua & credere In xpi. Sic fuit baptista iohān-
 te baptismum dñi. si nunc prima signa ante bap-
 tum quod nos habemus. In nouo. Veni & fortior me
 post me cuius non sum dignus calciamenta soluere,
 dicit hieronimus hic humiliter scdm matheum ille mi-
 nisterium. secundum lucā quā dicit lucas, Non sum dig-
 nus soluere corrigiam calciamentorum eius, math.
 dixit p humilitatem non sum dignus ut unus fuis-
 se de pueris eius ministrari ei aut portare sua calcia-
 mēta, lucas dixit non sum dignus discalciare eum
 & accipere sponsec meus & facere illa opera que illae
 facturus ē ad ecclesiam suam ipse uos baptizauit In spu-
 scō & igni, Ipse mundauit peccata curā hic In p sentip
 baptismum & mundauit crimina urā In igne purga-
 turio. In die iudicii que peccata deducunt homines
 In infernum & que mundabuntur p ignem purga-
 turium, octo principalia uitia si non mundat
 homo hic penitentiam & laborem non possunt
 mundari In die iudicii sed deducunt hominē
 In infernum, alter in Inora crimina pos-

sunt mundari, Dixit Justinus in epistola siue de die iudi-
cii, que sunt illa crimina que mundabuntur In illodie
que possunt hominem deducere infernum,
Supfluitas manducandi supfluitas bibendi supflui-
tates pausandi supfluitates loquendi, tarditas visi-
tate Infirmam & carceratos tarditates ad ecclesi-
am tarditates dare elemosinam pauperibus; irare pen-
tina que non & beneatur In corde ebris & sine
frequentē, Iracundia que manet In corde generat odi-
um & desiderium uindictę In principalia pec-
catis numerantur, Similitē & ebris & suscitatur
hominem malum facere contra proximum aut
separat hominem a ministerio suo aut delegen-
do aut decantando aut operando cum princi-
palibus peccatis reputatur, Cuius uentilabrum
In manus sua & mundauit arsam suam; p uentila-
brum equitas iudicii In manu dñi ostenditur
sicut homo separat de uentilabro paleas atyrico
sic dñs nosse de equitate iudicii malos homines
reprobos electos separat iudicaturus illos
In die iudicii, & mundauit aream suam munda-
uit ecclesiam suam, quia In area triticum simul
& paleae sic In ecclesia dñi hic In p senti

boni & mali reprobi & electi cōmixti sunt usque in die
 iudicii, & congregavit triticum suum in horreum
 congregavit electos suos in mansionem celestem,
 paleas autē combur & igni inextinguibili, calor
 & probas quos separaturus ē in ignem ad unum
 mit tē, de ista separatione malorum ab bonis p̄dixit
 iohann̄s baptista quasi prophētica uoce postea dñs
 n̄r in eugl̄ multis uerbis dixit, Itē unce separatione
 dix̄ electos suos in dextera sūce constitutos qucessi
 oues separator cōbhedis, & dix̄ reprobos & malos
 in sinistra constitutos hoc ē in parte aduersa s̄cru,
 alia uice dix̄ electos suos qucessi ser uos bonos & fide
 les qui lucrum fecer̄ de pecunia in dñi sui, & dix̄ popu
 lū iniquōrum qucessi ser uum pigrum & infidelē
 qui abscondit pecuniā dñi sui, & qui electos erat in
 tenebras & exteriores, Aliquando dix̄ electos suos
 qucessi prudentes uirgines que parati & lucide erant
 in aduentu sponsi & sponse & intrauerunt cum
 illo in domum, dix̄ illos reprobos qui manent nunc
 cōmixti in ecclesia cum electis quasi in prudentes
 uirgines que in p̄ccate & tenebrosē erant in ad
 uentu sponsi & sponse & questabant ad ianuam
 dicentes, dñe dñe aperē nobis, & ipse dicebat de

incur nesciuos unde estis, quos nescit hic in bono
operi. Nec de his di illor negabit in die in iudicij sic
dix in euangelio, qui me confitebitur coram homi
nib; confitebor & ego, & qui me negauerit co
ram hominib; negabo & ego eum coram patre
meo qui est in celis, quicquid dixit & qui non ostendit
hic bona opera & bonae exempla propter me & pp
t euangelium meum, ego faciam ei angustiam & con
tumeliam in die in iudicij, Eiciam eum a ianua
regni & mit tam eum in camin d ignis arden
tis ubi erit fluxus & stridor dentium, qui aut os
tenderit bona operce & bonae exempla propter me
ego glorificabo eum & laudificabo eum in illo die,
De ista comixtione hic in ecclesia presentij & de illa
separatione in die iudicij, alia parabalam dixit dñs
in euangelio, simile est regnum celorum homini
que seminauit in agro suo, cum aut dormiret
homines uenit inimicus eius & sup seminauit
Zezania in medio tritici & habit, cum autem cre
uit & herba & fructum fecisset & tunc aparuit Ze
zania, accedentes aut serui patris fecundias di
xerunt ei, dñe nonne bonum semen seminasti
in agro tuo unde ergo habet Zezania & ait illis

Inimicus homo hæc fecit seruauit dixerit uis simy
 & colligimus ecc & ait, Nonne forte colligentes ze
 zania eradicatis simul cum eis & triticum, Senite utra
 que crescere usque ad metem & In tempore mes sis
 dicam mes sorib; meis, Colligite primum zezania & alli
 gate ea fasciculas ad comburendum triticum aut con
 gregate ^{hor} In reum meum, Regnum celorum In isto loco
 ecclesie ad siemalio locis Ineugt, Ille homo qui plan
 tauit bonum semen In agro suo xpi dñi nri qui planta
 uit electos suos ac bonos & iustos In agro ecclesie
 sue & demisit illos crescere In arboribus suis & fructu
 adferent bono operis, & ille Inimicus homo qui super se
 minauit zezaniam aduersarius est qui seminauit
 reprobos cum iustis In ecclesie quare dicitur ad
 uersarius Inimicus homo quia super illum de homi
 nib; efficiantur Inimici dñi, Non potest homo Inimi
 citiam habere contra dñi nisi ad uersarium, Illi
 serui qui uoluerunt separare zezaniam signifi
 cant principes ecclesie doctores qui uolunt illos
 malos eiecere de ecclesia dñi, & dixit dñs, & specta
 re & patientiam habere ne eradicant triticum cum
 zezania, quia & lumali per confessione & peni
 tentiam possunt iterum conuerti In triticum.

Ille enim sit dies iudicii quia Inmersis sed istoriam
unusquisque colligit fructu laboris sui, qui plus lee
borant plus habent fructum. qui minus laborant
minus colligunt. sicut in die iudicii. ad sensum,
qui plus laborant plus mercedem colligent. qui mi
nus laborant minus accipiunt, Illi meriores
angeli sunt qui separabunt illos malos in die iudicii,
Bonas sicut ipse dñs In euangelio sicut In consu
matione reti, uenient angeli & separabunt ma
los de medio iustorum: colligite primum Zezani
& alligate fasciculos ad comburendum, colligite
reprobos & malos in pena similem quos hic culpa
similis ligauit, criticum autem congregate In or
reum meum: congregate amicos meos & elec
tos In regnum celorum ubi regnabunt sine
fine In secula seculorum amen.

MA THEVS EUGL
cā memorat de ista lectione & di
xit quod misit ioh^{de} duos discipu
los suis cum audiuit opera xpi
In carcere misit ioh^{de} cō herode tetrarcha

quia pdicauit ioh quod non licebat ei habere uxorem
 philippi fratris sui. philippus frater herodis accepit
 filicem ^{arabe} recte regis arabie herodiadem. Postea uenit
 discordia inter regem arabie & philippum & pug-
 nabant. Inde dixit rex arabie dedit filiam meam &
 ipse surgit pugnare contra me. Quid faciam tollam
 filiam ^{mea} ab illo & dabo ad fratrem suum herodem. In-
 de accepit herodis illam feminam herodiadem &
 inde pccabat iohannis & pro illa cause misit eum in car-
 cere. tunc iohannes misit duos discipulos suos & ce-
 rit illi. Tu es qui uenturus es a caeli & spectamus. dixit
 ioh istae uerbae non quod ille nesciret & saluatorem uen-
 nisse quia ipse cognoscebat eum iuxta iordane
 quando uenit ad eum in turbae. & dixit testimonium
 de illo. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi.
 & dixit iterum quando uenit ad baptismum ioh. ego
 te debeo baptizare & tu uenis ad me. Non dubita-
 uit ioh de saluatore sed querit ut sciat si quis perse-
 immundum uerat p se & sicem ad inferni claustra dis-
 cendat. ait ergo. tu es qui uenturus es a caeli & spec-
 tecimus. Ac si apte dicat. Sicut pro hominibus nec se dig-
 naturus es a caeli pro hominibus. mori digneris. In si-
 nuce. Ut qui natiuitatis tue pcurator & factus es in caeli.

& sic p̄cursor f̄ic̄ & uenturum Infernum tenentia
quem̄ uenisse mundo nuntiavi. Non respon
dit ad illam Interrogationem quam Interrogauit ioh̄ sed
respondit de alia causa quod habuit ioh̄ in corde suo
de discipulis suis; uidit ioh̄ aliquid Indiscipulis suis q̄
non satis credebant in x̄po. plus uolebant magnifi
care iohannem magistrum suum quam x̄pm. Inde
misit illos ioh̄ uidere opera x̄pi & augere fidem illo
rum & inde resp̄ d̄nr̄, euntes renuntiate ioh̄ que au
distis & uidistis, cecident surdi audiunt. mortui re
surgunt claudi ambulant leprosi mundantur pau
peres euangelizantur, & beatus ē qui non fuit scan
dalizatus in me. cecident & uos ind̄ & me p̄ fi
dem rec̄ tam quia non satis uidistis me huc usque,
claudi ambulant & uos ambulate in mandatis
meis, Leprosi mundantur & uos mundamini qui
satis mundi estis, Surdi audiunt & uos audite
aperite aures ur̄as ad uerba mece, mortui resur
gunt & uos resurgite quia non satis uiuistis in ui
ta p̄ fec̄ t̄ce, Pauperes euangelizantur & uos eu
angelizamini accipe ^{p̄ce} uerba mece euangelica,
Beatus ē qui non fuit ^{erit} scandalizatus in me. Bea
tioris si non habueritis scandalū incredulita

tis in me; & alio modo di. cit greg^o gregorius quonondispicit
 humili tatem passionis meae pro hominibus;
In dicit paulus; Nos autem predicamus xpm crucifi-
 xum iudeis quidem scandalum gentibus autem
 stulticiam, stultum quippe hominibus; visum est
 ut pro hominibus auctore moreretur; Inter-
 misit ioh^s discipulos suos uidere opera xpi augere
 fidem eorum; & operum quos fecit ioh^s discipulis suis
 dñs n^rs nobis omnibus xpianis fecit & facit & fac-
 turus est usque ad finem mundi. Ipse demisit euange-
 lium suum scriptum per apostolos dicente spu scō
 procedente a patre & filio, cotidie audimus
 pdicationem eius & virtutes eius uidemus ut auge-
 at fidem nrām & opera & melius semp faciamus.
Ille homo qui pdicat aut legit aut audit & non au-
 geat fidem eius aut opera Inuanum uenit aut
 legere pdicare aut legere siue audire, quia ad
 utilitatem nrām demisit dñs eugt suum debemus
 considerare quomodo fecit dñs uirtutes & sec-
 nitates; cecis Inluminauit leprosus munda-
 uit mortuos suscitauit paralyticos & debiles
 sanccit demonia eiecit omnem languorem
 & omnem Infirmi-tatem In populo curauit

Nulla infirmitas reuertetur ab illo sine sanitate si
uenit in corpore siue in anima; quod nos putamus
si ipse non uenit & humiliatus & fecit & uir-
tutes illas in illo tempore per misericordiam suam
nos fuisse semus usque hodie ceci & surdi muti & de-
prosi mortui & laudi paralytici & debiles &
demoniaci; quod ipse fecit ad illorum qui in presentibus
fuerunt & nobis omnibus facit usque ad finem mundi; Si
nos consideremus & laudamus dominum deus beneficus
ipse dabit nobis in presentibus sanitate corporis
& anime & colligat nos in uita futura sine fine in se-
culis seculorum amen, cap. vii

DNS **NER. REP. EET**
tionibus scribarum & pharis
eorum, Ille cogitabant in se
quod dubitauit iohannes propter quan-
do interrogauerunt discipuli iohannis christum,

et ues qui uentur usque in caelum & expectamus
In die dicit dominus quid existis in die ser-
uare arundinem uento agitatam, putatis iohannes habere illam
consuetudinem arundinis huc & illuc conuerti

51
aliquando infide. Vos autē habetis illam consuetudi-
nem Inflexibilitatis & Incredulitatis; quid scitis
uidere arundinem uento agitaram, dicit Gregorius quid
uidelicet non des^{er}endo Intulit, Arundine quippe
mos ē ut auree contingerit In partem alteram inflec-
tit & quid parundinem nisi animam carnis & p-
mitur que mox seuore uel distractione tangitur
In partem quocumlibet Inclinat, Si enim ab hu-
mana ore auree fauoris flauerit hinc erit
& tollitur totum que se quocumque ad gratiam Inflex-
tit, Sed si inde uentus distractionis erit erit un-
de laudis auree ueniebat mox hunc quocumque In partem
alteram ad uim furoris Inclinat, Sed arundo
uento agitata iohannis non erit quia hunc nec
blandum gratie nec cuiuslibet asperum faci-
ebat nec prospera hunc erigere nec aduersa
nouerat Inclinare, arundo ergo agitata uen-
to non erit quem ab statu suo nec cunctis
nullas rerum uarietas Inflexit, discamus igitur
fratrum arundo uento agitata non ē
solidamus animum In auribus linguarum posi-
tus & Inflexibilis status mentis, Nulla enim
distractio ad iram prouocet atque ad remis

tionem inutilis gratiae nullus pecuor Inclinet,
non nos prosperae eleuent non aduersae per-
turbent. Ut qui in soliditate fidei firmi nequa-
quidem rerum transeuntium mutabilitate
mouemur, quid existis uidere In deserto homi-
nem mollibus uestitum, ecce qui mollibus uesti-
untur In domibus; regnum sunt, Camelorum & em-
pilis ^{scilicet} contextis uestitus iohannes se describi-
tur. & quicquid dicitur ecce qui mollibus uestiuntur
in domibus; regnum sunt. Nisi apte sententiae de-
monstrare quicquid celesti sedet in regno mi-
litant In quibus pro dō p̄p̄t̄as p̄p̄t̄as fugiunt, sed
solis exterioribus dedit ip̄s sentis uitae molli-
em & delectationem querunt. Nemo ergo existimat
se in fluxu atque studio u^{peccati} peccati deesse,
quicquid hoc culpe non esset nullam modo iohanne
dn̄ de ueritate sui asperitate laudat, si
hoc culpa non esset neque quicquam p̄p̄t̄as a
postolorum p̄p̄t̄as femine ap̄t̄as dicens, Non in
ueste p̄p̄t̄as. pensate ergo que culpa sit
& licet uiror ap̄t̄as aquo curauit pastor
eccl̄e & femine prohibere, quicquid hoc

quod ioh̄ n̄ terra uestitus mollib; dicitur p̄signifi-
 cationem & a l̄re intellegi potest. mollibus &
 enim uestitus non fuit quia ut ce peccantiū
 non blandi m̄tis fuit sed uigore asperere ^{in uerbo dicit} In
 crepauit dicens, & eminece uiperarum quide
 monstrauit uobis fugite auenture ira, unde
 & per salcemo n̄ dicitur, Verbae s̄pientium quae
 s̄ stimuli sicut clau in altum defixi, clauis
 quippe atque stimuli s̄pientium uerbae compa-
 rantur, quia culpas delinquentium nesciunt
 palpare sed p̄ngere. Sed quid existis uidere pro-
 ph̄am & iam dico uobis & plus quam proph̄am,
 dñs n̄ dix̄ de ioh̄ plus quam proph̄am, quia
 proph̄e proph̄a uer̄ d̄ xp̄o In uer̄ legem
 meruer̄ uidere presentiam eius corporali, In
 dedix̄ apostol̄s, multi proph̄e & iusticiupier̄
 uidere que uid̄is & non uiderunt & audire
 que audi tis & non audierunt, & nullum de
 proph̄is legimus proph̄e esse de utero ma-
 tris s̄e nisi iohannē, & nullus de proph̄is
 meruit angelus d̄i apellari nisi iohann̄s,
 de quo dix̄ pat̄ ad filium suum, ecce mit̄o
 angelum meum ante faciem tuam qui p̄pa-

rauit uiam tuam ante e, & iterum dixit dñs de il
lo testimonium, Non est in natus mulierum ma
ior ioh̄ baptiste, qui aut̄ minor est in regno celo
rum maior est illo, non p̄cedit dñs ioh̄ de patriar
chis & proph̄tis & sc̄is & iustis ab inicio mundi us
que ad ioh̄ sed dixit quod nemo fuit plus de illis quā
iohannis. qui cū minor est in regno celorum ma
ior est illo, alii dicunt hoc dicitur et̄ sa d̄ x̄po quia
ille minor in trinitate & parte carnis, alii di
cunt simplicit̄ de minore in regnum celorum
qui paruus in regnum celorum maior est omni
bus p̄sonis & omnib; sc̄is in ista uita presenti,
Inde dicit hieronimus, aliud est in certec̄ ministra
re aliud est per uictoriam coronam accipere;
om̄i sc̄i & iusti & electi d̄i quamdiu consistunt
in ac uita in labore & in cer tamme sunt contra ec
aduerser̄ios contra malos homines, quando
transibunt de isto mundo in requie & eterne requi
erunt, ubi nullus labor nulla tristitia nulla
discordia nulla seandal̄e nulla tenebre sim
unt lucem, sed illic leticia sempit̄na gaudium
& pax sine fine & lux p̄p̄ua inque lucebunt
iusti sic dicitur tum est de illis, tunc iusti fulgebant

sicut sol in regno patris eorum in seculum amen.

VIVAS: EVANGELISTA

commerat^{mo} de ista electione de octaviano augur.

Bito & de illo censu quod voluit accipere
pro totum mundum. Non propter augustum lucas
commerat^{mo} sed propter natiuitatem dñi que fuit
in tempore eius, Augustus octavianus secundus
imperator de romanis; regnavit autem gaius iulius
cesar ipse & iulius regnum a grecis, defecerunt re-
ges grecorum remansit una regina de illis clea-
ptra tranomene & illa regnavit duos annos, In
eodem anno tulit gaius iulius regnum eius, Inde ac-
cepit romani imperium mundi, Octavianus augur-
tus habuit cogitationem in corde suo voluit scire
pro totum mundum suam potestatem ut nemo
potuisset abscondere se a censu eius, Ipse sciebat
primas partes mundi. Tres a siccom. africanam.
et iapygiam. & voluit scire prouincias & linguas
prouinciarum & civitates ut postea habita-
tores intelligeret, & nulli licebat reddere
censum nisi in succo propria prouincia in parem

tes, In illo tempore sicut dicitur accrescere augustinus
In illo tempore In xlv anno regni octavianus augusti
& in diebus infantiae iohannis & conceptionis domini quando
die tunc de iohanne, puer autem crescebat & confortabatur
spiritu ut describeretur uniuersis rebus, die
gregorius, quidem quod nascituro domino mundus descri-
beretur nisi hoc quod apte monstratur, quia ille ue-
niebat in carne qui electos suos ad scriberet & in
aeternitate, quo contradere probis propheta dicitur,
deleantur de libro uiuentium & cum iustis
non scribantur, Non magnum censum uoluit oc-
tauianus accipere denarium tantum, & ille
denarius decano numero dicitur quasi decem
scripuli dimidium unciae, & ideo non plus uoluit
accipere ut potius sent pauperes & inopes &
infirmi inuenire quod redderent, Ita nomina
octauianus augustus & cesar graecae sunt & haec
habent interpretationem, augustus sollempniter
stans quae si habundanter, cesar possessio prin-
cipalis, uere possessio principis & magne
haecbundantia habere potestatem totius mun-
di ab oriente usque occidentem ab aquilone
usque ad meridie, Ipse octauianus In figura

dñi fut & sūc nomina xpō conueniunt, plus confessio
 principalis & plus habundantia, qui plus habere
 potestatem caelestium t̄restrium & Infer norum
 quē t̄restrium tantum, & ille census octauam
 In figura census mandatorum dī, quia diuites &
 pauperi liberi & serui senes & iuuenes fortes &
 infirmi uiri & femine debent reddere tributum
 mandatorum dī hoc ē implere illa, Hæc descriptio pri
 ma facta ē a pside s̄rie cirino nomine s̄riam
 cum merat euangelistæ quia s̄ria palestina
 In palestina iudea & in iudæa b̄hlem ubi natus
 ē dñs, Ideo dixit s̄riam ut ueniret & secundum or
 dinem ad b̄hlem, prima facta ē a pside s̄rie
 cirino nomine quia non habuerunt romanum cen
 sum In asia prius ceterus In s̄rico sermone, he
 res In romanæ In t̄ptatur signis p̄rum ap̄t̄m,
 quia p̄rus apostolus primus reddidit censum
 mandatorum dī xpō & parte ecclesie quia ipse
 primus construxit ecclesiam In honore s̄pi In
 antiochia, & in illo fuit septem annos postea
 uenit In romam & construxit ecclesias & illic
 fuit xxv annos usque ad mar̄ t̄rium, & ibant
 om̄s ut prophiterentur singuli In suā ciuitatē

Ibant ut censum redderent Ineparantes suos
& illic numerati essent, et tunc eunt singuli in
suam civitatem secundum sensum quando unusquisque
reddet in suo gradu quod debet reddere
quando clerici reddunt quod debetur clericis
quando laici quod debetur laicis, Ascendit autem io
seph a galilea de civitate nazareth in iudeam civita
tem david que vocatur bethlem eo quod esset de
domo & familia david per ascensionem marie
& ioseph ad sensum de nazareth in iudeam &
in bethlem iude significatio ascensio populidni de ve
teris lege in ueram confessionem noue testam
ti & in domum panis in ecclesia christi quia naza
rath flos mundicie interpretatur iudea con
fessio, Bethlem domus panis, hoc est domus pa
nis uini quid de celo descendit, non potuerunt alio
modo ioseph & maria nisi uenirent ad beth
lem quia illic debuit dominus nasci sed prophetia
erauit quia ipse dixit, & tunc bethlem domus iude
nequaquam minima est interpretatur principis iudee
scilicet enim scilicet dux qui regat populum meum
israhel, ut propheta dicitur cum maria dis
ponit ante suam uxorem pregnantem, quibus

modis disposita fuit maria ioseph quat tuor modis.
 primo ut absconditur parturitioni diabulo; Secun-
 do ut duceretur genealogia xpi p ioseph, tertio ut
 haberet marie consolationem & infans per ioseph
 fugientes in aegyptum, quartum ne lapidetur
 iudeis quasi adultera. Factumque est aut ut im-
 pletis dies eius ut pareret & implerent dies concep-
 tionis ^{dn̄i} ~~dn̄i~~ viii mensis & sex dies quicquid similis fuit ^{no}
 parturitus partui humano absque peccato
 tantum uel implerent dies prophetiae da-
 nihelis quidixit, Numerabis septuaginta septi-
 manas usque ad xpm ducem & illas septimanas
 dixit pro anis & peperit filium suum primoge-
 nitum, quibus modis dicitur dn̄s primogenitus, quat-
 tuor modis primogenitū creature, Sedo primo
 genitus mariae quoniam non habuit filium prius ne-
 postea tertio primogenitus filiorum dei sicut dicit
 apostolus ut sit ipse primogenitus in multis
 fratribus; quarto primogenitus mortuorum
 quia nemo surrexit de sepulchro ante eum, &
 pannis inuoluit & posuit eum in presepio quia
 non erat ei locus in deuersario, hic ostendi-
 tur paupertas xpi in mundo, Non in domo

regali natus & Indilicis Inuolutus sed in domo
simplici In muros ciuitatis ubi pascibat homines
& pecora & non Indilicis Inuolutus sed in simplici
bus pannis. Illa domus In muros ciuitatis fuit
In deuersorio ubi diuersi Intra bant, Ille domus
In muros ciuitatis habebat ianuam Intra ciui-
tatem alteram foras Intra in figuram eccle-
siae di habuit quia ecclesia di quasi diuersa-
rium quia diuersi Intra Intra in eam de multis
partibus sicut dicit In psalmo, de regionibus con-
gregauit eos, & sunt In ecclesiae homines &
pecora rationabiles & In rationabiles, Ratio-
nabiles sunt In ecclesiae di qui cognoscunt dnm
& beneficia eius & obseruant mandata eius
In rationabiles In ecclesiae di sunt qui nolunt obe-
dire dno & contempnunt mandata eius & non
considerant beneficia di quibus cotidie pascun-
tur & ecclesiae di habet & ianuam In ciuitate
In ciuitate caelestium pillam Intra Intra
orationes electorum di & animae eorum
quando transeunt de corpore, & habent al-
teram Intra hoc Intra unde ministran-
tur de foris ecclesiae necesse est, Per

illam intrant dicitur qui uolunt dimittere uo-
 luntates suas & parentes & patriam propter dnm
 & mortificare se desiderant In ecclesia dicitur illam
 uadunt In scdm qui nolunt uoluntatem di fa-
 cere In ecclesia xpi se uolunt sua uoluntatem
 implere In scdo & uoluntatem aduersari. &
 pastores erant In regione eadem nocte uigi-
 lantes & custodientes uigiles noctis super gre-
 gem suum. Fuerunt pastores In eadem regione in
 eufrata iuxta bethlem habuerunt consuetudi-
 nem In ueteri lege de uidere noctem In uigiliis
 Inde de uiser illi pastores noctem Inquat tuos
 uigiles. In una uigilia. in ore xii ore Inquat
 tuos uigiliae. Iste uigiliae ad sensum significant
 quat tuos leges. Prima uigilia lex nature. Se-
 cunda uigilia lex moysi. tertia uigilia. lex pro-
 phetarum. quarta uigilia lex noui testamenti.
 Illi pastores significant principes ecclesiarum
 ad sensum. dicit gregius quidem aut quod uigi-
 lantibus pastoribus angelus apparet eos q
 claritate circumfulget nisi quod illi peccati
 uidere sublimia merentur qui fidelibus gregi-
 bus prece sollicitate sciunt. Ille grece signifi-

subiectus humilis & mansuetus & obediens Ine-
desadi & ecce angelus ^{dn̄i} stetit iuxta illos & clam-
tardi circumfulsit illos & timuerunt timore magno,
& timuerunt pastores quia natura terrena aduentu
celestium timet, dixit illis angelus, Nolite timere om-
nis ostensio & dō consolationē & laeticiam habet, &
omnis ostensio & aduersario tristitiam & timo-
rem habet. Nolite timere timorem imperfectum sed
habete timorem perfectum qui seipsum manet & qui in cuius
sapientiae & intellectus bonus omnibus facientibus
eam. Timor imperfectus timor penae Inferni & tōm-
torum quae sunt timor seruilis non est perfectus, & ecce ego
nuntio uobis gaudium magnum quod erit omni populo,
quando ^{dixit} nuntio uobis, ostendit quod ad israhel primi-
tus natus est dn̄s, quando dixit omni populo ostendit
quod n̄ ad israhel tantum natus est dn̄s. Sed pro utili-
tate omnium gentium pro totum mundum, quia
natus est uobis hodie saluator qui est xp̄s dn̄s In ci-
uitate dauid, hodie ad sensum Indie nouitesta-
m̄ti debuit dn̄s In domo dauid nasci, quia dauid
figuram xp̄i habuit, dauid In tēp̄e dicitur manu-
factus & desiderabilis, In tēp̄e dicitur manu for-
tis quia pugnavit In sua adulescentia contra

Si tantem & habuit uictoria de illo & ipse spe-
 ciosus in forma, & dñs in fortis manu quia pugnavit
 in adulescentia sua contra principē huius mundi
 contra aduersarium; & desiderabilis in quē conspi-
 cere desiderant angeli, & speciosus sicut dicit de illo
 in psalmo: speciosus forma p̄ filius hominum, & ecce
 uobis signum. Inuenitur infancem pannis inuo-
 lutum & positum in p̄sep̄io, confirmauit uerita-
 tem uerbi signo ne adoraret alium infancem
 nisi illum pannis inuolutum & positum in p̄sep̄io, &
 subito factus est cum angelo multitudine milicie
 celestis laudantium dñm & dicentium, angelus
 commemorat quasi milites debuerit militer ueni-
 re cum dño in mundū quia ad pugnandum uenit
 contra principem huius mundi & tollere regnū
 eius p̄ uictoriam, quid dixerunt angeli, & aliter
 in excelsis dō & in terra pax hominibus bone uolun-
 tatis, gloria in excelsis dō ubi semper fuit & esse
 rit sine fine, quæsi angeli dixerunt, Si uos
 uideatis istam gloriam in terra dño n̄na na-
 te. Non deseruit gloriam in celo qui plus glo-
 riosus in celo quam in terra, & in terra pax homi-
 nib; bone uoluntatis, hie dicit grezouus prius

quippe quam redemptor noster in carne nascetur & in dis-
 cordiam & iriam cum angelis habuimus; aquorum
 claritate atque mundicia per prime culpe meritum
 peccidiana delicta longe eramus ab eis; post
 quam uiderunt angelum suum adsumsisse
 carnem denra fragilitate nram humilitate
 nondispreiunt sed ad pacem redeunt, Pax ho-
 mibus; bone uoluntatis; Bone uoluntas uolun-
 tas diuine quoniam pmutari desua boni-
 tate & semp bone & stabili; non sic uoluntas
 humane illa mutabilis aliquando in bonum
 aliquando in malum, & uoluit aduersarius
 semp in celo, dñs pax homibus; sue uoluntatis;
 Gladius uindictæ nolentibus; facere uolunta-
 tem suam; Postquam reuersi sunt angeli a par-
 toribus; in celum illi transierunt usque ad beth-
 leem probare de illo uerbo quod dictum erat illis
 ab angelo, & uenerunt festinantes & inue-
 runt mariam & ioseph & infantem pannis
 in uolutum & positum in presepio, Inde dixit
 in presepio, sicut audimus sic uidimus in ciui-
 tate dñi uirtutum in ciuitate dñi
 Sic dixit illis angelus sic inuenerunt, Inue-

runt in bethlem & narrauerunt & tota ciuitate admittit.
 tece, & maria conseruebat omnia uerba hæc con
 ferens in corde suo, Quod fecit maria mater dñi illa
 uerba ponere in corde suo nos omnes sic debueramus
 conferre in cordibus nostris uerba euangelica & ange
 lica, & quod fecerunt pastores laudare dñm nos
 omnes sic debueramus laudare & magnificare dñm
 & considerare sua beneficia & suam misericordia
 quomodo natus est istam uitam humiliavit se
 in & ipsum formam serui accipiens ut nos nar
 ceremur in uita æterna & de ista uita quam
 accepit pro nobis transit in morte crucis ut nos
 redimeret de morte, Ipse resurrexit & ascendit
 in celum ut nos resurgamus & ascendamus in ce
 lum, quicumque considerauerint & cogitauerint
 beneficia dñi qui fecit in nos & facit cotidie, & fac
 turus est usque in finem mundi, dabit illi hic in p
 senti adiutorium & plus dabit in futuro uitam æ
 ternam in secula seculorum amen cap. viii.

MATHEVS EV
 angelista comemorat

demagis qui uenerunt ab oriente adorare dominum in bethlem iuda
natum, Illi magi fuerunt in oriente in mesopotamia scilicet
in medio asiae maioris, Illi magi habuerunt consuetudinem
considerare sidera caeli in octabis kti iam & intellege-
bant de illis sideribus natiuitatem regum, Inde uiderunt
in octauis kti iam stellam natiuitatis regis domini
ihesu christi, & ille stella non fuit similis ^{alio} alteri, stella
splendebat in modum solis quia dicitur similis est regi cuius
stella fuit alius regibus terrenis, alii tractatores dicunt
quod audierunt uocem de illa stella, & dixit illis in
intellegite & haec stella, quia natus est rex iudeorum,
Inde uenerunt ad hierusalem & cuncti iudeum querere
regem iudeorum, alii dicunt istos magos quos fuerunt
de genere balacem & obseruauerunt prophetiam
eius de christo quia ipse prophetauit & dixit, Omnes stel-
lae scilicet iacob & surgent in israel & in nomine eius
omnes gentes sperabunt, Illi magi portauerunt
secum tria munera offerre domino aurum thus &
myrram donum dei & donum ueris & donum hominis,
aurum regi thus deo myrram homini, ducebat illa
stella magos ab oriente usque ad hierusalem quan-
do uolebant ambulare ad herodem in hierusalem
separecebat ab illis stella uenerunt in hierusalem

& interrogauerunt de rege iudeorum & dixerunt, ubi est qui
 natus est rex iudeorum iudicum enim stellam eius inno
 riente & uenimus adorare eum, & reuera fecerunt magi
 illi. Interrogauerunt nuntia uerum confirmauerunt, audi
 entia autem herodis turbatur & omnis hierusoli
 ma cum eo, quando audiuit regem herodis nomen regis
 iudeorum turbatur & tota ciuitas cum eo,
 Ipse noluit nomen alicuius regis super iudeos
 nisi suum nomen; Ipse non fuit de iudeis sed de pha
 listinis de inimicis eorum propter peccata eorum,
 Non habuerunt regem de suo genere nisi de alieno, de
 turbatione herodis die gregorius, Celi regi nato
 rex terre turbatur, quia nimirum terra alicui
 do confunditur cum caelestis aperitur,
 & tota ciuitas turbatur est familia herodis propter
 tristitiam illius, Iudei turbantur propter laetitia
 miam quando audierunt nomen regis
 iudeorum, & congregauerunt omnes principes
 sacerdotum & scribas populi iudei turbatur
 ab eis ubi christus nascetur. Interrogauit herodis
 seniores iudeorum ubi rex iudeorum dicitur nasci,
 & illi dixerunt in bethlehem iuda, habuerunt prophe
 tiam de christo sicut dixit isaia, & bethlehem terra

iudee nequaquam minimaer Ine principes iuda, & etc
enim scite dux qui regat populū meum israhel, au
dei miracula & audierē de natiuitate eius & noluer
credere nec adorare sed e contrario negare xpm
ēē. Inde dicit sct̄ gregorius considerandum ē quanta
facta fuerit In quorunda iudeorum corda duricia
quia hunc neque p̄ prophētia donū neque p̄ mi
raculce agnouerunt, Om̄a quippe elēnta aucto
rem suum uenisse testā sunt, ut enim de eis quidā
uſū humana loquar dñm hunc celi ēē cognouer
quia p̄ tēpus stellam miserunt, solco gnouit
quia lucis sue radios abscondit, Saxa & parie
tes cognouer̄ quia tempore mortis eius scissasunt,
Infer nūc cognouit quia hor quo tenebat mor
tuos reddēdit, & ecce men hunc quem d̄ in om̄a
insensibilia elēnta tēc cogno uerunt adhuc
Infidelium iudeorum corda dñm esse
mini me recognoscunt, dura ora fuer̄
corda eorum s̄c̄is & stulciora omnib;
creaturis, tunc hero d̄s clam uocatis magis
diligentē didicit ab eis tempus stelle que appa
ruit eis, clamauit herodis illos magos separatim
& interrogauit illos de stella quomodo uer̄

& dixit ambulare illis ad bethlem iuda & rogauit illos.
 ad se uer si silueneris sent infantem & ipse promisit
 ambulare cum illis adorare eum. Promisit in labiis
 quod non habuit in corde. Inde plus uoluit & tinguere
 re nomen regis iudeorum quam adorare. Ipse habu-
 it artem in corde suo contradiuinitatem. Non fu-
 it recordatus descriptura que dicit. Non est sapientia
 non est prudentia non est consilium contradiu ambula-
 uerit illi magi de hierusalem ad bethlem ostendit
 illis illa stella que separabit ab eis quandoambu-
 lauerit ad herodem & gaui sunt gaudio magno.
 & illa stella deduxit illos usque in bethlem & stabat
 supra ubi erat puer. & intrauerit magi in domum &
 inuenerunt infantem cum maria matre sua & ad-
 orauerunt eum & obtulerunt ei munera que porta-
 uerunt secum aurum thus & mirram. die scilicet gre-
 gorius aurum quippe regi congruit. thus uero
 in dō sacrificium ponebatur. mirra uero mortuo-
 rum corpora condiuntur. eum ergo magi quam
 adorant & iam mysticis munerebus predicant. au-
 ro regem tunc dicitur mirra mortalem. sunt uero
 nonnulli heretici qui hunc dñm credunt sed ubique
 neque quā regnare credunt. hi per se fecerunt.

offerunt sed ^{ffe} offerre & iam aurum nolunt, sunt non
nulli qui hunc regem & estimant sed dñm negant,
hu uidelicet ei aurum offe runt sed offerre thur
nolunt, sed sunt nonnulli qui hunc & dñm & regem
facentur sed adsumpsit se carnem mortalem ne
gant, hūm irum ei aurū & thur offerunt sed of
ferre myrram adsumpte carnis nolunt, nos ita
que nato dño offeramus aurum hunc ubique reg
ne refate amur, offeramus thur ut cre damus qd
is qui in tempō apparuit dñs ant&tempora & st & it,
offeramus myrram ut eum quem credimus in sua
diuinitate in passibilem credimus & iam in nrā
fuit se carne mortalem, quamuis in auro ture
& myrra intellegi & alit potest, auro namque
sapientia designatur, salomo ne a testante quiait,
ether aurus desiderabilis requiesc& in ore sapien
ter, ture autē quoddō incenditur uirtus aationis
& p̄micitur psalmista a testante quid dicit, dirigat
oratio mea sicut in censum in conspectu tuo, p̄
myrrā uer o car nis nrē mortificatio figu
ratur. unde & scā ecclesia desuis operariis ur
que ad mortem prodocer tantib; dicit ma
nus meae distillauer myrram, nato ergo

regiaurum offerimus sic^m in spectu illius claritatis
 super ne sapientiae resplendimus, et huc offerimus
 sic cogitationes carnis p^rsec^r orationes & studia in arte
 cordis incendimus ut sua ue. aliquid dō p^r celeste de
 siderium redolere ualeamus, cōfirram offe
 rimus sic carnis uitia p^r abstinentiam mortificamus,
 P^r mirrā namq; ut diximus agitur nemo tua caro
 putrisi at; cor tuū uero carnem putrescere ē hoc
 mortale corpus fluxu luxoriae deseruire, ut de
 quib; dā^r proph^retam dicitur, conputrescunt iumen
 ta in stercore suo, Jumenta quippe in stercore
 suo conputresce re ē carnales om̄s in foetore lu
 xoriae uitam finire, cōfirram ergo dō offerimus
 quando hoc mortale corpus a luxoriae putridine
 p^r condimentum continentiae custodimus, Illi magi
 admoniti sunt in somnis ne redirent ad herodem sed
 p^r aliam uitam ambulat senta ad patriam suam, ali
 quid nob̄ mystice magi insinuant, Illi reuersi sunt
 ad regionem suam p^r aliam uia ut nos reuertamur
 ad regionem nr̄am p^r aliam uiam, Regio quippe nr̄a
 para disus ē ab illa regione uenimus superbiendo
 inoboediendo uisibilia sequendo cibum u^ritum
 gustando dircer simus, sed ad eam necesse ē ut

flendo oboediendo uisibilia contem nendo
atque ap&itum carnis refrenando redeamy,
ergo p&aliam uiam ad regionem nr&am regredimur
quia ce paradisi gaudis p& dilectam&ta discessimus
ad hoc lamenta & amaritudines penitentie re
uocemur. In ephiphania per uener& magi ad b&ch
lem, ephiphania gre&us sermo e&: & in e& p&atur
In romania ostensio uel aparicio: quare ostensio
dicitur uel aparicio: quare ostensio dicitur uel
aparicio: quia in illo die ostensus e& d&ns magis
in b&chlem iudae & in illo die iterum os
tensus e& in turba ad ioh& quando baptizatus est
ab illo & ostensus sp&s sc& super capud ih&u in spe
ciae columbe in baptis mate, & in illo die iteru
post tempus ostendit uirtutem in cana gaza
lilea conuertit aqu&am in uinum quando defe
cit uinu nuptiarum, & iteru ostende bat
aliam uirtutem in deserto quando par
cebat, & milia uirorum de quinque panib;
& duob; piscib; saturata e& illa turba & re man
ser& duodecem cophinas plene de frac&ntis,
prop& istas uirtutes ostensus e&. In illo die
dicitur ephiphania ostensio uel apparicio

isti magi ad sensum significant populum gentilem & illa stel
 la que deduxit illos ad xpm significat gratiam sps sc̄i
 que deducit unum quemque adorare dnm & uoluntate
 eius facere quia non possumus p̄ nos in d̄ ipsos nisi gratia
 sps sc̄i adiuuat uoluntate mdi facere. Herodis signū
 aduersarium, Illa stella se parauit a magis quandoambu
 lauerunt ad herodem & quando uenerunt ab herode re
 rum ostensur̄ ē illis stella & facit gratiam sps sc̄i sepa
 rat hominem quando uadit in partem aduersa
 riu uoluntate eius facere & quando reuertitur ho
 mo & aduersario per penitentia & confessionē ue
 nit gratia sps sc̄i adiuuare eum, Inde dixit d̄ p̄ se con
 uertimini ad me & ego conuertar ad uos, Ista
 magi t̄ta munera obtulerunt d̄no aurum thus &
 mirram, quod fecerunt magi nostri de uera
 mus facere querere dnm & munera offerre
 ei, Non toti possunt inuenire illa munera que pe
 tauerunt magi, Sed unusquisque potest inuenire
 apud sem̄ & ipsum t̄ta a munera placabili d̄no,
 cōundā cōgratationem in corde purum uer
 bum. In o r̄p̄f̄ec̄iō n̄ opere quando auferit ho
 mo ista munera in p̄f̄ec̄iō n̄ opere totum sem̄ & ip̄s̄
 dedit d̄o & nullum munere & nulla hostia. nullum.

· sacrificiū carni us dño quam semetipsum offerat dō
· quia illum hominem facit ad imaginem & simi
· litudinem suam, Cui dedit omnia ista presentia
· que uidimus In cælum & terram & mare, Si
· nos offeramus ei ista tria que diximus ipse red
· dat nobis mercedem In futuro uitā a & nā in secl
· seternā, **CAP VIII**

MATHEVS: EVANGELI
· ta commemorat. dñō quē dō iuxta mare
· galileae ambulauit & uocauit illos. prater
· post quem. traditur. iohannis: baptista. In carcerōn.
· & herodem. recessit dñr in galileam. & illic incipit
· primum. predicare. & uir tute: faceret plenius die
· lucas. quē matheus. In ista lectione. lucas. die ubi erat.
· in illis diebus. prius. & quid fecerat. ante quē uenit ad
· mare galileae. sic dicit lucas. Est etrus. ē ihr̄ in uir
· tute sp̄i in galileam. & fama. dixit. in uir. tā regio
· non de illo & ipse dicebat. In sine zozis eorum & mag
· nificabatur ab omnibus & uenit nazareth
· ubi erat nutritus & intrauit secundum consuetu
· dinem suam diesabbati In sinagoga & sur
· rexerit legere & traditur ē illi liber pp̄e

et ait; & ut reuoluit librum inuenit locum ubi scrip-
 tumerat; sp̄s dñi sup̄ me propt̄ quod unxit me euan-
 gelizare pauperibus misit me; Contritus corde p̄-
 dicare captiuis remissionem & eas eis uisum resta-
 tuere; dēmit tere confractor In requiem & in remis-
 sionem p̄dicare annum acceptabilem & diem re-
 tributionis; & cum conplacuis s̄c̄ librum reddidit
 ministro & sedit; & omnium In sina gogis oculi e-
 rant Intendentes In eum; cepit autē dicere ad
 illos quia hodie implēta ē hęc scriptura In auribus
 uestris; & om̄s testimonium illi dabant & mira-
 bantur In uerbis gratiæ que procedebant de ore
 ipsius; & ipse uenit nazareth ascendit In caphar-
 naum ciuitatem galileæ ibique docebat & p̄-
 dicabat sabbatis; & erat In sine goga eorum
 homo habens demonium In mundum & exclamauit
 uocem magna dicens; quid nobis & tibi fili
 ihū nazareth uenisti p̄derenos ante tempus
 sciētiū quis s̄c̄ tuus s̄c̄ dī & increpauit illū dicens;
 obmutescere & abiab illo s̄c̄m uerbum dñi & sanus
 factus ē in ille hora; post illam uirtutem uenit
 In domum simonis p̄tri & andree In uenit
 socrum p̄tri febricitatem & rogabant alii

pro illa & stans super illam demisit eam febris &
continuo surgens ministrabat illis; & in illo die
multa demonia eiciebat & multos curabat
uarius languoribus; transiit illic in illa nocte, fac
ta autem die fugebat in desertum locum & tur
be requirebant eum & uenerunt usque ad
illum & clamabant eum ne discederet ab eis &
ipse dicebat, oportet me in aliis ciuitatibus pre
dicare non ad uos tantum; postea uenit ipse &
turba cum illo ad mare galilee & stabat secus
stagnum, piscatores autem discenderant & laua
bant retes; ascendens autem in unam nauem que
era t simonis rogauit eum a terra deducere pusil
lum & sedens de nauicula docebat turbas; ut
cessauit autem loqui dixit ad simonem; duce in altum
& laxate retes & respondens simon dixit
illi, preceptor per totam noctem laborauerunt nihil ce
pimus In uerbo autem tuo laxabo retes, & cum
hoc fecisset conduxerunt piscium multitudinem
copiosam; rumpebatur autem retes eorum; & an
ni et socii quierant in alia nauem ut ueni
rent & adiuuarent eos, & uenerunt & imple
uerunt ambas nauiculas ita ut mergerentur.

quodcū uideret & simon p̄trus procedit ad ianuam ihūdicens,
 & ciamē quia homo peccator sum dñe; stupor enim cir-
 cū dederat eum & om̄s quicum eo erant Incapturū
 piscium quam ceper̄, Similit̄ aut̄ & iacobum & ioh̄
 filios zebeder qui erant socii simonis, & ait ad simo-
 nem ih̄r. uoluitinere & hoc iam hominū seris capient
 & subductis ad t̄ram nauibus relic̄tis omnib; se-
 cuti sunt illum, Sicut lucas dixerat secundū ordinē
 dix̄ secundum mattheum uenit̄ post me facia
 uos fieri piscatores hominum quesi dixit & Se-
 qui mini mea uestigia sequimini mea pauper-
 tatem In hoc mundo & in eam humilitatem &
 mansuetudinem & patientiam; quomodo ego
 non habeo proprium uel peculiare In hoc seculo
 & uos non habeatis, Sicut ego sustenebo contu-
 melias hominum & blasphemias & detractiones
 & uos susteneatis, Sicut ego paratus & lib̄
 p̄dicare & baptizare & uirtutes facere & uos
 similit̄ parati & liberi eritis sine ullo inpedi-
 m̄to negocii seculari, Sicut ego suscipiam
 mortem passionis uoluntat̄^{rit} propter salutē
 hominum & propt̄ uoluntatem patris mei
 & uos similit̄ sustenebitis uoluntariae par-

nonit ~~...~~ prop̄ me & prop̄ salutem humanam;
& faciamus fieri piscatores hominum; ac si apte
dicat hucusque accepistis pisces marinos aquaticos
In r̄ibus manu factis In arte humanae nunc de
novo capietis homines In r̄ibus sc̄ae scripturae
In arte spiritali; non tollit dñs ab istis peccatoribus,
illam artem quod habuer̄ prius; sed commutauit
r̄ciam & capturam; & hoc morali sensu obser-
uatur In ecclesia di. ut illi qui ueniunt de seculo In
ecclesia xpi illas artes quae impotuer̄ prius In
seculo In ecclesia postea secundum dñm & oboedi-
entiam faciant; ut non tollatur ab illis ubi plus
pos sunt proficere, de istis peccatoribus; dicit gre-
gorius; petrus & andreas relictis r̄ibus secum
sunt redemptorem; Nulla uero hinc miracu-
la facere adhuc uiderant nihil ab eo depre-
mo akerne; r̄tributionis audierant; & ta-
men ad unum dñm preceptum hoc quod pos-
sedere uidebantur oblitisunt; quantum
eius miracula uideamus quod flagellis
adfligimur quantumq; minarum asperita-
te ~~...~~ & tamen uocantem sequi
contempnimus; In caelo iam sedet quide

conuersione nos ammonet, Jam uero fidei colla
 gentium subdidit, Jam mundi gloriam stravit, Jam
 ruinis eius crebescens; districtum iudicium pro
 iniquitate denuntiat, & tamen supra mensuram
 non uult hoc sponte deserere quod cotidie perdit
 inuita, quid ergo fratrum quid in eis iudicio dictu
 risumus qui ab amore presentis seculi preceptis non fleo
 timur nec uerbis emendamur, sed fortassis
 aliquis tacitis secum cogitationibus dicat, aduo
 cem dominicam uterque iste peccator quod dicit
 quantum demisit qui penitus nihil habuit. Sed hanc
 in re fratrum affectum debemus potius pensare
 quam censum. Multum reliquit qui sibi nihil re
 tenuit, multum reliquit qui qualibet paruum
 totum deseruit, **C**eteros & habita cum a
 more possidemus & ea que minime habemus
 desidero querimus, multum ergo petrus & an
 dreas demiserunt quando uterque & iam de
 sideria habendi reliquerunt, multum demisit qui
 cum possessore & iam concupiscit renuntiavit
 asequentibus; ergo tantum demissas sunt quantae
 a consequentibus concupiscere potuerunt, Nemo
 igitur & cum quosdam conspiciunt multae

reliquit se apud sem&ipsum dicat, Imitari mundi
huius contemptores uolo sed quod reliquam non
habeo. multa s̄t̄ reliquit̄ si desideris renun-
tiatis, & exteriora enim nr̄ adn̄o quamlibet par-
ua sufficiunt, coronam que & non substantia
pensat. Nec pendit quantum eius sacrificiū
sed & quantum prosperatur. Nam si exteriorē
substantiam p̄pendemus ecce s̄i negotiato-
res nr̄i per p̄uam angelorum uitam datis
r̄ib; & nauis mercatis sunt, destinationem
quippe p̄ci non habet sed tamen regnum dī
tantū ualēt quantum haber, uelut nam
que zacheo de medio substantiæ quicquid
medium aliud ad hoc quod iniuste abstulit
in quadruplum reseruetur, ualuit p̄ro &
andree de missis r̄ib; & nauē, uelut uidue
duobus minutis, ualuit alteri calicem aque
frigide, Regnum itaque dī ut diximus tan-
tum ualēt quam haber, pensate igitur s̄i
km̄i quid uultis cum emittitur quid carius cum
possidetur sed for̄ t̄esse nec calix aque
frigide non sup̄p̄it qui indigenti prebea-
tur, & iam tunc securitatem nobis.

promittit sermo diuinus. Redemptori & emina-
 to, & relique ^{quos} sustensunt qui clamarent. Gloria in
 excelsis deo & in terra pax hominibus bone volunta-
 tis. Antequam namque oculos nunquam est uacuama-
 nus amunere si arcu cordis repleret bonae volun-
 tate. hinc & enim psalmistae dicit In me ^{est} dñi uota
 tua quae reddam laudationi tibi, ac si aper te dicat
 & si & teriora munera offerende non habeo. In
 trame me ipsum inuenio quidnam tuae laudis
 inpono, quia qui ^{humani} mandatione non parcetis obla-
 tione cordis melius placabit, Nihil quippe offer-
 tur deo dicitur uoluntate bona. uoluntas autem
 bonae sic aduersus alteri ^{offerat} sicut nob per timescae-
 re, si de prosperitate proximi sicut de nostro pro-
 fecti tu gratulari, alienae dampno nrae credere,
 alienae lucra nra deputare. Itaque nominae apor-
 tolorum habent in praecatione, Simon ebraicum
 nomen & in praecatur in latino obediens, quod
 impleuit in sua uocatione quando secutus est dñm
 ad unam uocem, Petrus grecum nomen quod uenit
 a petra, Petra commune nomen in greco
 sermonem & latinum, quando in greco dicitur
 petra facit deriuatiuum nomen petrinus, petrus

petra

Interpretatur In latino cog nas cens. quia ipse cognosce-
bat dñm suum quando dixit. Tu es xpr̄ plurimū diuini. In
de respondit ei dñs. Benedic tu es. simon barionne
quic caro & sanguis non reuellauit tibi. sed pat̄r
qui in celis ē. & ideo dico tibi. Tu es p̄rus & sup̄ hanc
p̄ram ædificabo ecclesiam meam. & porte inferni
n̄ preualebunt aduersus eam. P̄rus habuit tria
nomina; simon p̄rus. & cæphes. cæphes In ser-
mo sermone. quæsi p̄rus In greco sermone. Andre-
as ebraicum nomen & Interpretatur In romania
fortis uel decorus. decorus & factus In corpore
& cœnima. Jacob; ebraicum nomen & Interpretatur
In latino subplantatur. subplantat̄ uiciorum corpo-
ris & animæ & diaboli. Joh̄ similiter ebraicum no-
men gratiæ dī. Interpretatur In romania debuit
gratiam dī habere. quia ille iacebat sup̄ pec-
tus dñi. Itor quat tuor posuit dñs In fundamēto
& desin̄ primitus quo si quat tuor solus posuit
dñs. a & desin̄ suam sup̄ oboedientiam & cogita-
tionem suam sup̄ plehitudinem & fortitudinē
In mandatis suis. posuit sup̄ subplantationem uo-
luntatum & demoniorum posuit sup̄ gratiam dī
& super castitatem corporis & cœnime quia ioh̄

capud ^{est} uirginitatis in ecclesia di, Ideo commendat
 eidem matrem suam ut uirgo adiuuere & uirgine
 quod posuit dñs in fundamento ecclesie sue. hoc se
 p desiderat in ea ee, desiderat oboedientiam puram
 cum humilitatem desiderat eos qui cognoscunt
 suae beneficentiae & suae bonae quomodo fecit homi
 nibus quando facit cotidie & quando ^{omni} facturus e
 usque in finem mundi & post finem mundi melius
 faciat ad illos bonos quos ducaturus in regnum ce
 lorum, Illi qui non uolunt oboedire senioribus, ec
 clesie non humiles sed supbi non cognoscunt dñm
 in suis beneficiis ne claudant non desiderant re
 sistere uoluptatibus & demonibus sed consen
 tiunt & non uolunt custodire castitatem corpo
 ris & anime, Ita non aedificant ecclesiam xp̄i sed
 destruunt fundamentum eius, Illi relinquentes
 omnia & oboedientes & cognoscentes dñm stabi
 les & fortes in mandatis eius, Imperanter de
 monice & custodientes castitatem. hoc adiu
 uat dñs in ecclesiam presentem & colle
 git illos in ecclesia futura in uitam aeter
 nam in seculum seculorum amen;

NS N: IHS XPS: ERIV

ibat totam galileam primitus postquam
traditur ioh baptiste in carcere. Secer sic in
galileam & habitauit in capharnaum maxima
in finibus zebulon & neptalim ut cecidit pro
pheta esaiæ tunc zebulon & terra neptalim
uicem maris trans iordanem galileæ, Gentium po
pulus qui sedebat in tenebris uidit lucem magnam
& sedentibus in regione umbrarum tunc lux orta est
eis, In finibus zebulon & neptalim ipse primum
cepit predicare & baptizare & uirtutes facere
& in uicem maris & in galileis gentium & in tra
danem debuit prius illam iordanem propheta im
plere & postea totam galileam circuire, Sp
s in super esaiam istam prophetiam dixit de xpo
quando uiderunt habitatores terre zebulon & terre
neptalim & habitatores confinium eorum quia
terre hęc pro habitantibus dicitur, Uiderunt lucem mag
nam lucem huius mundi dñm nrũm qui dixit de
se, ego sum lux huius mundi qui sequitur me non
ambulat in tenebris sed habebit lumen uite
aeternę, Sedebant in regione & umbrarum

68
tir. sedebant In tenece uoluntate & umbramortis.
hocē In peccato, dicunt ebrei aliam historiam
In isto testimonio quod isti habitece tōer de terra
zabulon & neptcelim & de confimb; eorum uiderē
lucē magnam; uiderunt patriam suam quando
reuer sūnt de captiuitate assyriorum. gauisi
sunt quando uiderunt patriam suam & ille pa
tria gauisecē; In illis fimb; primitus fuit trans
gressio ueteris legis & prima captiuitates plebis
di propē undie tōem transgressionis ueteris le
gis; Inde uoluit dñs nouam legem renouare ubi fuit
transgressio ueteris. & illic uoluit predicare liber
tatem plebis di hocē xpianorum ubi fuit prius
captiuitates eius; illic cōperat dñs predicare
& dicere penitenciam agite ad propinquauitē
regnū celorum, quomodo iohannes primitus
p̄dicauit de regno celorum & de penitentiā sic
dñs n̄ recte uestigia illis secutus ē; deinde por
tece uenit ad mare galileae uidit illos frater
piscatores p̄rum & andream iacobum & ioh.
& uocauit illos & relicti rēib; & nauibus se
cuti sunt eum; Postecē secundum ordinem am
bulabat p̄ tōcē zaleleam docebat In sinagogis

eorum & predicabat euangelium regni, dñs pre-
dicabat In ciuitatib; galileae & in castellis & in ui-
cor predicauit par uis & magnis liberis & seruis
foetib; & Infirmis senib; & iuueniorib; uiris & femi-
nis, dñs non considerabat p̄ ententiam poter-
tatem sed omniū salutem, ipse p̄dicabat eu-
gelium & faciebat uirtutes & sc̄ntates ut per
illos uirtutes & sc̄ntates uisibiles crederent
audiret In uisibiles futuree que p̄dicabat dñs
quia prius non audierunt predicatum de regno
celorum & de uite futuree, sicut fecerit illius
in totam syriam, Inde conueniebant multide
di uer sis partib; uidere eum & audire, adduce-
bant Infirmos suos ut sc̄ntarentur ab illo, ue-
nerunt de galilea & trans iordanem de syro
& sidone. Secum lucam sic fuit sed istoriam
quomodo dixerunt euangeliste & habet sensum;
circumibat ih̄s totam galileam circumibat to-
tam uolubilitatem gentium quia galileae uo-
lubilitas in p̄dicatur signis uolubilitatē gentiū
quia gentes fuerunt uolubiles in idolee & de-
monia & creatura s̄ali, quando adorabunt cae-
lum & terram, aliquando solem & lunam

9
& stellas & sidera celi, aliquando mare, aliquan-
do bestias & pecoree, aliquando homines uiuos
& mortuos, In denominauerunt menses & dies
nominibus deorum suorum ac deorum, & sicut
famee ihu in totam siriā hoc ē in totam latitudi-
nem huius mundi. quia siriā in siriō sermone
latitudo inē praeatur in romanice signifi-
cat latitudinē huius mundi, sicut famee ihu per totum mun-
dum per euangelium suum & apostolos & docto-
res noui testamenti qui predicauerunt eu-
angelium & baptizauerunt in hoc mundo quod
fecerunt apostoli & scilicet ^{quod dicit} per fecerunt &
ipse cum illis fuit. sicut dixit per semetipsum,
Ego ero uobis ^{cum} usque ad consummationem saeculi, &
alibi dicit, Inter eos ambulabo & in illis manebo,
& obtulerunt ei omnes melle habentes uariis
langoribus, & tormētis comprehensor & quide-
monice habebant & lunaticos & paralyticos
& curauit eos, obtulerunt ei caecos & surd-
& mutos paralyticos & claudos & debiles
& demoniacos proster & lunaticos, Lunati-
cos dicebant quia nati erant in fine lunae, &
in noue lunae demonis faciebant illis in u-

riam & infirmitates ut plerumque marent creaturam illam
luncem quenocebant hominibus; quomodo putabant insi-
pientes: ille blasphemiam uoluit uenire super dominum qui
creauit luncem. ^{istec} langores & ^{istec} infir-
mitates corporales creauit dominus & spiritaliter secundum sen-
sum fecit, Inluminauit oculos coecorum uidere crea-
torem suum & sursum respicere & oculis cordis sua
perit aures surdorum audire uerba euangelica
& mandata dei, ^{restituit} Mutis loquebamur illis qui non habue-
runt uocem confessiones dedit confessionem catho-
lice fidei quando significauit secundam scripturam, Paralyticis
& laudis & debiles dedit fortitudinem ambulandi
& operis In mandatis dei quippe habuerunt pe-
des & manus ambulandi & operandi In uoluptatibus
demoniorum non in diuinitate, Leprosos mun-
dauit qui peruerserunt leprosi & paralytici de pec-
cato a lunaticos curauit illos qui adorabant lunam
quae sicut ad dominum omnipotentem, demonia eos se-
nauit qui adorabant idola & demonia eos con-
uertit ^{ad} creatorem suum, Sic fecit dominus istas uir-
tutes & stentates secundum istoriam & credendum
sensum, & secuti sunt eum turbamulce de galilea
& decapoli & de hierusalimis & de iudea & circens

iordane uener de hierusolime de uisione pacis qui hie
 rusalem in hebraico. uisionis pacis in hebraico. In lati
 ne. uener de iudea de confessione. quic iudea con
 fessio in hebraico. uenerunt decapali de obseruati
 one. x. uerborum legis. uener de caesarea & sidone scdm
 lucam de ciuitatib; peccatorum quia illis ciuitatib;
 pacem fuer; Cananei remanser; illic. uener de tri
 ro de angustice quia tri rur angustice in hebraico. pratur
 Illic fuit angustice peccati adae que de ducebat in
 angusti tormentorum inferni. uener de sidone de ue
 natione ubi fuit antiquor uenator aduer secrius
 qui capiebat homines in r; peccatorum suorum
 in arte diabolica. uener de uice maris. uener de a
 maritudine peccati & infidelitatis. uener de trans
 iordane de alieno excessu. uere in alieno excessu
 fuerunt illi quic dorauer; idole & demonice. dem
 ser; dm omnipotentem omnium creaturcerum
 creatorem uisibilium & inuisibiliu; de istis turbis
 quoscuq; dn; uidet se purcente uenire ad se con
 fessioner docere & penitentiã promittere fidei
 t Renuntiare de cubulo & pompiceus & uolun
 tatib; huius seculi. hostotol lenit ac benigne cum
 lacia accepit. quic ille multitudo peccatorum

conuertentium se a peccatis suis fecerunt gaudium domino
in presentia eorum & fecerunt gaudium angelorum in caelo
& tristitia demoniorum quando demiserunt illos
& idola eorum & adorauerunt dominum Iesum saluatorem
mundi, quos autem dominus uiderit non ex puro corde uenire
ad se sed & sic tunc sicut scribit & pharisaei illor
respuat & cedet signabit eum dicitur dominum & ad te
rum patrem dicens illi post tempus uos estis & pa
tre uro dicebalo & opere patris uiri facitis quod
dominus fecit de illis turbis nobis omnibus faciat, si nos
uideat uenire ad se ex puro corde & ex puris con
fessionibus facere opere penitentiae renuntiare
uoluntatibus huius seculi accipiat nos in suam misericor
diam ac benignitatem, qui ipse non minus diligit
nos quam illos qui in presentia eorum fuerunt si nos faci
amus quomodo ipse docuit, quos autem uideat in
ecclesia sua conuerseri in similitudine scribae
rum & pharisaeorum non ex pure mente sed
fictis illis erit in die iudicii ab ecclesia sua
quasi paleae ad comburendum quando mundus
ut arcam suam, illos puros & bonos & electos
suos colligat quasi triticum in horreum hoc
est in mansio nem caelestem ubi regnabunt

VIDENS AUT IHS TR
bees ar
ascendit In montē; & cum sedis se
acceserunt ad eū discipulū. & aperiens os suū
docebat eā dicens; Dñs nō fugit grauatū ab illis
turbis conuenientib; ad se dediuerit par tibi;
Fugit In montem uoluit separatim In nocte acci
re & dēmit tere turbes quic ipse Indie faciebat
uir tutes & scinitates p̄dicare & baptizare que
si actiua uitā facere & In nocte p̄ se accere quoc
theoricā Implere. dēmit nob̄ exemplum illos
duces uitā habere. theoricā & actiuam; hoc ē le
gere & cantare & accere & operare. plenus die
luē In isto loco quem theus sic ipse nar rat
Factū est aut In illis dieb; sicut In montem orate
& erat per noctans In oratione dī; & cū dies fac
tus est & uocauit discipulos suos & elegit du
odecim s̄ ipsi quos & apostolos nominauit
simonem cognominauit p̄trū & andream
fratrem eius; iacobū & iohannē & philippū
& bartholomēd̄ matheum & thomā iacobū

afei & simonem qui uocatur Zelotus iudei iacob & iu-
deu scarioth qui proditor eius fuit. & descendens cum
illis stetit in loco campestris & turbæ discipulorum eius
& multitudo copiose plebis. In illo die uocauit dñs
apostolos suos in apostolatam. prius uocauit illos
in amicitia & in comitatum in apostolatam usq;
ad illud diem, descendit dñs de monte ubi erant
turbe & utilitate turbæ & infirmorum qui
non potuerunt ascendere in altitudinem montis. Ille tur-
bæ & illi infirmi non potuerunt ascendere in altitudinem
montis cum dño & discipulis eius, quia in turbæ non
unice uoluntates sed diuersæ. Ideo non potuit in mon-
tem ascendere cum dño quia in unum consensum
non habuit. & illi infirmi non potuerunt propter
infirmitatem suam. & si moræ sensu. Illi qui non
habent unum consensum in unitate catholice
fidei in ecclesiæ di. & illi infirmi & molles in man-
dati xpi non possunt ascendere in altitudinem
bonorum operum nec in altitudinem celestium,
Sed turbæ secuti sunt dñm. turbæ dilectionis
eius sicut fuerunt apostoli & similes eorum. & turba
odu & reprehensionis sicut fuerunt scribe & pharisæi,
& turbæ propter seueritatem corporum sic illi ceci-

& surdi & debiles leprosi & demoniaci proscenita
 te corporum querebant dnm. quic ipse cecos Inlu
 minavit mortuos suscitavit paralyticor & clau
 dor & debiles scendit demonice eiecit. Nullce Infir
 mitees reuersee ab illo sine scenitate siue In cor
 pore siue In anime, alice turbce proscenitate ani
 marum sicut illi qui ueniebant ad eum confessioner
 decere penitenciam pmittere renuntiare diabolo
 & uoluntatibus eius accipere baptisnu & audire
 pdicationem eius, Alterce turbce prop tuncu &
 uestimentu quic dnrnt larguerat illis & est
 & erit semp sine fine, & alice turbce prop tuncu
 dende & pp tuncos nec prop malu nec pp bonum,
 Iste sc turbce qui fuer cum dno hanc In ecclesie xpi
 sunt turbce dilectionis dmi quifaciunt mandata
 eius sic ipse dix, quime diligit mandata mea custodit
 Turbce odi eius quine glegunt mandata illius
 custodire quic ipse dix, quime diligit mandata mea
 custodit, quic si dixit sc & quic custodit mandata mea
 me odit & me contempnit, & e alice turbce In eccle
 sic di prop scenitate anime & corporum sic
 illi qui ueniunt de seto demittunt patricem & pa
 rentes renuntiant uoluntatib; & cupiditatib;

huius scilicet mortificant se in ecclesia christi in obedientia
pure in humilitate & in caritate & in dilectione
in se & in proximos suos & in patientia
sufferentes inuicem sicut apostolus dicit, Liberi ab
omni negotio seculari, alia turbae propter uictum
& uictum in ecclesia sicut illi qui ueniunt de
deserto ut melius & securus habent in ecclesia christi
quem in deserto. qui copius in deserto seruire regibus
& maioribus; Leuius seruire deo in bona uolun-
tate quae hominibus; Altera turbae in ecclesia
nec boni nec mali sicut illi tepidi & illi non pla-
cent deo sicut ipse dicit, ut tamen calidus est sicut
fridus quia nec calidus nec fridus. Incipiam te euo-
mere ab ore meo, Illi qui boni sunt placent deo & illi
quae mali expectat deus penitentiam eorum quando
conuertuntur & fortiter agunt. Perit illi tepidi
putent se boni esse & non sunt, & tunc fugae
legimus de domino in turbis, Fugae in montem sic hic
dixit, altera in desertum, & tunc in nauem su-
pra mare, & istae tres fugae significant nobis he-
bere alteram fugam, Fugae illius in montem signif-
nobis in altitudine bonorum operum de alti-
tudine bonorum operum in altitudinem manda-

torūdi. De altitudine mandatorūdi in altitudine
 celestium & iuste a &erne. Fugce illius in desertum
 fugce nobis in desertō a peccatis nr̄is ut nullum pec
 catū habeamus ne in uerbo ne in cogitatione nec
 in opere. Fugce illius in nauem fugce nobis in ecclē
 sicē xp̄i a turbis huius scti quia ille nauis signif
 icat ecclē xp̄i. Ille tempestates signif p̄secutiones
 prauorum hominū contra ecclē xp̄i, & illi
 uenti qui suscitant tempestates signif demones
 qui suscitant p̄secutiones contra ecclē xp̄i. Illi na
 ues aliquando serenitatem habent & in mare, ali
 quando tempestatem, aliquando magnam uideantur,
 aliquando p̄trauce sic fuit ad sensum ecclē xp̄i
 in mare huius scti. Aliquando habuit tē pestā
 tē. quando fuer̄ Imperatores & Reges m̄cli per
 secutores xp̄ianorum. uoluer̄ delere ecclē xp̄i
 xp̄i de mundo & nom̄ xp̄ianorum extinguere,
 Aliquando ecclē xp̄i habuit serenitatem
 quando fuer̄ boni Reges & xp̄iani Imperatores.
 illi rogauerunt renouere & construere ecclē
 xp̄i p̄ totum mundum & nom̄ xp̄iano
 rum crescere, fecer̄ Illi gub̄natores nauis
 ut signif ad sensum principes ecclē xp̄i

Illinaute quinauigant signiſ monachos & ſub
iectos qui laborant Inoboedientia In eccleſie
xpi. Illi qui p̄ſident abante quocſi prouideer qui
Indigant periculae maris & portum uident ante
alteros ^{alio} ſigniſ doctores eccleſie di qui Indigant
periculae maris huius ſecl̄i & periculae futuree
tormentorum Inferni, & illi prius p̄udent
portum hoc eſt diem iudicii plus ceteris cogitant
quocſi ueniat dn̄s iudicare uiuos & mortuos
& ſecl̄m p̄gnem. Illi gubernatores ſecl̄i h̄iſtori
am conſiderant ne uigatores ſuos ut Intelle
gant qui plus nauigant quiminus, qui uolun
tate habent laborandi & qui non habent te
perat illos qui plus habent ut poſſint durare
In nauigando. Imperat ^{alio} alteros nolentes labo
rare & increpat ut melius nauigant. Sic de
bet princeps eccleſie xpi conſiderare ſuos
monachos. ſuos fratres. ſuos ſubiectos. debet
tem percere eos qui plus laborant ut poſſint
p̄ſeuerare uſque In finem & ſecl̄uſ ſint. ſecl̄m
p̄ceptum euangeli. qui perſeuerauerit uſq;
In finem hic ſecl̄uſ erit. & debet iterum illos
nolentes operari bonae opere In eccleſie xpi

suscitare. In crepare. ut melius fiant quicquid
 lo principe. In die iudicii que rat dnr ratione
 pro familia sue. In de deb & predicare & corrigere
 & In crepare ne consentiat illis malis nec pereat
 pro peccatis eorum. In de dixit dnr per se. si non
 admittaueris Iniquo Iniquitatem suam. scien
 zium eius de manibus tuis requiram. Illi autem
 qui habent bonos gubernatores & bonos nau
 gatores & bonos preuidentes illi possunt eue
 dere pericula maris corporaliter & spiritaliter.
 Ille ecclesie qui habent bonos principes qui
 curant de subiectis suis quod se de semet ipsis &
 qui habent monachos & fratres bonos qui ser
 uiunt in pure oboedientia In humilitate &
 caritate In dilectione fratris & In carita
 te non sic tunc sine murmuratione sine de
 tractione. sine blasphemia. liberi & se
 parati ab omnibus negotiis seculis & scribis
 & cupiditatibus huius seculi & habent doc
 tores qui predicant & docent & in tunc In o
 peris quod dicunt In uerbis & illi ecclesie qui
 ecclesie habent non dubitant quod possunt
 eue dere pericula maris huius seculi & habere

re fiduciam coram dño Indie iudicii. Ille autē nauer
qui habent malos gubernatores & malos nauiga
tores ac melior prouisorer historialitē non poss
euccedere periculo huius maris. sed cū naufragio &
cum contumelice ueniunt ad portum & nullam
consolationē habent. & sic ad sensum eccler que
habent melior principes qui non sunt Pastores
sed mer cennari qui non curant de subiectis suis
sed lucrare terrene querunt & beneficē eccler
accipere & habent monachos moribundantes &
susurrantes & deridentes cupidi & negotiatores
& habent melior doctores qui non mitunt in
opere quid docent & quis predicant. Isti princi
pes & doctores & monachi qui sic cezunt quod di
ximur illi cū contumelice & angustice & tristi
cice ueniunt coram dño Indie iudicii. quendo eici
at eos ab ianua regni dicitur illis. discedite
ame omī qui operamini iniquitatem ubi est
flax & fridax dentium, qualem laticem &
qualem consolationem & qualem dignitatē
habebunt illi principes boni & doctores cum suc
fecmlice bonce quendo Interce bunt cum fiducia
cum domino suo in regnū cælorum ubi regnat

bunt sine fine In secula seculorum amen, cap. xii

ET PAUPERES SVI

docebat eos dicens: Beati pauperes spu
 qm ipso e regnu celorum; tribus modis
 Laudabit dnr paupertatem, primu beati paupe
 rer spu beati qui faciunt paupertatem uolun
 tariam propter spm scm; sps ser docebat contemne
 re diuites huius seculi & sperare diuites In futu
 ro, In dicit ser paulus apostolus ad iherosolimam
 habundantie uris Inopie sit supplementum, que si
 dixit scilicet, uos consolante illos bonis pauperes daturae
 hae bundantie hic In presenti ut illi consolant uos de
 sua hae bundantie In futuro; quia illi demiserunt
 & uos pauperes; secundo modo, Beati pauperes
 spu In quibus non Inflat superbie nec uanitate glo
 riae, de quibus dicitur In eua. & humiles spu saluabit
 & terciomodo, Beati pauperes spu, Beati qui habent
 bene diuites nec propter amorem diuitierum
 sed propter consolatione pauperum & peregrina
 rum uiduerum & orfenarum & propter a longi
 sinas In ecclesia dicitur, duae generae legimus dedi
 + illa In opibus sublimitas ut illa habundancia

uitibus, alicebonae & cetera mellea, Boni sunt quid
tribuunt facultates sues In elemosinas, & alii sunt qui
nullum consolare uolunt nisi semetipsos. de quibus dixit
dominus secundum lucam, uenobis diuitibus, qui haec & cetera consola
tionem uideam, quae si dixit & cetera uere diuitie non ced
consolationem pauperum. sed eadem, quicquid
non potestis manducare & bibere & indui postmo
dum ad aurum uestrem seruetis non indigentibus;
datis de illis malis futille diues iuuenis qui uenit
ad christum & interrogauit eum. quid faciam boni uitae
a domino possideam, dixit ei dominus, si feceris mandata
uere legis, & ipse respondit quod fecis & ecce a iuue
iuentute, Iterum dixit ei dominus, Unum tibi deest
si uis perfectus esse uende & cetera omnia que haec
habes & dae pauperibus, & habebis thesaurum in
celo & ueni sequere me, audiens ille iuuenis illa
uerbae quae dixit dominus abiit tristis haec beata mulier
possessiones suas noluit dimittere & dare
pauperibus, sed uerbum domini, de illo diuitie di
xit dominus apostolus super cum recesit ab illo,
quod difficile est diuitem intrare in regnum caelorum,
facilius est camelum per foramen acus transire
quam diuitem intrare in regnum caelorum, ad

mirebantur apti ille uerbec que dixit dñs & durū
 erat illis & timebant dicentes, quis poterit secluis
 eē; dñs nē uident angustiam in apostolis consola
 uit illor dicens, hoc impossibile ē apud homines om̄a
 posibilia ^{sunt} apud dñm, quicce potuit dñs illic camelum
 dēminuere ut paruus esset & forcem en agur di
 lectere ut potuisset ille came ^{lur} p̄ eum transi
 re, plus consolauit dñs apostolos. Iterū scdm mar
 cum dix̄ illis difficile confidenter induit̄ inire
 re in regnum celorum, Illi qui habent fiduciam
 aut spem in istis terrenis diuitis non sperant diui
 tias ^{habere} in futuro, Simile ^{est} ad istā causam quocundo
 dixit in psalmo. ecce homo qui non posuit dñm
 adiutorem suum sed sperauit in multitudinem
 diuitiarum suarū & p̄ucluit in ueritate sua;
 & iterum de ista causā dix̄ dñs in euangeliā,
 Nemo potest duob; dominis seruire nemo
 potest seruire dō & mānōne, In sic̄rico ser
 mone ^{in mānōne} diuitie in latino int̄pr̄tatur, Nemo
 potest seruire dō & diuitis, Inde dix̄ hiero
 nym; non dix̄ dñs nemo potest seruire dō
 & habere diuites, Illi boni diuites quid in
 tribuunt quocsi dñm ^{minus}, Illi pot sunt habere diui

tices & seruire dō. Illi mali qui cū^{non} studium quæsi serui illi
non uolunt seruire dō. nisi diuitices quæsi de istis ma
lis diuitibus suis s̄; ille homo de quo dix̄ In psalmo,
Homo cum in honore est & non intellegit compara
tur ē iumentis In sapientib; & similis factus ē illis,
Uere quæsi iumentum & stultum pecus ille homo
qui non intellegit reddere dō beneficium succre
ten & paupertatem & cupiditatem cōmōnē di
donec quæsi suum proprium, De illo quæsi in celo diu
te dix̄ iterum In fine eius ^{de} psalms, & in ueris
cōm diuer factus fuerit homo cōm multiplicata
fuerit gloria domus eius, qm̄ cū interierit non
sum & om̄a neque descendit cum eo gloria eius,
quæsi dix̄ s̄; proph̄ & c. sic uideces Illi malum
diuitem habere diuitices ad tempus. non timeas.
ne cū uidecam habebes contra cillum. qui non
habebit plonzum cum ipse transierit uagus
sine ullo honore descendat In infernum, De il
lis malis diuitibus dix̄, & relinquent alienis
diuitices suas & pulchre ceorū domus illorum
In aq̄ n̄em, Illi mali diuites plus relinquant ali
enis diuitices suas & hereditatem quæm filis
aut parentibus prop̄ peccata eorum, Non si

477
milititer dixit de isto homine malo qui non intelligit
dñm In honore suo & de altero homine bono In alio
psalmo de quo dicit psalmista, Beatus qui intelligit
sup egenum & pauperem In die meo liberauit
eum dñs, dñs conseruet eum & uiuificet eum &
beatū faciat eum In terra, dñs conseruet eum a tribu-
lationib; huius uite & liberabit eum In die
meo In die iudicii, quia dies meos peccatorib;
qui & pulsierunt In infernum In ignem a seculo sine
fine, dies bonos electis dñi qui Intraebunt cū dño
In regnū cælorum, Beatus faciat eum In terra In terra
uiuentium In terra regni cælestis, & de illis
diuitibus meclis Iterū dixit psalmista, dormier-
is somnum suum & nihil inueniet omnis uiri diuitice-
rum In meenibus suis, Illi uero qui noluerunt
distribuere elemosinā Indigentib; uasui & In-
cense erunt In placemee Inferni & nullum refri-
gerium habebunt, de ista causa forte exem-
plum ostendit dñs In euangelio scđm lucam, de
alio modo de diuite & de illo paupere bono sic ipse
dicit, homo autē quidam erat diues & indueba-
tur purpura & bisso & pulcebatur cotidie
spendide, Erat quidam mendicus nomine

Leccerur qui uicebat adianuameius ulcerib; plenus
cupiens saturare demicis que cadebant de mensa
diuitis sed canes ueniebant & lingebant uulnera
eius, Factum ē autē ut moreretur mendicus & por-
tatur ab angelis In sinū abrahe, & dicitur ē autē &
diues & sepultus ē In Inferno, eleuans oculos suos
cū esset In tormentis uidebat abrahecm a longe
& lazaru In sinu eius & ipse dicens dixit, Pater
abrahecm miserere mei & mitte lazarus ut
Intinguat & tremum digiti sui In os meum ut re-
frigeret linguam meam quia crucior In hac flama,
& dixit illi abrahecm filie mee dicens quia receperis
tibi bonum Inuita tunc, & lazarus similiter malce, Nunc
autē hic consolatur tu uero cruciaris de his duob;
ostendit dñs & exemplū ut diuites cogitant & ti-
meant ne similem pœnā habeant In Inferno
sicut illi habuit si non consolant pauperes & ino-
per, & ille pauper lazarus ostenditur ad exemplū
pauperib; ut habeant similem patientiam &
humilitatem In successu paupertate quomodo ipse ha-
buit & non dubitant sed sperant retributionem
laboris sui In futuro quomodo ipse recepit re-
quiem In sinu abrahe, & alii & exemplum ac simi-

litudinem dixit dñs in istolibro lucide. quodā diuite,
 sic ipse nar rat, hominis cuiusdam diuitis, ubi
 res fructus aget. aculit. & cogitabat Intere
 dicens, quid faciam quod non habeam quo congre
 gē fructos mī & dixit hoc faciā destrucem herede
 mee & maiora faciā & illic congregabo omā
 quae nate sunt mihi & bonae mee. & dicam anime
 meae, anime habes multae positae In annor
 pluri mar, requiesce comede bibe epulare dix
 illi dñs stulte haenocte animā tuā repeant
 ate que aut parasti cuius erunt, sic ē que sibi
 thesaurizat & non ē In dñm diues, In illo horce
 mēro ga ut dñs diuitem, qui congregasti
 cuius erunt, non habuit responsū. quice
 nesciebat cuius erit & post suum scitum. Inde
 dixit prius In psalmo, thesaurizat & ignorat
 cui congregabit eam, quando dixit dñs non ē In
 dñm diues, discerit nō ille sermo In dñm diues bo
 nis & malor. Illi boni diuites obseruant manda
 tū dñi. quid dixit illis. facite uobis amicos de ma
 monae Iniquitatis & cū defeceritis recipiant
 uos In aēnce tectnaculce, qui fidelis ē In minimo
 & In maiore fidelis ē, & qui In modico iniquis ē.

& In maiore Iniquus erit, Si in quo maiore fidelis
non fuitis quomodo ur̄m erit quis credit uobis &
si in aliene fidelis non fuitis quomodo ur̄m equis
dabit uobis. Non simplici dicit dñs ista uerba qui
fidelis ē in modica parua ac temporaria po
testate huius scti largire pauperib; in futuro
maiorē gloriā accipiat; sicut dicit dñs de illo ser
uo fidelē in euangelio. Quis sup pauca fuiti fide
lis sup multā te constituam in terra in gaudiū dñi
tui, qui autē infidelis ē in ista modica potestate
te non desiderat alios consolare nisi semetipsū
& ne gregē mandata cedi nec ille habebit plon
gum quod habet hic in p̄senti & mercedem in fu
turo p̄dat qui uoluit in terra thesaurizare non
in celo; quia ipse dñs p̄hibuit dicens, Nolite
thesaurizare uobis thesauras in terra ubi eruge
& tinea demolitur & ubi fures effodiunt & fu
rentur, thesaurizate autē uobis thesauras in
celo ubi neq; erugo neque tinea demolitur &
ubi fures non effodiunt nec furantur, ubi enī
ē thesaurus tuus ibi erit & cœtum, Nemopo
test thesaurizare in celum nisi p̄ elemosinam
& misericordiam; deditur huius scti & depo

testate, de illis duobus causis *et* dicitur dñs indieudi
 cu & dillor diuer bonar & malor, esuriu enim & de
 disti mihi manducare sicuti & dedisti mi bibere, hor
 p̄ter am & collegisti me nudus & cooperuisti me,
 Infirmus fui & uisitasti me, In carcere eram &
 uenisti me, & illi boni diuiter interrogabant quon
 do fecerunt misericordiam in illum; & ipse respon
 debit quamdiu fecistis unisq̄ his minimis fratrib;
 meis mihi fecistis, & iterum conuertat illor
 malor dicitur, esuriu enim & non dedisti mihi
 manducare sicuti & non dedisti mihi bibere, hor
 p̄ter am & non collegisti me nudus & non co
 operuisti me, Infirmus fui & non uisitasti me, in
 carcere eram & non uisitasti me, & illi mal
 li similiter interrogabunt quon do non fecerunt
 ista dño. & ipse respondebit illis, quamdiu non fe
 cistis unisq̄ his minimis fratribus meis nec mihi
 fecistis, de uerbis & pauperib; dixit yez̄ in
 pastor & leuitice. aliter ammonendi sunt in oper
 aliter diuiter, Illi namque pauperibus offere
 consolationis *bauli* contra tribulationem
 pau p̄tatis, istis uerediuitibus infer rem & cum
 contra elationem debemus, offerendū ē ergo

pauperibus; consolatio quos caminus pauper-tatis
& quocit^{que} atque illis diuitibus inferendus e timor
quos consolatio glorie temporalis & tollit, ut illi
pauperes discant quia diuites quos non
conspiciunt possident, & isti diuites cognos-
cant quia quos conspiciunt terrene neque
quam possident. Plerumque personarum ordine
primorem quocit^{que} morum ut sit diues humilis
& sit pauper elatus; Inde debent predicatores
distic tuis increpare supbicum In pauperibus
& lenius atque humiliter laudare humilitate
In diuitibus, quod hic dixit Gregorius de diuitibus quod
non possunt tenere diuites huius seculi. Similit^{er}
dixit Hieronymus & plus accusat amere istec temporalia
sic ipse dixit, Brevis e huius mundi felicitas; mo-
dica e huius seculi gloria caduca e & fragilis poten-
tia temporalis; die ubi sunt reges ubi princi-
pes ubi Imperatores ubi locuplet^{er} rerum ubi po-
tentes seculi ubi diuites mundi quocit^{que} umbrae
transierunt & velut somnium euenerunt,
queruntur & non sunt diuitie usque ad peri-
culum ducunt, Vel derari e ut qui diuites
possident ad requiem tendunt, qui curis

terrenis se inflectat di amore separat qui in re
 rum amore defigitur. In dōnū latenus
 delectatur. cure enim rerū ab in
 tentione dī auerunt, ^{mo} Ne potest amplec
 ti dñi glōricam simul & scti deficere celestib; & tē
 nis curis paritē Inseruire deficile dñi simul & mun
 dum diligere, ergo mundus ^{ne} temporatus & mundus
 tibi contempne uiuens que p̄ mortem habere non po
 teris, quid habes habeo & misericordiam adiuu & uir
 tute pauperum Inopiam; sic dix̄ p̄sidorus de contēp
 tu presentū & de amore celestium, Beati pauperes
 spū qm̄ ipsorum ē regnū celorum. Istc̄ beatitudinē
 scdm̄ lucam, ad apostolos propriæ adsignauit &
 dic̄, Beati pauperes spū qm̄ uestrum ē regnum dī,
 uere apostolorum ē regnum dī aeclesie xp̄i hic
 in p̄senti & euangeliū quod p̄dicauer̄ p̄ totum
 mundum & regnum futurū quæ successum fuis̄ &
 quæcūdo dedit illis potestatem ligandi & soluendi
 in cælo & in t̄rre, apostolō pauperes fuer̄ uolun
 tarie prop̄ dñm̄ suum totū dī miserunt quic
 quid habuerunt, Inde dix̄ xp̄us, cecidit quæcū
 do recessit ille diues tristis qui noluit demit tere
 diuitias suas, Nos ergo relinquemus om̄a & se

cu tismus te quid ergo erit uobis, Ihs aut dix
illis am dico uob quod uos qui secuti
estis me In generatione ista cum
sederit filius hominis In sedema ista
tis sue sedebitis & uos sup sedes duodecem iudi
cantes duodecem tribus israhel & omnes dereli
querit domum uel fratres aut sorores aut patrem
aut matrem aut uxorem aut filios aut agros prop
t nomen meum centuplum accipiat & uitae aet
nae possidebit, quae si dixit & apostolis, uos
eritis mecum iudicatis In die iudicii, Nemo uos iudi
cabit sed uos iudicabitis, & alio die cause dico uob
quicumque fecerit exemplum quod fecistis uos
quicumque dimiserit parentes aut patriam &
omnia que possedit decet illi hic In p sententi duplici
& uitae aetnae In futuro In seta seto x aco. cap. xiii

CTDOLEBAT: EOS DIENS,
Beati miter qm ipse possidebit tiam,
Dni nr laudat miter qui habent
mansuetudinem & humilitatem In
tus & deforis & dix de illis qd possidebunt tra,

87
dixit hieronimus de qua terra dñs dixit, Non terram
iudae nec terram male dicam p peccatum
adae. que spinos & tribulos germinat & que uir-
tutibus humecit p bellum. adque ritur qua crude-
lis quis que & bellator magis possidet quam umi-
lis. sed tunc ille de quo dixit propheta, credo uide-
re boncedm in terra uiuentium, terra uiuentium
paradisus est terra uiuentium Infernus, Beati-
qui lugent nunc. quibus consolabuntur, tribus
modis laudant dñs lugentes. primo beati qui
lugent sine peccato dum tempus penitentiae
habent. quia dixit in psalmo. In inferno autem quis con-
fitebitur tibi. Nemo & dicit in cantico, Non Infernus
confitebitur tibi neque mortis laudabit te, ui-
uens uiuens ipse confitebitur tibi sicut & ego
hodie, illic erit serua penitentia sed non fruc-
tuosa, sed modo, Beati qui lugent nunc bea-
ti qui plorant aliorum peccato quia si successerit
apud deum quid dicit per te te honore uirae in
uicem. hoc testimonium dixit apostolorum. corpora
lit & spiritus ecclesie ut unus quisque adiuuat pro-
ximum suum quando graue tur sit onere corpora
le ut leuius poterit portare onus suum &

quod grauat^{do}ur anime eius onere peccati
debent alii adiuuere per orationes & iugiter
& ieiunium & lacrimas sic adimplebunt man
datū dī qui dixit, diliget proximum tuū tam
quē teipsum. sic ē dilectio proximi si doleamus
iniuriam eorū sicut in ceteris. & si non gaudeamus de bo
nis eorū sicut de nostris. Tercio modo, Beati qui lu
gent propter redem & desiderium regni celestis.
quic hic in uice & in peregrinatione sumus. patrie
nostrae paradisi sūt. Inde dixit apostolus, quē diu sumus
in hoc tabernaculo. peregrinamur ad dō. quē si di
xerit & quā diu sumus in hoc corpore hic in pre
senti peregrinamus, quā ipsi consolabuntur,
de quē consolatione dicitur in apocalypsi, abēgat dñs
omnē lacrimam ab oculis eorū. Beati qui
esuriunt & sitiunt iusticiam quā ipsi saturā
buntur. Beati qui desiderant opere iusticie
facere. sicut homo esuriens & sitiens deside
rat manducare & bibere. Inde dicit hiero
nimus, non sufficit nobis uelle iusticiam
si famem ipsius non habeamus, sicut in lucā,
Beati qui esuriunt & sitiunt iusticiam. Bea
ti qui abstinent se a cibo & potu hic in pre

9. x.

22

renti ut nullam famem uel sitē habeant. In futuro
sed consolationem. Beati misericordes. qm̄ ipsi misericor
diae dicem consequentur, duobus modis misericor
dia fit. Indulgentiae & elemosinae. Beati misericor
des; Beati qui faciunt misericordiam In semet ipsos pri
mitur & postea In proximas; facit misericordiam In
semet ipsum qui liberat se a peccato. Liberat animam
suam a peccato Inferni, quid mittit se In peccatu quasi
homicidium de semet ipso facit. Quia animae peccato
ris In supplicis Inferni meritis cruciatur sicut animae iusti
consolationē ^{habet} regnum caelorum, Beati mundocordes
qm̄ ipsi dñm uidebunt, mundus dñr mundo corde conspi
citur, mundicordes sunt quos nullae conscientiae pec
candi In semet ipsis arguit sed dicunt cum prophetae,
Ab oculis meis mundum dñe & cetera alienis parce
ser uo tuo, Illud cor rogauit prophetae creatum ē
In se quando dixit cor mundum creauit me dñs & spm̄
rectum In uisceribus meis, Beati paci
fici qm̄ filii dñi uocabuntur, tribus modis laudantur
dñs; primo beati pacifici qui faciunt pacem In te
se & dñm. Secundo beati qui faciunt pacem Intra se
tercio beati qui faciunt pacem Intra corpus &
animam suam, quid primum Incipiendum de

istae pace In corpore & animam, Inde
dicit hieronimus; quid prode habere pacem cum pro
ximis si bellice uitiorum pugnant In te & ipso. Ille homo
qui facit pacem In se & ipso & cum proximis. Leuit
potest facere pacem cum do. Beati qui persecutionem pa
ciuntur propter iusticiam quoniam ipsorum est regnum celo
rum. Beati qui semper ^{sunt} parati pro xpo. sicut ipse
paratus est pro nobis. Ita etiam beatitudinem dominus posuit
In octavo loco & hoc congrue fecit. quia sic fuit figu
ratum In ueteri In die circuncisionis. In octavo die nati
uitatem Infantum circumcidebant illos. Illud op
circumcisionis sanguinum erat. & istae beatitudo
quasi sanguinee quae ad martiribus, quae ordo in
his beatitudinibus. ordo ascensionis quae incipit
de pauperibus & finit In martiribus. Non est autem
superius & perfectius In uirtutibus sanctorum diuina
martirium. Beati estis cum male dixerint uobis ho
mines & persecuti uos fuerint & dixerint aduersus
uos mentientes propter me. Gaude & exultate
quoniam merces uestra copiosa est In celo. hic duplica
uit beatitudinem de patientia & haec duo be
atitudinis prouina reputantur. dixit dominus apostolis
suis. Non curare de maledictionibus & persecu

tione & odio prauorum hominum quic melius erat
 illis illorum odium quic consensus habere cum illis,
 & promisit copiosam mercedem in celo si bene sus-
 tenerent hic in presenti temptationis; In ista beattitu-
 dine dixit hieronimus; Beati me celestio qui beati-
 tudinem creat. Istae octo beatitudinis qui pre-
 dicauit dñs fuerunt figurate in octo hominibus
 qui fuerunt in archano; ^{deinde} octum humanum genuit elcū
 fuit p totum mundum in diluuiis nisi illi octo qui
 seruati sunt in archano; de illis octo replentur
 terra huius mundi hominibus post diluuium
 si faciat dñs in diluuiis ignis in die iudicii qui
 cum que habebit in opere octo beatitudinis erunt
 liberati in die illo & de illis implebitur terra
 regni celestis; Isti octo beatitudinis fuerunt in
 memoria in ueteri lege fuit in memoria de xpo
 & pauperibus quando dixit isaias eu angelizare pau-
 peribus misit me; hoc fuit impletum quando pdicauit
 apstis suis; fuit commemoratum de mitibus quando
 dixit in psalmo; mansuri autem hereditabunt
 terram & delectabuntur in multitudine
 pacis; fuit in memoria de luctu peccatorum
 quando die tunc; quiescat uox tua de ploratu

& oculis; alacrimis; & de esurientibus; & sitientibus
fuit commemoratum quando dicitur: esurientibus transe-
unt mundum, & de misericordie. In multis locis
In ueteri fuit commemoratum quando dixit p[ro]phet[is]a
Misericordie d[omi]ni plenae terre, & iterum dicit mi-
sericordie d[omi]ni In a[ge] n[ost]ra n[ost]ra, & iterum miseri-
cordiam & iudiciu[m] caritatis d[omi]ni, & de mun-
datione fuit commemoratum quando dixit d[omi]n[us] ad
populum suum. mundum mundi estote q[ui]a
ego ser[ui] sum; & de pace fuit In memorie sicut
dixit p[ro]phet[is]a, Pax multae diligentibus le-
gem tuam d[omi]ne. & non est in seculo, &
de paciendo fuit dicitur In p[ri]mo, p[ri]nci-
per p[er]secuti sunt me gratis & uerbis n[on]
erravi, In octo qu[od] dicit d[omi]n[us] aptis suis In
seme ipso In p[er]s[on]is, Ipse impleuit beatitudi-
nem paupertatis sicut dixit d[omi]n[us] filius hominis
non habet ubi caput reclinet, quia d[omi]n[us] n[on] nul-
lu[m] proprium habuit In hoc mundo, In hospicio
fuit & In paupertate, sicut dixit aptus, pauper
factus est pro nobis cui uer[us] est & ipse fuit mi-
tis & mansuetus, si dixerit aptus, dicitur ame-
quiescit sum & humilis corde, & ipse luze

bat aliorum peccatice quia non habuit succ. sicut
 die secundum lucam. Videns ciuitatem fleuit
 sup eam; quia miseratur peccatis iudeorum quan
 do illi increpabant turbos & infantes ne laudae
 rent dñm In iherusalem; & ipse esuriuit & sitiuit
 quando ieiunauit In deserto xl diebus & quae
 draginta^{noct}bus; & ipse misericors erat & ē & erit
 sine fine. **P**ropt̄ misericordiam descendit de celo
 & tota contraxit sustinuit In mundo. **P**ropt̄
 misericordiā passus ē & propt̄ misericordiam
 descendit In Infernū, **P**ropter scelutem eorum
 qui fuer̄ In inferno a peccato ad e usque ad pas
 sionem dñi. & ipse mundis sicut dicitur de illo qui
 peccatum non fecit nec dolus Inuentus ē In ore
 eius; & ipse Impleuit beatitudinem pacis; quia
 ipse fecit pacem In dñm & hominem p̄ discordiam
 p̄ peccatum adae; & fecit pacem In corp̄ &
 animam; & fecit pacem In electos suos In mun
 do In succ uoluntatem. Non similiter fecit aduer
 sarius. Ipse seminauit discordiam In dñm & homi
 nem quando peccauit ad eam; & seminauit
 discordiam In corp̄ & animam; & semina
 uit discordiam In humanum genus p̄ totū mundū

totae malae totae contrariae quae habent homines
ab illo semper uenit non denaturae humane. Ipse
impleuit beatitudinem paciendi quando cruci
fixus est iudaeris. **I**ta octo beatitudines quae pre-
dicantur ut dicit dominus apostolis & turbis habent ^{octo} contrarias,
Contraerunt sapillidi uiter mela pauperes
boni. Pauperes regnum caelorum diuites infernus
Contraerunt superbimib; quia miter posside-
bunt terrae uiuentium terrae regni caelestis,
Contraerunt lugentibus peccatae quia cantur
In peccatis suis. De quibus dixit dominus secundum lucam, Ne
uobis qui ridetis nunc quia lugebitis & flebitis quia
lugentes peccatae habebunt consolationem
In futuro nolentes autem lugeere peccatae habe-
bunt luctum & tristitiam sine fine. Contraerunt
sunt saturi & ebriosi esumentibus & sicientibus; quia
esumentes & sicientes saturi erunt In futuro
de mercede laboris sui & illi saturi & ebriosi In
fame & siti & In misericordiarum In futuro.
sic dicit de illis dominus secundum lucam, Ne uobis qui saturi
estis quia esurietis & sicientis. Contraerunt sunt no-
lentes misericordiam facere misericordi-
bus, quia misericordes misericordiam conse-

quentur in futuro. Nolentes autem misericordiam
 facere uindictam consequentur, quomodo illi
 fecerunt de alio sic faciat ^{dn̄s} illis. Contrarii sunt
 Inmundi mundis quicquid mundum uidebunt. In
 mundiautē Inmundum aduersarium uide-
 bunt. Contrarii sunt discordantes pacifici.
 quia pacifici In bono pace filii sunt. Illi autē
 discordantes In malis discordie filii sunt.
 Contrarii uolenti b; pacē pro xpo qui nolunt
 quidquam pacē patientibus promissū [†] Infer-
 nus, que p̄dicauit dn̄s apostolis suis & lauda-
 uit corā illis. Illi miserē In opere fuerunt au-
 ditores & factores uerbi quia audierunt dictum,
 Non enim auditores legis iusti sunt apud dn̄m
 sed factores legis iustificabuntur. Illi fuerunt
 pauperes uoluntarie propter dn̄m suum nul-
 lum proprium nullum peculiare habuerunt,
 Ecce paruum quod habebant In cōmune erat
 nemo de illis dicebat meum aut tuum, gran-
 sūci & humiles fuerunt secūm uerbum dn̄m
 sui & lucebant peccatis suis & aliorum
 peccatis; habuerunt esuriam & sitim & nullas
 tribulationes In mundo, fuerunt misericor-
 † regnū celoz; non patientibus promissū.

de propt̄ misericordiam, disp̄si fuerunt p̄ totum
mundum p̄dicare & baptizare & uir t̄ter
facere inter bar. heerces gentes, **Q**uoniam
erant quicquid malis cogitationes nolebant cre-
cere in cordibus suis, Pacem habuerunt cum
d̄b. suo & int̄ sem̄ & ipsos & proximos suos,
Discordiam aut̄ cum illis malis qui nolebant
facere quod illi p̄dicabant, **P**ars sunt p̄ d̄no
suo induer̄ s̄ par̄tib; mundi, **M**atth̄ posuit
octo beatitudines in suo libro congrue fecit
quicquid pro his octo redd̄ d̄n̄ mercedem in octa
uēdie Indie iudicii, quicquid tempus huius mundi
p̄ septimaneas currit usque ad diem iudicii, **P**ri-
mice septimaneas Incipit in dominico die quando
mundus factus est & finit in sabbato, **A**billes
primice septimee s̄mp̄ dominicus Incipit
septimaneam non finit usque Indie iudicii
Ille dies dominicus concludit tempus huius
mundi & octauus dies dicitur, **L**ucas posuit
quat tuas beatitudines in suo libro, & illis
quat tuas doctrine spiritus eccl̄ie cor̄ por̄
& animae, **I**lle cepit quat tuas creaturis
constat, & terre & aque ignis & cere, & ille

amice hec & quat tuæ principales uir tu
 te s Inse prudentiæ temperantiæ for
 titudine & iusticiã. Indebuit lucas per
 istos quat tuæ Instruere corpus & animam
 quod dñs p̄dicauit apostolis suis & turbis quæsi
 nobis omnib; prædicarẽ & quia ipse dixit ap̄tis
 quod ego dico uobis omnib; dico quæsi dixis &
 que uobis predico non ad uirã utilitatem
 tantum sed ad utilitatem omnium xp̄iano
 rum usque ad finem mundi dixit nobis habe
 re pauper tatem uoluntariam propter dñm
 & qui habet potestatem & elemosinas & mi
 sericordiam habet; & dixit nobis habere hu
 militatem & mansuetudinem & lugere pec
 catã dum tempus penitentiæ habem;,
 & dixit nobis aliquando habere famem & si
 tẽm discernere tempora legitime non semp
 querere dignitatem, nec semper ieiunare
 sed omnia cum discretionẽ debent esse,
 Dixit nobis misericordiam habere & mun
 dare cordã de multis cogitationibus
 & habere pacem cum proximis nr̄is ut
 possimus filii esse, & dixit nobis paratos

ēē pati pro xpō. & dixit non curare maledictio
ner & per se cutiones & odium malorum homi
num. ut nullum consocium habeamus cū
illis si noluerint emendare, Si nos
mte tecimus ista octo in opere non habebi
mus angustiam in illo octavo die iudicii,
sicut illi qui noluerunt facere & ista non im
plere. Nos habebimus fiduciam cum dno
nro in regnum suum ubi
regnabimus sine fine in aeterna seculorum amen.

CAP XCVII DE QUADRA

T VI DIES ET

ih̄i in deser tum aspū ut temptaretur
a diabolo, euangeliste cōmemo
rant de dno nro quando deductus est
in deser tum aspū, matth dixit tunc
ductus ē in deser tum aspū, ductus in il
loc horce post quem accepit baptis mū
ab iohanne baptiste post quem uenit
sp̄s s̄s sup̄ caput eius & uox patris de celo
audita ē testimoniu de filio suo dicens,
Hic ē filius m̄s dilectus in quo mihi bene

conplacuit, Dixit marcus, Ascendens de quoc
 expellit eum sp̄r Indesertum, Dixit lucas, egressus
 sur̄ autē ih̄s ab iordane plenus de sp̄s̄cō ageba-
 tur a sp̄u Indesertum, Itē duo marc̄ & lucas que-
 si coacti uae dñm Indesertum expulsum dicunt,
 In die tractatur non contra uoluntatem diu-
 nitatis ih̄s expulsi sur̄ Indesertum sed contra uo-
 luntatem carnis que noluit sustinere torm̄tē,
 Alii dubitant a quo sp̄u ducitur dñs Indesertum
 si a sp̄s̄cō qui uenit super eum In baptis mate &
 qui semper mansit in illo aut a sp̄u maligno quide-
 duxit eum In scā ciuitatem & in montem excelsum
 quare non de mit ter & se deducit Indesertum
 dum de misit ei deducere se In ciuitatem & in mon-
 tem; & ē alie cause; dñs oboediens fuit membris
 diabuli pontiopilato & iudeis crucifigentib; eum
 quā non fuit s̄ oboediens capiti principiorū
 aduersario qui fuit oboediens membris ut temp-
 tar̄ & ur̄ a diabolo, tribus modis temptatio fit,
 hoc ē sūg zercione & dilectione & consensu;
 sic fuit ab initio quando temptauit aduersa-
 rior̄ nr̄os parenter sua sit serpens dilectum
 mulier consensit adam, In his trib; nr̄a p̄dicio

primitus mors & labor & post totae contrarieque
habemus. Inde uenerunt quid ipse fecit In nros paren-
ter abintio; In nos hanc fecit cotidie In presentia sua
dit animam. **D**ilectat animam successio eius
& consentit homo ad illam delectationem quod
habet In enim ceteris. **I**nde debet unus quisque conside-
rare quando sentit contrariam cogitationem
In animo suo. **N**e delectat eum ne consentiat ne
pereat propter suasionem aduersarij. & cum
ieiunasset **x**l diebus; & **x**l noctibus propter
haereticos, **S**ullidixerant ^{illis} **x**l diebus; tantum
illi debuerant dicere In noctibus manducare
& si dixerit ^{illis} **x**l noctibus; similiter dixerunt eum
In diebus; manducare. **S**i filius dicitur dicitur lapider
isti panes fiant, quando Interrogauit ipse dubita-
uit. quando uidit dnm sustinere ieiunium **x**l
diebus; & **x**l noctibus; putabat filium dicitur. quan-
do uidit eum esurire putabat eum hominem
esse. **I**nde fuit ausus temptare aduersarius
dnm. **P**rimo In gula temptauit quomodo
fecit abintio dnr. **R**espondit ei leniter & hu-
militer & recipientem & patientem ^{portant} paruit ^{de} que pone-
re poterat. **N**on in solo pane uiuit

homo sed omne uerbo quod procedit de ore
di, humiliter hic ostenditur quia non dixit dñs qd
non oportet ad hominē cogitare de parte corporali
sed dixit cogitare de cibo spiritali de uerbo di,

Mor ser primitur dix hoc testimonium ad popu
lum suum, quia illi multum cogitabant de uic
tu corporali. In dedit mor ser, **N**on sufficit uobis co
gitare de corporali cibo. **N**isi cogitatis de uerbo
di & mandatis eius, **N**on deuice doctrine uolu
it dñs uincere ad uer seruum. sed de auctoitate
ueteris legis, demisit nobis exemplum ut nos
non secdm arbitriū nostrum uincamus illor
qui uolunt nos temptare sed secundum aucto
ritatem scā scripture, **H**ic ad uer serius In prima
uice uictus fugit In celiam artem deduxit dñm
In scām ciuitatem non dubitamus de illa ciui
tate quod de hierusalem sit sicut dicit lucas, &
dixit ei, si filius dñs mit tte de ce sum, **S**criptū
ē enim, qm angelus sup mandauit dñe & in
manibus tollant te ne forte offendas ad la
pidē pedem tuum, **V**ox ad uer serui deorsū
discendere, **V**ox dñi sur sum ascendere ē, **P**o
tuit ad uer serius hic suadere precipitare

non ucluit, qm̄ angelis suis mandauit d&e, hic
primae heresis in nouo testamento. quae nondi
xit proph&e hoc d&ep̄o sed uno quoque sc̄o, qm̄ dr̄
cōmendauit angelis suis ad uocare illos hic in
p̄ senta contrae demoner & contrae malicōr homi
ner & deducere animas eorum in parcedis. Ad
uer sc̄erius habuit in isto p̄selmo quod dicit & de
sem& ipso & d&ep̄o sed noluit, Super aspidem & basilis
cum ambulabis & concolabis leonem & draco
nem, Ille aspis & basilicōr & leo & draco aduer
sc̄erius ē & sūc potestē sup̄ quem dñs ambulauit
p̄ membra sūc pap̄ostolor & omnes sc̄os, ait illi hū
rur sum. Scriptum ē non temptabis dñm dñm
tuum, hic temptatio dñi est, quid quid periculo
sum ē corp̄e & animae, Nec facit homo prop̄
dñm, & ^{istud} iustum testimonium dixit moyses ad po
pulum suum, quia ille populus multum murmur
rabat & detrahebat de moysen & senioribus
& murmurabant contrae dñm aliquando, In
dedix̄ illi moyses non debueratis sic facere mur
murare & detrahere sed necesse sc̄erice ur̄c̄por
tolere, & temptetis dñm dñm ur̄um & ad irā
eum prouocatis, quod prohibuit moyses de

89
populo suo & me conuenit non temptare pa-
trem meum; propt̄ haec secunda uice temp-
tatur uictus; aliam artem inuenit, deduxit
dn̄m in montem excelsum & ostendit ei omnia reg-
na mundi & gloria eorum & dixit ei, haec omnia
tibi dabo si cadens adoraueris me, ostendit ei omnia
regna mundi ut uideret totum mundum in mom̄-
to oculi & tota regna & dignitatem regnorum
promisit aduersarius. & p̄sumpsit promittere
quod dn̄ habuit in potestate dare, plus habuit dn̄
potestatem regnorum quae aduersarius, cui ipse
promisit, ipse dedit regna mundi, cui noluit &
tunc ecce iterum querendo desiderauit, tunc dicit
ei ih̄s. uiccede r̄ & r̄o sc̄tances, scriptum ē dn̄m tuum
adorabris & illi soli seruias, uiccede r̄ & r̄o. uiccede in
profundum inferni unde uenisti, in me potesta-
tem n̄ habebis sed ego in te habeo, dn̄m dn̄m tuum
adorabris. Itum testimonium tertiū. traxit dn̄s
de aue toritate morfi. morser dixit illum ad po-
pulum suum querendo adorauerunt, idolum
capud aureum utuli, dixit illis, non opus ^{est} uobis alium
dn̄m adorare aut alium dn̄m ^{colere} seruire nisi dn̄m patrem
uero rum. quod dixit morser ad populum suum:

quæsi ad me dixit &c. Inde non oportet te adorare
nec tibi seruire nisi patri meo qui misit me In mun-
dum, tribus modis temptauit satecner dñm, In
gulee & supbie & incupiditate, In gulee quando
dixit facere de lapidibus panes, In supbie quændo
posuit eum suppinice culum templi & dixit ei des-
cendere seorsum, Incupiditate quændo osten-
dit ei omnia regna mundi, In his tribus mo-
dis temptauit adam & eueem, In principio dixit
ipse illis, Si manducaueritis de hoc ligno eritis
sicut di sciens bonum & malum, Temp taurit
illor In gulee quændo dixit illis, manducare
de uero ligno, Temp taurit In supbie quændo di-
xit eritis sicut di, Temp taurit Incupiditate
quændo dixit sciens bonum & malum,
quia non oportuit erat illis scire de malo nisi de bo-
no, In his tribus temptauit aduersus dñm, In aliis tribus uincebat eum dñs & super-
rebat In abstinentie & In humilitate & con-
temptu presentium delectabilium, In absti-
nentie quændo noluit panes facere de lap-
pidibus nec manducare, In humilitate uin-
cebat quændo noluit descendere de pin-

naculo templi littere rōe, Incontemp tu presen
 tium. quando noluit regnare mundi habere
 demisit nobis exemplum. quando uenit sug
 gertio de gulce nos accipimus abstinentia,
 & quando uenit desūbie nos uincemus per
 humilitatē, & quando uenit cupiditē nos
 contempnemus istee p̄sentia temporā
 lice & transitorie sic poterimus uincere
 aduerserium & sua siones eius, tunc reliquit
 eum diabolos & ecce angeli accesserunt & mi
 nistrabant ei. hic ostendit duces naturas in
 se ēē diuinitatis scilicet & humanitatis. In
 uenit p̄sona, quic homo erat qui temptaba
 tur a sētance & d̄serat cū ministrabatur
 ab angelis, uenit aduerserius temptee
 re & liget e dñm. & ipse recessit temp
 tatur & ligetur & infirmatur. aut nullam
 fortitudinem habet contra familiā d̄i. tu
 si quod potest par tem diabolicam succede
 re, angeli ministrabant dño. p̄ uicte
 riam de ceduer serio & sic morali sensū
 cotidie uenit aduitorium angelo
 rum ad unum quemque qui for a t̄.

pugnat contra ceduer-secrios, Interrogant tres
tatores quere ieiunauit istum^d ieiunium qua
dra gesimū. & illi solunt quod interrogant, du
obus modis dñi ieiunauit, Primo ut istum^d
ieiunium superaret & liget & aduer-secri
um In deser-to, Secundo modo ut implet &
quod fuit in figuræ ueteris legis, quia istum^d ie
iunium In ueteri lege moyses primū ieiunauit,
Secundū uice legem accipiens, quia prius gre
tis accepit legem & dō. Scripsit ei dñs legem In
tabulæ lapideæ & dedit ei, & dixit dñs quod popu
lōs suos adorauerit idolū, In demoyse molestōs e
rat & tristis eiecit illos tabulæ mērcem & fre
git, & postea pēdit eum frezisse illos
tabulæ & pderē legem, Rogauit dñm iterū
scribere legem & non potuit nisi prius ieu
neret & xl dieb; & xl noctib; Ide meruit ite
rum accipere legē ieiunium & laborem,
& hæc ē primæ causæ ieiunandi quæ drages
simū. Istud ieiunium postea In lege prophe
tecerum, Ieiunauit helies prophæta In deser-to
xl dieb; & xl noctibus; fuit famis uelidæ In
re gioneⁱⁿ tribus annis & sex mensibus, nullæ

91
pluuiæ nullus imber nullæq; uent de celo su
p̄ terram israhel prop̄ peccata eorum Inde
siccata & sterilis erat terra ille & nullum fruc
tum adferabat, post aut̄ ieiunauit heliq; uent
pluuiæ de celo & irrigauit terram & fructifica
uit & fructiferam ille fecit sicut fuit prius, dñs
noster in noue lege ad homines ueniens suos ser
uos redimens ieiunauit quæ draconum sicut
diximus & meruit superare aduersariū
ac uic torquem habere de illo, In denos omnes
habemus aut̄ t̄ritatem ieiunandi de scribis
legibus, hoc ē de lege moysi & prophetarum
& noui testamenti, quæ similitudine iei
nauit dñs istum ieiunium similitudine deci
marum ueris legis, quæ in ueris lege deci
mas rerum obtuler̄ dō de fructib; t̄re de au
ro & de argento & de omni pecunia quæ in
pos̄ se debant, dñs n̄t uoluit decimces in no
uo eē testamento & hanc uoluit aliar
decimces quæ non fuer̄ in ueris lege, uolu
it decimces temporum quia ipse non ue
nit soluere legē sed implere, quic quid n̄
satis fuit p̄fectū & forte in ueris lege

ipse fecit perfectius & fortius plenius; quadragesi-
simū istum decimā pars anni sic decimā ē quan-
do abstrahuntur s̄c̄ dominē de abstinentia non
remanent postea nisi xxxv dies ad ieiunandum.
Annus solis habet dies ccc. & lxxv diuide ccc. dies
reperies decimā partem xxxv diuide lxx & inue-
nietur dies earum decimā partem de quibus
reperies decimā partem milliesimum dimidium
diei & noctis. quod ponunt Innocentius pasche quia non
soluunt ieiunium Innocentius pasche usque ad diē;
Ille decimā rerū in uerē lege, ^{cuncti} non tōti potue-
runt inuenire istos decimā ^{om̄s} totū sunt red-
dere dō possunt diuites & pauperes possunt
liberi & serui fortes & infirmi senes & iuuenes
uiri & femine. At quicūque uoluerit purā
abstinentiam dō reddere in uicē potestate ha-
bet. Istum tempus quod quadragesi-
mū habet sensum aliquando s̄c̄m tempus huius mundi ab initio
usque ad finem & illud pascha s̄c̄m futū futuram,
In quadragesimo s̄c̄m hebdomadae habentur;
& istud tempus mundi s̄c̄m aetate; currit prima
aetate ab adam usque ad diluuium, Secunda
a diluuiio usque ad abraham, tertia c̄c̄

92
abraham usque ad moysen, quar tce amor sen
usque ad transmigracionē babilonia; quim
tce atransmigracionē babilonia usque ad
iohannē & xp̄m, Sæc tce axpo usque ad iudici
um, Illud pascha siḡ ut tce futuram, Secō
istoriam qui laborant Inquadz̄ ieiunio &
Inuigiliis & in orationibus & in lectionibus
& alio labore corporali. In pure oboedientia
accipiunt consolationē & refec tionem In
pascha si spiritaliter illi qui laborant hic
In uitam presentē. In futuro habebunt refec
tionē & consolationem sine fine, Aliquan
do quædragesimum siḡ u&erē legem
& nouem, quia Inquadragensimo decem
quat tuor uicibus habentur, Ille deci
mus numerus siḡ u&ustet tam tum cum
decē mandatis legitur, & ille quartus nu
merus significat nouum cum quat tuor
euangelis, diē gregorius, cur ergo In ab
stinentiæ quædragesimæ numerus
custoditur. Nisi quia uirtus decalogi
pluribus quat tuor sc̄i euangelii Inple
tur, denarius, & enim quater dicitur

In quocedragenariū surgit. quia & tunc decalogi
mandatae perficimus cum perfecti. iiii. libros scilicet
euangelii custodimus; & quocrescentire & aliud
potest, In hoc enim maxime de corpore & quat
tuor elementis subsistimus. & pro uoluntate
eiusdem corporis preceptis dominicis contrarium,
Preceptae autem dominicae per decaloga sunt ac
ceptae; quae ergo per carnis desideria decalogi
mandatae contempsimus; Dignum est ut ean
dem autem carnem quae est deus affligamus.]
terum die gregi; sed & nemo sibi eadem absti
nentiā solē credit posse sufficere cum
prophetae dñs dicat. **N**onele gregohoc ieiunium
sed frange esurientē panem uuum & egenus
uegor. que induc indomum tuam. Si uideys
nudum uestieum & domesticos seminis tui
ne abicias; illud ergo ieiunium dominus ad
probat quod cede uis oculos manus & limosi
narum leuat, quod cum proximi dilectio
ne agitur quod & pietate conditur. hoc er
go quod tibi subtrahis alteri largire. &
induce caro cedat fligitur; Inde indigentis
proximi caro reparatur. hic & enim per

proph&cem dicitur, Cum ieiunaveris & plan-
 geris numquid ieiunium ieiunaveris mihi &
 cum comedis & bibis, Num quid non vobis
 comeditis & vos in ipsis bibis; sibi enim come-
 dit & bibit qui climentee corporis que sunt co-
 muna ^{omnibus} conditor sine indigentibus percipit, & si-
 bi quisque ieiunat si ecce que sibi ad tempus sub-
 trahit, non pauperibus tribuit sed ^{suo} uentri
 postmodum offerendee custodit, hinc per
 iohel die scificate ieiunium, Ieiunium quippe sci-
 ficare e adiunctis bonis alius dignitate ab-
 tinentiam carnis ostende re, cer sent
 ire sopiantur iur gico Inca sumca ro adte
 ritur si pravis suis voluptatibus an-
 miter non fenatur, cum proph&ce dnr dicat,
 ecce In die ieiunium ur̄i Inuentur voluntas
 ur̄e, ecce ad litas & contentiones ieiuna-
 ter & pueris pugno Impiae. & om̄i debi-
 torer uros rep&it, Ne que enim quide-
 bitorem suum hoc quod de dit rep&it
 aliquid iniustum facit, Sed dignum e ut
 quis quis sem penitenciam macerat hoc
 & iam sibi quod iuste conp&it int̄

dicat, **S**ic nobis ad afflictis & comp^mdentibus ad o de
mit. & cur quod iniuste agimus si pro amare illi
us & hoc quod nobis iuste comp^mat relaxamus,
quanta ipos sumus unus quis que ^{festi} augere bono cope
rce & iungere. Ad ieiunium ^{tunc} tantu erit acceptabi
ler coram dno **L**ec b^a. **S**ic nos faciamus ieiunium
& puram te **S**ec^a & exemplum d^m ipse faciat nobis
habere uictoriam de inimicis nostris hic
In presenti & faciat nos **S**ecum regnare in
futuro sine fine Inui tam a **E**r
nam In **S**ec^a **L**ec seculorum
a **O**mnⁱ **C**ap^o **XV**.

PA^TER: NO^S TER: **Q**UI
er in celis **S**anctificetur nomⁱ tuum ad
ueniat regnum tuum fiat uo
luntate tua sicut in celo & in terra,
panem nr^m cotidianum da nobis
hodie & dimitte nobis debita nr^a sicut
& nos dimittimus debitoribus nr^s & ne
nos inducas in temptationem sed libe
ra nos a malo, dⁿs nos t^e docu^m t^e a por

94
tolor suos orare. Ille uoluit insinuare illis & illi
uoluerunt. sicut luc. Fuit dñs In bethania cum so
roribus lazari & ipse orabat p̄ se illis. In eadem
loco quocundo reuer sūt ad apostolos suos de oratio
ne dicuntur & illis, dñe docenot orare sicut docu
it iohannes discipulos suos, dñs n̄ noluit lecho
rem ponere apostolis suis de ieiunio & de ora
tione quousque uoluerunt p̄ se & ipsos. duria
fuit regulatio quocum regulcedn̄m. quia iohan
nis ipse posuit laborem ieiunij & orationis dis
cipulis suis. Inde mur mōrebant contra apos
tolos aliquocundo & dicebant, Nos & pharisei
ieiunemus & obsecrationes facimus tu autē
discipuli edunt & bibunt, Nulla regulce con
stringat illos dixit dñs apostolis sic uos orabitur,
pat̄ n̄ quinceliter sc̄ificetur nomen tuum
sc̄ificetur In nobis quia ante sc̄m̄ tunc sc̄ifi
catur & magnificatur nom̄di. In populo suo
quando uocati xp̄iani d̄ xp̄o filio di & fideliter
desidele. Iusti de iusto. mansu & de mansu & o
misericoi des de misericorde mundidemun
do pacifici de pacifico patienter de paciente,
totce nomine bonorum xp̄ianorum a xp̄o

sortitasunt sicut nomine meclorum & aduer-
sario, Adueniat regnum tuum. & exat regnum
diaboli quia cecinitio mundi post peccatum adae.
regnu aduer sarii regnauit In mundo, Si
cut dixit apostolus mundus In maloigno posi-
tus e, & dnr dixit p se uenit princeps huius
mundi ame & imme non inuenit quicquam,
aliomodo adueniat regnum tuum adueni-
at iudicium tuum, Vox scorum qui uolunt
uindictam sup peccatores, In die hieroni-
mus: si nos rogamus In orationib; nrar p diem &
noc tem iudiciudi uenire. illa pccatio timen-
decce & cogitan decce. In de debet unusquisque
considerare sem& ipsum ut paratus nos In-
ueniat iudicium di, Fiat uoluntate tuce sicut
In celo & In terra. fiat uoluntate tuce In ho-
minibus sicut In angelis, Sicut angeli ser-
uiunt tibi. In culpabilis sic. facti homines ti-
bi seruire sine culp. ce, Aliomodo fiat uolun-
tate tuce, Fiat uoluntate In corpore sic In ani-
ma. terciomodo fiat uoluntate tua. fiat uo-
luntate tuce In terrenis hominib; sicut In ce-
lestib; pane nostrum cotidianu danobis

hodie dicitur hiero nimir. alii hoc intellegunt sim
 pliciter de uic cotidiano. dixit illis postulare hu
 militer uic tum cotidianum in presentia tempore,
 alii intellegunt de pane sanctorum corporis christi
 quia ipse dixit de semet ipso, ego sum panis uiuus
 qui de celo descendit qui manducat ex eo uiuit in
 aeternum, panis cotidianus qui fuit ab ini
 tio & erit sine fine, in alio laboris, panem
 nostrum super substantialem qui ad nos noster
 super omnem substantiam super omnes creaturas
 dominatur, da nobis hodie in presentia anno
 dianum hodie in presentia anno non propter sent
 in futurum anno qui habuerunt ebrei consuetudi
 nem nominare annos suis nominibus die
 rum septemecne, In die dicitur, oportet & me ho
 die & cras uir tuter multos facere & secun
 dater perficere & intercia die ambulare,
 quando dixit hodie de presentia anno dixit uir tutu
 & predicationis suae, & quando dixit cras de se
 cundo anno, & interci die ambulare, & ter
 cio anno dixit quam ambulauit ad crucem,
 Sic ex ore christi dicitur da nobis hodie panem
 corporis tui in die noui testamenti. dedit te

• nobis debite cōcedere sicut & nos dimittimus de-
bitoribus, ostendit dñs formam in dulgentiae
apostolis suis: nulli dēmit ter int̄ alius ipse promi-
sit dēmit tere illis sūc peccatōe. Inde dixit post
istam orationem suos dēmit tēris hominibus
peccatōe eorum dēmit tē uobis pater uester
de licet tēc ur̄c, & uos n̄ remiseritis hominibus pec-
catōe eorum nec p̄t̄ ut dēmit tē uobis de
licet tēc ur̄a, & nos inducat in temptationē, du-
a tribulationes sūt alicc bonc probandi &
pur gandi, alicc malc negandi de illis bonis
dixit in psal mo. mult̄ tribulationis iustorū
& de omnibus liberauit eos dñs, & de illis dixit
apostol̄s, p̄ multas tribulationes oportet nos
intrare in regnum celorum, de illc malc di-
xit dñs ad apostol̄s, ant̄ & radio nemi suam ora-
te nemi t̄ris in temptationem, libera nos
a malo. Libera nos de potestate aduersarij
& de inferno & de peccato, Septem p̄cicio-
nes posuit dñs in oratione dominica, tres
de dō & de a&nis: quat tuor de & transitoris
& de hominibus p̄cicio ^{p̄cicio} septem ^{p̄cicio} surgunt
iusti cotidie de septeno casu qu a de illis

96
dicitur, septies Indie cadit iustus & re surgit,
aliquando cadunt iusti p̄ ignorantiam, aliquando
p̄ cogitationem, aliquando per iram repentinā,
de illis minutis peccatis p̄ istā orationem secl
uantur, Inde dicitur ista secl uatio anime eorum
sicut Indiz & corpus cotidie lauce tione aque sicam
mee xp̄iance his p̄tione s̄bus lecuatur, que simili
tudine dixit dñs istā orationem dominicā, ^{hac} Simi
litudine in, prudenter homines uementes ad re
gem p̄cebolant primitus de cause regis cum
habeat fiduciam cum reze declināt ad suā
causem. Sic dñs noster insinuauit p̄cebolare
re primitus cum dō postea declinare ad nrām
causem, **F**igurate est ista oratio in ratione
legi rad moyses quando scripsit dñs legem scrip
sit illi manū, que p̄tione bant ad dñm & cetera de
hominib; p̄sem & ip̄sē, & ista oratio habuit
figurā in mansionibus populidi quando uene
r̄ de aegypto ad regionem re promissionē p̄
illic mansiones uener̄ ad patriam suā de pere
grinatione sic electi dñi p̄ istas p̄tiones de pe
regrinatione huius mundi ucedunt ad patriā
suā hoc ē ad paradysum, Iste septem p̄ticio

nes habent aliter septem ^{ētra} que fuerint aduerserium
num & eadem In peccando, ab his septem contra
rus nos liberamur cotidie p̄stet p̄tiones;
uoluit aduerserius pat̄ omnium eē. ut fuit s̄c̄
altis simus. Nos cotidie uocamur cum humilita
te patrē caelestem & efficiamur filius in o
peribus bonis, quando non potuit aduerserius
pater omnium eē. uoluit eis similis fieri & dixit,
aedificabo solum meum ab aquilone & eros similis
altis simo. Nos autē expellimus regnum aduerserium
& ^{uolumus} inuocamus regnum dī s̄p̄ in nobis reg
nare, non eleuare regnum contra alterū
p̄supbice sed humiliare subiugo; noluit aduerserius
bonam uoluntatem que postea ē in
adam ante peccatum. Nos uolumus uolunta
tem dī esse in hominibus; sicut in angelis; Succ
sit aduerserius autem & uxorem eius
manducare de uero ligno. Nos humilit̄ postu
lemus uic tunc cotidianum, Indur autē aduerserius
cor adam. sic nullam modo uoluit pe
nitentiam facere nisi excusare de se culpe,
& nos postulemus ueniam peccatorum & per
mittemus aliorum peccatō indulgere. ut

27
ipse indulgeat nobis nra peccata, deducatur e adam
intemptonē negandi & postea cecidit In peccatū
& in mortem & in infernum & in potestatem aduersarii,
Nos autē caute postulemus ut ipse non dēmitat nos
induci intemptonē meclam & liberet nos a pecca
to & morte & ^{ab} inferno. In his septem p&itionibus ad
iuuat sp̄s septem formis. In primæ p&itione pat̄nos
ē adiuuat sp̄s sapientiae qui fuit In adam quia sapi
entiam spiritalem unus quisque Intellegit pat̄re
celestem & efficitur filius eius In opere. Confor
tat sp̄s Intellectus qui fuit In noe. In secundæ p&iti
one adueniat regnum tuum. qui spiritus est In
Intellectus In his ē qui repellunt regnū aduersarii
& uoluerit regnum dī In se regnare. Confirmat
sp̄s consilii qui fuit In abraham. In terciæ p&itio
ne fiat uoluntas est uice, quia spiritalem consilium
unus quisque uult uoluntatem dī In creatur is
eē quæ creauit. Adiuuat sp̄s fortitudinis qui fu
it In Isaac. In quar tæ p&itione. Panē nr̄um co
tidianū da nobis hodie; qui fortitudine sp̄s sc̄i
roborantur. Illi ^{autē} qui postulant panem s̄m corpo
ris xp̄i & digni ^{suor} accipere eum. confortat sp̄s
scientiae qui fuit In iacob. In quintæ p&itione

dēmit tenobis debite quia scientie spiritus dicit in his ē
qui postulant ueniam peccatorum in p̄senti uita.
qui sapiunt neminem inuenire nisi qui hic pre
parat rogare p̄ penitentiam & confessiones
& indulgentiam alius adiuuat sp̄s pietatis qui fu
it in mor̄ sen. In s̄e t̄e p̄tione. & nos in
ducas in temptationē, quia illor qui hec bent
pietatem bonam in d̄m. & peccenter bonos & in
seniores bonos. non dēmit t̄e d̄m. Inducit in t̄e p̄
tione, qui non pos sunt sustinere. Confir
mat sp̄s timoris d̄m qui sunt in dauid. In septi
me p̄tione. sed liber nos a celo. quia illi qui
habent timorem p̄fectum in se semp sunt
liberi a peccato & morte & ab inferno. Faci
unt tractores concordiam in t̄e n̄r̄e p̄
tione & beatitudinis. faciunt septem
beatitudinis. coniungunt primam & ulti
mam. quia de apostolis ille duo dicte con
cordat. prima beatitudo. beati pauper er
sp̄s ad primam p̄tione. pater noster.
quia non dubitemus quod filii sunt qui fa
ciunt paupertatem uoluntariam pro p̄
d̄m. ut habeant diuitias in futuro. Similis

secundae beatitudo. beatissimi ad secundam p[er]t[ine]ntem
 tionem, adueniat regnum tuum, quia nemo dubitat
 quod in mirabili regnum diuineat. Insuper autem reg-
 num aduersum concordat, tercia beatitudo,
 beati qui lugent. Nunc ad tertiam p[er]t[ine]ntem; fiat
 uoluntate scilicet quia illi qui lugent sunt peccatores
 & ceterorum. Nihil aliud uolunt nisi uoluntatem
 dei in se & ipsi & malis hominibus; sicut in angelis,
 Similis quarta beatitudo. Beati qui esuriunt ad
 quartam p[er]t[ine]ntem panem nostrum cotidianum
 de nobis hodie, quia esurientes & sicentes potest
 postulare panem semper corporis christi. Illi autem satura-
 ti & ebriosi qui a fronte ausi sunt accipere, concor-
 dat quinta beatitudo. Beati misericordes ad
 quintam p[er]t[ine]ntem. dicit enim tenobis debite caritate
 quia non dubitemus quod misericordes ueniam
 peccatorum sed inueniant quia si alii indul-
 serunt secundum uerbum domini sui. Similis sexta
 beatitudo. beati mundo corde, ad sextam p[er]t[ine]ntem
 nem. ne nos inducat in temptationem, quia mun-
 do corde caute considerant & postulant ne indu-
 cantur in temptationem, concordat septima bea-
 titudo. beati pacifici, ad septimam p[er]t[ine]ntem

liberatos amelo. Illi autē pacifici qui habent pacem
intē se & dñm suum & intē corpore sūce & anime & eorū
intē se & proximorū suos. Illi liberati erunt ab
omni aduersitate diaboli, dñs noster docuit apos
tolorū suos in cōmune orare & dixit illis dicere pater
noster. Non dixit dicere pater mi. sed pater noster,
ut in cōmune orēmus pro nobis & ipsi & fratre
trib; qui sunt secundum dñm. Similitē in cōmune di
xit panem nr̄m cotidianum da nobis hodie &
dēmit te nobis debite nr̄a & nenos inducas in tēp
tationem liberanos amelo. Non dixit ad unū
quēque dicere singulariter de semetipso panem
meum cotidianum da mihi hodie. dēmit te mihi
debite me & neme inducas in tēptationem. libe
re me amelo, sed nobis dix̄ necesse ria nr̄a por
tulcere in cōmune & ceterorum. qui pos sunt filii
eē in mandatis; quod in sinuauit dñs apostolis suis
in ista oratione dominica. uoluntariae fecit,
non fuit inuidiosus contra eam familiam suam. Ipse
uoluit apostolorū suos fratres eius eē. & eun
dem patrem haberent cum illo. Inde dixit
mulierib; post resurrectionem suam. Ite
nuntiate fratribus meis ut eant in galilea

29
ibi me uidebunt; ipse uoluit apostolos suos hic imp̄senti
habere quæsi fr̄s & infatur o diuidere illis. ^{succē}
hereditate. Inde dicitur. hereditas di cohereditas xpi;
pater noster qui est in celis. Interrogant tractato
rer quæ istæ uox & dicunt quod uox noui testamenti
& uox filiorum di & uox nobilitatis & te di de patria
cælesti. quod dixit a postolis suis. Illi fecerunt
secundū uerbum dñi sui. Noluer̄ patrem uocare ter
renum nisi regnum di uoluer̄ uoluntatem di in
hominibus sicut in angelis. Inde dicitur p̄si fuerunt p̄o
tum mundum plantare uoluntatem di & expel
lere uoluntatem diabuli, postdilebant uicium
cotidianum humiliter noluer̄ sup̄fluce rogare;
Inde dicit paulus apostolus habentes uicium &
uestim̄tum hic contentis sumus; quæsi dixit &
sup̄fluce non queramus nisi sufficienter; dēmitte
bant aliorum peccata & diligebant inimicos
suos & orcebant pro persecutorib; & salom̄natori
bus secundum dñi dictum quid dixit, diligite in
micos ur̄os benefacite his quod est uos; & orce te
pp̄sequenti bus & salom̄nanti bus uobis ut scis
fili patris ur̄i qui in celis est. Non fuer̄ Induc ti
intemptationē negandi nisi p̄crus in uocōra

ne gaurt aduocem ancille. & ille negatio non
fuit sine cause. uoluit dñs semp̄ & un prin
cipem a ecclesie p̄dēmit tere, uoluit ut
sc̄ir & fragilitatem peccandi in se. ut plus mi
ser tus esset & in celis qui peccator t̄er sent in se
liberati fuer̄ a melle temptatione & depo
testate ad uer̄ sc̄ru. quomodo dñs dixit apor
tolis suis orare morceli sensu nobis omnib;
ecclesiasticis & xp̄ianis dixit p̄ apostolos, di
xit nobis inuocare patrem celestem ad in
tentionē cordis nr̄i in patrie nr̄e in pace
diso ponere non hic in uia & in peregrinatione;
& dixit. & pelle re regnū ad uer̄ sc̄ru. & regnum
di in uicere; & insinuauit nobis desiderare
uoluntatem di in nos in xp̄is & in celis ho
minib; & dixit rogare & accipere nra ne
cer sc̄rice sufficientice non sup̄fluce ^{non} ut pecu
liari congregare; & insinuauit dēmit te
re aliorum culpas; ut ipse dēmit t̄er nr̄as.
si nos faciamus quomodo ipse insinuauit no
bis in ista oratione dominica & ipse libera
uit nos a temptationibus huius t̄er & ab om
ni melle. & collo ḡat nos in uicē & er̄ necm

CUM VENERIT ELVS

hominis in maiestate sue. & omnes
angeli cum eo tunc sedebit super
sedem maiestatis sue. Dñs noster dixit apostolus suis
& turbis de aduentu suo ad iudicium, dixit illis quo
modo ueniat filius hominis de succ humanita
te. & quicquid dixit maiestate sue de succ diuini
tate locutus est, & omnes angelicum eo. dixit an
gelus p hominib; uirtutib; caelestibus qui ue
niunt cum dño ad retributionem bonorum
operum electis dñi ad iudicium malorum
qui nolunt facere uoluntatem dñi. tunc sede
bit super sedem maiestatis sue, ostendit aeterni
tatem & sabrietatem iudicis qui iudicaturus est
uiuos & mortuos. In retea impignem, dixit dñs
certum quod ueniat ad iudicium incertum.
dixit quando ueniat. In die scriptura cer
tum & incertum cogitandum & timendum
est, de duob; causis dixit de die iudicii & de die
mortis unius cuiusque quia non dubitemus

quod unus quisque accipiat iudicium In die mor-
tis suae siue bonum siue malum, & certum habe-
mus quod ^{cuncti} totum moriamur sicut dixit in psal-
mo, qui est homo qui uiuit & non ui debet mori
tem, dubitemus in quo anno aut in quo tempo-
re, In anno. ^{aut} si in die aut in nocte aut in qua
horum die siue in nocte totum ab se consumano
bunt. Similiter de die iudicii nescimus quando
ueniat si prope aut longe si plus puttemus
quod citius ueniat propter peccata hominum, qui ha-
beamus similitudinem In diluuium, quando pro-
misit diluuium ante tempus uenit propter pecca-
ta eorum que fuerunt ante diluuium, Certum
habeamus quod in pasche ueniat In certum, In
qua pasche non dubitemus quod in die resur-
rectionis domini, Illic erit omnium resurrectio,
Inde debemus semper parati esse dum nescimus quan-
do ueniat dominus, Dixit dominus prius de ista die iudicii
apostolus scilicet, de die autem illo & hora nemo scit ne-
que angeli celorum neque filius nisi pater solus
scit, Filius cum patre In diuinitate & parte
carnis nescit, & post hoc dixit. Sicut fuit in
diebus, noe ita erit aduentus filii hominis, sicut

enimerat. Indiebus^{noe} antediluuum comedentes
& bibentes & nuptiam trahentes usque ad eundem diem
quo intrabit in archenoe & non cognouerunt donec
uenit diluuum; & tunc omnia erit aduentus filii
hominis, In de dicit postea, uigilate & orate quia
nescitis quae hora uenturus sit, & de illo
aduentu dicit, Sicut ergo fulgor exiit a oriente
& parat usque in occidentem ita erit aduentus filii
hominis, & iterum dicit de ista uice caue aduen
tus sui. Sol obscurebitur & luna non dabit lu
men suum, & stelle cadent de celo & uirtutes celo
rum commouebuntur, & tunc apparebit signum filii
hominis in celo, & tunc plangent super omnibus
terre & uidebunt filium hominis uenientem
in nubibus caeli cum uirtute magne & maiesta
te, & mitit angelos suos cum tuba & uoce mag
ne & congregabunt electos aqua tuor uentus
terre a summis caelorum usque ad terminos eorum,
sol obscurebitur & luna non dabit lumen suum,
dixit hieronimus non de initio ne lucis quia in se
habebant lucem, quomodo prius sed tenebris
cent in comparatione uere luminis dñi nostri
quod lucebit^{su} pro totum mundum, & plangent sup

seom̄ tribus terre. Iterum dicit hieronimus
Hic non tribus celi plangent. sed tribus terre
plangent sup̄ se. quia terrence cogitabant &
dilexerunt. & noluer̄ in celestia intentionem mite
tere. **D**e isto aduentu dñi fuit prius prophe
tatum in psalms. sicut dicit psalms. **D**ñs
manifeste ueniet dñs noster & non silebit. **I**gnis
in conspectu eius & ardescit & incircuitur
tempestas uelidat. & in alio psalms dicit. **R**u
ber & caligo incircuitur eius. iusticia & iudicium
correctio sedis eius. **I**gnis ante ipsum p̄cedat & in
flāmauit incircuitur inimicos eius. & congregabunt
tur ante eum omnes gentes congregabuntur
ab angelis. sicut dixit matheus. & sepeccabite eos
ab inimico sicut pastor segregat oues ab hēdīs.
Uerē pastor quid dixit de sem̄ ipso. ego sum pas
tor bonus bonus pastor animam suam ponet
pro ouib; suis. **H**ic dixit dñs oues pro se & electis
suis & dixit hēdos pro malis peccatoribus. **S**ta
tuat oues ad dextris suis hoc ē in prosperitate
& in beatitudine. **H**ēdos autē a sinistris in diuer
sitate penes inferni. **E**t godic in moribus
iob. Inquit tuor partes diuentur hominis

in die iudicii; primum pars apostoli & similis eorū
 qui non iudicantur sed illi iudices erunt, Sicut
 dixit de illis sedebitis uos sup sedes iudicantes
 duodecim tribus israel, Secundae pars bono-
 rum cōmuner iusti qui iudicantur sed in regnū
 ibunt. tertia pars malorum Impii qui non cre-
 diderunt dñm, de quib; dicitur, Ideo non resur-
 gunt in iudicio qui non iudicabunt sed tol-
 lentur ne uideant gloriam dñi. quarta pars
 peccatorum et de quibus dicitur, neque pec-
 catores in consilio iustorum, tunc dicitur &
 his qui ad dēctis erunt, Venite benedic-
 ti patris mei possidite regnum, quod uobis pa-
 ratum ē a constitutione mundi; dicit hieronimus.
 Dulcis si mee uox dñi qual nuntiat suos suos & be-
 nedicite eos & imperat possessionem regni a
 constitutione mundi; ut paulus ait elegit nos
 in ipso a constitutione mundi & quos presunt &
 p̄distinguit conformis fieri imaginis filius sui;
 Esuriu enim & dedisti mihi manducare. Siti-
 ui & dedisti mihi bibere. hospiteram & colle-
 gisti me. nudus & cooperuisti me. Infirmus
 & uisitasti me. In carcere fui & uenisti ad me.

Dñs n̄r dicitur us ad electos & sc̄os suos quere uocant
eos ac benedicat & cōsignat possessionē regni, & illi
introgēbant dicentes, Dñe quando te uidimus esuriēte
aut sitiētem aut hospitem aut nudum aut infirmū
aut in carcerē & ministrabim tibi, Am̄ dico uobis
quam diu fecistis unū sc̄is fratrib; meis minimis mihi fe-
cistis, quasi dixit sc̄s quando uos consolastis esuriētes & si-
tientes de cibo & potū me consolastis, & quando collegis-
tis hospitem & peregrinū in domū ur̄c̄e me collegistis,
quando aut̄ uisitastis infirmū & carceratōr me uisi-
tastis & mihi ministrastis, Ille benedictiones esuri-
entium & sitiētium hospitiū & nudorum & infirmo-
rum & carceratorum seruatis sunt uobis usque ho-
die, quicquid collegistis & fecistis de bono in uite curā
hoc totum habetis seruatum usque hodie, & r̄tributi-
onem de ur̄c̄e elemosine & misericordia accipietis,
Non numerat dñs alio opere bono in die iudicii
nisi opere misericordie & elemosine, Bona ē
reccio & bonum ē ieiunium & bonē uigiliae & alio
opere multo bono, sed sine caritatis effectu
nihil proficiunt, Inde dix̄ ap̄t̄s paulus: quantū
habetis de bono aut de leccore sine caritate que-
si p̄d̄ditis sc̄s & que si nihil proficit sc̄s, quando aut̄

dixit dñs quam diu fecistis unis his minimis fratribus
 meis mihi fecistis. dicitur in tē bonos pauperes &
 melior. **I**ndedit hieronimus qui ē frater dñi nisi
 qui nobis cum eundem habeat patrem. **I**lli pauperes
 meli quoniam non uoluntarie habent paupertatē
 sed coactiue & nolentes facere uoluntatem dī.
Illi non sunt fratres dñi, dñs nō semetipsum reue-
 lauit qui sunt parentes eius spirituallyter. quando
 dixit, qui cum que fecerit uoluntatem patris mei
 qui in celis ē ipse mī frater & soror & mater est.
Quecum que faciunt uoluntatem dī siue diues siue
 paup & utraque sēsū fratres dñi sēt & sorores.
Tunc dicit rē his qui a sinistra eius erunt, discedite
 a me maledicti in ignem aeternum qui preparatus
 ē diabolo & angelis eius. & ipse dicitur illis, que-
 re maledicti estis quare expellat a facie sue que-
 re ad signatū ^{illis} ignem aeternum ad possidendum.
 esuriui enim & non dedistis mihi manducare. sitiui
 & non dedistis mihi bibere. hospes eram & non col-
 legistis me nudus & non cooperuistis me. Infirmus
 & non uisitastis me. In carcere eram & non uenistis
 ad me. **I**lli respondebunt dicentes, dñe quan-
 do te uidimus esurientem aut sicentem aut hospite

aut infirmum uel in carcere & non ministrauimus
tibi, Amendico uobis quamdiu non fecisti um & hirmi
nimis fratribus meis nec mihi fecisti, quando uos n̄
consolastis esurientes & sicentes nec hospitibus collegis
tis nec nudas cooperuistis nec uisitastis Infirmos
& carceratos. me non consolastis. me non collegis
tis. me non cooperuistis. me non uisitastis. nec mihi
ministraastis. sed me condemnestis. me dispexistis
in membris meis, Ille maledictiones esurientium
& sitientium hospitiū & infirmorum & nudorū
& carceratorum seruatae sunt uobis usque hodie.
quicquid fecistis & collegis^{is} de caelo in uisceribus
hoc totum habetis seruatum usque hodie & ac
cipient^{is} r̄tributionem in pena ignis aeterni &
ibunt hinc in supplicium aeternum iusti autem
in uitam aeternam. Unus quisque debet consi
dera re & cogitare de illo die & de illo separa
tione caelorum ab omni, quicquid in illo die accipi
at unus quisque quod meruit, Ille caeli nolent
es mandata caeli facere accipiunt tormenta
Inferni sine fine. & erunt conclusi cum demo
nibus quorum uoluntatem fecerunt ne illi
homines iterum reuertantur de inferno.

104
nec demoner sed in p[ro]p[ri]o & uo simul erunt in p[ro]p[ri]o &
nullam potestatem nocendi hominib; Iterum
habebunt in die plur nocent nunc hominibus quā
prius quia scipiunt quod prope e[st] p[ro]p[ri]o eorū
Illi autē electi & scidi intrabunt cum d[omi]n[o] s[ic]u[us] cui
seruierunt in iusticia cum laetitia magna &
exultatione, Illic regnabunt cum angelis &
archangelis cum potestatibus & principatib;
cum patrib; archis & proph[et]is in p[ro]p[ri]o u[er]a
sine fine in saeculorum amen cap[itu]l[um] xiiii

FICVM AD PROPIN
quas sent hierosolima & uenit
sent b[ea]t[us] h[er]o[do]s admonem oliue
ti tunc ih[esu]s misit duos de discipulis suis
dicen[tes], Ite in castellum quod con
tritus est & inuenietis asinam
alligatam & pullum cum ea soluite & eed du
cite mibi, & si quis uobis aliquid dixerit dici
te quicquid h[er]o[do]s h[er]o[do]s h[er]o[do]s & confestim d[omi]n[us] mit
tit eos, Similiter marcus dixit, & cum ad
propinquarent hierosolime & b[ea]t[us] h[er]o[do]s

ad montem oliuarum mittit duos & discipulis
suis & ait illis, Ite in castellum quod contra uos est
& intraeuntes illud & statim inuenietis pullum
ligatum super quem adhuc hominem nemo se-
dit soluite illum & adducite & si quis uobis dixe-
rit quid facitis dicite quia domino necesse est &
continuo dimittat illum huc, & lucas concordat
cum istis, Sic ipse dixit, & hic ^{diffini} praecedebat
Ascendens in hierosolimam & factum est cum ad
propinquasset ⁱⁿ bethfage & cecidit asinam ad
montem qui uocatur oliua & misit duos discipu-
los suos dicens, Ite in castellum quod contra
uos est in quo introeuntes inuenietis pullum
asiniae alligatum cui nemo unquam homi-
num sedit soluite illum & adducite & si quis
uos interrogauerit quare soluitis sedetis
quia dominus opera eius desiderat, Ite ^{ad} castel-
lum ad quem dominus misit discipulos hierosolima
est cuius habitatores fuerunt contra capos-
tolos & contra christum inuidiosi dixerunt
quod si castellum pro dispectione inuenis pro-
pter illos in celos qui manebant illuc, hoc
factum est ut adimpleretur quod dictum est

p̄t̄ecim pro ph̄æcem dicentem; dicite filiationem
 ecce rex tuus uenit tibi mansuetus & ur̄ sedens sup̄ asi-
 nec̄ & pullum ^{no uellu} filium sub iugalis; dixit iscioc̄ quod
 sedebat dñr sup̄ asinẽ & pullum asinae; & ma-
 theus dixit similit̄. aliter euangeliste mar-
 cur lucas & iohannis non dicunt dñm sedis se
 sup̄ asinẽ nisi sup̄ pullum asinae; quia & illi sc̄pie-
 bāt illum pullum plures̄ secundum sensum
 quẽ millec̄ ^{asina} fecerunt discipuli sicut prece-
 pit illis dñr & dixer̄ illi uerba que dixit illis dñr
 dicere ad dñm pulli & asinae; & posuer̄ uestim̄tes
 suas sup̄ pullum ut suauius aclemus sedere & dñr
 sup̄ eum; & sedebat dñr sup̄ pullum; & c̄lice tur-
 bae strauer̄ uestimentes suas in uice ne offen-
 derunt pedes asinae & pulli & alii ^{de} turbæ cede-
 bant ramos de arborib; palmærum quos diri-
 gere uicẽ dñi ad ciuitatem. sicut dixit isaia;
 dirigite uiam dñi rectos facite semitas eius;
 turbæ aut̄ qui prece deb̄at & qui sequeban-
 tur clamabant dicentes; os anne filii dauid
 benedictus qui uenit in nomine dñi os anne
 in excelsis; os anne in hebraico sermone saluū
 fiat in latino subauditur populum suum

quæsi dixit tene, dñe saluos fac nos qui uolumus
populum tuum eē, & in uoce clamabat turba
qui uenit de foris cum dño, & alterce magna tur-
ba que fuit intus hierusalem que cō uenerat
ā sollem nitatē paschæ, & illi infantes clamabant
similit̄ qui potuer̄ parit̄ uoces clamabant & lau-
debant dñm. Inde scribe & pharisei & principes
sacerdotum iracacensi & inuidice indignati
sunt contra dñm dicentes, audis quis isti dicunt,
dixit dñs utique, quæsi dixis & audio. Non legis-
tis in scripturis & ore infantium & lactantium
p̄fecisti laudem. In isto loco dicit lucas plenius
sic ipse narrat, quidam phariseorum de ur-
bis dixerunt ad illū magister increpce disci-
pulo tuos, quibus ipse ait, dico uobis quia si hi
tacuerint lepider clamant, ac si apte di-
cat. Suste & uos tacueritis de meis laudib;
genter clamabant, qui & nunc duri & frigidi
sine calore, & uident citatem fē ut supillam
dicens, quia tu cognouisset & quidam in hac
die tuæ que ad pacem ^{tibi}, Nunc autem ab-
condite sunt ab oculis tuis, quia ueniunt
dies tene & circumdeebunt te inimicitur.

q. xiii.

106
ualla & coagust abunt te undique & ced
terram prosterne ^{te} & filios tuos qui in
tesunt & non relinquatur in telapir sup lapi
dem eo quod non cognoueris tempus uisitati
onis tue. Ita propheta dñi de iudeis & de ier
rusalem totum fuit implendum In uindicta
tee crucis; post istec uerbee secundum lucam
Ingressus est dñs in templum secundum consue
tudinem orare & cepit eicere uidentes &
ementes dicens illis, Scriptum est quia domus
mea domus orationis est, uos autem fecistis il
lam speluncam latronum & hic plenius dicit
post hoc sic ipse dixit & inuenit in templo ui
dentes boues & oues & columbas & nummo
larios sedentes & cum fecisset quosdam flagel
lum de funiculis omnes eiecit de templo, oues
quoque & nummulariorum effudit aers
& mensas subuertit & hi qui columbas
uidebant dixit aufer te istec hinc. Nolite
facere domum patris mei domum negotia
tionis, hic impleuit quod dixit in psalmo,
Zelus domus tue comedit me, habuerunt
principes sacerdotum consuetudinem

uidere boues & oues & columbas propter aurum
& argentum uel alice res quec uolebant iudei
ideo fuerunt dispersi & capti & celi multi de populo di. p
ea habuerunt consuetudinem de diuersis parti-
bus conuenire ad solemnitatem dñi celebrare
in hierusalem & non potuerunt de longe deducere
pecora & uolatilia ad sacrificandum, Inde sa-
cerdotes nutriebant boues & oues & columbas
conpercerunt aurum & argentum ab illis homi-
nibus; quid longe ueniebant, Inde displicuit dño
quando uidit illos negotios in templo & illum
leboram quem faciebant illis quid diuersis
partibus ueniebant propter dñm sacrificare
dño dō suo in hierusalem & inde flagellauit eos
dñs & eiecit de templo. de ista causa hieroni-
mus dicit, alius uidetur plus esse de uirtutibus;
oculis nati cecili in luminare quinec foramine
oculorum habuit nisi plance facies; alius uide-
tur plus fuisse mortuos suscitare mihi
autem uidetur maius omnibus uirtutibus esse
eiecere multitudinem principum sacer-
dotum de templo; que potuit se & alice par-
te pugnare contra alteram hostem.

Interrogant tractatores: & soluunt quif fe-
 cit illam laudem & gloriam nō in iherosolimis
 iherusalem quic multas uicibus fuit prius in ihe-
 rusalem. ne habuit similem laudem, duobus
 modis dicunt fuisse, primo ^{cum} quia dñs dēmisit lau-
 dem suam audire quod prius non fecit sed pro-
 hibuit, alio modo laudebant eum turbae pp-
 ter uir tutem quos uiderant in illis diebus;
 prius diō matheus alio uir tutem quando uen-
 nit de ihericho. Inluminauit oculos duorum
 cecorum in uico. qui expectabant eum quan-
 do audierunt eum quod ih̄s ueniret & pillā uia,
 & marcus similiter de uno ceco Inluminato
 in illis uicem; quando doxit math duos & lu-
 cas cōmerat alium cecum Inluminatum
 ab illo quando ambulauit ihericho. & alia
 uir tutem plus fecit in illis diebus; de lazaro
 ipse in illis diebus; in deserto ultra iordanem
 ubi p̄dicauit ioh̄ baptiste & baptizauit
 in illis diebus; Inter ^{ea} miserat ^{uir} tuis sorores lazari
 debethania misissas ad eum, & puenerunt ad
 eum & dixerunt ei quod amicus eius laza-
 rus Infirmus erat, & ipse dixit illis, illece.

In fir mitces non ē ad mor tem sed ut glori
ficetur filius dī in eo, & dixit dñs apostolis suis, ea
mus In iudeam. & dixerūt ei apostoli. **I**udei nolue
runt te lapidare & tu uccidis illuc, **I**nde di
xit illis. nonne duodecē m̄ hore dies sunt. qui
ambulat In die non offendit quia uidit lucē
huius mundi, quia autē In nocte ambulat of
fendat quia non uidit lucē, **N**on simpliciter dixit
dñs apostolis ^{sed} quæsi dixit & non n̄ uos duode
cē m̄ apostolime quæsi duodecē m̄ horae &
ezodier: si uos ambulat In lucem ecce non of
fendat **q**uamdiu me uidetis, si uos autē habea
tis aliquid de tenebris Infidelitatis tunc of
fendat. **P**ostecce dixit illis ih̄s, Lazarus ami
cus n̄r̄ dormit sed uccido ut ce somno suscitē eū;
Dixerunt ei discipuli eius. dñs si dōc̄ m̄r̄ seclud̄s
erit, dixit autē ih̄s de mor te eius. **I**lli autem
p̄b̄t̄er̄ quod de dormitione somni dicer̄,
Tunc dixer̄ go eis ih̄s manifeste, Lazarus mor
tuus ē & gaudio propter uos ut credatis
qm̄ non eram ibi sed eamus ad eum, dixit
er go thomas quidē didimus ad eū discipulos
suos, eamus & nos ^{ut} moriamur cum eo, **V**enit

dñs n̄ de ier dāne phiericho & puenit ad montē
 oliuēti ad illum castellum mariae & mar
 te & lazari & lazarus mortuus erat, & in
 quarta die puenit dñs illic post mortem?
 Multi autem & iudeis uener̄ ad mariam &
 cecidit ^{ha} ut con solarentur eam de fratre
 suo; martha autem ut audiuit quod ih̄s uenit
 occurrit illi marice autē domi sedebat, di
 xit ergo marthee ad ih̄m, dñe si uis ser̄ hic frat̄
 meus non est & mortuus. Sed & nunc scio quā
 quecum que poposceris a dō dabit tibi dñs,
 dicit ei ih̄s, resurget frat̄ tuus, scio quia re
 surget in re sur rectione in nouis simo
 die, ambulauit marthee ad maricē & dixit
 ei quod dñs uenit, & marice surrexit &
 puenit ad dñm, & dixit similiter de fratre suo
 quomodo marthee, & plorauit marthee
 & multi de iudeis qui uener̄ de hierosolē
 cum eis, dixit illis, tollere lapidem dese
 pulchro, & dicebat t lazaro, lazaro tuem
 foras, & diligauerunt eum, & in illo ho
 re ambulauit coram illis, & accepit uir
 tutem suam, quæ si num quæm fuit sc̄

Infirmus nec mortuus; illi qui uiderunt istas uir-
tutes in presentia eorum; debuerunt laudare
& magnificare dñm in hierusalem; sic futis-
te rē dñi in hierusalem secundum istoriam &
habet sensum; Illi duo discipuli quos misit dñs in
castellum signū doctorum de populo circumcisio-
nis & de populo p̄puti. hoc ē de populo iudeorum,
& de gentili dicuntur quia seduo. quia de duabus
causis essentialiter p̄dicauerunt de dilectione in di-
& proximi; & illud a castellum signū mundum. al-
quando signū doctorum noui testamenti; Inque
misit dñs doctores suos p̄dicare. Ille a sinice signū
sinagozē iudeorum quem alligatae fuit subiu-
go legis; & illud pullus. tipum populi gentium te-
net. cui nemo doctorum sedebat usque ad illud
tempus; Vestimētae apostolorum. ad sensum
doctrinae aptica ubi semper dñs sedere deside-
rat. Vestimētae turberum stratae in uice
confessiones peccatorum & disperatio uo-
luptatum terrificerum. Ille palme signū uic-
toriam xp̄i de diabolo p̄ passionem crucis quia
palmeae in greco sermone. uictoria in lati-
no inter p̄tatur. Illa turbae quae p̄cedebat

& laudabat dñm / turba electorum dñi In ueteri
 testamento / quem uero rocebant salutem huma
 ni generis & illatur bec quae sequebatur / tur
 ba iustorum noui testamenti q; similiter ro
 gant salutem humani generis In die iudicii;
 scribe & phoe riraei & iudei Inuidiosi qui no
 lebant laudis dñi audire / signf demones qui
 semp uolunt nocere laudanter & magnifican
 ter dñm, & ille mundatione templi de illis ne
 gotiatorib; meclis / signf mundationem ed is
 xpi / quando eiciat dñs & sepe crabit familia
 aduer serui de familia suce, dñs noster colle
 git apostolos suos & turbam fidelium que
 laudabat eum, Illos meelos cum contumelia
 & flagellis eiecit foras / sic faciat In die iudi
 cii / colligat electos suos secum In suam par
 tem / malos autem cum flagellis uerborum
 eicit In ignem aeternum & flagellae pae
 narum, Inde debemus considera re istae uer
 bae dñi & principes sacerdotum quomodo dix
 erit de sua domu / & quomodo displicuit ei In
 ueteri cupiditate in & auaritia in & negotia
 In templo suo, In illo tempore non fuit domus

constructae ad orationem dei nisi templum salu-
monis; tamen plenus fuit mundus de templis
idolorum; post aduentum domini in nouo; ~~colte~~
domus constructae. In nomine dei hoc est edendi.
In quibus cotidie oratio & perfectio bonorum ope-
rum quod displicuit domino in uenire ^{lege} in templo
suo. Nominis nunc displicuit ei nunc inuenire in
ecclesiis suis; In dedit unum ^{etiam} uisitorum princi-
pibus & doctoribus ecclesiarum; non demeritis
in ecclesiis crescere illic quae erexit dominus de tem-
plo quibus flagellauit & damnauit sacerdo-
tes templi, & non dubitamus quod hi qui similiter
faciunt in domo dei flagellandos esse in paena
Inferni; Inde debemus unusquisque liberare
nosmetipsos a cupiditate & auaritia & negoti-
is secularibus & peculiaribus ut non eiciat
nos dominus cum his in caelis qui displicuerunt ei nunc
in ecclesiis suis; sed collegat nos secum in
regnum suum. ubi regnabimus cum illo in
perpetuum ut ecce sine fine In seculum amen

EUANGELIUM

rat de sur rectione dñi. uidere sepulchrum uer
 pere sabbati; & postea dixit marcus; & ualde ma
 ne unce sabbatorum uenit ad monumentum
 orto iam sole; & lucas dixit; unce cum sabbati
 uenerunt uel de diluculo ad monumentum
 portantes q; paraue^r aromathec. Iohannis dix;
 una cum sabbati marice magdalenae & ue
 nit mane cum adhuc tenebre essent admo
 numtum; non sunt contrarii euangeliste
 inter se sed di lectio mathei qui in sepulchro
 fuit, fecit frequentie uisitaciones. fecit diuer
 sitatem narrationis; in illo quod dixit mathe
 us de uespere sabbati. hieronimus tractauit n
 uespere scendi & sed uespere cente nocte, qua
 si dixit sabbati non in fine diei sed in fine noctis ue
 nerunt; in uerbo lege. Ille nox que dominica
 non fuit nox sabbati. & ille que lune non fuit
 nox dominica; que in illo tempore dies pcedebat
 nocte & nox sequebatur die; Inde uenerunt
 mulieres in fine illius noctis quando incipere
 bat dies dominicus lucescere. Isti tres matheus
 & lucas & ioh^{ann} nullam contrarie^{etiam} in se ha
 bent sed concordant; que finit noctis & di

Luculam & cum adhuc tenebre essent. quæsi
unæ sententiæ; quæstæ tres de fine noctis &
de initio diei dixerunt, Marcus autem dixit. prædixit
aliquid per se quando narrauit orto iam sole.
& illeem causæem concordat Augustinus in libro
concordiarum. prædixit quando incipiebat sol
clarere & lucere cælum. quia non alicæ cau
sæ factæ lucem ante ortum solis nisi sol, di
cunt alii tractatores quod hi tres. Marcus
Lucas & Iohannes dixerunt de horæ egressi
onis modorum de ciuitate de iustis, Marcus
autem dixit de egressu eorum ad sepul
chrum, quia sepulchrum non fuit intus in
ciuitatem hierusalem sed foris in orto,
& eodem modo dicunt tractatores quod hi
tres. Math. Lucas & Iohannes dixerunt secundum
istoriam quomodo factum quia ipse resurre
xit in diem & noctem. sicut dicitur de illo.
utrumque tenebat, tenebat partem diei
& de nocte & hoc secundum sensum congru
um erat. quæ resurrexerat tunc proficeret
ad lucem iustorum & inluxit tenebras pec
catorum, Marcus ipse dixit secundum sen

111
sum quando dixit orto iam sole, dñr noster solus
ticiae quando ortus ē de sepulchro quando resur-
rēxit. In illa horre uenerunt mulieres ad monumē-
tum. Venit marice magdeclenae & cetera maria
uidere sepulchrū. Uenerunt ille mulieres ad mo-
numentum cum aromatibus ungere corpus dñi.
consuetudine hōre humanitatis quia habuerunt
iudei consuetudinem sepelire mortuos cum pig-
mentis caris ne ille corpore putrescerent
in sepulchro. Uoluerunt ille mulieres honorare
dñm mortuum in sepulchro quem diligebant
in uitae quia non potuerunt in illo die quando se-
pultus ē dñs propter timorem iudeorum; & ipse
habuit qui fecerunt curam de suo corpore. Jo-
seph ab arimatice sūss discipulis & diues erat
propter ministerium sepeliendū. & alter bo-
nus nēchodimus nomine qui uenit ad ih̄m in
nocte prius illuduo ligauerunt corpus dñi lin-
teaminibus cum aromatibus; quia nēchodimus
secum portauerunt mixturam myrrae & aloes
quasi centum libras plus cum memorant eu-
angeliste de marice magdeclenae quam de
marice mat rēdñi & hoc erat conueniens

quia nemo habuit laborem de passione dñi quo
modo **M**arice magdcelene. Inde plorabat
iuxta sepulchrum & interrogebat eam dñs;
mulier quid ploras? & ipsa respondit dñm meū
tulerunt & nesci ubi posuerunt eum. Mater
dñi non sic habuit laborem de filio suo. quia
ille habuit ^{ue} traxerit quia licet mater non habuit,
habuit conceptionē sine peccato & habuit
partum sine dolore & habuit suum filium eru
cifixum sine luctu; & alio modo dicunt tracta
tores quare plus cam memorat de marice
magdcelenae quae mater dñi. quando
cer seuerat opere carnalice dño nostro. Mat
carneclis. Non dñr nolebat marice lugere fili
um suum quia sapiebat p̄ sp̄m s̄m quē imple
uerat ille filium suum regnaturum in cae
lestibus ^{petr} pro labore huius uite; & de altera
causae iterum dicunt tractatores quare
plus cam memorat de marice magdcelenae
q̄ plus signē ad sensum quā mat dñi. Mater
dñi signē sine gozē iudeorum. Marice autē
magdalaene ecclesia gentium; maior cau
sa & ecclesia gentium congregata sacer

^{ACUNTI}
 totis partibus mundi. quem sine ego feci iudeorum
 deince prouincie paruce tantum. In die Impsal
 mo de ecclesia gentium, a finibus terre ad te
 clamaudne, quesiidi **XPI** & ¹⁹⁷ totis parti
 bus mundi uenio ad te. & inde dicit In euangelio
 dñs psem & ipsum de concursu ecclesie genti
 um; ad xpm uenient ab oriente & occidente
 & cetera quilonis & meridie & recumbent cum
 Abraham & Isaac & Iacob In regno celorum,
 Illud uer pere quod dixit matheus; signum finem
 ueteris testamenti. quibus diebus finit ue
 tur & incipet nouum, quando cenauit dñs
 cum apostolis suis In cenae dñi. In illo die fecit
 pascha iudeorum. & dedit apostolis commu
 nicare de azno & de calice ueteris; In illa hora
 finit uetus. & postea transfigurauit corpus
 suum in panem & secernit sanguinem suum In uinum
 & dedit discipulis suis communicare de sec
 ernificio suo nouo. & illuc incipet nouum &
 ipse fuit In illo die quesi lapis angularis inter
 duces parietis inter ueterem legem & nouam
 & ecce terre motus factus est magnus. Ange
 lus enim dñi descendit de celo & accedens

reuoluit lapidem & sedebat super eum, duo
bus modis fuit reuolutus ille lapis, primo modo
ad confirmationem resurrectionis, si non nunti
asset angelus resurrectionem dñi. Non
potuerunt alii credere propter iudeos, si non uis
derunt sepulchrum apertum quod dicit in li
teris euangelii quod dederunt pecunie copio
se miltibus ut dicerent, quod non resurre
xit dñs, sed discipuli eius nocte uerunt & fu
rati sunt eum illis dormientibus, Secundo mo
do fuit reuolutus ille lapis ad blandimentum
mulieribus, qui cogitabant inuicem, quis reuoluit
nobis lapidem a monumento, erat autem
aspectus eius sicut fulgor & uestimenta eius si
cut nix, Ille aspectus quae si fulgor ad terren
dos miser & cecidiudeos non credentes resur
rectionem dñi, Illa candida uestimenta ad
consolationem mulierum, Iste cause de ful
gore & de candore uestimenti fuerunt fi
gurate in columbis qui precedebant populū
dñi qui uenerunt de aegypto, Dedit dñs colum
nā ignis pro noctem populo suo ad terro
rem inimicorum suorum & dedit colūnā

nobis p̄ diem ad consolationē populisū; haec
 dūcē signa que fuerunt in populo dī in uerū &
 ostēse cum angelo in resurrectione dñi; &
 iste erunt cum dño In terum Indie iudi
 cu ipse erit lenis & blandus ad electos suos
 & scōs; & erit horribilis & terribilis impiis &
 peccatoribus; quōd dulcius & lenius potest elec
 tis & scōs di quam illud. quando separebit illor
 & familie ad uerū scōs. & ponat in dextera
 sua & intrabunt cum fiducia post resur
 rectionem in uitā aeternā; quōd durius
 & terribilius impiis & peccatoribus quam
 illud. quando expulserunt cum contumelia
 & angustia & tristitia ab ianua regni & dic
 tur illis; discedite a me omnes qui operamini ini
 quitatem; sicut flexus & stridor dentium;
 & erunt electi in illa hora cum illa senten
 tia in p̄aenā ignis aeterni. debemus nos
 om̄s recordare & cogitare de illa dulcedi
 ne dñi ad electos suos in die iudicii. & de illa
 amaritudine peccatorū; quicumque cogi
 tat & p̄parat se purgamente in bonis
 operib; resurget in illa die in resurrec

tionem uitae & collegat in regnum suum inui-
tam aeternam in saecula saeculorum amen, XIII

IOHANNES: EVANGELIUM

te commemorat de resurrectione dñi & di-
xit quod marice magdeleus uenit mane
cum adhuc tenebre essent ad monumen-
tum, & non solle uenit sed alie mulieres
uenerunt cum ille que secute fuerunt
dñm a galilea & mater dñi fuit cum illis,
tacuit iohannis ^{de} alie ^{ibid} mulieres propter
laborem mariae magdeleus & prop-
ter amorem dñi cum ille uenit ad monu-
mentum & uidit reuolutum lapidem
& non inuenit corpus ihu in monumento
cur rebat nuntiare discipulis, uenit ad
simonem petrum & ioh & dixit illis, dñm me-
um tulerunt & nescio ubi posuerunt eum,
& illic rebant ad monumentum proba-
re quod dixit marice, & precurrebat
iohannis ceteris petro quia iohannis inue-
nit erat ^{de} leuius ^{et} ad currendum, petrus

q. XIII.

114
autem senior fuit. Indardius potuit currere.
Vente ioh prior admonumentum & non intra
bit & uidit lintheaminee cum inclinasset & se
uent simon p&rus p&sterior & introiuit
& uidit lintheaminee positae & sudarium qd
fuerat sup caput eius. Non cum lintheamini
bur positum sed paratum inuolutum in unū
locum. tunc introiuit iohannis post p&rum
& uidit & credidit. uidit lintheaminee & cre
didit uerbis mariae que dixerat illis de dño
& de sepulchro. Itiduo simon & iohannis si
mul prececeris diligebant & iste cursus discipulo
rum sic fuit secundum historicē & habet sensū
misticum spiritaliter. Ille iohannis iunior sigf
sigōzā iudeorum qui prior uenerat ad monu
mentum qui habuit propheticas & figurat de
incarnatione xpi & de passione & resurrec
tione. & non introiuit qui cenoluit credere
ne humanitatem nec diuinitatem sed sta
bat quae si uacua iuxta sepulchrum, p&rus
ille senior significat ecclesiā gentium &
ille debuit significare ille ecclesiā quia
sup illum positae ē sicut dñs dixit de illo sup

hanc p&ram ædifica boecclesiam meam; æcclesia gentium tardius uenit & introiuit quia credidit in car nationem & pcessionem & resurrectionem diuinitatem ^{acti} humanitatem, **I**lle lintheamine quibus ligatus fuit corpus dñi signat humanitatem eius, **I**lle sudcerium capitis figurat diuinitatem eius. In uolutum in unum & separatum, dicit gregorius lintheum quippe quod in uolutum nec eius initium nec finis ^{spicitur} incipitur, Recte ergo sudcerium capitis in uolutum inuentum est quia celsitudo diuinitatis nec cepit esse nec desinit, **N**ec primiciu nascitur nec per terminum coangustatur, Bene autem additur in unum locum, quia in se iuramentum dñi non est sed in unitate se op constat, & illius gratiam habere merentur ab inuicem qui in unitate fidei se col legunt, separatim inuenerunt sudcerium quia ipse redemptoris pcessio longe a pcessionem disiuncta est, quoniam ipse sine culpa tulit quod nos cum culpa tolleramus, ipse sponte succumbere uoluit ad quæ nos uenimus. **I**n uoluto, Ingressus est iohannis p p&ram

115
quice in fine mundi ad redemptoris fidem
iudea colligitur, paulo ad testante qui ait,
Complentudo gentium subintravit & sic
omnes israel secluserunt, Iterum die gre-
gorius, sub breuitate fratris km̄ de euan-
gelica lectione transcurrimus. Adfer-
tat ut de ipse tante sollempnitatis nobili-
tate aliquid loquamus, hanc enim recte
sollempnitatem dñe dicimus, quia sollempnitatis
celeriter ante cedit. Sicut enim in sacro eloquio
sc̄a sc̄arum uel cantica canticorum profue
magnitudine celebritates itcedi festiuitas
recte dici potest sollempnitates dominica
sollempnitatem, & hac quippe sollempnita-
te exemplum nobis resurrectionis da-
tum est, sper celestis patrie apertae, per
hanc electi ad per adisi gaudice reduc-
ti sunt, qui prius claustris inferni tene-
bantur, que ante passionem suam dñs
dixit, In resurrectione suam impleuit,
si exaltatus fuero a terre omnia trahā
ad me, Omnia enim traxit quide elec-
tis suis apud inferos, nullum reliquit dom-

nice abstulit utique electos, Neque enim
infidelis quisque & pro suis criminibus a dñs
subpliciter deducatur adueniam dñs resurgen-
do non reparavit sed illorum inferni clau-
stris recepit quos suos infide esse cognouit.
Vnde recte eadem posse propheta dicit
Ero mors tuae omnis et mors tuae omnis
inferni, quod autem occidit homo facit ut non sit
ex eo quicquam, quod enim mors & partem
abstrahit partem iterum relinquit, quia ergo in
electis suis funditur. In morte & inferni
nomen istius sollemnitatis resurrectionis
dñi paschae dicitur, alii putant quod de paschi-
one dictum quia simile in dno paschae & pas-
sio, sed uerius est hoc nomen ebraicum & inter-
pretatur in latino transitus, primitus dictum
de transitu. angeli aegypto de domibus isra-
helitarum ad omnes aegyptiorum, dixit dñs
ad moysen congregare populum suum in
unum locum in ramase quando uoluit liberare
populum suum de seruitute aegyptiorum & di-
xerit ut sacrificar sent agnum & ponerent de
sanguine agni super trumque postem & insu-

p l i m i n e r i b u s d o m o r i u m . I n i l l a n o c t e d e c e n
 d i t a n g e l u s d i d e c e l o & u b i c u m q u e u i d i t s i g
 n u m s a n g u i n i s d e i . N u l l o m o d o u i n d i e t a m
 t a r s i t s e d t r a n s i t a d d o m o s a e g y p t i o r u m
 & o c c i d i t p r i m o g e n t e e a e g y p t i , a p r i m o
 g e n t o r e g i n e u s q u e a d p r i m o g e n t e o a n c i l l e
 a p r i m o g e n t o h o m i n e u s q u e a d p e c u s p e c c o
 r u m . s i c u t d i e i n p e c e l m o . I n i l l o m a n e n u l l e
 d o m u s f u i t i n a e g y p t o q u e n o n h a b e r e t p l o
 r a t u m & u l u l a t u m & l u c t u m ^{secundu} p r i m o g e
 n t e e s u c c q u e n u m q u e s i m i l i s u i n d i e t a m f u i t
 i n a e g y p t o . S i c d i x i t d e u s a d m o r s e n . p r i u s
 f a c i a m u i n d i e t e e m i n a e g y p t o q u e c l i s a b i m
 t i o m u n d i n o n f u i t , a l u d i c u n t d e p r i m o g e
 n t e i n a e g y p t o n u l l e e u i n d i e t e e . a l i n d e
 p h a r a o n e d e m e r s o i n m a r e r u b r o . p a s c h a
 d i t s i c u t d i x i m u s d e t r a n s i t u p o p u l i d e r a m a r
 s e . I n i l l e n o c t e p o s t q u a m f e c e r u n t p e c c
 a & i l l u d p a r c h a p r i m u m f u i t i n m u n d o
 n o n f u i t p r i u s u s q u e a d i l l u m t e m p u s , &
 i t e r u m p a s c h a d i x e r u n t d e t r a n s i t u d n i i n
 r e s u r r e c t i o n e s u c c & d e t r a n s i t u e l e c t o
 r u m e i u s d e i n f e r n o . r e s u r g e n t e r c u m d n o

& de transitu omnium in die iudicii, quæ non
in altero dicitur & resurrectio omnium homi-
num nisi in die pasche, Illud signum sangui-
nis agni quod liberauit populum dei de iudic-
tate ægyptiorum hoc iterum liberauit po-
pulum dei in die iudicii de iudicetate peccato-
rum, quicumque habebit in memoriam in-
tus in corpore sanguinis xpi hoc est passio-
nis eius & habebit confessionem nominis sui
furoris in ære & quicumque portauerit sig-

Linum crucis xpi in frontibus; quæ sit in superli-
minibus; hinc erunt liberati in illo & collecti
^{in iudicetate} in scilicet a factorum amen. xx.
de pente costen

VIAS. ECIANGELIS TAM

memorat in actibus; apostolorum de
aduentu spiritus sancti super apostolos in ieru-
salem sic ipse narrat, cum comple-
rentur de pente costen fuerunt apostoli
simul omnes in unum, & factus est subito
de celo sonus tamquam aduentus spiritus
vehementis. & impleuit totam domum

117
In quibus erant apostoli sedentes prope mœni
iudeorum. & apparuerunt illis diuise lingue
sicut ignis. sedit supra singulos eorum & re
plati sunt omnes sp̄s sc̄o & ceperunt singuli
loqui aliis linguis prout sp̄s sc̄i decebat elo
qui. ^{illis} Dixit dñs apostolis suis. ante ascensio
nem & expectare in hierusalem promissū
patris ut acciperet sp̄m sc̄m. & ipse filius p̄ se
promisit dicens ad illos. non dereliquam
uos œfanos sed mitte tam sp̄m paraclitū
qui uos corōb̄it. tribus uerbis datus
ē sp̄s ap̄t̄is prima uice dedit illis quando
dixit. Infirmos curate. mor tuos suscita
te. leprosus mundate. demonia eicite. gra
tis accepistis. gratis date. quia non potuer
istis uir tuter & sanitate facere nisi p̄
gratiam sp̄s sc̄i. Secunde ^{uice} post resurrec
tionem suam dedit illis sp̄m quando stae
tit in medio eorū & dixit illis. Pax uobiscū
& in sufflauit in facies eorum & dixit.
Accipite sp̄m sc̄m quorum remiseritis
peccata remittuntur eis & quorum de
tineritis detententur. ^{cia} tertia uice in he

ruscalem in pentecosten in quinquagesi
modie resurrexerunt dñi apascha, quia
pentecosten in greco sermone quinquagesi
māni in latino, fuerunt apostoli simul in
unitate fidei & caritate fraternae quicquid
habuerunt in commune fuit, nullū propriū
nullum peculiare habebant, et dixerunt a se
illae dua uerbae meum & tuum, quia audierunt
in scripturam si non haberent homines haec
dua uerbae meum & tuum bonam uitam eger
sent inter ris, fuerunt apti simul in unitate
fidei in cenaculo quae in solario alto, in tercia
mansione a terra fuerunt apti & discipuli
apostolorum illis & illis qui secutierant dñm cen
tum uiginti homines inter totum & mat
dñi cū eis & ceteris mulieres, uenit ille sonus re
pentinus celerius ut illi qui fuerunt in domū
qui meruerunt accipere spm scm nonambu
lar sent foras nec illi intus intrasent de foras
qui non debuerunt spm habere, & impleuit
totam domum quia sps scs nescit sup uacua
demit tere sed ubi uenit totum implat &
uiserunt illis diuisio lingue, primitus p totū

mundum unalingua fuit ebraica usque ad dilu
 uium. & magnum tempus post diluuium. Fuit
 alius rex moriente in asice. nebrod nomen eius.
 gigans fortis simus. ^{suo} In tempore In mundo ipse
 uoluit tērem construere. & congregauit ^{cum} to
 tas orientes quicumque potuerunt opera
 ri ad edificandam tērem & illi turris in alti
 tudinem In pulchritudine non habuit simili
 tudinē In mundo de alio edificio; tribus modis fece
 runt turrem. primo modo uoluerunt suano
 mina scribere In turrem utpmaner & memo
 ria eorum usque ad finē mundi. Secundō modo
 uoluerunt diluuium fingere quia putcebant
 diluuium uenire iterum sup mundum. Tercio
 modo uoluerunt ascendere In celō de ille
 turre; postecce conspexit dñs illeem supbiam
 & illeem stulticiam; diuisit illam unam liguam
 ebraicam In septuaginta duces linguas ut nemo
 potuit ^{scire} Intellegere suō comparē. Inde cersecuer
 & edificat turrem & destruxit dñs illum aedificiū
 propē supbie eorum. & ille lingue diuisit. Con
 uer si sunt iterum apti In ebraicā linguā; que
 si flumine ad fontes reuertentur unde get

unt sic itē reuerſi ſunt in innocentiam apoſtolo-
rum, dicunt tractatores que celum ſimilitudi-
nem habuit lingue apoſtolice ſimilitudinem
mannæ que data ē ad populū dī in deſer- to
que celum nunquam ſecporem; uoluit unus
quiſ que in ea. Inuenire quando manducabant
ſic inueniebant. Itē fuit lingue apoſtolorum
inueniebant unus quiſ que ſuam propriam lin-
guam quam diligebant in lingue apoſtolice
& ſicut ignis ſedit ſup ſingulos eorum ſimul ue-
nit ſup ^{cunctos} totos ne ſup bice aut inuidia in aptis &
ſi ſup alios primus uenit & in for ma ignis ue-
nit ſp̄s ſc̄i ſup aptos & in for ma columbe ſu-
p xpm̄ ſic debuit eſſe quia illa columba ſim-
plex uolabile ē ſine felle. ſi xpm̄ fuit in mundo
ſine amaritudine peccandi. Non habuit ille
ignis quid ur̄t̄ & in xpo de peccato habuit in
apoſtolis & in aliis poſtece p̄ doc trine apo-
stolica, erant autē habitantes in hieruſa-
lem iudei uiri & uentes ^{dñi} & om̄ni gente ſq; ſub
celo. Itē congregatio ^{cum} totis gentibus nō
Non fuit de illis paganis. ſed de iudeis & po-
pulis dī. quia illi fuerunt diſp̄ ſi p̄ totum.

mun. dum Incaptiuitatib; prop̄ pec
 cate. eorum, & habuerunt consue
 tudinem uenire de totis partib; In hierusee
 lem ad ora redm̄sum ubi manserunt & ubi noctu
 ibi acceperunt linguas eorum, Facta autem hac
 uoce conuenit multitudo & mente confusa ē,
 quia audiebat unusquisque linguam suam loquen
 ter eos magnē licet. Stupebant autem & mira
 bantur ad alterutrum dicentes, Nonne hi om
 nes qui loquuntur galilei sunt. & quomodo audi
 uimus singuli propriam linguam n̄ra in qua
 uisumur, Confusi sunt & stupebant quicquid au
 diebant a apostolorum ^{sermone} ~~parcebulcere~~ diuersis lin
 guis quia non putabant sapientiam de galilea
 nec loquacitatē ^{nec} urbanitatē, Inde dicebant de
 xp̄o quando audierunt illum predicare & uir
 tutes facere. Postea interrogabant postea
 aliquid boni de nazareth quia in galilea in lit
 terati homines & peccatores, Inde dixit paulus
 stultice mundi elegit d̄s ut confunderet & sapientes,
 In demagne confusio fuit iudeis quando non
 potuerunt resistere sapientiā apostolorum,
 & quomodo audiimus singuli propriam lin

quam nr̄am In quæ nati su [redacted] mus
Parti & medi^{is} par^{ti} de par^{ti} [redacted] thia
aboriente in asia maioris, medi^{is} & deme
dia addætera par^{te} a sic maioris iuxta
mare rubrum ubi intrant ille flumine in
mare rubrum eufrates & trigris; & elamite ab
elam filio sem nepote noe qui fuit princeps^{us} p^{ro}
dit; & qui habitant mesopotamiam sⁱⁿrie in
sinistra par^{te} asiae iuxta montes caucasi
inter eufraten & trigrum; iudeam & cappa
dociam, Judea in dætera par^{te} regionis is
rahel in palæstina cappadociam in sinis
tra par^{te} asiae maioris inter montem tau
ri & montes arminie ubi sedebat archa noe
post diluuium, Pontum & e^{ss}iam & ille pon
tus in sinistra par^{te} asiae maioris prope ad
asiam minorem, asie minor in sinistra
par^{te} asie maioris prope regionem
grecorum sed habent inter se in mundo
mare terrenum qui uadit in sinistra par
te. Friziam quoque & pam philiam dicunt
quod de prouinciis asiae maioris quia illic
habet septem prouincias; minor d^{icitur} in eo

paratione maioris quia de mē dī mundi tenet
 aegyptum & partem Libie que sunt secus cy-
 renen, aegyptus ipse sine asiam maiorem; in
 dextera parte tangit ad ethiopia & mare
 octanum; & partem Libie, Libice pro uincio in-
 ter aegyptum & africanam; & qui aduene-
 runt romam de romae & romae de ^{dieptur} ramu-
 lo, Iudei quoque & aduene ex e, Iudei
 de iudea de tribu iudee, ex e alia in
 sulce magne in mare tyrreno non lon-
 ge a regione israhel, & arabes de arabia ad dex-
 teram partem asiae maioris iuxta mare rubrum
 ubi uenit plebs rē de illomari, audiuimus eos lo-
 quentes nostris linguis magne licēdi, Iste pro-
 uinciae & isti habitores habent inter p̄tati-
 onem & sensum, parthi diuidenter inter p̄-
 tatur significat eos qui diuidunt inter terrena
 & caelestia & inter corpus & animam, non
 plus cogitant terrene quam caelestia,
 nec plus de corpore quam de anima, coe-
 di mensurantes inter p̄tatur signē eos
 qui mensurabant bona opera hic in presen-
 te ut accipiant mensuram meritorum

bonorum In futuro, **Elamite** oboedientes
Interpretatur & signef eos qui habent pu
ram oboedientiam In ecclesiadi, sicut exemplū
dñi qui fuit oboediens patri usque ad mor
tem, Mesopotamiam eleuatce Inter pre
tatur & illi habitatores eleuati signef eos qui
eleuant cogitationes suas ad caelum remir
ad caelestia, **Judeam & cappadociam;**
iudea a confessoribus Interpretatur & iudei
confessores signef eos qui confitentur
sua peccata sicut dixit apostolus, Confite
mini peccata uestra alterutrum, cappado
cia Interpretatur manus redempta ad dño & illi
habitatores redempti ad dño; signef eos qui re
dempti de sanguine xpi, **Pontum** Inclinant
& habitatores inclinantes Interpretatur sig
nificat eos qui Inclinant aures ad uerba dei, a
sia uocatce Interpretatur & illi asiam uocati
Interpretatur signef eos quos uocauit dñs ad se
in nomine utriusque populū dicens, Venite
ad me omnes qui laboratis & honorati estis
& ego reficiam uos, **Frigia** scilicet Inter
pretatur signef eos qui seindunt corda sua

compunctione cordis: sicut dixit proph&ce .
 seindite cordecura & non uestimenta uestra
 Phamphilia conuersio inter p̄tatur; & illi
 habitatores conuersio inter p̄tatur significat
 eos qui conuertunt se a peccatis suis secundum
 bum, conuertuntur ad me & ego conuertar ad
 uos, Aegyptus tenebre interpretatur. Aegyp
 ti tenebrosi significat eos qui fuerunt in tenebris
 ignorantiae & infidelitatis: quibus inluxit gra
 tiae saluatoris d̄i. Libia interpretatur ueniens;
 & illi habitatores ueniens: sign² eos quibus dictu
 rus ē d̄s in die iudicii. Venite benedicti patris mei
 possidete paratum uobis regnum ab origine mun
 di. Romani sublimis interpretatur uel tonantem;
 figuram apostolorum tenent; sublimis fuerunt
 in mandatis d̄i & in conuerunt spiritus ecclesie doc
 trina in mundum. Er&ce hereditates: & illi cō
 r&entur heredes: sign² eos quibus dictum ē he
 redes d̄i coheredes xpi. Arcebes humiles inter
 p̄tatur: sign² eos de quibus dictum ē & humiles
 sp̄s secl uabit. Stupebant autē & conster ne
 bant ad alter utrum dicentes, Quid uult hoc
 ēē. alii autē diridentes dicebant quia

multo repl&isunt. stans uero petrus cum unde
cem apostolos eleuauit uocem suam & dixit, ui
ri uidei & qui habitatis hierusalem uniuers
si hoc uobis notum sit & auribus percipite uer
bec mea, Non enim sicut uos & ceteri stimatis hiebrui
sunt cum sit hora diei tertia sed hoc e quod die
tum est per ioel prophetam, Erit in nouissimis
diebus dicit dominus effundam de spiritu meo super omnem
carnem & prophetabunt filie eorum & filie ipso
rum & iuuenes eorum uisiones uidebunt &
seniores somnia somnabunt, & quidam in ser
uos meos & in ancillas meas effundam de spu
meo & dabo prodigia in celo sursum & signa
super terram deorsum. sol conuertetur in te
nebras & luna in sanguine. Prius quam uen
iam & dies domini magnus, & omnes qui inuocauerit
nomen domini secluserit. Petrus apostolus ce
pit predicare & respondere ad illos qui pu
tebant apostolos ebrios esse & dixit illis audire
sua uerba & accipere in auribus suis ut non de
foris tantum audirent sed in auditu cordis
intelligerent, alia causa est ista quam uos
necitis, legis istam prophetam & audistis

de aduentu sp̄s̄ sc̄i sup̄ nos & sup̄ alios a nobis
 & non credidistis. Inde uidistis; istec proph&ia ho
 die incipit. implere quia effusus ē sp̄s̄ sc̄i super
 nos: & effund&ur usque ad finē mundi sup̄ alios;
 quod dixit proph&ec fuit imple&um in apostolis;
 quia illi proph&abant & dicebant de pr&eritis
 & presentis & futuris; & filie philipp̄ quōrum
 proph&ecabant & iuuenis eorum uisioner uide
 bunt. sicut paulus ap̄t̄s̄ qui raptus ē usque ad
 tertium celum & audiuit inauditae uerba de
 regno celorum. & ioh̄ euangelistec multec
 uisioner uidit sicut diē in apocalipsin; & p̄ter
 apostolos de remoribus uidit uocem missū de ce
 lo & audiuit uocem dicentem sibi, occide &
 manduca & signec & prodigia fuerunt in ce
 lo & in terra. Aliquando in terra motu
 aliquando infame. aliquando in pestilentia
 & multis uicibus; sol conuersus ē in tenebras
 & luna in sanguinē sic fuit se cū dūm̄
 toriam aduentus sp̄s̄ sc̄i sup̄ apostolos;
 Interrogant tractatores quere quinqu
 gesima die a pascha resur rectionis dñi
 Venit sp̄s̄ sc̄i sup̄ apostolos & quere in t̄cia

hora & quere in monte sion. & quere in hieru-
salem. & quere in te tuato. Istoc uice sup aposto-
los & inter ra prius accepserunt, quare non fuer-
sup illor qui non fuer de foris nisi sup eos qui fuer-
intus. quere in forma ignis uenit; quod inter-
rogant tractatores. hoc soluunt quare in quin-
quage sima die pasche, quia in quinquage sima
a parcha filiorum israhel datus est moris;
quare in monte sion quia in monte si nai
accepit moris legem. quare in hierusalem quia
hierusalem in te pratur uisio pacis, quia p
doctrinam spiritalem que datus est aptis in hieru-
salem facta est pax in tdm & homines inter cor-
pora & animas. in te lectus diptotum mundu,
quare in te tu alto & in te ce prius quia doctri-
ne apostolica docuit dilectionem proximi in
terra & dilectionem di in caelo, quare non ue-
nit sup illor qui fuerunt de foris nisi sup illor
qui fuerunt in intus, quia ille domus figuram
ecclesie xpi tenuit, & illi qui fuerunt in intus
in animis in domo figurameorum habuerunt
qui sunt in ecclesia di in pura obediencia & in
humilitate, & in dilectione proximorum fra-

tina; non congregant negocia secularia nec su-
 pbia nec amara sed humiles & mansueti nec
 uolunt detrahere nec blasphemare nec mur-
 murare nec amari nec cupidi nec fornicari
 sed casti & continenter corpora sua sabru-
 nolenter supflua & uana uerba & ociosa lo-
 qui; quia sapiunt quia de his rationem unum
 quisque in die iudicii reddat. qui sic habent in
 ecclesia diuine merentur accipere gra-
 tiam spiritus sancti; quare non uenit sup illos qui
 de foris fuerunt. quia sunt alii in ecclesia diuine
 quasi de foris. qui induunt unitatem ecclesie
 & non uolunt mandata dei custodire.
 nec exempla sanctorum sectari; supbi & inoboe-
 dienter auari & cupidi detrahentes & blas-
 phemantes & murmurantes negociato-
 res. incontinentes corpora sua. sed consen-
 tientes uoluntatibus suis; uenit loqui de dicitur.
 som nolenter. satuti & ebrii. plus curant
 de corpora quam de anima sua. Illi qui sic
 agunt. non possunt accipere spiritum sanctum prop-
 ter sua opera mala; quare in forma ignis
 uenit spiritus sanctus super aptos; quia in forma ignis.

Datē cē lē mor sē sicut dixit lē igitur in
dē terra eius; & mons sīnāi totus sōm abat
sicut diē in lit tēra ^{legi} uēteris quare intercia
hora uenit quia spiritalis doctrina p̄ ora
apostolorum predicatē ē. fides sc̄ trinitatis
p̄ totum mundum. Iste congregatio dē cōtis
gentibus ad hierusalem. adorare dē m̄. signifi
cat congregatiōē xp̄ianorum dē cōtis
partibus mundi uenientes ad ecclesiam xp̄i
in nouo adorare xp̄m sicut dixit dñs p̄ se ueni
ent ab oriente & ab occidente. ab aquilone
& meridie & recumbent cum abrahaem &
isaac & iacob in regno cēlorum. Iste tē
pus quinquagesimū habet sensum in quin
qua gesimo tempore. decē quinquagesimū;
habet & septem septimanas. Ille ^{si quis} dicimus nu
merus signū uetus cū decē mandatis legis; &
ille septimus numerus aliquando signū sep
tem gradus ecclesiae in nouo. aliquan do
sp̄m septē for mām p̄ quē doctrina ac dis
ciplina ecclesiastica constat & fecibilis
est; dñs noster habet sollempnitates suas;
habet suam natiuitatem & cir cū cisionē

& phiphaniā & cenā dñi ^{ac} resurrectio^{ne} & ascensione
 in celis. Atque sollempniter e sp̄s sc̄i quia in ista
 die uenit sup̄ apostolos. debemus ^{cuncti} totis quēsu
 mus in ecclesia dī considerare ut in numero
 bonorum de quib; nunc diximus consorci
 um habeamus. non in numero malorum
 quē sunt quasi de foris. In consorcium bonorū
 hic erimus in ecclesia p̄senti in consorcio eo
 rum in uita aeterna regnamus sine
 fine in secula seculorum amen. cap̄ xxii

DNS NOSTER

dedit consilium ap̄t̄is suis
 & dixit illis. ubi debuerant
 primitus p̄dicare & quid
 predicar. sent. quomanda
 uit illis p̄dicare in israhel
 prius de regno celorum; quomo
 do ip̄s dixit ap̄t̄olis suis sic ip̄s
 fecit p̄ se; non aliam gentem primi
 tus uenit in mundum nisi in israhel
 Inde dixit non sum mis sus nisi ad oues

que perierant domus israel. Itcēdua mandauit
quādo dixit dñs aptis suis ad tempus mandauit;
quia in euangelio aliam mandatecē mōtēcabilia
ad tempus dictecē, aliam mōtēabilia non usque
ad finem mundi. Diligimus dñm ^{ei} dixit se aptis
suis non habere peram in uia neque duppli
cia. nē aurum neque argentum in zona & p
ea legimus dñm intērogēs se apostolis suis:
quātos panes habētis quod pas ^{cebat} tur
bes in deserto; si non haberent consuetudinē
habere ^{uonā} prouēda in uia non intē rogās
se t illos de panib; & si non haberent argen
tum. n̄ dixissent apti sui eamus & emamus
escas in hanc multitudinem, deducētis
denarius quod prohibuit dñs apostolis habe
re argentū & aurum & non curare de ^{nece}pro
^{sa}uēdis, uisit illos in hisrahel predicare
& dixit illis. ^{erōn} Accipite necessaria sua ab illis
qui accipiebant suam p̄dicationem; & dice
bat dignus ē mercennarius mercede sua
Vere digni fuerunt apostoli accipere cor
poralia necessaria qui spiriteclice semi
nebant, Itcēducc ^{sunt} mandatecē. In uia gentiū

ne abieritis & incivitate s samaritanorum
 ne intraueritis, solum dñi nre p̄seunum manda
 tum ante passionem. & alterum postre
 sur rectionem soluebat. quando intrauit
 in samariam ubi fuerunt samaritani, alte
 rum post passionem & resurrectionē quan
 do ostendebat xi apostolis in galilea sicut dicit
 matheus. in monte m̄ ubi constituerat illis &
 dicebat illis, Datecē mihi omnes potestas in ce
 lo & in t̄rre, Eunter ergo docete omnes gen
 tes baptizantes omnes gentes in nomine pa
 tris & filii & sp̄s sc̄i docentes eos ser uere omnia
 quecumque mandavi uobis, & ecce ego uo
 bis cum sum omnib; dieb; usque ad consuma
 tionem seculi, & iterum dixit secundū marcū
 p̄ resurrectionem suam. quando nouissimae
 recumbentib; illis undecē apparuit & repro
 brauit incredulitatem eorum & duriam
 cordis. quia his qui uiderant eum resurrexis
 se non crediderunt. & dixit illis, Eunter in
 mundum uniuersum p̄dicare euangeliū
 omni creature, quando dix̄ omni creatu
 re quasi dixit & omnib; hominibus p̄ totū

stacchi mandu
 p̄ mandu
 m̄ccobu
 nonusque
 dixi scripto
 que dupla
 in zona d̄p
 postol̄i s̄m̄
 ebat tur
 confusidimē
 r̄ rogat
 int ar gen
 & emamus
 uentur
 otol̄i habe
 urare dep̄
 predicare
 ab illis
 em; & d̄ce
 t̄cede iū
 crete cor
 acul̄i s̄m̄
 inuā genū

mundum; quid ^ē homo. om̄ creaturā, quē sequat
tuor creaturis principalibus factus est homo.
primitus de terra & aqua & de igne & aere, & in
aliomodo dicit gregr̄, quare dicit homo om̄s crea
turęe quam tota creatura quia uidimus & tan
gimus in cælum & terra ad utilitatem homi
num totę creature sunt sicut uidimus cotidie
creaturas seruire hominibus; & alterū man
datum soluit dñs p̄ sem̄ & ipsum ante passionē
sic dicit in euangelio secūm iohannem. sic ipse
narrat. reliquid iudeā abiit iterum in gali
leam. oportebat autē ^{ei} transire p̄ sec̄ mariam
Veniit ergo in ciuitatem samariae; quę ^{est}
ē iuxta p̄dium quod dedit iacob ioseph filio
suo. erat ibi fons iacob; ih̄s autē fatigatus & tra
nere. sedebat sic sup̄ fontē; hora erat quasi
s̄exte. uenit mulier ^{de} sec̄ maria. aurire aquā
dicē ih̄s. dami hi bibere; discipulis eius habi
erunt in ciuitatem ut cerbas emerent; di
cit ei mulier ille samaritana. quomodo
tu iudeus cum sis bibere a me potestis que
sum mulier sec̄ maritana. non enim cou
tuntur iudei samaritanis. Respondit ih̄s

& dixerit, si scierit don uindi. & quis e qui dicit
 bi damibi bibere. tu fessitan p&it ser abeo. & de
 dis t& tibi. aquam uiuam, dicit ei mulier dne
 neque in quod aurier habes & puteus altus est.
 unde habes aqua uiuam. numquid & tu maior es
 patre nro habraim quid dedit nobis puteum istu
 & ipse seo bibebat & filius eius & pecora, Resp
 dit ihu & dixerit, omnes qui bibit seaque h& ac si
 ti & iterum. qui aut bibert seaque quam
 ego dabo ei non sitit & in a&ernum, sed aqua
 quam ego dabo. fiat in eo. fons aque uiue salien
 ter in uitam a&erna, dicit ei mulier dne dami
 bi hanc aquam. ut non sitiem neque ueniam
 huc aurire. dicit ei ihu. uade uoca uiru tuu
 & uenihuc. Respondit ei mulier & dixit non
 habeo uirum. dicit ei ihu. benedixisti. quia non
 habes uirum. quinq; enim. habuisti & nunc
 quam habes non e tuus uir. hoc uere dixisti,
 dicit ei mulier dne uideo proph&cc estu, Reli
 quid ergo h&rdriam suam mulier & habit
 in ciuitatem & dicit illis hominibus. Venite
 & uidete hominem quid dixit omnia quecumque
 feci, numquid ipse e xpr. scierunt de ciuitate

& uenie bāt ad eum, Sic fuit istec parabulce de sepo
& de samaritence muliere secundum historiā
& habet sensum, Aliquando istec mulier ad sen-
sum significat sinagogā iudeorum; ab illa enī
postulauit dñs aquā promi-
sit illi, aquam uiuam. hoc ē uitā aeternā p̄ fide;
habuit quinque uiros signū quinquelibros moysi;
& habuit unum indignum hoc ē diabolum quan-
do transgressi fuerunt legem; Aliquando ista
mulier signū ecclēsiā gentium; ab illa simili-
ter postulauit dñs aquam idē fidem & pro-
misit aquam uiuam. hoc ē uitā aeternā,
Sicut alterūm habuit quinque uiros quin-
que sensus rector in lege nature & habuit
unum indignum hoc ē aduersarium quando
transgressa ē legem nature quando ado-
rauerunt idola & demonia & ignorabant
dñm omnipotentem qui fecit celum &
terram & omnia que in eis sunt uisibilia
& inuisibilia, Aliquando istec mulier signū
animam peccatoris xp̄iani; ab illa enī
ma peccatrice postulabat dñs aquam pos-
tulabat conuersionem a peccatis p̄ penitentiā

& confessionē, Inde dicit p̄se conuertimini ad me &
 ego conuertar ad uos, & alibi dicit, Numquid quis fu-
 git non reuertitur & qui cadit non resurgit, ac
 si dixerit sc̄ & si fugiatis a me reuertimini in peni-
 tentiam & ego suscipiam uos, & sic ad d̄is in pec-
 cato resurgite p̄ opera penitencie & placabi-
 tur me. Illa cenima habuit quinque uiros legi-
 timos quę habuit quinque sensus rec̄t̄as atque
 mandatis in baptis mate, habuit uirū Indig-
 num aduerserium quando p̄iurat^{ba} quicquid
 promisit in baptis mate, quia multos promit-
 timus in baptis mate & non seruamus, Pro-
 mittemus abrenunciare diabolo & p̄n̄pis
 eius & sc̄o huic & cupiditatib; eius, & postea
 consentimus suggestionib; aduerseriu &
 querimus lucra terrence. p̄cupiditatem,
 sic ē sensus de illa muliere sc̄e maritence,
 quod diximus de istis mandatis euangelii sic
 habueruntⁱⁿ mandatis ueteris legis, alii illis
 mōt̄abilia ad tempus dicte. Alia mōt̄abilia
 fuerunt in ueterē & sunt in nouo usque
 ad finem mundi, mōt̄abile fuit mandatum
 dec̄i cum s̄io ne non uenit in nouum cōcept̄at̄

parabola dicit
 undum hōmīnū
 mulier ad d̄m
 m; ab illa em
 in promi
 cōnam p̄fide
 uel brof moir
 diabolū quan
 Aliquando ista
 ab illa similit
 idem & pro
 ad d̄er nam
 ros qui
 & habuit
 rum quando
 quando ad d̄
 & ignorabant
 et celum &
 r sunt uisibilia
 aliter signifi
 ab illa em
 in aqua por
 eam p̄ penitencia

nisi spiritueliter circumcissione uiciorū,
alio mandate inmodicebilia sunt sicut^m dilec-
tionedi & proximi, quia mandatum fuit in
ueteri testamento & hanc in nouo usque ad fi-
nem mundi, Nemo potest soluere nisi per trans-
gressionē & illa decem mandate decalogi,
que dixit dñs ad populum suum per moysen inmo-
dicebilia sunt nisi unum mandatum de seeb-
bato, hoc inmodicebile fuit, quia nonē in nouo nisi
cum iudeis honor sabati, Ille honor uenit in
dominicum diem inno^o, propter resurreccio-
nem dñi, quod mandauit dñs per moysen ad po-
pulum suum, nobis omnibus mandauit histo-
rialitē & spirituelitē, & plus nos debemus ob-
seruare quam illi quia illi popularitē & se-
cularitē fuerunt, nos autē ecclesiastici & xpi-
ani, Illis iubetur non adorare idola, similiter
nos prohibuit adorare idola & demonia
& hanc nobis dixit nulla uicia subiecere, Illis
iubetur non ad suū mere nomen dñi inua-
num nobis dñs non iurare omnino, Illis
iubetur seificare diem seebbati nobis dñs co-
tidianum seebbatum a malicia & exercere

Illis iubetur honorare parentes nobis diligere
 & iam in quibus nros & presentis relinquere si uolun-
 tate in di contrari fuerint, Illis iubetur non occi-
 dere nobis dicitur orare pro sequentibus nos
 & patienter maxillam pbe aliam. Illis iubetur
 non mechare nobis dr. sic apere pos sumus con-
 tinua tenere uirginitate. Illis iubetur non
 fur tum facere nobis dr. que nre sunt non re-
 tenere & uolenti tunicam & pallium relin-
 quere, Illis iubetur non falsum testimonium
 dicere nobis dr & si uerum habuerimus nul-
 li malum dare sed & iam nobis inlata paci-
 enter sustinere, Illis iubetur non concupis-
 cere uxorem proximi nobis dr castrare nos
 m & ipsos & iam a propriis uoluntatibus &
 uxo ribus prope regnum celorum, Illis
 iubetur non concupiscere rem proximi
 tui nobis dr omnib; pccatib; dare & multi-
 pl & lx dnm & iam iustice, haec intellere
 pos sumus spiritecliter scilicet sine dubio
 sed aptm spiriteclibus comparantes, que
 adnunciatio tedi e, non adorabis deos ali-
 enos, deos alienos adorabimus cum alieu

uitio subdimur. Sicut de castris marzidis dicit,
Ua. his^{quo}corum dicitur est, & alibi de auaricia
que est idolorum seruitus, Non adsumes no-
men dñi in uanum; piurium facimus si quod
in baptis mate uel in penitencia siue in coti-
dianis orationib; promittimus opere
non implemus, Memento diem sabbati^{sc̄i}
ficer sabbatum; non sc̄ificamus si deside-
riis carnis & sollicitudinibus sc̄i, non ope-
ram inpendimus. honora patrem &
matrem, Patrem & matrem non honora-
mus cum facimus quod xp̄o displicet &
regulis ecclesiasticis; contrarium sit. Non
occidit; non p̄sor occidemus cum male-
agimus & produntur exemplo, Non me-
chaueris in eccl̄e quia dñi uoluntatem
declinant, diaboli suggestionib; consensio-
nem p̄b̄. Non fur tum facias; fur tum ē
quia aliquando extra fratrem nam cōmunio-
nem quasi proprium uindicat & qui pro-
fectum suum abscondit in quoccl̄is pro-
ficere potest, non falsum testimoniū
dicit, falsum testimoniū ē quicor am

hominibus benefacere se ostendit. sed coram
 do aliter agit, Non concupiscit uxorem proxi-
 mi. Concupiscit quibus benignitatem alius pro-
 tam sibi maxillam fieri desiderat, Non concu-
 piscit rem proximi. concupiscit & rem proximi.
 quique huius de ecclesiis sunt. aliam trans fer-
 re cupit, si nos duplicamus. Istam mandatae ue-
 teris & noui in opere perfectionis. dñs noster
 duplicauit nobis mercedē regni celestis in
 uita aeterna sine fine in seta setorum am. *xxii*

Dñs nos ter: dixit

apostolis suis predicare de regno ce-
 lorum & de uita futura, prius di-
 cebat illis ut non ambularent ad gentes nec
 ad samaritanos sed ad iudeos que perierant do-
 mus israel; ut prius predicassent in israel
 & postea secundum ordinem ambularent
 ad gentes, duobus modis dixit predicare de
 regno futuro & de uita aeterna, Pri-
 mo modo ut suscitarent corda audientium
 cogitare de regno celorum & de uita futura.

sine fine permanente, secundum modo ut
dispicerent regneciste p̄sentia corruptilia
ac temporalia. & istam uitam mortalem
corruptibilem que breui temp̄e finitur
atque cōmuni hominibus & pecorib; & ber-
tis & omnibus animantib; que habent le-
gem mortis. hic dicit gregr̄. v̄s si autem
p̄dicato ribus. quid p̄cipiatur audiamus. eun-
ter p̄dicare dicentes. quia ced pro pinquauit
regnum celorum. hoc iam fratres dilectis-
simi & iam si euangelium taceat mundus
clamat. ruina n̄aque illius. uoces eius sunt
qua enim tot trit̄ p̄cursionib; a glomaria
cedit. quasi iam nobis & proximo regnum
aliud quod sequitur ostendit. ipsis iam & a
quib; amator amarus eē ipse eius ruina
p̄dicant quod amandus non eē. si enim ruina
sui domus quas s̄m̄nar̄ur. quis quis in illa
habitare & fugere & quis tantem dilaxe-
rat. secedere quam totius acadente fer-
tinare & si igitur mundus cadit & nos eū
amando amplectimur. opp̄t̄mi uolumus
potius quam habitare. quia nulla nos

ratio serena illius separat quos passionis
 amor ligat, facile ergo iam nunc cum
 districte omnia certimus animum nos-
 trum ab eius dilectione diuungere. sed
 hoc in illo tempore difficillimum fuit quod
 tam predicare celorum regnum inuisibi-
 lem ^{neq} tebantur. conlongelate que omnes
 cernerent florere regna terrarum;
 unde adiuncti sunt predicatoribus scilicet mi-
 racula ut fidem uerbis darent uir-
 tus ostendat. & noua facerent qui noue
 predicarent. sicut in eadem lectione sub-
 iungitur, infirmos curate. mortuos sur-
 citate leprosis mundate. demonia eici-
 te, florente mundo. cresce^{en}te humano ge-
 nere. diuacitate subsistendo carnisque
 superante rerum opulencia. quis cum
 audierit uitam esse aliam credet. quis in-
 uisibilia uisibilibus preferat. sed ad seclute
 redeuntibus infirmis. ad uitam surgen-
 tibus mortuis. carnis mundiciam recipi-
 entibus leprosis. tot uisibilibus exactis
 ereptis a uere immundorum spirituum demo-

maticis. quis non crederet quod de invisibilibus
audiret. Ad hoc quippe visibilia miracula caru-
cant ut corda audiencium ad fidem invisibilium
pertrahant. Ut hoc quod mirum foris agitur
hoc quod intus longe mirabilius esse sentiat.
Dñs ap̄t̄is suis dixit. Infirmos curare mortu-
os suscitare leprosas mundicie demonia
eicere. dixit corporaliter & spiritaliter se-
cundum istoriam & secundum sensum. Di-
cebat illis curare infirmitatem corporum
& infirmitatem animarum In peccatis plus
ual & cum dño curare animas quam cor-
pora. quia infirmitate ^{carnis} vitæ anime p̄fi-
citur. Recordatio de die iudicii & de die
mortis. cogitatio p̄miorum & penarum
Inferni; insanitatem corporum obliuio
di. & obliuio mortis & de die iudicii; quia qui
sani sunt nisi pauci quia ^{stult} inclite agunt non
cogitant istecq; infirm ^{stult} recordantur. & di-
xit illis ^{mundare} lepram corporis & animarum quia
simile dicit scriptura. Delepra corporis &
delepra peccati. fuit consuetudo Inueterē
lege quando tangebatur lepra hominem.

131
eiciebant illum extra castra ut non tange-
ret lepra eius aliter or & postea orabant sa-
cerdotes pro illo sic mutavit & lepra illi co-
in melius lepra sanabiliter postea fuit post
suam mundationem offerebat munus sacer-
dotibus propter mundationem suam, & demit-
tebant eum intus in populo, Sicut fuit pri-
us **S**inon com mutas sent lepra illa in me-
lius propter oblationes & orationes sacer-
dotum. In sanabiliter lepra fuit & nunquam
demittebant eum intus in castra usque ad
diem mortis sue ne noceret alius lepra eius
Iste casus in ueteri lege fuit secundum
toriam & habet sensum. In nouo in ecclesia
xpi, Ille homo quem tangit lepra peccati in
ecclesiastico populo separatur a comunione
fratris nec separatur ^{et} a mensa & cursu ut
prosemanducet & pro se cantet; ut probetur
si uoluerit se mendicare sed lepra pecca-
tium si ille emendat suam culpam demit-
tetur Iterum in comunione fraternitate
aeterna, & offerret munus sacerdotibus
hoc gratias agit illis, & benedixit eos.

qui peccauerit ei & correxerit eum de sua culpa. **N**le homo qui non uoluerit se emendare de sua culpa. eiciatur foras. de ecclesiadi, **N** & an-
gat aliu. lepra peccati illius de suo malo exem-
plo. **I**ste sensus de uerbo & nouo. habet similitu-
dinem. In euangelio de uerbis dñi dicit.
Si peccauerit in te frater tuus corripere eum
in te & ipsum solum; si te audierit lucratur
et fratrem tuum. **S**i autem non audie-
rit. adhibe adhuc tecum unum uel duos. ut
in ore duorum uel trium testium sit & omni-
uerbum; quod si non audierit eos. die eccle-
siae; si autem ^{ut} ecclesiam non audierit. sit tibi
sicut & nicus. & publicanus. **H**ic dixit tracta-
tor. **S**i peccauerit in te frater tuus si pec-
cauerit coram te. sis apud culpam eius p̄di-
ca eum & corripe ut emendat se de sua culpa.
Si uoluerit se emendare. tu ^{uoca} clama unum de
senioribus aut duos. & illi similiter p̄dicent
ei & corripiant eum. si uos non audierit
dicite ecclesiae. **N**on ad illa ecclesie
id est lapides & ligna nec terrae sed totae con-
gregatione frater nec in unum quia eccle-

sia In greco sermone. sicut in hebreo.
 congregatio in latino interpretatur. Ille homo
 qui non uult se mendere secreto ante seniori-
 bus qui predicant ei, deducatur coram ^{cunctis} totis
 fratribus & toti corripiant & predicant ei. Si
 noluerit audire illos eiciatur foras de eccle-
 lesia. *quasi in seipsum* quia lepram insanabilem
 habet. *mor-tuos suscitare*; dixit illis suscita-
 te de morte corporis & de morte animarum
 in peccatis. quia tribus uicibus reputatur
 mors peccatoribus; pri- *mam* in peccato.
 In peccato. *Secundam* in actu anime de-
 corpore. *tertia* in pena inferni,
 duae *schis* possunt redemi. Potest
 redemere mortem peccati per confessionem
 & per dura opera penitencie. & si non habe-
 at mortem peccati non habebit mortem
 pene. de illo morte actu anime nemo po-
 test redemere quia communis lex est omnibus
 uiuentibus sicut dicit in psalmo. qui est homo
 qui uiuit & non uidebit mortem. demonia
 eicite. & hoc similiter dixit illis. corporali-
 ter & spiritaliter ut eicerent demonia.

de pecoribus & animabus. quid aliter faciebant ap-
tisi demonia eicere quando predicabant & bap-
tizabant & quando faciebant homines christianos
de paganis. **H**ic dicit gregorius concessit potes-
tate predicationis. cessit uirtutum miraculis.
quid redemptor noster subiungat audiamus. gra-
tis accepistis gratis datae. **P**raesciebat namque
non nullas hoc ipsum donum accepti spiritus in u-
sum negotiationis inflectere. & miraculo-
rum signa ad auerteriam obsequium de-
clinare. **H**inc enim quod si mon-
p in positione magnus edite mira-
culis concupiuit percipere donum
spiritus pro pecunia. uoluit scilicet ut de-
terius uiderit quod ^{male} conparasset. **H**inc de ex-
plo redemptor noster flagellatus de reticulis fac-
to turbis eiecit cathedras uindencium co-
lumbas euerit. **D**ominus dixit euerbe aptis sunt
ut non predicarent nec baptizarent nec uirtutes
& scientias fecissent. **N**ec considerare nec
confirmare propter lucra terrene nec propter lu-
dem & omnibus sed propter utilitatem & misericor-
diam in hominibus hic in presentia & propter

retributione in
apostoli sunt in
causa leprosi
grati dare qu
sent nobis om
infirmit ut no
monstrare &
nam quod de
dicit nobis mu
orum piam
dicit nobis de
culpas nras
dicit gratis de
ut nullam re
infirmit quod
futura spe

D u
fate
p&it accep
fanti ap

retributione in caelestibus. quando dixit dñs
 apostolis suis; Infirmos curare mortuos sus-
 citare leprosus mundare demonia eicere
 gratis scilicet de re quod gratis acceperunt. Morali
 sensu nobis omnib; dixit, dixit nobis curare
 Infirmos ut nos curam habeamus de illis
 ministrare & iustificare. & dixit nobis suscitare
 nosmetipsos de morte peccati & alio similiter
 dixit nobis mundare leprose peccati nostri & ali-
 orum per amputationem & exemplum. &
 dixit nobis demonia eicere ut emendemur
 culpe nostre in quibus demones se abscondunt
 & dixit gratis de re quod gratis accipimus
 ut nullam retributionem operis nostri hic
 in presenti queramus sed in caelestibus in utraque
 futura speremus in secula seculorum. añ. **xxiii**

DETE ET DABITUR
 uobis querite & inuenietis. pul-
 sate & aperietur uobis. Omnis qui
 petit accipit & qui querit inuenit pul-
 santi aperietur. dñs nō dixit apte
 iur

perere & querere & pulsare. **I**tae trā uerba con-
iungunt trāctatores ad altera uerba rēroque
p̄dicauit dñs discipulis suis quando dixit, diligite
inimicos ur̄os benefacite his qui oderunt uos
& orate p̄sequentibus & calumniantibus; uo-
ut sitis filii patris ur̄i qui in celis ē. Ac si apte dixit
s̄c̄: p̄cite ame ut poss̄is diligere inimicos
ur̄os. querite ame ut potueritis beneface-
re prop̄ odium ur̄um. Pulsate ame ut pos-
s̄is orare propter p̄secutionem ur̄am & con-
tumelias, quia sine me non potueris dilecti-
onē habere. prop̄ inimitiā nec beneficia
pro odio. nec orationem pro p̄secutione n̄i &
contumelias. **B**reui uerba dixit dñs in eu-
gelio sed plene sunt sensibus spirit̄ eccl̄i b̄i, q̄d
ipse breuiter dixit suis s̄c̄i trāctatores plenis
desp̄s̄cō construxerunt ut plenius ac plu-
chi us fuisent d̄ corda cenchrenum. & ipse
dñs noster p̄ se aliter p̄cebaliter in euange-
lio suo trāctauit ut s̄c̄i ausi fuisent se-
cundum exemplum eius trāctare euange-
lium; quia si non audis sent eum uel au-
dis sent trāctare nequaquam.

Illic tractantes, Illi scilicet tractatores dixerunt
 quis persequendus quis querendus quis pulsandus,
 Quomodo persequendum quomodo querendum, quo
 modo pulsandum est, Per quod persequendum pro quod
 querendum pro quod pulsandum, Quid persequendum
 quid querendum quid pulsandum, Petite patrem
 & dabit vobis salutem corporis quia ipse cor
 pus fecit, Querite filium & dabit vobis salutem
 anime quia ipse animam passus est, Pulsate spiritum
 sanctum & dabit vobis sapientiam scienciam uel
 remissionem peccatorum, Quia spiritus sanctus
 in baptis mate demittuntur peccatae sicut
 fuit probatum, spiritus sancti oratio, Oraeorum predi
 cabat & parabulabat, Inde dixit illis dominus, No
 lite cogitare quomodo aut quid loquamini,
 Dabitur enim vobis in illo horreo quod loqua
 mini sed spiritus patris uestri qui loquitur in uobis
 Petite ore puro os purum est pro quod non in
 trat mendacium nec falsum testimonium
 nec blasphemiam, querite cor de mundo mun
 dum cor est quod non arguit hominem con
 scientia in peccato, Illum cor rogauit
 prophetae creatum in se esse sicut dixit, Cor

mundum crea in medijs & spm rectum inno
ua in uisceribus meis. Illos qui habent mundum
cor laudabit dñr in beatitudi ne dicens, Beate
mundo corde qm ipsi dñm uidebit. mundus dñm un
do corde conspicit. Pulsate opere perfecto.
opus pfectum est quod non potest corrup
pi arte diabolica. P&te pfidem querite
p spem pulsate p caritatem. p&te fiduciam
querite diligentiam pulsate p seueritatem
quid prodest fiducia sine diligentia & dili
gentia sine p seuerantia nihil proficit. In
dedixit dñr in euangelio. qui autem p seue
rauerit usque in finem hic seclaus erit. Non
dixit ^{qui} incipit sed qui p seuerit. ^{raue} Itc tñt auer
bee P&te querite & pulsate. & non dixit dñs
d&er renis sed de spiritalibus. quia multipe
tunt hic in p senti inter renis. & non datur
illis. & multi querunt & non inueniunt
similiter multi pulsant & non aperie t
illis. Inde dixit dñs. p&te ame & dabo uo
bis p&tionem ur am. querite ame & in
uenia t quid queritis. pulsate ame & ape
riam uobis ianuam penitentia & hic & in

futuro ianuam regni; hie dicit tractator, &
 hoc intellegimus quando p&imus & quando queri
 mus quando pulsemus & non dabitur nobis qd
 querimus & quod p&imus & quod pulsamus. quia
 non rec t&imus nec rec ti querimus nec rec
 ti pulsemus. Non culpa dñi sed nostra. quid
 nobis conuenientius p&tre quam patrem nrm
 qui in celis e, quid dixit ad plebem suam primitur.
 & nobis omnibus p& suam plebem dixit non ego
 rogavi uos ut pater filium suum & mater
 filiam suam & nutrix qui amat paruulum
 suum ut essetis mihi in populum & ego uob
 in dñm. & uos mihi in filios & ego uobis in patre
 Magnae humilitates dñi omnipotē qui fecit caelum
 & terram mare & omnia que in eis sunt ui
 sibilice & inuisibilia. ut ipse dignatus sit para
 bulcere apud nos que cessat cum filio suo
 & mat̄ cum filia sua & nutrix cum filio suo. qua
 erit nos ut simus populus eius & filii eius ut si
 mus po pulus aduerserri nec filii eius quia sunt
 duo domini. In mundo. Dñi n̄r atque aduer
 serrius & duo populi & filii dñi & filii diaboli
 com mixti in mundo. Sed istos duos popular

& filiorum discernit bona opera & malicia. qui faciunt bona opera & uoluntatem eius illi filii intelliguntur. & qui faciunt uoluntatem aduersarii & opera eius quid aliud nisi populosi os & filii eius sunt. **Q**uid rectius nobis querere quam illum qui uenit de caelo querere nos. sustulit obpropria & contumelias hominum in hoc mundo. & tradidit semetipsum in mortem crucis propter questionem nostram. Non solum querunt nos in terra sed electos suos querunt in inferno. & illos portauit in humeris suis ad caelum. in sua resurrectione destruens ianuam inferni sicut dicit in psalmo. & uerteret ferraeos confregit. quid rectius nobis pulsare quam illum qui dixit; ego sto & pulso si quis apparuerit mihi intrabo ad illum & caenabo cum illo. & ille mecum. **I**ta uerbae quae dixit dominus apostolis suis moraliter sensu nobis omnibus dixit per apostolos suos sicut ipse dixit. quod dico uobis. omnibus dico. dixit nobis petrus & querere & pulsare de puro ore corde de mundo. & opere perfecto. cum bonae fide & spe & caritate. cum fiducia & diligentia.

hac p̄seuerancia. hic dicit tractator de ore puro.
 os purum ē p̄ quod non intrat mendacium. nec
 falsum testimonium. nec piuria. nec bl̄ces phe
 mia. nec uana uerba & ociose & sup̄fluce. nec de
 tractationes. nec inuersiones. nec cl̄tis.
 nec contentiones. sed procedit de illo ore quid
 pertinet ad salutem uel ad utilitatem lo
 quentium & audientium. quia istec om̄a que di
 ximas procedunt de ore Impuro. multum de
 testatur scripturæ. Inde dicit isidorus ut
 unusquisque temperet linguam suam ne in
 currat inculpam de impuris sermonibus.
 Inde dicit oppone linguam tuam c̄ lustræ si
 lenctiae. Circumclude linguam in d̄m̄cione.
 custo d̄e intende oportunitatem loquendi pro
 ferendi que sermones. Scito quo temp̄re loque
 ris. conside r̄ce quando dicas. tempore congruo
 loquere. tempore congruo tace. Interroga
 ostium ap̄ te sint uerba tuca pauca. col
 le uerbositatem sup̄flui sermones loquen
 di non extendes. ne in modo ratione lingue
 incurres periculum; multæ loquia non ef
 fugiunt culpam. multiloquum non declinat

peccatum; fluuius & habundans cito colligit
lutum; ultramodum flatus maris peri-
culum parib; breuiter sermone in scienciam
facit. loqui multum stulticia est. **I**gitur in uer-
bo mensura in sermone sit. statim abcede
& iam in lingua uicium deprehendi quia de-
traccio graue est uicium. Alienum uicium
non loqueris de malo alieno ostium non
quo inquies. Non deprehendas peccatis sed
consolate de in alium deprehendis in te potius;
pro timece quando alium deprehendis te ipsum
prius argue; quando alium mordis
tua peccata considera. Sic bene conspe-
xeris. numquam deprehendis deprehentis;
Non audias susurrantes. auditum non pro-
be ces. pariter reatu deprehentis & audien-
tes tenentur; Omne quoque genus men-
daci summo pere fuge nec casu nec
studio loquaris falsum; omne quod men-
daciū est peccatū est; os qui mentitur oc-
cidit animam & perdet eos qui loquuntur in
daciū; & testis falsus non erit in pōnit;
tolle iurandi usum. iusiurandum in die

non periculo sum
fidu & iurand
sic in corde
ne in corde
non temperan
la. scilicet scrip
cogitationer
tcc ille tē
rum ubine

NT
tam por
ciōse ua
tisunt in
tcc po
urcem
eam.
apost. sun
in corde
cauerit
pestr.
dierunt

tibi periculosum ē enim iurare & ad
 fidu & iurandi iurium facit sic in ore tuo
 ē sic ē in corde quod loquuntur labiis
 nō ē in corde quod non dicunt labiis; si
 nos temperamus nra uerba secūm regu
 lā scāe scripture & consideremus nras
 cogitationes & nra opera faciamus pfecte
 ille terra nos deducunt in regnum futu
 rum ubi regnabim in saecula saeculorū aō. **CAP. XXIII**

INTRANS PRANS

tam portam quae latec portat & spa
 ciosae uia quae ducit ad pdicionem & mul
 ti sunt Intrans in eam, quam angus
 ta portat & ardua uia quae ducit ad
 uitam & pauci sunt qui inueniunt
 eam. Dñs noster dixit istae uerbae
 ap̄t̄is suis & turbis. Audivit angustam
 in cordibus eorum demandatis quae p̄di
 cauerat illis in monte & in loco cam
 pestri. Angusta erat illis quando au
 dierunt reatum in iudicio dei.

quod prius in ueteri de homicidio fuit; & iterum
angustum erat quando dixit illis, Non sistere
in celo quia prius in ueteri qualis in iurice ta
lis & iudic te erant, Prius indulgentiae
nec minus angustum erat cum dixit, Diligite
inimicos uros & benefacere odientibus & ora
te pro sequentibus & calumniantibus, & e
rat illis alie angustice propinquius ad hoc
testimonium quando predicauerat omnia
quecumque uultis ut faciant uobis homines ita
& uos facite eis; haec enim lex & prophete
quecunque uultis de bono ad uestrum opus facere ad utilitatem
proximorum; & quecumque non uultis de
malo ad uos in & ipsos nulli proximorum fa
ciatis, Dolere promuria eorum sicut pueri
& gaudere de bonis proximorum sicut de
uirs sic poteritis implere legem & prophe
tiam quia in ueteri & in propheta dilectio
proximorum fuit predicatio sicut in nouo, Ma
theus dixit hoc testimonium in commune
de aptis & turbis quibus predicauerat & de bo
nis hominibus usque ad finem mundi, & Lucas

138
dixit hoc testimonium propriae de uideri
& de portae regni caelestis. quia ipse uidit
ipsum nolite intrare per angustam mandatorum
di quia non dubitamus quinon intrant per angus-
tam mandatorum di. Hic in presentem numquam
intrebunt per anuam regni. In dedit lucas
Contendite intrare per angustam portam
quia multi dicunt uobis querunt intrare & non
poterant. Cum autem intrauerit paterfamilias
& clausit ostium domus suae. tunc incipitis
foris strere & pulsare dicentes. Domine aperi
nobis & respicit uobis. nescio uos unde sitis
& tunc incipitis dicere. manducabimus & bibi-
mus & implatis nostris docuisti. & dicit uobis
nescio uos unde sitis. & recedite a me omnes
operarii iniquitatis ubi erit fleus & stridor
dencium. Cum uideritis abraham & isaac
& iacob intrare in regnum di. uos autem ex-
pellit foras. De ista ^{angusta} porta secundum historia
dicunt tractatores quae sunt & quae sunt qui
possunt intrare & qui non possunt in illam an-
gustam portam. Duo portae sunt per quae & li-
minare humile & superliminare altum. per

illem portam non potest plus altum intrare nec
plus humilis nec potest quideclinat ad dexteram
nec ad sinistram; nec honerosus nec cecus. fortis
nec infirmus cum uisu sic ille portae iuxta his
toriam, Iste portae secundum sensum manda
torum di que angustae hic ad intrandum
ad quod implem dum deducit ad beatitudinem ac
pulchritudinem regni caelestis, Ille autem qui
tae hic & facilius ad intrandum uel ambulandum
ad uolantibus huius saeculi deducit ad angustam
pencorum. haec tormentorum in inferno, Ille
dus portae propinquus dilecti di & proximi ue
re propinquus quia simul duce mandatae dietae
fuerunt, diligat dominum deum suum & totum cor deo
& de tota anima & de totis uiribus suis &
proximum suum sicut seipsum. Aliquando is
tedue parte uetus & nouum testamentum
que inter ille duce propter figurat & prophe
tias ueteris legis quia in nouo impleta sunt
supplimentum timore di que semper nos recorda
re & cogitare debemus. Subtus limine con
temtus huius saeculi, qui ille altus ad sensum
que non potest intrare per angustam mandatorum

di. **Q**uise exaltat in superbia de quod dñs dixit in euang
 gelio. **Q**uise exaltat humiliabitur. Non similiter dixit
 de illo humile. **Q**uise humiliat exaltabitur.
 & de illis duobus dicit basilius ^{7^{da}} de superbo & humile. **N**ur
 humilis dō similis; **S**uperbus autem similis diabolo;
 & alibi dicit resiste dñs superbis humilibus autem
 dat gratiam. **I**lle sedis que deser te fuerunt in cae
 lo pp̄t̄ superbia nūquā implebuntur. **I**terū
 de superbia. **S**ed de humilitate. **Q**uis ille plus humilis
 qui non potest intrare. **Q**ui adherit terrenis
 uoluntatibus & negligens ^E mandatis dñi. **D**ico alibi
 dicit. **M**aledictus homo qui fecit operā dñi
 negligenter. **Q**ui ille ad sensum quē declinat
 ad dēteram. non alius nisi qui declinat in uanā
 gloriam. **Q**ui facit contra mandatum dñi; **Q**uid dicit
Non gloriatur sapiens in sua sapientia nec fa
 tit in fortitudine sua nec diues induens
 sunt sed hoc gloriatur; **Q**ui gloriatur; scit
 intellere quia ego sum dñs qui facio iudiciū
 & iusticiam super terram. **S**i habeat homo scē
 pienciam non debet declinare in uanā
 gloriam. **Q**ui ad dē dedit intellectum ad in
 telle gandum memoriam ad recordandum.

Nemo potest diuine sapientiam habere nec
scienciam nisi ex donodi. Similiter non debet glori
are fortiter infirmitudine sua quia potest dñi
nec orce fortiter infirmos facere. & infirmos for
ter facere. In succopetate est eleuare & humi
liare, & si homo habet diuicias non debet cogitare
quod esset se semetipso quia de fructibus terre & mee
ris & aquarum & de nutrimento & tempe
ramento solis & lunae & aeris habet diuicias
succes, & ille terre & totius orbis huius mundi
dicit in psalmo cuius sunt, dñi terre & pleni
tudo eius orbis terrarum & uniuersa qui ha
bitant in ea, quia ipse super maria fundauit eam
qui ille est qui declinat in sinistram non alius
nisi ille qui declinat in disperationem pro peccato;
Si peccat homo non debet desperare de misericordi
a dei, quia per confessionem & penitentiam
potest iterum reuertere ad eum. Inde dicit dñs
se, Conuertimini ad me & ego conuertam
ad uos, & alibi dicit Numquid quis fugit non
revertitur & qui cadit non resurgit, Sic
fecit kaim primus homicida proquam occi
dit fratrem suum habel desperauit & dixit.

maior ē peccatum meum quam delere; sic fecit
 iudex scarioth postquam tradidit dñm suum
 desperavit se & suspendit se in loco quē fecit homi-
 cidio de semet ipso. nisi & ipse potuit se misericordiam
 dñi habere. Non minus opus fecit. qui conpunctus
 latur dñi de lancea. & legimus postea peniten-
 tiam fecisse & fuit in gradu. monachi xxx
 annos & postea p̄ xpo martirium passus est;
 qui ille cecus. fortis ille. qui habet operabonē si-
 ne fide. qui ille infirmus. qui ille qui habet
 fidē sine operibus. quia fides sine operibus mor-
 tuū ē & operē sine fide nihil proficit. qui ille
 onerosus ipse qui gravatur oneribus pec-
 catorum. quomodo potest homo peccator in in-
 troitum mandatorum dñi introire si non depo-
 nat peccata sua p̄ penitenciam & confes-
 sionē. Ita uerba quę dicit dñs apostolis suis
 & turbar. ad totum populum ecclesiasticum
 & xpianum similiter insinuauit quia quomo-
 do erat necessarium aptis & turbar audire
 uerba dñi & in opere mittere sic nobis omni-
 bus xpianis opus ē cogitare de uerbis dñi
 ut possimus p̄ficere illos in opere. debet unum

quisque considerare semetipsum. si potest intra
re pangustā portam. Recor dcre debemus nos
metipsi ut non habeamus altitudinem supbiae
nec declinemus interrenis uoluntatib; Sed de
caelestis^{bu} cogitare; habemus operabonae cum fi
dere recte. & deponemus honora peccatorum p
penitentiam & confessionis. Non declinemus
Indexteram in uancē gloriam. neque in sinistra
Indisperationē. quando sentit homo culpam pec
cati in se. melius est ad confessionis currere
quā ad disperationē. Inde dicit isidorus. omis spes
in confessione sit. Certis sime igitur credite
nullomodo eritis. nec demisericordiam di dis
peratis. habet spes in confessione. habet fiducia
non disperit salutem si ad meliorem conuer
tis. qui enim ueniam de peccato disperat.
plus se de disperatione quam de commissio sce
lere. damnā disperatio^m auget peccatum. dis
peratio. peior ē om̄ peccato. nullae tam grandis
culpe^{que} qui non habeat ueniam. quam uis enim
peccator. sit quam uis sceleratur. quam uis ne
fandis criminib; obpressus. non denegatur
tibi poenitencie locus facile penitentibus

144
diuine demencia subuenit. p̄ poenitenciam in
dulgentia datur, Omnia crimine. poenitencia
mundebitur. Sicut possumus intrare p̄ ista
angusta mandatorum di. hic p̄sentē. non du
bitamus postere quē poterimus intrare p̄ uia
regni celestis & regnare cum dño in uita aet̄na
atque p̄ p̄uice in secula seculorum amen. **capitulum**

ergo qui audit uerba mea hæc
& facit ea adsimilabitur
uiro sapienti qui aedifica
bit domum suam super
p̄ram, & descendit pluuia
& uenerunt flumines & fla
uerunt uenti & inruerunt in domum illam
& non cecidit fundamentum. fundata enim
erat supra p̄ram. & omnis qui audit uerba
mea hæc & non facit ea adsimilabitur uiro
stulto qui aedificauit domum suam super
arenam. & descendit pluuia & uenerunt
flumina & flauerunt uenti & inru
erunt in domum illam & cecidit & facta est
ruina magna. dñs n̄r ih̄s x̄ps locutus ē

iste uerbae aptis suis & turbis quibus predicauerat
in monte. Ac si apte dixisset illis non sufficit
uobis audire uerba istec huius predicationis nisi
mit tatis ea in opere sicut dixi uobis. Prius;
non sufficit clamare nomen meum si non fa
ciatis uoluntatem patris mei. sic dico uobis
non proficere audire uerba mea si non faci
atis ecce quedicunt iste uerba quod nris dixit, Con
iungunt tractatores rētro ad incipium predica
onis in monte ubi incipēbat predicare de octo be
atitudinib; . qui facit uoluntate & paupertatem
propē dnm non coactiue. qui habet mansuetudi
nem & humilitatem intus in corde & de
foris in uerbo & in habitu. & qui plorat super
peccata & aliorum. & habet lacrimas ppē
desiderium regni. & qui habet sitim & esuriam
propē dnm ut habeat consolationem in futuro
qui facit miseriam ^{ad} in semetipso & in alios &
qui mundat cor suum a mediis cogitationibus
ut possit uidere dnm & qui facit . . pacem
inter se & dnm. & in corpore suum. & animam
& in se & proximos suos. & qui paratus ē sem
p̄ pati pro xpo sic ipse passurus ē pro nob̄.

142
Quinoncurat maledictionis & odium malorum
uel persecutionis. sed sperat de mercede copiosa
in caelis secundum uerbum dñi, quia uidit ista
octo que diximus & facit ea similis est uiro sapi
enti, qui habet facta se doctrinē condere semetip
sō & ceteros. & qui est fortis & altus in opere quasi ci
uitas firma supra montē positae. Non solum
facere desiderat sed nec uult irasci fratrem
suum nec contumelias in eum dicere, & qui
uult munus offerre ad altere si fratres suos ha
bet aliquid aduersum se nisi prius reconcili
ateum ad pacem que consentis uerbo diuino
in uia huius uite presentis in eum iudicium
iudicis ministro & nemitur in carcerē quia non
solum sed ab opere malo custodit de foris sed
in celum uoluntatem non demittit crescere
in corde. qui non habet consuetudinem iurare
ne incurrat in periculum piurandi sed ab eo
in ore suo est enim qui non desiderat resistere
in celo sed totas iniurias suas propter dñm demittit
quod diligit inimicos suos & benefacit odientes eū
& orat pro sequentibus & calumniis sibi ut
possit esse perfectus sicut pater caelestis perfectus est

Qui facit elemosinam & ieiunium & orationem
propter deum & propter remunerationem in caelestibus
non propter laudem ab hominibus. nec propter lucra
terrenae. nec vanam gloriam, qui invocat pa-
trem caelestem in sua oratione & facit nomen
domini sanctificare in se, qui expellit regnum diaboli
ut regnum dei in se regnet & qui vult voluntatem
dei in omnibus esse sicut in angelis. qui postu-
lat panem semper corporis christi & dignus est accipe-
re eum. & qui dimittit tunc aliorum peccata quod
dimittit tunc sua. & qui rogat cum humilitate in
induci in temptationem sed liberare a malo
qui non congregat suum thesaurum hic in ter-
renis sed in caelestibus. ubi habebit sibi serua-
tum. qui per ore puro & quiete corde mundo
& pulsat opere perfecto. qui facit alius bonum quod
vult semetipso & non facit malum. et te-
ri quem non vult sibi esse. qui intrat per angustam
mandatorum dei hic in presenti ut possit intrare
per angustam regni in futuro. qui audit ista verba
totum quae diximus & facit in opere similis est
uiro sapienti quia edificauit domum suam su-
per petram, Ille uero insipiens secundum historiam

qui ^{de} considerat sic edificare domum suam ⁱⁿ fudit in terra
 & mit tū p̄cces p̄ce non timet & tempestatis. Nec
 uentus nec pluias qui abene fundavit domum su
 am. Non sic ille stultus & insipiens quando ipse ae
 dificat domum non curat fodere terram nec
 p̄cces mit tere sed simplicit̄ conster nit sup̄
 ram aut sup̄ arenam inde non potest resistere
 tempestatibus. Nec uentis qui non habuit funda
 mentum fixum. In t̄cces sunt ist̄ duo secundum
 historiam & habere sensū. Ille uir sc̄piens qui ae
 dificauit domum suam super p̄ccam. Petrus
 apt̄s ē qui edificauit domum suam sup̄ p̄ccā
 hoc ē sup̄ xpm̄. edificauit domum re religionis suae
 & tocius intentionis sup̄ dñm suum, & dñs ae
 dificauit domum sup̄ p̄ccam hoc ē ecclesiam
 suam. sicut dixit. sup̄ hanc p̄ccam aedificabo
 ecclesiam meam. Descendit pluuia h̄eresis.
 uenerunt flumine p̄secutionis. flauerunt
 uenti demoner. & inruerunt domū illam. Ita
 om̄a h̄eresis & p̄secutiones & suassiones demo
 niorum probauer̄ p̄ccum & nunquam po
 tuerunt cō mutare eum de sua bonitate
 in xpo. Ille homo stultus ad sensum. iudaeus scarioth

qui edificat cor pdicti sui & animam sup arena
hoc e sup diabolum. Descendit pluuia sicut di
ximus heresi uener flumine persecutionis
flauer uenti demones Inruerunt In domum
illam & cecidit & fuit ruine eius magna comu
tauit heresi iadam scarioth & noluit psecu
tionem sustinere quomodo compar sui apti &
accepti suggestiones demoniorum quando
tradidit dnm suum propt cupiditatem ar
genti & fuit ruine domus illius magne
ruine corporis sui & anime in profundu
inferni ⁱⁿ profunda Intra faciunt tractato
res similitudinem int xpm & p&ram non
inter illam motabilem & instabilem sed
inter illam grandem & stabilem in succena
tura. quia dnr nr in motabiles in succ bona
te semp quomodo fuit sic & sic semper
erit sine fine in illo p&re uestigium serpen
tis non uidetur. Non mollificat eam pluuia
nec sol indurat ^{sed} defendit a frigore. qui ca
dit super eam adfligitur sup que cadit pe
rit. Sic dnr nr ad sensum non fuit uestigi
um in euisum serpentis. quando uenit

serpens antiquus callidissimus aduersarius
 temptator dñm in deserto. nihil de uestigio suo
 demisit in xpo. Non sic p̄t adam contra illum.
 fuit uisum uestigium serpentis in eo & suo ge-
 nere in peccato & in morte & in labore. appa-
 re tūque hodie & h. oc apparebit usque ad
 finem mundi, Dñs nos defendit electos suos
 a frigore infidelitatis. qui cadit super eum p̄ poe-
 nitentiam & confessionis adfligitur p̄ durce
 operce poenitencie. super quem cadit in un-
 die t̄e perit in poence inferni, Non induravit
 dñm sol persecutionis iudeorum. nec mollifica-
 uit eum pluuia suasionis eorum, & iterum
 faciunt tractatores similitudinem interdi-
 abolum & arenam. Illa arena secundum his-
 toria grauis & innumerecibilis & instecbi-
 les. nocet oculis in sicitate. & nocet pedibus
 in humilitate. habet tumulos magnos nihil
 germinat de fructu. Non solum non fructi-
 ficat sed nocet fructibus aliis. in propinqui-
 tate terra germinante sic are facit. se-
 cundum historia habet sensum. Ille are-
 nec ad sensum aduersarius sunt quia ipsi

causa supra
 de pluuia facta
 inna p̄secutione
 erunt Indomina
 ur magnificōm
 & noluit p̄secu
 in partem sui ap̄t
 morum quod
 cupiditatem de
 illius magna
 ma in profūdo
 faciunt tracta
 & p̄ram no
 stecibilem. se
 olem in sicere
 bilis in sic bon
 sic. & sic semper
 e uestigium serpe
 ficat eam pluuia
 rigore. qui ca
 sup que cadit pe
 non fuit uestigi
 ut quando uenit

graui sunt semphominib; non cessat nocere
re Indie in nocte, Non habet aliam occupatio-
nem nec pauserae nec manducare nec bibe-
re nec requiescere nisi semp nocerae hominib;
Erbus e iure pdicio populorum; nocet in humili-
tate bonorum operum, quae quantum deside-
rat unus quisque bene agere quantum desi-
derat ipse male facere & ipse nocet sicis & a-
ridis in peccatis. quia ipsi dupliciter faciunt ma-
lum ad familiam suam quantum possunt hic
in presentem adfligere illos sic faciunt & pa-
nent propter & uces preparant in futuro, Non simi-
liter facit dominus ad familiam suam ipse semper
hic in presentem consolatur & adiuuat. & in futurum
uitam aeternam daturus est illis. Instecebiles sunt
aduersus seculum quia nullam foetitudinem habent
nisi quid faciunt suas artes diabolicas,
qui uult pugnare fortiter contra eum
non possunt nocere ei. Innumerabilis illece-
rae sicut nix quando pluit habent tu-
mulos magnos quia centi quam superbia ha-
bent quae eiecit illos de caelo, a rence illece-
nihil germinat sed alius fructibus

nocet sic demoner nihil boni operis adferunt
 & ecli sequi qui fructificant in bonis operibus
 nocent, Diximus istec similitudinem de illo
 qui audit uerba edī & facit ad p̄rum, non ad
 illum tantum habet similitudinem sed ad om̄s
 scōs ab inicio mundi usque in finem sc̄ti, quia
 unites in familie edī in bonitate & ab inicio
 mundi usque in finem & unites in familie adū
 sc̄ri in malignitate, Diximus similitudinem de
 illo, qui audit uerba edī & non facit ad iudam
 sc̄ariotem non ad illum tantum p̄tente sed si
 milis karn. primam homicidā. In mundo
 & similis ad zigantē^{re} que fuerunt de gene eur.
 pro quorum peccatis uenit diluuium sup
 mundum & ad seodo^{re} proph̄et̄ & ad seodo^{re}
 apostolis & ad om̄es meclor ab inicio mundi
 usque ad finem. Inde debemus nos om̄es con
 siderare & cogitare quando p̄dicamus &
 legimus & quando audiuimus non sufficit
 nobis p̄dicare & legere & audire nisi imite
 mus in opere si faciamus in opere que audimus
 in auditu habebimus similitudinem scōrū hic in
 p̄sente & cū illis regnauim^{us} in futuro in sc̄ta sc̄ta d̄m. Cap. 79. au

ECCĒ MITOVVS SET

ouer in medio luporum. **S**tote ergo prudentes sicut serpentes & simplices sicut columbe. **E**uangeliste cum memorat istoc uerba dñi de aptis suis math & lucas. **M**atheus dixit. ecce ego mitto uos sicut oues in medio luporum. **S**tote prudentes sicut serpentes & simplices sicut columbe. **L**ucas dixit. ecce ego mitto uos sicut agnus in lupo. **N**on dixit lucas sed serpentes nec de columbis sed de lupis & de agnis dicunt trac te tores, quid suscitauit dñm dicere istoc uerba adaptos & iungunt raro ubi dixit in iugencium ne abieritis sedite potius ite ad oues que perierat domus israhel. **Q**uasi apte dñi dixit israhel aptis suis, ego prohibui uos ambulare ad gentes & cecidit samaritanos usque ad tempus maturitatis fidei gentium. & dixi uobis predicare in israhel primitus sic mihi uideatur mitto uos in scribas & pharisaeos que essi agnus in lupo, quia illi lacerabant

146
uor de meclis uerbis & de ractionibus & dirp
gent uos & sepeebunt se post me & uos obser
uabit s innocencium ouium contra illos
dixit dñs aptis habere astuciam serpenccium
& simplicitatem columbarum. ut conclude
rent aures suas contra sua siones eorum &
nullam maliciam haberent contra illos. Nec
de odio nec desiderio uindite sed orarent pro
illis sicut dñs dixit. Prius orate pro sequen
tibus & calumniatibus uobis. Legimus diuer
ses genera deserpentibus alii de illis cauti &
prudentes. alii incauti & imprudentes. E alia
gens de illis quod sapiunt uenenum intus
uomunt illud & mitunt foras & non ue
nit postea in corporibus eorum nec lepraefa
cit. & e alia gens contrariam ad istam illi
non curant de illo ueneno intus uenit
postea foras in corpus eorum & facit
lepra quia noluerunt illud uenenum quod
apparebit intus curare. Istec duagenera
ad sensum habent similitudinem in homini
bus. Illi prudentes homines qui capiunt
quod de ueneno modo cogitationis in corde

mittunt foras donant confessionis, de illa mala
cogitatione. In corde postea non uenit foris in
mala uerba nec in opere peccandi nec sic in pru-
denter hominis illi non curant malae cogitati-
ones crescere in corde suo sed delectat illos eo
gocere & ueniunt in mala uerba & in opere pec-
cati & facit illos mori & morte peccati & morte
Inferno, Legimus iterum & aliud genus prudenti-
quando scipiunt lepram in corpore suo de foris
uidant in praesens aut in duram rem & mit-
tunt lepra de foris & quando ueniunt de illis scis
sura secnati & renouati. Non sic illi serpentes qui
non habent prudentiam illi non curant de succo
lepra nec ucedunt in praesens nec in scis suram
terre dure sed torpescunt & moriunt in sua lepra
Similiter istae duae genera cedensum habent si-
militudinem in hominibus. Illi prudentes homi-
nes quando scipiunt sua peccata & quando ue-
niunt in peccata coram hominibus; ucedunt in dura
opere penitenciae & renouantur secnantur
peccatis suis, & fiunt quae sinou homines
de ueribus; non sic faciunt. Illi imprudentes ho-
mines delectat illos torpescere in peccatis

497
suis seruant suam penitenciam In infer no dū
nolunt hic facere quia non dubitemus scdm
scripturam quod In inferno penitentibus
hic nolunt penitenciam; & illi penitencia nullū
habebit fructum quia In inferno nullū luc rū
inueniam, & iterum aliud genus legimus de in-
penitentibus habent gemmas aureas In fronti-
bus suis & homines uolunt occidere illos ppter
illos gemmas ut humane cupiditate & arte
faciunt modulant musicis & carminibus ut illi ser-
pentes pauescent & In somno occidant Illos qui
alio modo non ausunt proprius accedere ad
eos, qui habent prudentiam In illam artem
& faciunt pinguium aliam artem Contra
faciunt illos serpentes prudenter uadunt
ad peram faciunt circulos decoro per suo
contra alteram In denon audiant illos car-
minibus nec pauescent sic custodiant gemmas
suas & amant gemmas, & ē alia gens con-
trarium ad istum Inprudenter illi non cu-
rant claudere alios succos contra illos car-
minibus sed similitē subaudiunt & pauescent
& occidunt illos & perdunt animas suas

& gemmeos similiter, Iste dua similiter ad sensu
habent similitudinem in hominibus, ^{cum} Ibi ho
miner habent gemmeos aureos hoc est animas
pro creatas sed sine macula ante peccatu
ada; & habent inimicos qui uolunt occide
re illos: & trahere animas eorum ad infernu
& illi habent crimines suadunt homines uo
luntatis eorum facere, & illi prudentes homi
nes non uolunt accipere suasiones demo
num sed uadunt ad p&ccem hoc est ad xpm
cui nom est p&ccem, ut tunc auditu cordis sui
ad uerbum dñi & de uangelium eius & faci
unt circulum & cetera parte de operibus
bonis qui audiunt carmine demoniorum
sed concludunt auris cordis sui contra suasi
onem & cogitant semp de uice a&na
Non sic faciunt imprudenter homines de
lectat illos audire carmine nec demo
num suaue illos quando suadunt uo
luntatis eorum facere non uolunt mitte
re auditu cordis ad uerbum dñi nec ad eu
angelium & neglegunt bonae opera fa
cere & ita percutunt in suasionem demonu

& insunt uoluntatibus & perdunt animeas suas in
 pena inferni. Sic disponatur iste leccio deser
 pentibus secundum historiam & secundum sensum
 & nos morali sensu debemus habere istam
 similitudinem de prudentia serpenticum, quan
 do scipemur aliquid deuenenomele cogita
 tionis in cordibus nostris de b emus mit tere
 foras ante quam ueniat ille cogitacio ma
 lee in uerbo aut in opere peccati. Inde dicit
 scriptura, Abscide uirgultum ante quam
 intra nos crescat, secundum historiam, Ille ho
 mo qui colit agrum suum si abscidat illos
 uirgultos & tribulos & spinas quando ru
 der sunt non faciunt ei laborem mundec
 re agrum suum si autem demittat illos
 crescere nunquam potest sine labore
 ecc colerae nec mundecere agrum suum;
 sic ad sensum. Si homo mala cogitatio
 nem crescere in corde suo non demittat
 leuit potest mundecere agrum cordis sui
 Si autem uenerit in uerbo & in opere
 non potest mundecere agrum cordis sui
 sine labore & dura opera penitencie

Inde debet unusquisque decere confessiones ad
alterum qui potest discernere In bonum
& malum cogitationis qui leuiter hic eruber
cere coram uno sacerdote aut sapiente que
coram familie cœli & terrae & inferna die
iudicii, quia non dubitamus quod non poterimus
in illo die abscondere nostræ peccatæ
coram dno & si hic possumus occulte habere
crimine. Inde habemus sermonem apti dicen
tis: oportet & nos omnes manifestare ante tribu
nalem xpi. ut referat unusquisque propria
corporis sui prout gessit siue bonum siue ma
lum, & de confessione & penitentia forte ex
plum habemus Inuita patrum. Fuit alius
abbes scilicet plorauit coram fratribus suis
& rogauit fratres orare pro illo. & dixit illis
quod accepit unum panem p̄furtum par
uolum & non dedit In confessione illam
paruolam causam. nec de illa fecit pe
nitentiam. & ille hora egressus flama
desinu eus & impleuit fetor durissimi
totam domum. & dixit unus de cœlis suis,
Liberauit tua confessio de captiuitate

139
iste quia aduersarius abscondit se
in illo paruce cause In illo scōdi, quid puta
mus de illis quę maiora peccata abscondunt
& nolunt confessiones decere. Non ē alie
cause nisi concludere aduersariō Incon
dibus eorum. In d^o om̄i debemus mundecere
cordē nr̄a p̄ confessiones & penitenciam
& recordere peccatorum nr̄orum ne
obliuiscamur & seruemus In futura. Inde
habemus sermonē dñi In euangelio: qđ
multe peccate decedē ueniunt. Unde
diē scđm istoricē decore de hominum cogi
tationes male pcedunt. Id ē adulteria fur
nicationes homicidia furtū false ter
timonie auaricie nequicie dolus im
pudicicie oculos malos blasphemia su
pbice stulticia Inuidie ira om̄a hæc ma
le deo re procedunt & quolnquinant
hominem. Diximus de mundacione cordis
de ueneno male cogitationis opus iterum
dicere de mundacione lepræ peccati
quando scēpimus nr̄e peccate palam
coram hominibus debemus intrare In du

re opera ^{ententis} presentiae & facere opera pla
cente ^{cia} do ut possimus cum illo regnare in
uita p pauce sine fine in seta setorum amen

EEE E MI TVS SI
cut oues. In medio luporum. **E**sto
terzo prudentes sicut serpen
tes & simplices sicut columbe, **D**ixi
mus de sapientiam & de naturae ser
pentium & de prudentia eorum
Nunc dicimus de naturae colubarum. **I**lle
columbe simplices sunt non legimus de illis
habere fel. In cordibus suis sicut alice animan
cia habent non nocent rostro nec ungulces
habent consuetudinem peccare p olos auiu
qui nocent pullis suis, **A**lice gens de illis faci
unt nidos suos supra quos ut umbra uiderent
bestiarum qui ueniunt nocere illis & pul
lis suis habent uelocitatem in uolando quia
celerrime uolant quae alii uoluerit. **B**onum
uisum habent in oculis quia nidos oculos
habent in debene possunt uidere

In congregatione sunt rãre Inuenitur unum
 de illis p̄nens cum aliis s̄mp̄ quod unus de illis con-
 spicit ^{cuncti} cõspiciunt. **H**æcõ naturæ colum-
 barum sicut historia habent bonã figuram
 ad sensum, tenent figurã s̄cõrum d̄i illi s̄c̄i & e-
 lecti d̄i non habent iracundiã In cordib; suis
 si ueniat illi ira pro humane natura non de-
 mit tunc illam In corde manere, **Q**uia audier̄
 d̄m In euangelio dicentem qui irascitur
 fratris suo reuertit iudicio, & alibi dicit. **I**te
 uiri iusticiã d̄i non operatur, Non fuer̄
 illi boni surdi auditoris ^{qui} audierunt d̄m
 quando dicebat ad unum quẽq; ecclesiasti-
 cõ & xp̄ianõ. quia ueras manus tuas ante
 altare & libi recordatur fueris qui habet
 frater tuus aliquid ad uer sum te ucede
 prius reconciliare fratri tuo & tunc
 ueni. & offeres munus tuum, **I**nde illi s̄c̄i
 uoluerunt s̄mp̄ reconciliare proximis
 prop̄t̄ sanitatem suam & pp̄t̄ sc̄nitatem
 proximorum, **H**ic d̄ic̄ tractator, dum
 u& aut d̄m hominẽ offerre munus ad al-
 tare si habet & alteram culpam contra eũ.

quanto magis prohibetur offerre dō sinon
de peccatōm primitus de suo peccato, Illi scī & elec
tidi habent consuetudinē benefacere eis qui
se non nocent quia audierunt dñm suum di
centem, Diligite inimicos uos & benefacite his
qui ad erant uos & orate prosequentibus
& calumniantibus ut sitis filii patris ur̄i qui
in celis ē. Dñs n̄t non solum facit ista bonae p̄
sentiae electis & sc̄is suis sed & iam paganis
quos amici suis qui nolunt credere in eo
sed in idola & demonice. Interrogant tra cecto
res quare facit dñs ista bonae in commu
ne bonis & malis quia ipse pro nihilo repu
tā istae p̄sentia temporalia in con
paratione bonorū futurorum ^{que} n̄num
quam finem habebunt, & dicunt alia cau
sam quod pp̄t sc̄is suis & electis fecit sc̄
ut illi cogitant non amare sed dispicere
istae p̄sentia bonae q̄; cōmunis sunt bonis
& malis sed diligerunt & cogitarent
bonae futurae que nūquā desiciant accipi
entibus ecc. Illi scī habent consuetudinē
sup̄ aquā sc̄ae scripture mansionis ponere

151
quia intentionem cordis sui deintus & deinten-
tionem operis Inmandatis sc̄ae scripturae
semp manere faciunt, **F**aciunt seepientes si-
militudinem Intraquā & sc̄am scripturā quia
illa ceque sc̄dm historā profundee & latee
Inalio locis mortificat & uiuificat & mundat,
Potest unusquisque uidere suam formam In
illa nisi nitidee ut intellegat quaeclisē for-
mo sc̄e aut deformis illee aquee profundee
posunt facti nateerae. & Inripiseius possit
paruuli & infantes ludere dulcis & amaret
ē illee aquee & illee flumina & illee uestigia
Intra dulcia sunt, **M**ud mare magnum amarū
est quia falsū sc̄d tamen aquam totam
generalit̄ scripturam uocat sc̄dm sensum
habet scriptura istee similitudinem a
qua profunda sc̄ae scriptura Inmiste-
rit ut nemo potest de seepientib; profun-
ditatem eius Inuenire, **I**nde qui uoluerunt
plus seruteere Intrauger̄ Inhereseem, **I**n-
de debet unusquisque non querere plus
quam oportet, **L**atee illee scriptura Inli-
bris scriptis p̄ totum mundum mortificat

uitice mundat peccatec uiuificat animas & sa-
ciat ees, Potest unusquisque uidere formā
operis sui In scā scriptura si faciat quoddie
scriptura, Potest Intellegere formam operis
sui bonum eē siñ faciat malum cognosce
In scripture profunditate, Posit̄ scēpientes
fortis simi scrutare & scē re possunt
Infanter & insipientes & iam In minoribus
causis scēpientiae, Posunt Intellegere
quos ludere In ripis amare scripturā & dul-
cis, Dulcis diligentib; mandata eius facere,
amarā dolentib; custodire, Dulcis iterum
quando narrat de scā trinitate quando con-
iuncte In unitate ē & scienciae ad unitatis
quando diuincte In trib; psonis, Dulcis iterū
quando loquitur de regno celorum & de gau-
dijs celestib; & dulcis iterum quando nar-
rat de resur rectione mortuorum & de
uitae ad nec In futurum, Amarae iterum
peccatorib; quando dixit de inferno & de
penis, qualis pence expectant
illos illic illi scē uelociter inuolando quia
orationes eorum & opera iusticia eorū

152
nunciatur p angelordi ad dñm suum & anime
eorum. quando transunt de corpore celerius ua
dunt in celū cum adiutoriam angelorū. Alie
uelociter contraria peccatorib; citius nunciāt
operarorū principib; demoniorū p ministros eorū
& celeriter rapiunt animae eorū a demonib; in In
fernū quando transunt de corpore. Bonū uisum
habent sēi & electidi quia nō solum terrenadeside
rant sed & iam celestia. oculis spiritalib; cordis
pudent. Illi sēi & electidi in congregatione
fiunt & sū unites loci colligati illor. Tam uni
tes fide catholice & uoluntate sēi congregate or;
quā dunt de sēi conspiciunt ^{cuncti} toti conspiciunt. quicquid
arguit un de illis in ecclesia dī aut de heresi aut
de alia cause contraria ^{argunt} argunt toti in
unum si fuerit ^{contra} contra eam ^{omn} lum. Ille columbe
nō nocent rāstrone cunq; ^{lā} lā. spiritalitē cum
sēi & electi nō nocent dēractione ^{ne} nec mur
muratione. quia sēp ^{serunt} inscripturū rā qualem
um die tē fecit dñs in populo suū ppter dēractionē
& murmurationē quando uenerū de aegipto dēra
hebant mori rā & senioribus populi. & mur
mōrabant contra mori sēi & contra dñm. Inde

dicebant quæsiñes sēnt monūmēta in aegypto. **D**uxit
tinos ut moriamur in hoc desēto. & erat mor sēs moles
tus contra populū suū. & dicebat. Dñe quid peccaui in
te quære constituisti ^{me} sup istū populū. qui sic agit
contra me & contra te. **I**nde conspēdit malicia po
puli sui & fecit eos errare in desēto. p quadraginta
annis sic dicit in psēlmo. errare fecit eos in uia
& in uice; quod potius sēnt ambulare p quadragin
te dies postea n̄ potuer̄ nisi p quadraginta annis
prop̄t mur mōrationē & d&ractionē. & de illa
multitudine que uenit marerubrum de aegyp
to nullus puenit ad regionē israhel nisi duo homi
nes tantum. **I**nruit calep prop̄t mur mōrationē
eorū & d&ractionem. **S**icē iste sensus desēti
secūm similitudinē colum bœrum & nos
morcelit̄ debem̄ habere similitudinē
columbarum & lectorū dī. **C**onsideram̄
corde ^{no} n̄ra ut nullum fel amaritudinis
sēu & iracundiaē maneat in uobis ut qui irat̄
fuerit in die ante solis occasum recuperit ad pa
cem cū proximo suo. **S**imiliter & si iratus sit
in nocte, ante solis ortū se recuperit in pace.
Quātū pos sū mus benefacere pro malo studeam̄

ut possūmy In consortio filii dī ēē, Ponamus sēp
 nrām Intentionem Inaque scēaē scripturē ut
 possēmur fugere Insidias demoniorū qui uolunt
 nocere nob & nrīs opēib; Non solum ista cōtēna
 debem; considerare sed & iā celestia oculis
 spī ritē lib; cordis conspiciam; Unde poterint
 nrā orationis placabilis ēē ad dīm & nrē anime
 uim fiducia angelorū quando uadunt decor
 pore ad illū transibunt, debem; ^{esse} & iuncti & con
 gregati In unitate catholice fidei In ecclesiā dī
 & quod unus de nrīs bonis arguit ^{om̄s} nostociar
 guamus, quod unus de nob desiderat confirma
 re de bono ^{sumo} totū confirmemus ut non crescat
 zelania & pedec In nob; sed dī adiutorium
 mundi & rudi quocūq; triticum simus & collēgat
 nos dī In regnum suum sine fine In cōtā dō rū a cō

HAI SUNT NOMINA DVODEE
 apostolorum, Primitus simon quidi cē
 pērus & andreas frāteius iacob;
 zebedei & iohannis frāteius
 philippus & bartholomeus.

thomeus & matheus publicanus iacobus alfei &
tatheus simon cananeus & iudeus scarioth qui
tradidit eum. Matheus euangelistae scripsit no
mina apostolorum in suo euangelio quia prout
sp̄s s̄c̄i qui fuit in illo quod futuri essent seu de
ap̄t̄i qui dicerent se apostolorum esse & non fuer̄t
Inde scripsit moyses nomina apostolorum ut ne
mo reciperet & alios apostolos nisi illos quos legit
dn̄s in apostolatam & quos misit predicare & bap
tizare & uirtutum facere p̄ totum mundum & ealia
causae ut quicumque legit & audit nomina apos
tolorum in euangelio credat quod in caelestibus
similiter scriptae sunt sic dn̄s dixit de illis. Gau
deat & exultate quia nomina ustra scriptae s̄t
in caelo, & istae causae non de ap̄t̄is tantum die
t̄ae sed generaliter de omnibus iustis & electis
di ut quicumque fuer̄t in memoria iustorum hic
in ecclesia p̄sent̄e in memoria aet̄nae sine fine
manebant sic dicit in psalmo. In memoria aet̄
nae erit iustus. Duodecim ap̄t̄i hoc primae fa
miliae di in mundo & multae figurae habent
in scripturis tam in hominibus quam in aliis
scripturis, duodecim filii iacob a quibus

octecba plebs di in figuram duodecem apor
 tolorum fuer a quibus unce plebs die est hoc e xpi
 anorum in nouo duodecem sidera quise cum
 tur solem in figura duodecem apostolorum
 qui secuti sunt solem iusticiae dnm nr m, Duo
 decem fontes cum li gnis fructiferis in quib;
 de tunc tece sitis populi in figura duodecem apti
 qui fuer fructiferi in doctrine spiriteclie qui detin
 xer famem & item uerbidi in mundo duodeci
 boues qui sustenuer mare aeneum in templo sa
 lomoni ubi laucebant sacerdoter manus in fi
 guram duodecem apostolorum sic positi fuer
 illi boues sub illa re, Alii conuertebant ca
 pitee ad orientem. Alii ad occidentem. Alii in
 meridiem. Alii aquilonem sic fuer apostoli qui
 sustenuer ecclesiam xpi. Alii in occidentem.
 Alii in meridiae alii in aquilonē, duodecem lapi
 der in fundem to ciuitate celestis qua con
 sperat iohannis sic dicit in apocalipse in figu
 ram duodecem aptoerū sup quos constructa est
 ecclesia xpi que sic iureces firmes. & duodecem
 ianua illius ciuitatis in figuree. duodecem aptoer
 qui p ianuees intrant qui debent intrare

& ^{ante} p̄ianuēt & cludentur foras qui non debent In
trare, sic p̄ap̄ostolos Intrauer̄. & Intrauit & In
traturus ſunt In regnō celōū. & p̄ap̄tor fuerunt
& clusi & ſunt & er̄t qui n̄ debent Intrare, quia
dn̄s dedit illis potestatem aperiendi & clauden
di ligandi & ſoluendi, Duodec̄q̄ miſi & p̄opulo
dī conſiderare ^{h̄er̄gat} In figuram. Duodec̄q̄ apt̄or̄,
millis miſi fuer̄ alii fidelis alii Infidelis, ^{illi} Infidelis
turbauer̄ populum dī & dixer̄. quod illa terra
deuorauit habitatores ſuos & ille iuuitates in eā
pugnabiles erunt, & illi homines que ſigizantes
fuerunt, & illi qui fidelis fuerunt quando reū
ſi ſunt ad mor̄ ſen & cecidit ſeniorer dixerunt quod
illi homines Infidelis m̄titi ſunt, & dixer̄ q̄d illa
terra cecidit fructuosā. & illi aequitater n̄ er̄t
In expugnabiles. ^{illi} Noli homines non faciores
quā populus dī, Illi boni confortauer̄ populum dī
& dixerunt quod accepturi ſent illam patriā
& que ſit tota apt̄ec, & In apt̄is fuit ille cauiſec
pars fidelium & Infidelium, Duodec̄q̄ apt̄i fide
les fuer̄ dn̄s ſuo, Ille unus iudas ſcarioth Infidelis
fuit ^{ap̄us} ad ſem & ipſum & cecidit alterus qui ſecutus
& exemplū er̄t quibus tradidit dn̄s ſuum. &

duodecim lapides missi in iordanem de terra. In
 figura duodecim apostolorum fuerunt. & iterum duo decem
 lapides positi in terra de iordane significauerunt a
 populo tolere sic fecit dominus de apostolis elegit duodecim
 apostolos quasi de mare autaque huius mundi & i
 terum misit illos in mare hoc est in mundum ad predi
 candum & baptizandum & uirtutes faciendas
 quando ambulabat populus de iordanem fuit mi
 raculum magnum in illa die. Ille cepit unde cur
 rebat iordanis eleuauit in altum quocessum murum
 & ceteros cepit a refectore & nihil apparebit
 a quocessum & populus de sicis pedibus ambulauerunt
 iordanem quomodo fecerunt per mare rubrum, dixit
 ihesus filius noster tollite duodecim lapides de terra
 & mitte in iordanem. & ceteros duodecim acci
 pite de iordane & ponite in terram & erit ad con
 firmationem istius uirtutes usque ad finem mun
 di. Non solum in iordane illud miraculum apparuit
 populo de sed similiter in mare rubro uestigium
 curruum pharaonis & populo de apparent
 usque hodie & ceperunt ebunt usque ad finem
 mundi, duodecim missi in anno in figuram duo
 decem apostolorum & duodecim hore diei

similit̄ intipum duodecē apostolorum, & ille an
nōs xp̄m significat ad sensum quia ille annus in
staurat fructus suos & iterū consummā. & sic xp̄s
creauit omnes creaturas sicut consummā. & illos
in finem mundi. Uel quando desiderat; haec sunt
figure duodecim apostolorū. **I**tae nomina aptōy ha
bent int̄pretationem. **S**imon oboediens int̄pretat̄
sic impleuit in succo uocatione n̄i, **P**etrus agnoscens
quia bene cognoscebat dñm suū quando dixit tu
es xp̄s filius diuini; **A**ndreas uirilis uel decore
int̄pretatur. **J**acob; subplantatur uiciorū corp̄
& animae; **J**ohannis gratia d̄i. **P**hilippus or
lāpedis; **B**artholomeus filius suspendentes
thomae abs̄s scientiae; **M**atheus donat̄
jacob; alfei subplantatur demoniorum. **T**at
heus qui & iudeus. **J**acobi bonus confes̄or int̄p̄
tatur. **S**imon cananeus oboediens zelotis.
Judeus scariothis poenurium mortis; haec int̄
p̄tationes undecim qui ueniunt ad unum quē
q; de aptis nisi ad iudē scariothis tantūq;
^{cuncti} toti apti oboedientes fuer̄ dñō suo sicut petrus
& ^{om̄s} toti cognoscebant dñm suū sicut ille quan
do dixit petrus tu es xp̄s filius diuini pro aptis ^{om̄s} totis

156
respondit, for tū fuer̄ in mandatis dñi sui. &
formo si sicut andreas subplantatores uicio
rum corporis & animæ & demoniorum sicut ia
cob; Tebedei & iacob; alfei. ^{om̄s} totī fuer̄. plene de gra
cia sp̄s sc̄i sicut iohannis & lucidā doctrinā ha
buer̄ In aurib; suis sicut philippus. ^{om̄s} totīer̄ dñi filii
suspendentes aq̄is hoc ē filidī sicut bartholo
meus. & habuer̄ ^{om̄s} totī profunditatē sciencie
spiritualis In peccatorib; suis sicut thomees. &
^{om̄s} totī acciperunt donū apostolatus sicut mathe
us. fuer̄ ^{om̄s} totī boni confessorēs sicut iudoes iacobi;
& Zelum iusticie habuerunt sicut simon cana
neus. Inrogantes quere positum ē nomen iu
de scarioth In nōmine apostolorum. In euan
gelio; & soluunt quod inrogant. Ideo positum
nom̄ illius In euangelio ut unus quisque qui
legit & audit nōmine xi apostolorum & nō
m̄ iude scarioth In euangelio ut sequat̄ xi
apostolorum & exempla & caueat & cogitat
de & ^{om̄s} exemplo iude scarioth. quia non du
bitamus quia quicumque ^{om̄s} fidelis ē In ec
clesia xp̄idō. & seniorib; similitudinem xi
ap̄toꝝ habent. & quicumque infidelis & dolo

surdo & senioribus populi similitudinem iude scario
 thur habet, ut nomine similia in aptis & sedis simi
 lia, Illarum similice significat similitudo meritorum futuro
 rum, qui similiter sunt hic in operibus bonis similia me
 ritice accipiant in futuro, & quidam similiter hic in pre
 sente in operibus bonis similia meritice habebunt in
 futuro, In die scripturice qui plus laborant plus
 mercedem accipiant & reddidit unicuique
 secundum opera sua, Nos debemus ad ^{hic} semper cogi
 tate & peccata esse in operibus bonis ut habeamus
 similitudinem aptorum & imitemur eorum
 exempla ut possimus cum illis regnare in reg
 no celorum in vita aeterna sine fine in secula seculorum amen
 cap. xxviii

QUONIAM NOSTRUM ISTA PARABOLA
 dixit de patre familiaris & que du
 xit operarius in vineam suam pharis
 dei, de ista parabola sanctus gregorius
 tractavit & dixit, quis est pater famili
 aris & que est illa vinea & qui mane & in vna
 & in vna & in xia uocavit Inde dixit in omni
 bus suis, qui recte intellegi potest pater fami
 liar

nisi conditor non est qui erigit quos condidit; & elec-
 tor suos sic in hoc mundo possidet quocumque subiec-
 tit **D**ñs in domo, qui habet vineam uniuersam
 scilicet ecclesiam qui ab eliuo usque ad ultimum
 electum qui in fine mundi nasciturus est.
 quod sicut patet quocumque ^{tot} quod palmitis misit, hinc ita
 que patet familiar ad recolendam vineam. mane-
 ora. in uia uinea & xima operarius conuenit.
 quia mundi huius inuicio usque ad finem ad erudi-
 endam plebem fidelium ^{capitulum} p̄diores congregare n̄ destitit.
Mane enim mundi cum sequentiora ab adam usque
 ad moysen, tertiaque comor sen usque ad dauid, un-
 de horce tertia phoro stater inuenti sunt qui in
 uocantur. In phoro qui pelgesonac, & qui ap moysen
 senilgenonuit recte patet familiar oratercia
 In phoro operarius inuenit, **S**exto uero hora
 ē cū ducebus reliquis dauid usque ad trans-
 migrationem babilonie usque ad aduentum dñi,
Undecima uero cum sub sequenti ultima ab
 aduentum dñi usque ad finem mundi, ad erudi-
 endam ergo dñs plebem suam quae si ad recolendam
 vineam suam, **N**ullo destitit in tempore
 operarius mittere qui & plus per patres.

& post modum plebs doctorum, **D**emum propheta-
tarum ad extremum uero per apostolos dupliciter sua mo-
res & colunt quocumque operarios in uinea cultura
borat, **Q**uamuis in quolibet modo uel mensura quis
quis cum fide recte bonae actiones & sit & huius uinea
operarius fuit, **O**peratur ergo mane hora tercia
scilicet & nona. **A**ntiquus ille hebraeus populus
designatur, & qui nelectis suis ab ipso mundi & ordi-
ni cum recte fide dominum studuit colere quocumque
destitit uinea culturae laborare. **A**d undecimam
uero gentiles uocantur quibus & dicitur, **Q**uid hic
statitis tota die ociosi. quoniam transacta tota
longo mundi tempore putatis uiam laborare
neclerant quocumque tota die ociosi stabant. **S**ed
pensate fratres quid inquit respondeant dicunt
enim quia nemo nos conduxit, **N**ullus quippe
a deo patriarcha nullus prope ^{fecit} uenerat, &
quidem dicere ad laborem nemo nos conduxit
nisi nemo nobis predicauit uiam uite, **Q**uid ergo
nos ab uno opere cessantes in excusatione
nostra dicitur sumus qui per ne matris utero
ad fidem uenimus qui uerbo uite ab ipso
conabulis audi uimus, qui ab uberiori seae ecclesie

potum sup ne pdicationes sumpsimus cum lac
 te carnis; pos sumy uero & ecce dem diuersitatib
 horarum & iam ad unum quemque hominem p&atū
 monitce distinguere, **o**mnia quippe nr impue
 ricia ē; **O**ra autē tercia adulescentice Intellegā
 potest, quia quidiam sol in altum proficit dum ca
 lor & tatis crescit. **S**exto uero thuentur ē quia
 uelut in centro sol fertur dum in ea plenitudo
 roboris solidatur. **N**on ce autē senectur Intel
 legitur. In qua uelut sol ab alto a x e descendit
 quia & cer a calore iuuentutis defecit. **U**ndecima
 uero ē ea a & cer. quae sedde crepidae uel u&e
 re nec dicitur. quia ergo ad uitā bonam alius in
 puercia. alius in adulescencia. alius in iuuen
 tute. alius in senectute. alius in decrepitate
 a & cer pducuntur. quae si diuersis horis operari
 in uinea uocantur. **O**portet ergo utros frater
 aspiciat & si mandū operer uerū uid&e; pen
 s& unus quisque quid agat & consider& si in
 dñi uinea m̄ laborat. qui enim in hac uitae
 e&e ^{que} suasunt querit adhuc in dñi uinea non
 inuenit. **I**llinamque dño laborant qui non
 sua sed lucra dominica cogitant. qui zelo

pprophe
 suse mo
 turula
 quis
 unese
 rancia
 pulat
 u&e
 quesi
 undecimā
 ad hie
 rōtā
 tra
 sed
 uent
 quippe
 at &
 ondu
 ergo
 ne
 o
 is
 ecclesie

caritatis studio in peccatis inseruunt anima
bus lucrandis Inuigilant pducere & alior
seu ad uitam festinant, **N**ā sibi uult quicquid
suae uoluptatibus paratur, **R**ecte ociosus
redarguitur qui fructum diuini operis
non sectatur, qui uero & usque ad aeternam
ultimam diuine nec legit quousque ad un
decimam ociosus stetit, **A**nouissimo autē red
dere denarium patrem familias coepit quia ead
parcedit requiem quia prius latronem quia
peccatorem uocauit; quantipatris antelezem
quantisublege fuerunt, & tamē hi quan
tedni aduentum uocati sunt ad celorum reg
num sine aliqua tarditate n̄ puenerunt,
Eundem ergo denarium accipiunt ^{qui} qd labo
rauerunt ad undecimam quod se peccauerunt
toto desiderio qui laborauerunt ad primum,
quia eque uel uite ad uenerunt & tributionis sor
titisunt cū hi qui mundi in uicio uocati
fuerunt. ^{scilicet} Inquit in fine mundi ad dñm uocati fu
erunt. ^{id est} Itae parabola ostenditur magnitudo
misericordiae dñi quomodo dñs uocauit & ac
cepit populū gentium qui serui erunt

idola & demonib; p totū tempus mundi usq;
 adultimā & aeternā In quae naturā dñs & fecit
 eos similē electis suis qui ser uierunt ei ab
 inicio mundi usque ad aduentur suū, & quae
 lōr & tribucione uite aēne dedit eis; & mal
 tero sensu non minus uidetur misericordia
 eius, & quando dicunt iste hor & diei ad aet
 tāt hominum ut ipse uocat & recepit eos qui
 neclaxer seruire ei p totū tempus uite suae
 usque ad de creptā aeternā, & illā aeternā
 in fine uite. Si habeat homo bonā uoluntate
 in corde suo faciteor similis qui ser uier ei p
 totū tempus uite suae usque ad de creptā suam, qui
 cumque uoluerit conuer ti ad dñm In qua cūq;
 tempō aut in qua cūque aetate dñs noster
 In sua benignitate hac bonitate recipiat eū
 & collēgat eū in regnō suō in uitā aēnā in saet & aet

MATTHEV. EVANGELISTA
 scripsit in euangelio suo de isto
 homine qui peregre profect
 quid dedit pecuniam suam

seruis suis ad lucrum faciendum. propter duas
causas dedit in sua bona ad seruos suos. Primo
quia uoluit pecuniam suam cum usura accipere
quando reuersus fuit post tempus. Secundo uo-
luit scire fidelitatem seruorum suorum aut infide-
litatem quia non toti serui fideles in abstinentia
domini sui sicut fuit probatum in istis seruis. quia illi
duo qui lucrum fecerunt de decentis suis & duplicauerunt
pecuniam domini sui fideles fuerunt. & illi & alter unusquisque
abscondit pecuniam domini sui in terra & nullam
usuram facere ne lucrum domino suo uoluit ipse infi-
delis & meclius fuit. **M**atheus uero dixit quod eam
potestatem habuit iste homo in patria sua & qua-
re ambulauit in peregrinatione & non dixit
quanta dedit illi qui fecit eum lucrum de sua pecunia
& usuram. sed dixit quod promissit dominus illis super
multa eos constituere quia fideles fuerunt in pau-
co. & dixit quod habuit seruos & multum de ar-
gento quia non parua causa est dedit seruis in
illos tres octo talenta. In uno talento non paruum
habet. **T**ertio talenta legitur in ponderibus mi-
nor & medius & summus. Ille minor quinquaginta
libras habet medius. **L**xxii summus. **e**xx

constat, Lucas plenus dixit de ista parabola, Ille dixit
 quaterat in sua patria & dixit quod uoluit magnum regnum
 accipere in altera longinqua regione, & dixit
 iterum quod alude suis hominibus infideliter fuerit
 miseris, quod quidixerunt ad illum regem non fuisse
 reuer^{tu} sur ad illos, qui noluerit illum regnare sup
 eos sed alium regem uoluerunt pro illo ponere, & dixit
 lucas quantum dedit ad suos seruos fidelis, dedit po
 testatem sup decem ciuitatis quod illi^{rum} qui ad signauit
 ei decem talentis, dedit ad alterum potestate
 sup quinque ciuitatis qui ad signauit ei quat tuor
 talentis secundum matheum secundum lucam, & dixit ad
 ministros suos deducite ad se inimicos suos qui
 noluerunt eum regnare sup se, & dixit illis in te fide
 eos coram me qui amenoluerit sup se regnare sed
 alterum regem noluerit habere, Istuduo math & lucas
 simile dixerunt de illo malo seruo, qui abscondit
 suum talentum & dicit ad illum qui habet decem tal
 entia, matth dixit pro se quod dicit minister suis
 eicere illum malum seruum in tenebris exteriorer,
 sic fuit ista parabola secundum historia, Iste homo
 secundum sensum qui peregre profectus est dominus
 ihu xpi qui surrexit & ascendit in celum cum suo corpore

quod accepit in terra quasi in peregrinationem
separatē carnis non & separatē diuinitatis. quia
propriū carnis in terra manere, & dicitur primitus
facte & in terra nate. & in terra nutrita. & in ter-
ra sepultae. dñs p̄ misericordiam suā traxit illā
carnem quā accepit & maria uirgine in succo
resurrectione in celum non solū illā carnē sed
& iam multorum electorum dñi. In resurrectione
dñi resurrexerunt cum animabus suis sicut dicitur
in euangelio. & multae corpora sanctorum quid dor-
mie runt surrexerunt & exiit de monumentis
post resurrectionem eius uenerunt in eam ciuitatem
& apparuerunt illis; ipse dedit bonae suae elec-
tis suis. & illa bonae accipit & cum uisura reuer-
surus ad iudicium; quinquagentesimo unidedit idē
que sensus corporalis exterioris uisus auditus
tactus odoratus & gustus. & illi sapienter pru-
denter lucratur ē alioquin quinquaginta. Idē quinquaginta
sensus anime & interiorer. ut corporalis
& spiritalis intellegere & quod dñs factus sentire
& intellegere de sensibus corporis nisi de sensibus
anime spiritalis intellegamur. In die
scripturae; quere uisum amor tuis; quere auditum

quere tactum quere gustum quere odoratum.
 & numquā inueniet, quando separat anima a cor-
 pore quia sensus anime corpus intellegibile fec-
 ciunt. & sine illis nihil ualent nisi quæsi lapides
 ligna ^{iacunt} & cetera in terra. Aliud dedit duo intellectum
 & opus & ipse duplicauit quæ fecit alter or be-
 ne intelligere & bene operare & ipsa bonam doc-
 trinam & exemplum. Aliud dedit unum intellec-
 tum tantū abscondit in terra. abscondit in-
 terre uoluptate. Nolunt alii proficere de suo
 intellectu nisi ad se ipsum, alii per quinque talen-
 tes quinque libros mori si intellegunt, dedit ille
 quinque ad unum & lucratur & alia quinque, de-
 dit primitus sed historia, & ille sapiens duplica-
 uit sed sensum, non solum historiam intellege-
 bat sed spiritum per duo ualentia duo testamenta
 accipiunt ad sensum. Dedit duo testamenta spi-
 ritum quod diximus de altero & ipse duplicauit.
 quia sensus illius historia intellegunt. quia mul-
 talegunt illam historia de foris & non intellegunt quod
 habet in se de sensu quia uerba esse scripturae ple-
 ne de sensu ^{sunt}. de illorum ualentia non commutant
 sensum. Dominus non reuertetur ad iudicium faciat.

rationem cum seruis suis, quia ipse in illa die ^{seru}scipiat
qui lucrum faciunt & qui infaciunt q̄i unusquisque
in illa die reddat rationē coram dño. In de dixit
apostolus. Oportet nos manifestare ante tribu-
nal xpi ut referat unusquisque propria corporis
sui pro ut gerat sit siue bonum siue malum, congaude-
bit dñs de seruis suis fidelibus qui alucrum fecer-
et in ista uite p̄senti. & constituit illos supramulta
qui in paucis fuer̄ fidelis paucum & paruum quam
libet magnum & maximum. In hoc seculo paucum ē
quia caduca & temporalia sunt. magnum & maximum
quidquid accipiat homo in ista futura quia illi
qui accipiant de illa bonitate nūquā deficiant
neque illi qui accipiuntur uel erescant, Veniat
ille seruus melior coram dño siue lucrum dura
uerbe dicitur ut in eum quod m&& hibi non se-
minauit & congregat ubi non spar sit, & illa
dura uerbe conuertuntur ad sensum in bonū,
dñs nō quia ipse collegit in ista gentib; &
congregauit fructum catholice fidei ubi non
seminauit semen p̄dicationis p̄sem & ipsum nisi
p̄ptor suor & ipse dicitur tollere ab illo malo
seruo suū teclentum & dare ad illum qui habuit

decem te lentee, Non. & illum qui habuit quat tuor
 quia plus Intellectus & opus ^{qua} con sensus. quia intel
 lectus gubernet sensus. & consensus gubernet Intel
 lectu. de illo malo seruo dñs iteru dicat adminis
 tros. Eicite eū in tenebras & tiores ubi erit fle^r
 & stridor dencium. quasi in tenebras profundioris
 inferni. Oculis protis carnibus. dentis protis
 oribus tenebre ¶ profunde peccatorum & in
 fidelitatu hic imp̄senti tenebre profundioris
 inferni ubi numquam fuit lux necē & nūquam
 erit sed habundancia poenarum in tenebris
 ubi erit fleus & stridor denciu illic flebunt a
 maris sime. quia noluer̄ hic flere sua peccata
 dum tempus p̄nitentiae habuer̄ quia n̄ habent
 excusare, quia dñs dixit in euangelio. Beati qui
 lugent nunc qm̄ ipsa consolabuntur. & ipse
 contrarium dixit. Nolentibus flere sua pec
 cate. Ne uobis. qui sedebitis nunc quia flebi
 tis & lugebitis; flebunt & in illo loco de quo
 dixit hic conuenit quod dix̄ ecclesiastis. temp̄
 flendi temp̄ ridendi. hoc dixit sc̄c̄d̄ historia
 de populodi. tēpus flendi illis quando fuer̄
 in captiuitatib; Aliquando in aegyptoni.

Aliquando cū aīrūt, Aliquando in babilonia, temp^o
ridendi illis quod reuer^{ando} sūnt ad suā patriam decapti
uitatem fuerūt, tempus flendi & tempus ridendi ad
sensum, tempus flendi hic in p^o sēnti uita & tempus
ridendi & laetitiaē. In uite futura regni celestis
Ille homo postquā fecit rationē cum seruis suis, Illos
seruos suos fidelit^{er} remunerauit secundū meri
tū eorū, & damnauit illū malū infidelem, dixit
ministris suis deducere inimicos suos in t^{er}ra facere
illos coram se quia noluerunt illi ut ipse regnaret
super illos; sic faciat dñs ad sensum ad iudicium
iudicii, quia dñs dicitur seruat potestatem celer
tibus in t^{er}ra facere illos hoc ē eicere illos in poenā p^o
tuam, de his uerbis dñi non potest excusare & di
cere quod non habuit sententiam quā alii da
tur sapientia pro t^{er}ra facere & si non faciant lucrū
in p^o dicando dicendo faciunt rationem corā dño
in die iudicii quere non fecerunt, alii datur
diuicia huius seculi ad largitatem & caritatem
sed illi qui accipiunt r^o t^{er}ra facere in auaricia similit^{er}
& illi reddunt rationem quā largiuntur uel non
fecerunt quod debuerunt, alii datur ars in
manibus aut fabricare aut scribere aut carpen

terare aut pingere qualēcūque artē accipient
 si non faciunt aliorū lucrum damnum habebunt
 Indie iudicii de acceptis teclentis & de artibus
 suis. Aliis non datur sapiencia nec diuiciae
 nec ars in manibus. Tamen habent fiduciam loquen-
 di cum principibus uel senioribus si non parcebalant
 pro alius quicumque p̄sonis non possunt parabolare
 successus. & illi similiter habebunt angustiam
 indie iudicii si non faciant quod possunt face-
 re. Unusquisque debet considerare quantum
 facere possit ut non ad suū opus tantum sa-
 ciat sed ad aliorum profectum. Dñs dixit istā
 parabolam de seruis suis fidelibus & de illo
 malo seruo infideli. Dixit illos seruos fidelis pro
 parte omnium electorū dī quos uocaturus ē
 dñs in gaudium indie iudicii. & dixit de illo malo
 pro parte omnium reproborum uel iniquorum
 in populo xp̄iano in ecclesiā quod ē electurus
 ē dñs in tenebras in seruum in illo die. Dñs ad elec-
 tis suis istam similitudinē ut sint semper
 stecbiles in successu bonitate & fortiter agant & spe-
 rant cum fiducia & bona fide intrare in
 gaudium regni cum dño suo. & dixit de reprobis

yt

parte ut illi qui etiam sunt in populo xpiano sit
In ecclesiadi, ut cogitent & timeant de illaratio
ne & reiectione malorum In infernum, quicum
que stecbilis sunt in bono, & quicumque emendant se
per confessiones puras uel poenitentiam simul in
trebunt cum dno suo In gaudiu regni celestis
ubi regnabunt cum dno suo In secula seculorū aō. **CAP. XXXI**

SIMILE REGNUM CELORUM

Thesaurum abscondito In agro, dñs nō
p̄dicauit aptis suis & turbari, aliquando
ap̄te p̄dicauit ut cōtūtellegerent, ali
quando obsecrauit In peccabulari propt̄ iudeos in
credular quoniam se puramentae sed subdolo
ueniebāt audire p̄dicationē ut potuissent
eum reprehendere In sermōib; dñs dixit simili
tudine, In regnum celorum & thesauro ab
condito In agro, aliquando conparauit illum
hominem negociatore querente bonar
mar grecas, aliquando sagence misere In ma
re, Ille prudens homo secū histoniam quando
Inuenit thesaurum In agro, non In suo sed

in alterius abscondit n̄ reue lat ad alior sed facit
 partem prudentiae suae comparat illum agrum
 postea & ille ager sius ē & ille thesaurus; non sic facit
 Ille imprudens homo quando ipse inuenit thesaurū
 alius reuelat postea nec habet agrum nec thesau-
 rum; regnum celorum in isto loco ecclesiae xp̄i ē
 siue p̄dicatio diuine; Ille homo qui inuenit thes-
 aurum ecclesiasticus quisq; bonus. & ille thesau-
 rum desiderium celestem & ille ager ubi inueni-
 tur euangelium xp̄i siue discipline studii celestis
 Ille bonus homo abscondit in corde suo desiderium
 celeste q̄d quod facit prop̄t desiderium celestium
 Non facit pro laude humana aut uana gloria
 sed prop̄t r̄tributionem celestibus quia recorda-
 tur de uerbo dñi quid dix̄ ad ap̄t̄os suos; **A**ttendi
 te ne iusticiam ur̄am facias ^{et} coram hominibus
 ut uideamini ab eis; & ille homo uideat omnia que
 habet & uideat omnia desideria carnalia quasi abin-
 dere quando non habet ea ^{cuncta} totū demit t̄c̄
 prop̄t dñm siue uideat omnia que pos̄ sedet sedet
 uerbum dñi di centes; sius p̄fectus ēē uade
 uide omnia que habet & da pauperib; & habe-
 bis thesaurū in celam & uenisequere me

p̄p̄iatio
 de laudo
 m. quom
 dant se
 imulm
 leat
 e
 m
 ERV
 s. dñi
 quando
 me. di
 deor m
 do do
 aut sent
 dñi
 auro ab
 ut illam
 nar
 de hma
 quando
 no sed

Iterum simile est regnum celorum homini negoti
atore querente bonas margaritas, Iste negoci
ator ad sensum sapientis homo & fortiter in ec
clesiadi querit bonas margaritas & scrutatur
prophetas & figuras & uerba testamenti. Inuenit
una preciosam margaritam. Inuenit noticiam
euangelium xpi de conceptione dni de natiuita
te eius & baptisma & de uirtutibus & ascen
tibus & de persecutione & de cruce passionis de
resurrectione & ascensione in celis. Unde dicit
omnia demit ^{it} tunc illas prophetas & figuras ue
teris dum inuenit quod figuratum & propheta
tum est in illis de dno, alio modo intellegi potest,
Iste homo sicut gregorius querit bonas margare
tas considerat istec bonae presentia & scit quomo
do sunt. Inuenit una preciosam margaritam
Inuenit dulcedinem regni celestis unde & omnia
& demit ea despiciat omnia bona presentia uitae
caeca & temporalia & uilia turpia &
quae pro nihilo habet in comparatione celer
tis uite. Simile est regnum celorum
sicut gregorius in mare & omni genere
congregat cepurcium simile regnum

celorum In isto loco ecclesia xpi ad simulat illam figu
 ram quia ecclesia commendat^{ur} esse piscatorib; hoc e
 aptur p quor fuit congregat^{ur} & electa de totis par
 tib; mundi. Illa sece gence sed^{et} historiam duplex pan
 nos habet & habet mceielas maioris & minoris quod
 fuit de maiorib; capite In minoribus. Itaece gence
 ad sensum signi^{ficat} p dicatione diuine quia illa duplex
 e facte de nouo & de uere testamto & ha be ma
 iora mandata & minora. Maiora uen^{erunt} minora
 & angustiora In nouo. & de illis maioribus In ue
 teri figurabat aliquid & illi^{is} p^{ro}ph^{etia} In nouo. mag
 nu mandatum fuit quod dixit d^{omi}n^{us}. Non occider^{is} fi
 g^{ur}abat aliquid illic quia non dix^{it} de ira. unde uenit
 homicidium d^{omi}n^{us} p^{ro}ph^{etia} In illo mandato quando dix^{it}
 qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. simile
 mag num mandatum quando dixit. Oculum
 pro oculo. den^{ot} pro dente ^{figurabit} fugubet aliquid illic
 quia non fuit indulgencia sed temperatio
 uindictae. sed d^{omi}n^{us} In nouo dixit. Non resister^{is} ma
 lo. Iteru magnum mandatum quando dixit d^{omi}n^{us}
 diligit proximum tuum & odier^{is} inimicu tuu
 fig^{ur}abat aliquid illic de dilectione Inimico
 rum quia de ille non dixit postea cepit d^{omi}n^{us}

cum dixit, Diligite inimicos uos bene facite hi qui
oderunt uos sic est contra diuine predicatio de no
uo & ueteri, tres genera piscationum sunt secundum isto
ria, una in uero. altera in amo. tertia in tribus.
& illa tres genera ad sensum conueniunt ad predica
tionem euangelicam. Illud uerum signum ecclesiam
christi quia illud stabili est & congregant pisces pre
mia ipsorum & capiuntur in eo sic ecclesia stabili
ter. & ueniunt homines de diuersis partibus; & ca
piuntur animas eorum in uerum mandatorum
secundum scripturam. Illi singuli qui piscant in amo signum
heremitice paucis qui dicant in deserto &
capiunt animas eorum per predicationem & exem
plum. Illi qui piscant in tribus & nauigant ubi
melius inueniunt capturam signum eos qui predicant
per patrias & capiunt animas hominum in tribus;
secundum scripturam. Illa tria genera congregant & om
ne genere piscium; sic predicatio diuina & omne
genere hominum congregat quia predicator
res se sine acceptione personarum predicant
sapientibus & fatuis liberis & seruis fortibus
& infirmis senioribus; & iunioribus; diuitibus
& pauperibus; uiris & feminis. Illi piscatores

non possunt discernere in bonis pisces & malos in
 captura quousque ueniunt ad litus, **S**cilicet doctores
 non possunt discernere in captura predicationis
 in ecclesia diu qui commixti sunt mali & boni reprobis
 & electi usque ad diem iudicii quousque illi pisces
 usque ad litus qui alitur finis maris & dies iudicii
 finis mundi: sic erit in consummatione seculi, **S**eruent
 angeli & separabunt malos de medio iustorum &
 mittent eos in camino ignis ubi erit fletus &
 stridor dentium, **D**ns reuelauit sensum istius
 parabole de sagene missa in mare. **I**psedixit
 quod angeli colligunt electos suos in mansio-
 ni celestis. sic piscatores colligunt bonos pis-
 ces in uoce & angeli mittunt illos in celos
 in camino ignis sicut illi piscatores eiciunt
 illos malos pisces foras, **D**ns interrogauit **A**u-
 ditores suos post istam parabolam, **I**ntelle-
 xistis haec omnia, & illi responderunt utique
 uere, **O** dñe quousque dixisti & intellegimus, **N**on
 simpliciter interrogauit dñs quia ipse pte dixit
 de illis poenas reproborum & de illa con-
 solatione electorum, & ideo apte dixit
 de illa poena uenemore cur reuertit ad

excusationem suae ignorantiae In die iudicii
Omnes scribae doctus In regna caelorum similiter
est homini patri familias qui profert de heredo suo
noua & uetera. Iste scriba doctus omnes predica
tor rectus & sapiens In ecclesiis qui & noua
scit proferrere de suauitate regni & uerba dicta
re de errore supplicii ut uel poena terreat
quos premia non mutant. Audeat de regno quod
dam & audeat de supplicio quod timeat ut tar
pentem animum & terre uehementer Inheren
tem. Si amor ad regnum non trahit timor mi
ni & ille predicator In ecclesia nouum predicat uer
tum humani generis fuit ad inferni claustra der
cendere pro peccatis suis supplicia aeterna
tolerare. Cuius mediatoris aduentum nouum
aliquid accessit & sibi recte studeant uiuere
caelorum uideant regna penetrare. Potest
unus quisque Intelligere In seipso. Itaque uerba dñi
de hac separatione In die iudicii si ad terrorem
suum aut consolationem quaecumque sollicito cogi
tat & semper pauidus In timore profectus non ha
bet angustiam In illa die sed cum fiducia & be
ticia regnabit cum dño sine fine In aeterna

D
NS

NSER: SENDT

aptusur presur
 rec tione sua iuxta ma
 re tiberiader, mar & tibe
 riade in cete galileae sed
 accepit nom dealice ciuitate
 nom tiberia qua construxit
 tiberius cesar filius octauiani in suo nomine
 fuer apti illic piscabant p noctem septē
 homines in unonau laborabant in il lanoc
 te & nihil ceperunt. Venit dñs mane In t
 rogabat illor quomodo fecer int pillā noc
 tem de sua piscatione, & illi respon derunt
 laborauimus p totā noctem & nihil cepimus
 Fuerunt illic si mon petrus & thomas & filii
 zebedei & natthanahel & canaan galileae
 & duo & discipulis quorū nomina non de
 monstrat. Volunt alii ut fuit secul pa aptus
 Reuer ti iterum ad illud quod de m ser
 prius dixit dñs illis quando uoca uit illor

ue nite p̄ me & faciã uos fieri piscatores ho
minum, ^{relictis} Ad illi rēib; & nau i secuti sunt eum, qđ
ore p̄ierunt iterũ ad illam causã. dēmissẽ prop
t̄ dñm & in multis locis audier̄ p̄dicare ad iller̄ &
ad alteros ^{Alios} sup̄ illor̄ ut semp̄ fuer̄t securi & liberi
a negotiis t̄renis, Inde dix̄ illis. Ne solliciti sitis ani
me ur̄e quod manducetis aut quid bibetis aut quid
Induamini, Non ne anima plurē quam uestia & ca
pus plus quam uestim̄tum, Non simpliciẽ dix̄er̄t
quod si dix̄isset quid dedit maiora & iam & minorada
bit, quicor̄ pus & animam ille par̄ca uos & induet
si non habeatis curam t̄renam, & dix̄it illis pos
tea, Querite primũ regnum d̄i & iusticiã eius
& hæc om̄a adiciẽt̄ uobis, Uos cogitate de reg
na celorum & ego nec sc̄ria ur̄a dabo uobis
& dix̄ illis nolite cogitare de crastino; & audier̄
dñm dicentem ad illum iuuenem diuitem, cepit ille
Int̄rogare eũ quod fecer̄t de bono, cui resp̄d̄
dñs. si uis p̄ fec̄t ur̄e uade ut inde om̄a que habet
& de pauperib; & habebis thesaurum in celo &
ueni sequere me, In illa cõra dix̄ p̄rus p̄ se. ec
cenor̄ relinquit̄ om̄a quid ergo erit nobis, ecce
rep̄dit quod dēmissit̄ istam questionẽ gregr̄

solute In hamulur suis. p̄rmeti quetrone am mu
 pulsat sed pulsatione sua uidi stric tionis Indi
 cat querit & enim potest Cur p̄cur qui piscator
 ante conuersionem fuit: post conuersione ad pis
 catione redit. & cu uertit dicat, ^{Cur} dñe me tens
 manum suam In arathr̄ aspiciens r̄tro apturē
 regnodi; cur rep̄it quod reliquid sed siur tur
 discrecionis Inspietur: citur uidetur; quam mirū
 ne gocium qd ante conuersione sine peccato se
 st̄it. hoc etiam post conuersione rep̄it cul
 pa non fuit. **Adm** piscatorem p̄rum. matheū
 uero tholonearium scimus; & p̄ conuersionem suā
 ad piscationem p̄cur redit. Matheus uero te
 le nei negociū non redit. qui & aliud ē uictum
 p̄ piscationem querere. Aliut tholon ei lucris
 pecuniū querere. Sinc enim plerū que negocia
 que sine peccatis exhibere aut dix aut nulla
 te nus possunt. que ergo ad peccatum impli
 gant. ad hac necesse ē ut p̄ conuersionem a
 nny non recurrat. In ista piscatione post
 resur rectionem. Non fuit dñr In nauicū
 aptur sed In mare. In altera piscatione ante
 par sionem dñi fuit In nauicula cum aptur

In mare ^{casu} quia ipse intrauit in nauem
simonis petri & dicit turbis de nauiculae & di
xit illis mitte rete in mare, & non dixit in qua
parte ceperunt multi enim piscium & rumpe
batur rete & ille piscer non fuerunt numerati, In
ista piscatione post resurrectionem, dixit illis
mitte rete in dexteram in ista non fuit rete secur
sum sicut in altera & numerati sunt pisces, &
fuerunt numero quatuordecim sic historialiter
fuerunt iste due piscationes, una ante passionem
& altera post resurrectionem, & de istec utraq;
piscatione scilicet tractatores spirituales disponunt
atque discernunt inter istec duas, Illa prima pis
catio ante passionem signat ecclesiam presentem due
nauis fuerunt illic in prima piscatione una
in altera due illic fuerunt propter ecclesiam electam
de circuncisione & propter hoc de populo iudeo
rum & gentium, dominus fuit illic cum apertor in ma
re qui non fuit liberator a fluctibus persecutionis
iudeorum, non dixit illis mitte rete in dexteram
que ista ecclesia presentis non tantum collegit eos
quod dominus statuit ad dexteram sua in die iudicio,
dominus collegit illos quos in sinistra po situ

rurē illis, Rumpatur & calu depiscib; fugie-
 bant que ecclesia p̄sent. non totas contentit quor
 collegit p̄ p̄dicationem & baptismum. **A**li dicun-
 tur in ecclesia que rumpere & fugire quando sc̄m
 dunt diuinam legem p̄transgressionē mandato-
 rum dī. Illic numerati sunt pisces quia in ecclesia p̄-
 senti multiplicati s̄ sup̄ numerū sic dixit p̄ph̄ & c̄
 que plur̄ plures hic ubi boni & mali simul quam in
 ecclesia futura ubi non fuer̄ nisi electi, **N**on dixit
 in illa prima aqua celis pisces ceperunt si magni
 aut parui quasi simul fuer̄ magni. & parui sic in
 ecclesia p̄senti non magni tantum meritum sed
 parui cōmixti sunt cum illis. **N**on sic in ecclesia
 futura ubi numquam frant nisi electi tantū
 de quib; multi uocati pauci uero electi. **I**ta
 piscatio p̄resur̄ rectionem d̄ni sign̄f̄ ecclesi-
 am celestem. **U**nce nauis fuit in ista piscatio-
 ne quia in ecclesia a futura unita p̄ p̄sua inui-
 tuerit sine ulle diuisione hic non fuit d̄n̄
 in nauis cum aptis sed in litore quia ipse libe-
 ratur ab ista uice corrupta l̄ & fluctib;
 & tumultib; huius seculi. **E**rat in litore hoc ē in
 stabilitate & p̄p̄sua & c̄te celestis uite

Illi septem homines qui fuerunt in nauis aliquando
significat septem gradus ecclesie aliquando spiritum septem
tem for mem per quā piscatio hominum in re & in scā
scripturae capiuntur. Aliquando huius septem signi
tempus huius mundi quod per septem diebus uo
luntur quia per septem annos currat tempus huius
mundi usque ad diem iudicii. Illi dies octauus
erit hic dixit illis re & mit tere in dextera quia
ecclesia futura non colligat illos qui in sinistra erunt
in die iudicii nisi de illis. In dextera admitterunt statim
non sunt scilicet quia ecclesia futura quos colligit
continet. Nulla scissio nulla corruptio nulla fu
ga ibierit. In istis fuerunt pisces numerati qui ad
presertim quos colligit in ecclesia celesti sicut dixit
apostolus quos presertim & perdit in nauis fuerunt illi numero
c. l. iii. Iste numerus centesimus perfectus est
creatus & implet in se in christo. Non aliter unde au
gustinus similiter que l. numerus perfectus est. Iste nu
merus centesimus in numerali scilicet in dextera
ponitur similiter & quinquagesimus non in sinis
tra manu sed in dextera ponitur. Ille nume
rus perfectus significat numerum perfectorum
& electorum que erunt in dextera pro spe

ritatis p̄p̄ae. Ille tres sign̄ trinitatem pa-
 trem & filiū & sp̄m̄ sc̄m̄. Numerus piscium In trib;
 finit̄ & p̄fec̄cio electorum dī In fide sc̄ae tri-
 nitatis terminatur. Illi apti traxerunt illam
 multitudinem piscium aēra & posuerunt an-
 tedn̄m̄. sicut In die iudicii cum sp̄it̄ sc̄l̄iter
 ad sensum ducent apti multitudinē hominum
 quib; p̄dicauer̄. & quos p̄ter̄ In r̄c̄ib; sc̄ae ad diem
 iudicii. Illi p̄ter̄ ar̄s̄ igni & ille panis unum sen-
 sum habent. sign̄ corpus xp̄i quia ille captus
 In amo crucis In mare huius s̄cti & ar̄s̄ In ig-
 ne passionis sicut dicit In ps̄cl̄mo; & aruit uel
 ut t̄c̄t̄ce uir̄ tur̄ mea. In ille molli lutum pon-
 tur ad ignē ut solidetur sic corpus xp̄i In ru-
 ce solidatum & for̄ eius p̄ ardorem passionis
 creuit ad resurrectionem atque In car̄rup-
 tionē. de isto p̄ter̄ ar̄s̄ igni habet sensum ad
 xp̄m̄. Similit̄ de illo In uer̄e lege sacrificia-
 tam In par̄cha non licebat populo dī coc̄e-
 re illum In par̄cha. nisi igni quia sic fuit dic-
 tum de illo & diuina uoce. Non comed̄is &
 eo crudum neq; coctum In aqua sed ar̄s̄
 igni. Agni caro nec cruda edenda est

nec in aqua cocta, quia redemptor^{is} neque purus
homo estimandus est neque per humanam sapientiam
qualiter incarnare se disposuit cogitandus, Omnis
enim qui redemptorem nostrum purum hominem
credit quid facit aliud quam agni carnis crudam
comedit quae uidelicet est oquere per diuinitatis est
intelligentiam noluit, Duobus modis ostendit
dominus apostolis & mulieribus post resurrectionem suam,
Primo autem ut confirmaretur ueritatem resurrec-
tionis eius & aliorum, Secundo ut consolaretur fa-
miliam suam de tristitia passionis eius quia sui
apostoli tristes fuerunt de labore domini in passioneque
semper uoluerunt habere presentiam eius in presentia
uita. Inde dicebant illi discipuli, Ambulantes de
hierusalem ad castellum qui tristes erant in uia
cogitantes de passione domini, Nos putamus quod
regnaturus es in hierusalem, Non solum dominus ad fa-
miliam suam qui fuerunt in presentia eius ostendit
sed multis sanctis & electis suis per multas ostensiones
in terra monstratus est, & ipse dixit de semetipso
si duo uel tres congregati fuerint in nomine
meo ego ero in medio eorum, Quicumque sequitur
exemplum apostolorum & electorum uidebit consolationem

171
a dno hic in p̄ senta & colligat eum in reg
nō futurō in sēta sētorū aōn. Cap. xxxiiii

NILLE EM̄RE: DVO

sed discipulis ibant in castellō q̄terat
in spacio stecidiorum s̄cagintec ab hie
rusēcem nomine emaus, Lucas euztra
cam memorat de istis duobus discipulis
qui ambulat^{bant} de hierusēcē ad castel
lum foras, Lucas reuelavit unum de il
lis discipulis dixit quod fuit cleophas de
āterā tacuit, Inde putrent quod ipse
fuit. si alius fuisse & quare & cuius & dum
dix̄ ad cetero, Iste euangelista lucas n̄
fuit in numero duodecē aptōrum s̄ederat
de discipulis eorum, dñi n̄ habuit fami
liam propriam de duodecē aptōrum quos
prius elegerat & lxxii discipulis quos post
ea elezit. fuerunt oc tuagintec quat tuor
simul & illi discipuli sic potuer̄ p̄dicare sic apti
baptizari & cur tutes & sc̄nitates facere.
quia similiter acceper̄ sp̄m s̄m in hierusēcem

Indie pentecosten sicut die in actib; aptoysē debet
sup singulos eorum, Non plus sup aptor quam super
alteros, Itē familia dñi figurat eē in uxor Moze
in familia moysi, Ipse habuit duodecim tribus Isra
hel duodecē generationis de filiis iacob, elegit
duodecem principes de illis generationibus &
posuit illos guber necere populo & disponere cau
sas eorum, Postea illi principes non potuerunt pre
illam causā nisi haberent ad alteros qui adiuuar
sent, Inde elegit moyses alteros: lxxii & posuit
illos subiectur illis principib; prioribus, Illi duo
decem principes quos prius elegerat moyses
in figuram duodecem aptorum fuerunt, & illi
alteri .lxxii. in figuram discipulorum sicut nō
potuerūt principes illi disponere causas populi
si non haberent aliorum adiutorium, Sic nō
potuerūt duodecem apti predicare & baptizare
& iur tutes & scnitates facere si non habe
rent illos discipulos sic iste sensus in familia
dñi & inter familia moysi, Itē duo discipuli de
quib; non diximus ambulabant de hierusale
lem, ad celum castellum indie resurrectionis
dñi pro qua necessitate dubitamus, Illi

172
discipuli cogitabant in ea de passione dñi & de
sua resurrectione & dñs ambulabat cum illis
quocumque alius peregrinus, & non voluit ipse ut ille
cognosceret eum quia ipse sciebat aliquid
in cordibus eorum dubitare de se, Illi discipuli fu-
erunt tristes quando cogitabant de passione dñi, &
interrogabant illos de illis quos parabolabant
& de illa tristitia, Illi interrogabat quod sciebat
ut illi discernere quod nesciebant, & illi res-
ponderunt tu solus peregrinus es in hierusa-
lem & non cognovisti que facte sunt in ea his
diebus, In diebus azimorum ipse fuit peregrinus
in cordibus iudeorum & non acciperunt eum sic
ioh̄ dixit, In propria uenit & si eum non receperunt
Dixerunt illi quando tradiderunt eum principibus
iudeorum & principibus sacerdotum in dampna-
tione mortis, & ipse increpauit duriciam cor-
dium eorum quocumque non intellexerunt quod dicta sunt
in scriptura de sua passione, & ipse non minus in-
crepabat duriciam iudeorum propter crucem xpi
que facta est, & illi incipiebat inter precare illis de
lege moysi de psalms & de prophetis, Dixit
de moysi catulus leonis, Judas dixit de xpo

quia uicit diabulo in cruce, **D**e propheta. **E**rae dixit
quare robiasunt uestimēta sua & torcular calca
uisolur quod passionem xpi signū & de psalms mul
tec dicebat, **Q**uare fremuerunt gentes & dñe quid
multiplicatisunt & diuiserunt sibi uestimēta meam
& sup uestem meam miserunt sortem, **C**um illi
adpropinquarent ad castellum coiebant ip
se finxit se longius ire uoluit probare carita
tē eorum in illo uespere quomodo fecissent
ad illum peregrinum & illi dicebant quod decli
nabat dies ad uesperum & non potuit solus am
bulare & qui iacebant eum circum illis mane
re & manducare, **Q**ui ponebant mensam
offerebant cibum & rogabant peregrinum
frangere panem ut de manu eius acciperet
oblationē, **Q**ui ^{ipse} accepit panem & fregit & por
tegebat illis quomodo solebat quando fuit in p
sencia eorum, **Q**ui cognouerunt eum in frac
tio panis, **Q**ui iterū dixit gregorius dñs nō non
ē agnitus dum loquitur sed dignatus ē agni
cidū patitur, **A**udiendi enim pceptū cedi In
luminati enim non sunt sed faciendo in lumi
natis, & ipse inuauit ab oculis eorum, **B**re

u&tempore abscondit ab eis In illa uice quia ea
 dem hora reuer sisunt In hierusalem discipuli
 & dñs ostendit se iterum aptis quicum illis er
 sicē iste int̄ discipulorum de hierusalem ad
 castellum & iste ostensio dñi in uia secū istoria
 & habet sensum, hierusalem In isto loco signē
 synagoga iudeorum, & ille castellum signē
 ecclesia gentium & illuduo discipuli quiambu
 lauer̄ signē doc tores noui testam̄tum quia
 de synagoga iudeorū uenerunt doc tores no
 uo testam̄ti, & de illa uenit lex prophete sicut dicit
 scriptura, **De non exiit lex & uerbum dñi de hierusalem,**
Illudoc tores noui testam̄ti quec duo
dicuntur quia duob; causis p̄dicauerunt, Pre
dicauer̄ de dilectione dī & proximi p̄dicauer̄
quec̄renis & celestibus ut nemo plus curaret
dērenis quam de celestib; , Dixit ista terrena
que uident̄ breuia ac temporalia & caduca
& subdit̄ uanitate, Dixer̄ de illa celestia in
curruptalia āncē sine fine, p̄dicauer̄
p̄mice regni & consolatione bonorum, Pre
dicauer̄ penas Inferni ad t̄rore meclorum,
Predicauer̄ duces uitas de ista uice p̄ sente

curruptibile & immor^{te} tecli & uterque futura incur-
ruptibile & immor^{te} tecli sine fine manente, & ille
p̄dica uerunt duar^{um} uterque in ecclesiadi actuale &
theurica, Uterque laborat in oboediencia & ministrat
actualis, altera uigilat & cantat & orat
legit ieiunat theurica opus habere, Itaque duar^{um} in
ecclesiadi, quia illi qui laborant in oboediencia &
ministrat, non possunt uigilare & legere &
ieiunare p̄ occupationē laboris, opus illis cō-
municare de labore uigilancium & ieiuniorum,
de lectionem, & illi qui uigilant & cantant & le-
gunt opus illis cōmunicare de labore oboedi-
enciam sicut utraque uite adiuuant se inuicē
& edificant & forciores fiunt, & iste due uitae
figurati sunt in uxoribus & in nouo figurati in
uxoribus, In duabus uxoribus iacob licet & rabel, &
illec alicet in t̄ p̄xatur laboriosae signū actua-
lem que in t̄ p̄ laborat, Ille altera rabel in t̄
p̄tatur principium uisionis, signū theuricā
Illiquis in t̄ p̄ incipiunt uidere dñm per
uigilant & lectiones & ieiunio, in nouo figurati
in uxoribus lazari maria & martha, Illa mar-
tha ministrabat dñm & sola laborabat

signū actualē, maria dēmisit sororem suam solā
 ministrare & ipse sedebat iuxta pedes dñi & con
 spiciebat eum in faciemē & audiebat uerba illius.
 ille signū theoricā, de illo dixit dñs. optimā partē
 elegit ^{anima} mulier quando mur mōrabat martha de sua
 sorore, & illi p̄dicātes p̄dicauerunt de corpore & a
 nima ut nemo plus curet de corpore quā de anima,
 Inde dixit dñs in euangelio, Oportet unum quēque di
 ligere animam suam sicut amat corpus suū quinq;
 indiget cor p̄ quando esurit & desiderat cibum.
 quando sitit desiderat potum. quando nudus uesti
 tire cupit. quando lassus desiderat requiescere.
 quando grauat̄ a somno desiderat pausēre. Ita
 quinque a opus & a deo animam xp̄ianā, cibus anime
 uerbum dī & corpus dñi. & sanguis eius potus ani
 me. oratio & sciencia. uestimētum anime. fides
 firmec in dñm requies anime. In ueritate som
 nus anime. In humilitate. Numerauit agusti
 ny quantum uitib; ostendit dñs ad propriā familiā
 suam post resur̄rectionē & dixit decī uitib; Pri
 ma ostensio iuxta sepulchrum mulierib;, Ille
 angelus qui reuoluit lapidē & sedebat ad capud
 & consolabat mulieres, Angelus magnificus.

filii xpi dñi p̄se, **S**ecunda ostensio Inuia mulierib;
ambulantib; nunciare aptis de resur̄reccionē. **T**ercia
ostensio duob; discipulis qui ambulauer̄ de hierus̄alem
ad castellum ipse ambulauit cum illis **Q**uasi alius
peregrinus, **Q**uarta ostensio aptis in hierus̄alem quan
do reuersi sunt discipuli de castello ad hierus̄alem In
ues pere diei resur̄reccionis, **Q**uinta ostensio ad
p̄trum siē dixerunt apti & uisur̄e dicere, **S**exta
ostensio iterum in hierus̄alem quando apti toti fu
erunt & thomas cū eis, quia in illa altera uicā non
fuit thomas cū aptis sed apti dixerunt ei uidimus
dñm & non credidit nisi uiderit p̄se. **S**eptima os
tensio iuxta mar̄ & iheria dēt aptis piscantibus.
Octaua ostensio In galilea in monte ubi dixit illis
datecē mihi om̄s potestates in celo & in terra, **I**tedo
cite om̄s gentes baptizantes eos in nomine patris
& filii & sp̄s sc̄i, **N**ona ostensio sedt̄ marcum no
uissime recumbentibus illis quando increpabat
duriciā cordis eorum que cre non credebant eum
resur̄rexisse, **D**ecima ostensio In die ascensionis
sue quando deduxit aptos suos ad bethaniam in
montem oliuē & leuauit manus suas & benedi
xit eos & eleuatur̄ ab eis in celo, **D**ñs ostendit

aptis & mulierib; aliquando Inuia Inam
 bulando & eunte Indomum stacilitate; Ali
 quando Inma re Aliquando manducantibus
 Aliquando Incaonte Induerit locis ostendebat
 familiesue quia mor. ocli sensu cotidie usque
 adfi nē mundi. omnib; ambulancib; & dese
 cogi tantib; , Presens adiuuat dñs familiam suā
 & uisitac & sua diuinitate & custodit familiam
 suam hic Inpsentē & collēgat illā Inuita futura
 Inseta sctorū amen

cap. xxxiii

NOER: QANDO

NS pdicauit. In montem corā disci
 pulis & coram turbis. Lauda
 bit illos lugenter sed non dixit de
 totis luctis sed tribus luctis. Laudabit quē opae
 tē ecclesiae catholice lugere hic Inpsentē ui
 ta. dñs laudabit primum luctum & unusquis
 que debuit lugere peccata sua quod cōmisit
 post baptismum. quia hic locus Indulgentiae
 coram dño. Similiter lugemus & flo^uimur
 quia sicut non lugerimus nra peccata lugerimus

In infernum ubi nunquam inueniuntur
lucum, quia quando hic
lucemus nostra peccata inuenimus lucum
nec non est lucus pro luctu sed est luctus
angelis & archangelis sed si ueris sine hic lucemur
nostra peccata inuenimus locum Indulgenti
ae, quomodo fecit petrus ap[osto]lus quando uenit
dn[us] ad passionem negauit eu[m] uoce unius an
gelle dn[us] suum, & recordatur e[st] quid dixerit
ei dn[us], Amen dico tibi quia in hac nocte ante
quam gallus cantet ter me negabis, & recor
datur e[st] petrus quando audiuit sonitum gallo
& regressus e[st] foras non coram hominib[us] lu
gebat suum peccatum sed in abscondito ut cor ad dn[um] re
cepit & indulgentiam sic ipse amarissime
fleuit ut quaeclis lacrimis habuit in corde san
guineas teclis foras exierunt poculis carnis,
quia unusquisque homo habet lacrimas in
se sanguineas in corde aquae dicitur in capite
amercer quando exiunt foras quae si maris cel
sis, & ipse petrus in una hora meruit accipe
re indulgentiam quia amarissime fleuit
peccatum suum, & quomodo ipse inuenit in

indulgentiam & sic & nos possumus Inuenire Indulgentiam coram dño nro, **S**imor uirilit agimus penitentiam In ieiunio In uigiliis In orationis In elemosine uel relique bonce ut quantum nos foras facimus penitentiam & bonce opera, **T**antum magis inuenimus Indulgentiam coram dño & retributionem In uita futura, **S**ecundo modo laudabit illos qui lugent aliorum peccata quecessi sunt, quia sic debet unus quisque lugere aliorum peccata quomodo sua, & sic debet habere relictiam de aliis bene habentibus; quomodo de se & ipsum, quia quando uidit unus quisque proximos suo cadere In culpa debet arguere & castigare & lugere pro ipso in oratione ut capiat Indulgentiam ut quid pro culpa cecidit pro penitentiam reuellit, qui habemus auctoritatem In scripturas quomodo fleuit moyses peccata populi sui dauid suum & fleuit semuel & secul & paulus aptr fleuit peccata proximorum suorum. quando dixit utinam anatema es se pro fratribus meis quid hoc mundo migrauerit sine penitentia uel baptismum, **T**ercio modo laudabit dñs lugentibus propter desiderium regni celestis, quia opus est unum quodque homine lugere

prop̄ regnum caelorum ut quod p̄ natura p̄didim̄
pluctum & penitenciae reperimur quia hic in pe
reginatione sumus, quod p̄ dilectione carnis com
missimus pluctum & penitenciae reuocemus q̄
caro n̄ra paucis annis erit in mundo, Anima uero
n̄ra si bene habeamus sine fine regnabit in celo,
quomodo fleuit paulus ap̄tor quando dixit uolo
dis solui & eē cum xp̄o, Iste sermo non fuit dict̄
de desiderium terrenum sed de caelestae, & pe
trus similiter dixit quando fuit in monte cum
dn̄o & trans figuratum ē coram illis, dixit pe
trus, dn̄e bonum ē nos hīc eē prop̄ unā simili
tudinem regni caelestis totum mundum pro
nihilō habuit, & simeon similiter dixit, tunc
dimittis ser uū tuum dn̄e sed uerbum tuum
in pace, Ipse prop̄ desiderium regni caelestis
dixit quia sc̄piebat quod p̄ adam p̄dider̄ p̄ xp̄m
recepissent, tribus modis funditur lacrimae
pro recordationem malum aduersus nos
facti & pro timore laboris futuri, & pro ma
te parentum quando uidit uel audit unusquis
que mortem propinquam aut sine poen
tencia & confessione exiisse de corpore

. tunc suscitent in eum lacrimae, & quando e ho
 mo in peregrinatione in aliena terra & re cor
 dat de sua patria tunc suscitent in eum lacrimae,
 Hae tres lacrimae figurate fuerunt, in ingressione
 filiorum israhel in aegyptum, aegyptus enim in
 ptatur, tenebrae mundi presentem in quos sunt
 tenebrae noctis, post diem tristitia pro laetitia,
 dolores pro senectate, mors est pro uitam, senectus
 pro iuuentute, quando uenerunt filii israhel de
 aegyptum uenerunt ad mare rubrum & deprecauerunt
 ad dominum cum lacrimis ut liberaret eos de potesta
 te aegyptiorum & de manu pharaonis & de fa
 milia eius, & exaudiuit eos dominus orationes eorum
 & liberati fuerunt de aduersis eorum & uiderunt
 eos mortuos ante oculis eorum, & nos similiter
 quando persequuntur nos nostri aduersarii tam
 homines mali quam aduersarii uel uoluntates
 malas in cordibus nostris, debemus cum lacrimis
 dominum postulare ut dignetur nos liberare de nostris
 aduersariis, & de malis cogitationibus in cor
 de aduenientibus, quia si nos uiriliter & fortiter
 agimus liberat nos dominus quomodo fecit filios
 israhel de aegyptum, & pro meritis rubrum uenerunt

ader mon fluum & inde puenerunt ad iordanem
si non uenis sent p mare rubrum non potuis sent ue
nire ader mon fluum. & si p eum non ambulas
sent non potuis sent puenire ad iordanem. Sic &
unusquisque si non deplorat prius sua peccate non
potest aliene deflere nisi prius si ce defleat p pe
nitentiã & lacrimis quod signẽ mare rubrum
& quomodo habet suas culpas defleat sic debet fle
re proximorum peccate quæ si si ce unusquisque
quod signẽ er mon fluum caritatem quia tunc e
uenit ^{carit} quando sic diligit proximo quomodo se
m & ipso. quomodo dixit iohannis si fratrem que
uidit non diligit dñm quem non uidit quomodo
potest diligere. & post quam habet homo defleat
sua peccate & proximorum. sic debet flere ppter
desiderium regni celestis. quod signẽ iordanem
& res figurat habent lacrimæ amare & cali
de. & iacintine. & nos sic debemus deflere ubi
fuit amaritudo peccate sint amare lacri
me in penitentiã ut possimus recipere in
dulgentiã coram dño. & ubi fuit calor caritas
fratne sint calide lacrimæ in oratione. Tam
pro uentes quæ morientes ut possint eucdere

anime eorum p̄ misericordia d̄i p̄ nocer infer
 necles & debemus cum iacint̄ q̄r lacrima q̄r d̄m
 de p̄care ut puenire mereamur ad regnum iacin
 tinum quia celum iacintinum ē quia ibi non ē opus
 laborare sed beate uiuere. Ibi non ē infirmitates
 corporis non ē tristitia. Nō fecimus non ē sicut non
 ē discordia non ē nuditates sed semp cum angelis
 & archangelis cum thronis & dominationibus
 laudantes d̄m & benedicentes In s̄ta s̄ctoꝝ aōn
INNOMINE S̄C̄I TRINITATIS. INC̄PT. LIB
SOLI LOQUIORUM S̄C̄I ISIDORI SPALENSIS
URBIS EP̄I. HOMO DIC

A NI MA MEA IN
 angustia ē sp̄s meus aestu
 at cor meum fluctuat
 Angustia anime posse
 dit me. Angustia ani
 me ad pligit me. Cir
 cū datur sum enima
 lus. Cir cum septur
 erum nis. Cir cum clusur aduer sis obitur mi
 serus optus infelicitate oppressus angustis